

Reactienota Kadernota grootschalige opwek van duurzame energie

Inhoud

1. Inleiding	2
2. Toelichting verwerking	3
3. Raadsbesluit 28 januari 2021.....	4
4. Ingekomen reacties en de wijzigingen	6
5. Dezelfde reactie van meerdere belanghebbenden.....	120

1. Inleiding

Vanaf 1 mei 2020 tot en met 1 oktober 2020 is de mogelijkheid geboden aan inwoners, bedrijven, belangstellenden, belangengroeperingen en anderen om te reageren op de concept-Kadernota Grootschalige Opwek Duurzame Energie (hierna: Kadernota). In deze periode zijn er diverse informatie- en inloopbijeenkomsten georganiseerd over de concept-Kadernota en de daarin opgenomen onderwerpen c.q. thema's. In totaal zijn er 114 reacties tijdens de reactieperiode geregistreerd. Hierbij is als einddatum bepaald 7 oktober 2020. Dit is ook de datum van de extra bijeenkomst van de gemeenteraad (Forum). De na 7 oktober 2020 ontvangen reacties zijn niet meegenomen in de onderhavige reactienota.

In de onderhavige reactienota zijn conform het bepaalde in de AVG geen namen en adresgegevens van de indieners opgenomen. De ingekomen reacties zijn letterlijk overgenomen. Daarnaast is commentaar op de reacties verwoord (in de kolom naast de ingekomen reactie). In de laatste kolom staat aangegeven of de reactie wel of niet heeft geleid tot een aanpassing van de concept-Kadernota. Voor de goede orde wordt hierbij opgemerkt dat hierbij geen rekening is gehouden met de gewijzigde vaststelling van de Kadernota d.d. 28 januari 2021.

Een aantal reacties is afkomstig uit de buurgemeenten. Inhoudelijk hebben de meeste reacties betrekking op de eventuele plaatsing van windturbines en de nadelig ervaren gevolgen hiervan. Qua zonne-energie is veelal opgemerkt dat er in gemeente Waalwijk heel veel onbenutte potentie aanwezig is om op daken van bedrijfspanden zonnepanelen aan te brengen.

Na het participatietraject en de daarin gemaakte opmerkingen en de ingekomen reacties, wordt voorgesteld om de concept-Kadernota Grootschalige Opwek Duurzame Energie op een aantal onderdelen te verduidelijken en aan te vullen. Waar nodig zijn onderdelen aangepast en aangevuld.

Na vaststelling door de gemeenteraad, worden de indieners van de ingekomen reacties per brief, dan wel per e-mail, op de hoogte gebracht van het raadsbesluit tot (gewijzigde) vaststelling van de Kadernota.

Ook wordt men in kennis gesteld van de Reactienota. Daarnaast worden de verschillende documenten op de gemeentelijke website geplaatst en wordt er een terugkoppeling gegeven op de gemeentepagina van Weekblad Waalwijk.

Tegen de vaststelling van de Kadernota Grootschalige Opwek Duurzame Energie staat geen bezwaar en beroep open.

2. Toelichting verwerking

Hierna staan de belangrijkste voorgestelde aanpassingen, aanvullingen en vervolgacties, zoals opgenomen in de Kadernota opgesomd.

Milieueffectrapportage zoekgebied (zie 3 Raadsbesluit 28 januari 2021)

In de reacties op de kadernota zijn verschillende belangen naar voren gebracht, uiteenlopend van aantasting van het open landschap tot zorgen over geluidsoverlast. Om deze belangen zorgvuldig tegen elkaar te kunnen afwegen, is in de Kadernota gekozen om een milieueffectrapportage (MER) op te stellen voor het zoekgebied. Een MER is in onze ogen het geëigende instrument om de omgevingseffecten van de verschillende keuzes en alternatieven binnen het zoekgebied goed te kunnen beoordelen en tegen elkaar te kunnen afwegen.

Het streven is te komen tot een invulling van het gebied die over de gehele linie een zo beperkt mogelijke impact heeft op het woon- en leefklimaat, de landschappelijke en cultuurhistorische waarden en het milieu, waarbij ook de belangen van de omgeving maximaal kunnen worden betrokken en afgewogen. Hoewel wij vanuit landschappelijk oogpunt de voorkeur geven aan clustering van windmolens kan een weging van alle relevante aspecten in de MER bijvoorbeeld op onderdelen tot andere keuzes leiden. Hetzelfde geldt voor het afstandscriterium voor windmolens. Tijdens de inloop- en de informatiebijeenkomsten alsmede in de ingekomen reacties zijn hierover vragen gesteld en opmerkingen geplaatst. De strekking van de vraagstellingen en opmerkingen is in hoofdzaak: waar zijn deze afstanden op gebaseerd? In onze ogen is een dergelijke vaste afstand juridisch en inhoudelijk moeilijk te onderbouwen. Daarom hebben wij ervoor gekozen in de definitieve kadernota op voorhand geen afstandscriterium op te nemen. In de MER zal het belang van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat nadrukkelijk worden meegewogen. Mogelijk volgt daaruit alsnog een benodigde afstandsnorm.

Op deze manier ontstaat er een transparant afwegingsproces waarin belanghebbenden hun inbreng direct kunnen geven.

Zon op bedrijfsdaken

Onderzocht moet worden hoe een versnelling gerealiseerd kan worden voor de plaatsing van zonnepanelen op bedrijfsgebouwen. In 2021 wordt hiertoe een actieplan opgesteld.

Ecopark

Op dit moment wordt het Ecopark doorontwikkeld met een nieuw zonneveld van Energiecoöperatie LangstraatZon. Met Eneco zal worden gesproken over hun plannen voor vervanging van de bestaande windmolens.

Haven 8 Oost (zie Raadsbesluit 28 januari 2021)

Voor het gebied Haven 8 Oost wordt een separate nota van uitgangspunten vastgesteld, waarin de ruimtelijke keuzes voor dat gebied worden beschreven. Daarbij gelden de uitgangspunten die in deze Kadernota zijn geformuleerd onverkort. De milieu- en omgevingseffecten van grootschalige opwek binnen het Ecopark en Haven 8 Oost zullen op projectniveau worden gewogen in een MER of MER-beoordeling.

Evaluatiemomenten

De technologische ontwikkelingen voor wat betreft wind- en zonne-energie staan niet stil. In de Kadernota is toegevoegd opgenomen dat er elke 2 jaar - parallel aan de REKS- wordt geëvalueerd of de opgave met de meest efficiënte technieken wordt ingevuld ofwel bijgesteld moet worden.

Inzet REKS in relatie tot ambitie gemeente Waalwijk

Op regionaal niveau werkt de gemeente Waalwijk mee aan de Regionale Energie- en Klimaatstrategie (REKS). Hiermee wordt mede invulling gegeven aan de afspraken die gemaakt zijn in het kader van het landelijk Klimaatakkoord. In onze regio, Hart van Brabant, is Klimaatadaptatie als extra onderwerp in de Regionale Energiestrategie meegenomen. Uw gemeenteraad heeft op 6 februari 2020 besloten de concept-Kadernota als input te gebruiken voor de concept-REKS.

Uit de Kadernota, en het reeds eerder vastgestelde gemeentelijke beleid, blijkt dat gemeente Waalwijk veel meer doet dan volgens de REKS nodig is en we dus onze lokale opgave beschouwen als het vooruitlopen op onze toekomstige verplichtingen aan de REKS.

Lijn- of clusteropstelling (zie Raadsbesluit 28 januari 2021)

In de Kadernota wordt nu een keuze voorgesteld om bij de plaatsing van windturbines uit te gaan van clusteropstelling(en). Dit is mede het resultaat van de ingekomen reacties van bewoners, en omwonenden en andere belanghebbende partijen.

3. Raadsbesluit 28 januari 2021

De gemeenteraad heeft op 28 januari 2021 de voorliggende concept Kadernota gewijzigd vastgesteld. De wijzigingen luiden als volgt:

- Dat zowel voor het zoekgebied (plan M.E.R.) als voor het Ecopark/Haven 8 Oost Afronding (project M.E.R.) een uitgebreide M.E.R.-procedure doorlopen dient te worden. In deze procedure omwonenden de mogelijkheid wordt geboden om zienswijzen in te dienen bij de commissie M.E.R.;

- In de Kadernota Grootschalige Opwek Duurzame Energie een afstand criterium op te nemen van minimaal 750 meter voor een woning in de bebouwde kom en een afstand van 400 meter voor een woning in het buitengebied, waarbij uitgegaan wordt van de definitie bebouwde kom zoals aangegeven in de interim omgevingsverordening van de provincie Noord-Brabant.

In de uitgebreide MER-procedures:

- a) Het harde afstandscriterium op te nemen en uit te werken zoals in de gewijzigde kadernota is opgenomen.
  - b) Vooraf geen keuze wordt gemaakt voor een opstelling in lijn of clusters van windturbines en beide varianten worden uitgewerkt in de uitgebreide M.E.R-procedure. Dat het afstandscriterium en de uitkomsten van de M.E.R ten aanzien van de opstelling van windturbines dienen te worden vastgelegd in de ruimtelijke regels van een bestemmings- of omgevingsplan dan wel in beleidsregels ten behoeve van het verlenen van omgevingsvergunningen.
- Het uitvoeren van 0-metingen voor de realisatie van windmolens een vereiste is om rechtszekerheid te bieden aan onze inwoners. Het college opdracht te geven om voor de realisatie van de windmolens, een uitvoeringsplan voor een 0-meting door een gespecialiseerd bedrijf in geluidsmetingen, voor te leggen aan de gemeenteraad inclusief de financiering;
- Bij een heroverweging van de meest efficiënte respectievelijk effectieve technieken voor de opwekking van zonne-/windenergie, zal het college voorafgaand aan een voorgenomen wijziging een voorstel ter besluitvorming voorleggen aan de raad, met uiteenzetting van de consequenties van deze wijzigingen voor de in de kadernota genoemde uitgangspunten;
- Dat bij het opstellen van M.E.R.-rapportages, waarbij ook de consequenties van windturbines voor de volksgezondheid worden onderzocht, tevens een advies van de GGD wordt betrokken.
- Dat in geval van uitbreidingen of wijzigingen die van invloed zijn op het aangewezen zoekgebied, het Ecopark/Haven 8 Oost Afronding, ten allen tijde zullen worden voorgelegd aan de gemeenteraad van Waalwijk;
- De uitgangspunten voor financiële participatie zoals in de kadernota zijn opgenomen over 50% lokaal eigendom en terugvloeien van revenuen ook gelden als een partij overgaat tot herontwikkeling van projecten voor de grootschalige opwek van duurzame energie;
- Het college op basis van het gewijzigd raadsbesluit opdracht te geven te starten met de voorbereidingen van uitgebreide milieueffectrapportage voor de twee zoekgebieden;

- Een bedrag van € 350.000,00 beschikbaar te stellen voor de diverse uit te voeren werkzaamheden waarvan: €250.000,00 ten laste van de reserve duurzaamheid en €100.000,00 te bekostigen uit de algemene reserve.

Met andere woorden: in de vastgestelde Kadernota zijn alsnog afstandscriteria toegevoegd. Daarnaast is besloten dat in de op termijn op te starten MER-procedures de afstandscriteria worden opgenomen als randvoorwaarden.

4. Ingekomen reacties en de wijzigingen

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
1	<p>Door middel van deze brief wensen wij onze mening kenbaar te maken op de concept kadernota Grootchalige Opwek Duurzame Energie Waalwijk. Wij hebben de ernstige bezwaren van de bewoners van Drongelen tegen de voorgenomen dóórontwikkeling van het huidige Ecopark Waalwijk eind vorig jaar kenbaar gemaakt aan de verantwoordelijk wethouder, mevrouw D.Obadasi- Seker. Aangezien ook in de kadernota de dóórontwikkeling van het huidige Ecopark uitdrukkelijk als een van de opties voor grootschalige opwek duurzame Energie wordt aangemerkt, handhaven wij onverkort de bezwaren, die de bewoners van Drongelen ook thans nog steeds onverkort tegen deze dóórontwikkeling hebben. Bijgaand doen wij u een kopie van het schrijven met bijlagen toekomen, dat op 15 oktober 2019 is toegezonden aan uw wethouder en waarin deze bezwaren zijn verwoord (Bijlage 1).</p> <p>Wij verzoeken uw college dit schrijven thans aan te merken als de reactie van de Dorpsraad Drongelen op de kadernota Grootchalig Opwek Duurzame Energie Waalwijk en deze reactie mee te nemen in het afmaken van de kadernota.</p> <p>Door middel van deze brief wensen wij onze zorgen kenbaar te maken over uw voornemen het huidige Ecopark Waalwijk door te ontwikkelen. Deze zorgen werden geuit op de Jaarvergadering van de Dorpsraad en haar leden op 18 april jl. In het kader van de dóórontwikkeling van het Ecopark zullen de twee meest noordelijk gelegen windturbines van Eneco worden vervangen door twee grotere exemplaren. De overige drie turbines zullen door Eneco gefaseerd worden gesloopt. Daarnaast wordt het Ecopark aan de zuidzijde door uw gemeente in samenwerking met Brabant Water aangevuld met vijf nieuwe windturbines. Op 11 april 2019 heeft uw college naar aanleiding van een amendement van de Raad van uw gemeente besloten de procedures voor het plaatsen van de windturbines op Haven Acht voorlopig op te schorten in afwachting van de uitkomsten van een breder onderzoek naar windenergie, waarbij ook nadrukkelijk zal worden gekeken naar de locatie ten westen van de Sprangse Sloot, naast Haven zeven. Namens de bewoners van Drongelen, die op een afstand van ongeveer 600 tot 800 meter wonen van de bestaande windturbines van Eneco, vrezen wij in geval van vervanging van deze turbines door grotere exemplaren een toename van de reeds bestaande overlast van geluid, slagschaduw en horizonvervuiling. Daarnaast blijkt uit diverse onderzoeken dat de waarde van woningen binnen een straal van twee km vanaf de locatie van windmolens een forse daling kent. Zie o.a. het artikel van Nationaal Kritisch Platform Windenergie in bijlage 1. Om deze redenen maken wij als bewoners van Drongelen ernstig bezwaar tegen de voorgenomen plannen.</p> <p>Waarom niet meer zonnepanelen op daken van het grote industrieterrein van Waalwijk? Wij verzoeken u, indien de plannen toch tot uitvoering worden gebracht, de genoemde overlast tot een minimum te beperken en in het kader van de vergunningverlening nader met ons af te stemmen voorwaarden aan ontwikkelaars en exploitanten van de diverse windmolens op te leggen. De Klankbordgroep Windmolens Waalwijk heeft indertijd voorwaarden aan u voorgesteld. In het kader van het heronderzoek willen we deze voorwaarden opnieuw bekijken, mede n.a.v.</p>	<p>De kadernota geeft de potentie aan van grootschalige opwek locaties, specifiek voor wind- en zonne-energie. De locatie waar u over spreekt, is op zowel provinciaal, regionaal als lokaal niveau geschikt voor grootschalige opwek, waaronder windenergie. Daarom staat deze locatie ook in de kadernota. De opgave voor nieuwe energie is enorm. Deze locatie maakt onderdeel uit van een lokale en regionale opgave. Als er concrete projecten komen, worden uw inhoudelijke bezwaren gewogen op basis van wet- en regelgeving. Hieraan zitten eisen en verplichtingen naar de omgevings- en ontwikkelende partijen. Afstanden tot windlocaties zijn in de wet geregeld en wij zullen in dat kader deze als leidraad beschouwen. We hanteren hierbij alleen geverifieerde, objectieve en meetbare criteria. Uw zienswijze leidt niet tot bijstelling, omdat er binnen de huidige kaders voldoende mogelijkheden zijn om bij concrete realisaties uw rechten te kunnen borgen.</p>	<p>Uw zienswijze leidt niet tot bijstelling, omdat er binnen de huidige kaders voldoende mogelijkheden zijn om bij concrete realisaties uw rechten te kunnen borgen.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	voortschrijdende inzichten in Nederland m.b.t. verdeling lusten en lasten van windmolens.		
2	<p>Bij het kiezen van de locatie, lees ik dat Haven 8 in eerste instantie de voorkeurslocatie heeft. De gronden zijn in handen waardoor de regie beter in handen is. Maar ook zijn er bezwaren vanuit de bewoners van Baardwijk omdat er kans is voor slagschaduw en overlast van geluid. Vervolgens lees ik dat het gebied tussen Haven 7 en Waspik minder de voorkeur heeft omdat dit gebied 'open' moet blijven. Toch wordt dit gebied nu wel overwogen. Als ik het voorkeursgebied zo bekijk, dan vraag ik mij af of er wel serieus is gekeken naar de Spranckelaer en de Hoofdstraat in Sprang-Capelle. De nadelen die door wijk Baardwijk zijn genoemd en in acht zijn genomen, gelden ook zeker voor deze locatie. Te dicht bij de wijk, slagschaduw, overlast van geluid. Enig onderzoek voegt daar nog</p> <ul style="list-style-type: none"> • de veiligheid(bij falen reminrichting kunnen wieken enkele honderden meters weggeslingerd worden) • het doden van vogels en vleermuizen • het verstoren van het microklimaat(opwarming van het grondniveau) • het ontsieren van het landschap aan toe. https://nl.wikipedia.org/wiki/Windenergie) <p>En dat notabene grenzend aan het natuurgebied de Langstraat. Nu woon ik zelf in de Walstro in Sprang-Capelle. Wanneer ik naar de rotonde loop die gelijk ligt aan de Noorder Allee, dan kan ik vanaf daar de Westpoint in Tilburg(140 meter) en de Windmolens achter het industrieterrein van Waalwijk(tiphoogte van 100 meter) zien liggen. En dan zijn er plannen voor windmolens met een tiphoogte van 260 meter?</p>	<p>De locatie waar u over spreekt, is op zowel provinciaal, regionaal en lokaal niveau geschikt voor grootschalige opwek, waaronder windenergie. Daarom staat deze locatie ook in de kadernota. De opgave voor nieuwe energie is enorm. Deze locatie maakt onderdeel uit van een lokale en regionale opgave. Als er concrete projecten komen, worden uw inhoudelijke bezwaren gewogen op basis van wet- en regelgeving. Hieraan zitten eisen en verplichtingen naar de omgevings- en ontwikkelende partijen. Afstanden tot windlocaties zijn in de wet geregeld en wij zullen in dat kader deze als leidraad beschouwen. We hanteren hierbij alleen geverifieerde, objectieve en meetbare criteria.</p>	<p>Aanpassing van de kadernota is niet aan de orde, omdat op projectniveau voldoende rechtsbescherming wordt geboden. De energieopgave voor onze gemeente moet ingevuld worden. Dit gebied blijft daar een actief onderdeel van.</p>
3	<p>Dat roept onmiddellijk een paar vragen op: Het is mij niet duidelijk wie of wat Waalwijk nu is. Ik zal het uitleggen. Ik ga er vanuit dat met Waalwijk de gemeente Waalwijk is bedoeld inclusief de kernen SprangCapelle en Waspik. Echter De provincie wijst in een interim omgevingsrapport het kleigebied westelijk van Waalwijk aan. Is dit nu het kleigebied westelijk van de Sprangse sloot, ergo is Waalwijk nu enkel Waalwijk en niet de gemeente Waalwijk of is het het gebied westelijk van de gemeentegrens Waspik. De uitleg in deze is van wezenlijk belang daar hier mee de hele nota anders gelezen zou kunnen worden. In het verlengde daarvan zou in het Rapport duidelijk aangegeven moeten worden wanneer men over Waalwijk en over de gemeente Waalwijk spreekt.</p>	<p>De kadernota gaat over het hele grondgebied van de gemeente Waalwijk.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	<p>In 1.1 Aanleiding staat dat het grootste deel van de klimaatwetenschappers dat menselijk handelen van invloed is op het opwarmen van de aarde. Het zou sieren dit te nuanceren en te stellen dat klimaatwetenschappers het niet eens zijn over de menselijke invloed op het opwarmen van de aarde. Recent onderzoek wijst zelfs uit dat Wind en Zonne-energie een doodlopende weg is. Sterker nog men raad af om hier nog in te investeren, weggegooid geld. Dat zet te denken naar ik aanneem. De Provincie wijst echter in zijn interim omgevingsverordening het kleigebied westelijk van Waalwijk aan als zoekgebied voor wind. Kennelijk gaat men er aan voorbij dat deze vruchtbare landbouwgrond dan niet meer zoals nu voor het verbouwen van gewassen kan worden ingezet en dus het voedsel areaal voor de bewoners van Sprang-Capelle afneemt. Vooralnog heb ik geen zicht op het aangeboden REKS en dat laat ik derhalve buiten oordeel.</p>	<p>De gemeente Waalwijk baseert zich op onderbouwde gegevens van klimaatwetenschappers die ook de klimaatafspraken onderbouwd hebben die we Europees met elkaar hebben afgesproken. Dat is voor ons het uitgangspunt.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>
	<p>Onder Energie lees ik de ambitie van Waalwijk en dat WE de energie die we verbruiken duurzaam opwekken: Het lokale duurzaamheid streven onderschrijf ik echter, ik kan in de strategische visie van de gemeente Waalwijk echter helaas nergens vinden dat voordat we aan wind energie beginnen eerst bijvoorbeeld 90% van alle daarvoor geschikte daken in de gehele gemeente Waalwijk voorzien zouden moeten zijn van zonnepanelen, te beginnen met alle gemeentelijke daken en daken van wooncoöperaties. In mijn optiek een waarlijk gemiste kans.</p>	<p>De gemeente kiest er voor om naar zowel windenergie als zonne-energie te kijken. De mogelijkheden voor zon stonden beperkt in de concept-kadernota, maar dat is de definitieve kadernota aangepast.</p>	<p>Kadernota aanpassen met potentie zon op daken.</p>
	<p>Tevens mis ik de opmerking dat de met het windbos opgewekte energie in eerste aanleg voor de bewoners van de gemeente Waalwijk is. CO2 arm energie opwekken is de ambitie van Waalwijk, ja men wil zelfs trendsetter zijn. Tenminste de beleidsmakers, maar willen wij als inwoners dat ook? Urgenter en zorgelijker is het dat de Amercentrale, met een ruimere vergunning nog meer fijnstof mag uitbraken daar zij met hun biomassa centrale de Amerikaanse en Scandinavische bossen nog harder mogen opstoken. (Ook dit overhaast besloten vergroeningsidee komt "gelukkig" steeds meer onderdrukte staan. De verhoogde uitstoot staat in geen enkele verhouding met de Waalwijkse ambitie met betrekking tot schone lucht. Wij zitten immers benedenwinds van de Amercentrale.</p>	<p>Het gebruik van biomassa in energiecentrales is een landelijke kwestie en hoort op rijksniveau thuis.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	<p>1.3 Scope. Daar ontbreekt toch echt de werkelijkheid. Het is namelijk niet aannemelijk dat het elektriciteitsverbruik NIET zal toenemen ten gevolge van de warmte transitie. Warmte pompen in welke vorm dan ook consumeren stroom. En niet zo een beetje ook. Warmtetransitie maakt hier deel van uit. Dat gaan we niet meer met pellet kachels doen want die vervuilen, zoals we inmiddels weten. Nee we moeten aan de warmtepompen en die werken op stroom. Evenals de elektrificatie van het wagenpark. Kleine nuancerings; Uit recent rapport is gebleken dat de elektrificatie van vervoer minder sterk stijgt. Sterker nog men is nu weer enthousiast aan het worden van Waterstof. Dat is derhalve inderdaad een onzekere factor In het verlengde hiervan verbaasd hij mij hooglijk dat in 2.2 geen berekening naar elektriciteit behoefte is meegenomen. 2030 is een stip op de horizon en iedereen krijgt subsidies voor allerlei vormen van isolatie en milieu besparende maatregelen. Maar de consumptie van stroom gaat evident toenemen..grote vraag is of het stroomnetwerk er op berekend is. Wat de plannen zijn allemaal erg ambitieus maar het is net als met die keten. De zwakste schakel in het geheel is het stroomnetwerk. Die liggen in heel Nederland ondergronds. Deze mega operatie van vervanging en aanpassing van netwerken is in de komende 10jaar niet klaar.</p>	<p>Er moet beter onderscheid komen in de kadernota wat een warmtevraag is en wat elektriciteit betreft. Het laatstgenoemde is waar deze kadernota voor bedoeld is. U raakt een terecht punt dat verduidelijkt moet worden.</p>	<p>Kadernota aanpassen met een verduidelijking van de op te wekken hoeveelheid in relatie tot warmtetransitie en elektrisch vervoer.</p>
	<p>2.3 windenergie windmolens met een tiphoogte tot 260 meter hoog en een over productie aan vermogen voor het Waalwijkse bos. En de voorgehouden worst is dat Waalwijk 50 % van de opbrengst krijgt. Dat klinkt bijna als een Efteling sprookje. Ik hoop dat U als College de moed hebt om het geheel niet met een commerciële bril te bekijken. Een projectontwikkelaar gaat het om geld verdienen. Bouwen tegen zo laag mogelijke kosten. Zo veel mogelijk winst. Hij heeft dus belang met zo weinig mogelijk beperkende, regulerende regels. Wij als bewoners echter hebben een duidelijk ander belang.</p>	<p>De opwek van duurzame energie in inderdaad een verdienmodel. Daarom is het uitgangspunt bij concrete projecten dat sprake is van minimaal 50% lokaal eigendom. Om de verschillende belangen op zorgvuldige wijze te afwegen, wordt een MER opgesteld voor het zoekgebied. De belangen van de bewoners zullen daarin nadrukkelijk worden betrokken.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>
	<p>2.4 Zonneweides. Dit is wel een vreemde voorstelling. We hebben geen berekening voor het stedelijk gebied en zonnenvelden in het buitengebied blijven boven de markt hangen als een donkere wolk. Wat wij als wereldbevolking op termijn nog kunnen eten en hoe dat verbouwd moet worden blijft buiten beschouwing. Waarom een proefveld zolang de daken in de gehele gemeente Waalwijk nog niet zijn voorzien van zonnepanelen en of zonnecollectoren?</p>	<p>In Waalwijk kiezen wij voor een combinatie van zon en windenergie. Hierbij wordt voor zon nadrukkelijk gekeken naar zon op daken. Zon op daken was in de concept kadernota niet meegenomen, maar dit is in de definitieve kadernota aangepast.</p>	<p>Kadernota aanpassen met potentie zon op daken.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	<p>Gelet op het vorenstaande wil ik mijn grote zorg en bezwaar uit spreken op deze concept nota en zou mijn zienswijze graag zien vastgelegd: Men gaat in de nota mijns inziens voorbij aan: Lage tonen geluid van een windmolen bos van ongekende grootte op een relatief klein gebied. Dit zal leiden tot fysieke en mentale klachten bij bewoners van Vrijhoeve en Capelle. Deze bewoners wonen OOK in de gemeente Waalwijk. Ter illustratie. Walvissen communiceren met lage tonen over vele honderden kilometers. Lage tonen reiken namelijk veel verder dan hoge tonen. Een windmolenbos met een hoogte van 210 -260 meter, dat is 50% - 80 % hoger dan het in onze woonomgeving prominent aanwezige gebouw De Westpoint in Tilburg genaamd. Dit zal met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid zijn weerslag hebben op het mentale welbevinden van bewoners van Vrijhoeve en Capelle welke, zodra ze naar buiten kijken met deze onnatuurlijke vormen geconfronteerd worden. Veiligheid bij falende reminrichting kunnen wieken danwel delen daarvan vele honderden meters wegvliegen.</p>	<p>Laagfrequent geluid is een veel genoemde geluidsbron die niet gewogen zou worden. De huidige Wet Geluidshinder is echter berust op een heel spectrum van geluid, inclusief laagfrequent geluid. Geluidsberekeningen nemen dit bereik mee in de calculaties. Er wordt dus al rekening mee gehouden bij diverse planvorming, zo ook bij windturbines. Laagfrequent geluid komt bovendien voort uit een breed spectrum aan laagfrequente bronnen, variërend van een airco of afzuiging in een woonwijk tot industriële afzuigers bij bedrijven of een snelweg. Windmolens produceren door het draaien van de assen ook een zekere mate van laagfrequent geluid. Dit is meetbaar en wordt in de vergunningsvoorschriften als norm meegenomen. Dit aspect zal tevens worden meegenomen in de MER voor het zoekgebied.</p>	<p>Leidt niet tot aanpassing van de kadernota.: LFG wordt net als andere milieutechnische aspecten gewogen op planniveau in een MER-toets. Dit is standaard onderdeel van elke vergunningsprocedure en behoort daarmee tot wetgeving en vastgesteld beleid.</p>
	<p>Veiligheid voor Flora en Fauna. Aan de ene kant hebben we de natte parel, een Natura 2000 gebied met een biodiversiteit om trots op te zijn en aan de andere kant installeren we een gehaktmolen park voor de ooievaar, havik, buizerd, reigersoorten etc.</p>	<p>Bij een concreet project moet de projectontwikkelaar onderzoek doen naar flora en fauna. Ook in de MER die wordt opgesteld voor het zoekgebied zal dit aspect worden meegenomen. In dit stadium zijn de natuurgebieden van Waalwijk uitgesloten voor de plaatsing van windmolens en zonnepanelen.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	<p>Ontwaarding van Vastgoed in Vrijhoeve en Capelle zal gevolg hebben op de OZB inkomsten voor de gemeente en financiële draagkracht van de eigenaren. Aanleg van zonneweides is kapitaalvernietiging, verarming van de biodiversiteit en vernietiging van kostbare landbouwgrond. Eerder is het aan te bevelen om de daken in de gemeente Waalwijk te voorzien van zonnepanelen dan wel collectoren. Zij hierbij opgemerkt dat de zonnepaneel techniek razend snel gaat en dat de opbrengt per paneel in nog geen jaar met 30 % is gestegen van 300 naar 400 WP. De genoemde nota behandelt de grootschalige opwek duurzame energie TOT 2030, betekend dit dat de dit windmolenbos dan ontmanteld gaat worden? Hetzelfde is van toepassing op de zonneweide(s). Is 2030 een harde datum of kan dit worden opgerekt? Dat is niet transparant. Waar is de keiharde garantie dat dat energie gebied dan zal worden ontmanteld en in zijn oorspronkelijke staat zal worden hersteld. Als die niet te geven is dan hoort U dit open en transparant uit te communiceren.</p>	<p>Zon op daken is absoluut een ambitie van de gemeente Waalwijk. Wij gaan ervan uit dat ongeveer 25% van de bedrijfsdaken geschikt is voor zon. Dit zal voor woningen ook zo zijn. Dit wordt deels meegenomen in de aangepast kadernota om dat te verduidelijken. De vergunning voor zonneweiden is ruimtelijk geborgd voor een periode van 25 jaar. In de voorschriften en anterieure overeenkomst met de eigenaar, wordt de verplichting vastgelegd het park na die periode te verwijderen.</p>	<p>De reactie leidt deels tot aanvulling van de kadernota door toevoeging deel inzicht zon op dak.</p>
	<p>Tevens ontbreekt het aantal windmolens, clusters van 5 op een afstand van 2,5 km. Men motiveert dit met de strofe dat dat de openheid van het gebied niet aantast. Ik zou graag ingetekend willen zien wat de opstelling gaat worden. Laten we immers wel zijn, 210 - 260 meter hoogte tast de openheid altijd aan. Wat ontbreekt en derhalve niet transparant is, is zoals reeds aangegeven, een concreet keihard maximaal aantal van de te vergunnen windmolens. Ik vraag mij in alle oprechtheid af of 20 windmolens inderdaad een keihard getal is.</p>	<p>In de kadernota is het gebied aangewezen waar windmolens kunnen komen. Het aantal windmolens dat nodig is om onze ambitie te behalen, is in de kadernota berekend op 14. Voor het zoekgebied wordt een MER opgesteld om tot concrete invulling te komen, waarbij het aspect openheid van het landschap zal worden betrokken. Groottes van clusters en onderlinge afstanden zullen daaruit volgen.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota, maar ten opzichte van de concept-nota is de kadernota op de aangehaalde onderdelen wel gewijzigd.</p>
	<p>Tevens ontbreekt de daadwerkelijke locatie. Dat is van wezenlijk belang. Is de dichtstbijzijnde windmolen bijvoorbeeld op 1800 meter van de Wijk Vrijhoeve gesitueerd of is dat veel verder? Daarnaast maak ik bezwaar tegen de verwijzing naar de Corona periode en de financiële component voor de gemeente Waalwijk. Financieel gewin kan nooit de afweging zijn boven het welzijn van de bewoners van de gemeente Waalwijk. Zonder bewoners is er immers geen gemeente. Vooralsnog zitten Uw bewoners van met name Vrijhoeve en Capelle benedenwinds in de slechte lucht kwaliteit van de Amer Centrale en krijgen daarbij een alles dominerend windmolenbos bij. Dat is slecht voor het fysiek en mentaal welzijn. U hebt daar als College in mijn optiek geen of te weinig oog en oor voor.</p>	<p>Er is vooralsnog geen sprake van concrete projecten. Voor het zoekgebied wordt eerst een MER opgesteld. Zodra concrete aanvragen worden ingediend en in behandeling zijn, wordt de initiatiefnemer door de gemeente verplicht om hierover in gesprek te gaan met omwonenden.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
4	In de enquête vond ik een opmerkingenveld ontbreken graag zou ik deze bij toekomstige enquêtes willen terug zien. Verder had ik een opmerking over het plaatsen van zonnepanelen. Ik heb gemerkt in mijn omgeving dat steeds meer inwoners hun dak gebruiken om zonnepanelen te plaatsen en hiermee hun eigen energie op te wekken. Ik zie echter ook dat de overgrote meerderheid van de inwoners nog geen zonnepanelen heeft laten plaatsen op hun daken. Verder zijn er ook nog een hoop bedrijven die een dak hebben zonder zonnepanelen. Naar mijn mening kunnen we beter proberen deze ongebruikte dak ruimte zo veel mogelijk te benutten door projecten, voorlichting, groene leningen etc. om inwoners en bedrijven zover te krijgen dat ze over gaan op het plaatsen van zonnepanelen. Verder zou het de gemeente sieren als hun de daken van hun eigen gebouwen ook gebruiken om zonnepanelen te plaatsen. Zo zou de gemeente het goede voorbeeld kunnen geven voor hun inwoners. Ik ben namelijk van mening dat er beter ongebruikte dak ruimte gebruikt kan worden voor de opwek van duurzame energie dan het aanpassen van het landschap voor windmolens en zonnepanelen.	De gemeente wil graag dat geschikte daken eerst gebruikt worden voor zonnepanelen. Op dit moment kunnen wij dat nog niet juridisch afdwingen. Op de gemeentelijke daken die daarvoor geschikt zijn, liggen zonnepanelen. In de kadernota is nu meer aandacht voor zon op daken.	Kadernota aanpassen met potentie zon op daken.
5	Zojuist heb ik de online vragenlijst ingevuld. Goede zaak dat er vragen worden gesteld aan de bewoners. Het grootste gedeelte van mijn wensen kon ik kwijt bij de beantwoording van de vragenlijst. Echter moet mij toch iets van het hart. Vandaar per email. Ik vind de focus op enkel wind- en zonne-energie in grote nieuwe parken wel heel erg prominent aanwezig. Veel beter is het focussen op zonne-energie op de reeds aanwezige bebouwing/huizen en zorg voor het aanpassen van het net zodat opgewekte energie terug geleverd kan worden. Nu is het eigenlijk alleen rendabel om zonnepanelen op je dak te leggen voor je eigen behoefte. Terwijl er datzelfde dak veel meer panelen gelegd kunnen worden. Hierdoor gaan heel veel potentiële beschikbare vierkante meters verloren. Een subsidie kan dit stimuleren om mensen te enthousiasmeren Als u bovenstaande regelt hoeft u niet hele voetbalvelden in het mooie buitengebied vol te bouwen.	De gemeente wil graag dat geschikte daken eerst gebruikt worden voor zonnepanelen. Op dit moment kunnen wij dat nog niet juridisch afdwingen. Op de gemeentelijke daken die daarvoor geschikt zijn, liggen zonnepanelen. In de kadernota is nu meer aandacht voor zon op daken.	Kadernota aanpassen met potentie zon op daken.
6	1. In / bij de uitnodigingsbrief was geen vermelding van de conclusies van het rapport. Indien dit niet op een A4 past, dan mag worden getwijfeld aan de concreetheid van het rapport.	Voor kennisgeving aangenomen.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	2. Deelname gaat ervan uit dat de inbreng serieus wordt genomen en dat het kostenplaatje deugt. Gezien de fouten met biomassacentrales en de daadwerkelijke kosten van duurzame energie, is het vertrouwen in de overheid gedaald tot een minimaal niveau. Vele burgers zullen dan ook niet deelnemen aan deze besluitvorming.	We verwijzen als referentie naar lokale energiecoöperatie, Langstraat Zon, die momenteel succesvol een coöperatief zonnepark gaat exploiteren dat volledig is gefinancierd door leden (eis inwoner van gemeente Waalwijk). De gemeente heeft dit mogelijk gemaakt door hen aan de voorzijde voldoende ruggensteun te geven. In 2021 is dit project een feit.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.
	3. De tekst suggereert dat 50% in 2030 realistisch is met zonnevelden en gigantische windmolens. Doch dit vergt zodanige investeringen op korte termijn, dat ernstig moet worden getwijfeld aan de haalbaarheid en betaalbaarheid. Dat kernenergie wordt weggelaten, zelfs in de doelstelling/ambitie voor 2050(?), suggereert bovendien een bepaalde vooringenomenheid.	De kadernota richt zich op de komende negen jaar tot 2030. De investeringen die hiervoor staan, worden actief door zowel de markt als particulieren en de overheid opgepakt (zie windpark A16). Deze lijn zien wij ook in Waalwijk. Kernenergie hoort door de belemmerende factoren zoals bouwtijd, financiële haalbaarheid, geen langdurige oplossing voor kernafval en locaties die niet in Brabant liggen niet in de scope voor 2030.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.
	4. De kosteneffectiviteit van de huidige windmolens is twijfelachtig; windmolens die 2x zo groot zijn hebben zich wel al bewezen?	Er zijn op diverse locaties in Nederland succesvolle windparken die commercieel worden geëxploiteerd door energiebedrijven en projectontwikkelaars.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.
	5. De technologie van zonneparken zal nog aanzienlijk (kunnen) verbeteren; is dit meegenomen in de vergelijking?	De westzijde van Waalwijk kan pas tussen zeven en acht jaar worden aangesloten. We nemen mee dat de dan gangbare techniek in de te vergunnen windmolens komt. De markt zal deze ontwikkelingen ook volgen vanwege rendementen.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	6. CO2 wordt nu geproduceerd door conventionele elektriciteitscentrales en biomassacentrales. Wat is de productie van windmolenfabrieken, kabelfabrieken, staalfabrieken en zonnepaneelfabrieken?	De vraag is niet van toepassing voor de kadernota. Er worden met enige regelmaat lifecycle analyses gedaan van alle voorkomende energiebronnen. Van windenergie, zonne-energie en biomassa tot kolen en kernenergie. Deze gegevens zijn in te zien op de site van het CBS of de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.
	7. De suggestie dat burgers er 'beter' van kunnen worden, is verwerpelijk. Dergelijke winsten worden namelijk eerst door burgers betaald in de stroomprijs.	De kosten van energie zijn een deel van het huishoudboekje van onze inwoners. Alle energie die als kosten uit de gemeenschap verdwijnt, is weg. Door actief deel te nemen in de productie keert een deel van dit geld terug in de gemeenschap. Op deze wijze wordt er dus geld verdiend, ondanks de Rijksbelasting op energie die lokaal daarmee rendement oplevert. Anders gaat het alleen naar de energiebedrijven. Hoe meer invloed (aandeel) hierop door lokaal eigendom, hoe meer de prijs en opbrengst lokaal bepaalt kan worden (afgezien van rijksbelastingen natuurlijk).	Onderwerp participatie uit kadernota aanscherpen om dit te verduidelijken.
	8. Het gehele concept van CO2-reductie in relatie tot de wereldwijde industrialisatie en bevolkingsgroei deugt niet. Nederland is een verwaarloosbare factor bij het vermeende afremmen van de klimaatverandering. Misschien eerst nog eens de columns van de heer Plasterk lezen?	Voor kennisgeving aangenomen.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
7	<p>Het was een vragenlijst waarbij je nauwelijks je eigen mening kwijt kon. De vragen waren zodanig geformuleerd dat je steeds in het padje van de instemmende burgers werd gemanoeuvereerd. De hoeveelheid elektriciteit die er in Nederland wordt opgewekt met behulp van zonne-energie is 1 procent en de hoeveelheid elektriciteit die met behulp van windmolens wordt opgewekt is twee procent. Het is dus onmogelijk - zelfs als je heel Nederland volbouwt met zonnevelden en met windmolens om ons te voorzien van die zogenaamde duurzame energie. Zie in dit verband de film van Gibbs en Moore, zelf grote aanhangers van de "green deal", die er achter zijn gekomen dat het hele verhaal niet op feiten berust. Lees verder elke dag de bijdragen van de echte experts op www.climategate.nl Als u echt de bevolking wilt helpen, ga dan voor kern energie</p>	<p>Recent is aangetoond dat Climate Gate is ontwikkeld om de gevolgen van CO2 in de atmosfeer door de uitstoot van olie en gas met desinformatie als fabels weg te zetten. Exxonmobil en Shell zijn hierbij hoofd sponsors. Reeds in 1981 is er al door Exxonmobile een rapport met een dergelijke strekking opgeleverd. Pas zeven jaar later kwam NASA met hun conclusies op basis van gedegen wetenschappelijk onderzoek van o.a. satellieten die de atmosfeer bemeten. De Rijksoverheid baseert haar onderzoeken op basis van feiten. Wij volgen die lijn om zo voldoende zorg te dragen voor de toekomst van onze inwoners in generaties na ons.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>
8	<p>Zojuist heb ik de online vragenlijst ingevuld over grootschalige opwek van wind- en zonne-energie. Wat me opvalt dat u als gemeente de vragenlijst alleen toespitst op het plaatsen van windmolens en zonnevelden in onze gemeente. Ook de antwoorden zijn steeds daarop gericht. Waarom niet ook alle bewoners, woningbouwverenigingen en bestaande bedrijven de kans te geven om hun daken met zonnepanelen te bedekken?</p>	<p>De gemeente wil graag dat geschikte daken eerst gebruikt worden voor zonnepanelen. Op dit moment kunnen wij dat nog niet juridisch afdwingen. Op de gemeentelijke daken die daarvoor geschikt zijn, liggen zonnepanelen. In de kadernota is nu meer aandacht voor zon op daken.</p>	<p>Kadernota aanpassen met potentie zon op daken.</p>
9	<p>Ik heb de vragenlijst niet ingevuld, daar ik van mening ben, dat ik mijn juiste keus niet kan aangeven. Ik moet kiezen uit voor gekookte antwoorden van het college. Ik ben absoluut tegen windenergie. Reden: Nog in geen jaren kunnen we de energie bij elkaar gedraaid krijgen die hun grondstoffen delvingfabricage-plaatsing en onderhoud-en verwijdering kosten bedragen. Straks zegt men met de kennis van nu, hadden wij dit toen niet gedaan. Tragedie is n.nl De KENNIS is er al.</p>	<p>Voor kennisgeving aangenomen.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
10	<p>Standpunt t.a.v. windenergie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Horizonvervuiling • Rendement is ondermaats t.o.v. investering • Rendement is windgevoelig, m.a.w. haalt bij lange niet het beoogde rendement. • Dieronvriendelijk voor vooral gevleugelden. • Nadelig voor uitbreiding woningbouw, geluidoverlast. • Vraagt veel ruimte-/grondbeslag. Standpunt t.a.v. zonnepanelen. • Als het beperkt blijft tot dakconstructies op hoogbouw en industriële daken geen bezwaar. • Bij grondgebruik mordicus tegen. Reactie op veel gestelde vragen, energiecafé 7 juli 2020. Item Algemeen. Waarom is de regio alleen met zonne-energie en windenergie bezig? "Omdat alternatieven nu niet haalbaar zijn". Noot JM: een nogal broos standpunt. 	Voor kennisgeving aangenomen.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.
11	<p>Ik schrijf deze mail, omdat ik uw 1e vraag van de lijst al niet goed vind. Er is een onderscheid tussen zonne-energie en windenergie en daarom zou daar afzonderlijk voor gekozen moeten worden. Windenergie valt voor mij af en wel om de volgende redenen;</p> <ul style="list-style-type: none"> -Onrendabel. Terugverdientijd (zonder subsidies) is ca. twintig jaar. Levensduur is 15 jaar. Het kost ons als belastingbetaler dus veel geld. -Vervuiling voor het uitzicht. -Geluidsoverlast. -Onbetrouwbaar. 	Voor kennisgeving aangenomen.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.
	<p>Zonne-energie is voor mij een optie. Niet overal trouwens. Grote velden met zonnepanelen in de natuur vallen voor mij af. Maak het interessanter voor bedrijven op onze industrieterreinen. De meeste bedrijven hebben platte daken, waardoor het geen vervuiling voor ons uitzicht oplevert. Ook zijn er heel veel woningen in onze gemeente, waar zonnepanelen geplaatst kunnen worden, zonder vervuiling voor uitzicht. Zorg ervoor dat terug-levering vergoed wordt tegen het tarief dat betaald moeten worden en zorg dat de BTW bij aanschaf niet hoeft worden betaald. Dit motiveert iedereen om hieraan mee te werken.</p>	<p>De gemeente wil graag dat geschikte daken eerst gebruikt worden voor zonnepanelen. Op dit moment kunnen wij dat nog niet juridisch afdwingen. Op de gemeentelijke daken die daarvoor geschikt zijn, liggen zonnepanelen. In de kadernota is nu meer aandacht voor zon op daken.</p>	Kadernota aanpassen met potentie zon op daken.
12	Plaatsen, maar wel in de polder. Voorwaarden opbrengsten ten goede van eigen woningen	Voor kennisgeving aangenomen.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
13	Ik vind het wel vreemd dat er niet naar onze mening qua oplossingen wordt gevraagd. En ik denk dat dit wel mogelijk was bij de bijeenkomsten waar ik niet bij aanwezig kan zijn. Dus wil ik het graag even op deze manier doen; Naar mijn mening zouden er ook zonnepanelen als geluidswand en langs een gedeelte van het Drongelse kanaal tegen de helling kunnen liggen (net als bij vele geluidswallen) nu gebeurt. Op welke manier kunnen punten als deze op de juiste manier goed worden ingebracht.	Er is op het onderdeel zon specifiek ook gedacht aan dit soort innovaties. Dit wordt beter uitgeschreven in de definitieve versie. Uw zienswijze wordt dus meegenomen in de kadernota.	Aanpassing kadernota op onderdeel innovatie zonne-energie.
14	Ons voorstel is om dit met onderstaande punten sterker en concreter op te nemen in het voorgenomen beleid. <ul style="list-style-type: none"> • Draagvlak en co-creatie Durf de opgave in handen te leggen van lokale ondernemers. Gebruik het beleid en de eerste energieprojecten om de geesten te rijpen en het pad voor de toekomst te plaveien. De eerste stappen zijn hierin cruciaal. Dit heeft tijd, aandacht, rust en co-creatie nodig. We ontwikkelen samen met de gemeente en lokale ondernemers een lokaal en duurzaam energiesysteem.	We nemen dit mee in het onderdeel participatie. U kunt hier al veel over terugvinden. Wij zullen dit beter omschrijven.	Aanpassen in onderdeel participatie.
	<ul style="list-style-type: none"> • Transport- en energielandschap In de kadernota komt elektrisch varen niet aan bod. In het magazine 'Bedrijventerrein Haven Waalwijk, van industrieterrein naar innovatief businesspark' (d.d. mei 2020), wordt wel gesproken over elektrisch varen met behulp van een flowbattery. Een drijvend ponton met 400.000 liter elektrolyt, zorgt voor het laten varen van een 4 MW schip, tussen Rotterdam en Waalwijk. De vloeistof wordt geladen met behulp van zonnepanelen en windenergie. Wat we hierin missen is de lokale en collectieve component. Ons inziens is een duurzaam industrieterrein, een groene terminal en elektrisch varen alleen kansrijk indien zon en wind vóór het net op een slimme manier met elkaar worden verknoot en gedragen wordt door de directe omgeving.	Momenteel werkt de gemeente aan een Smartgrid samen met diverse bedrijven en instellingen. Hiermee hopen wij een slim energienetwerk te maken voor ten minste de havens en mogelijk daarbuiten op termijn. De innovaties hieromheen worden kort genoemd, maar zijn geen onderdeel van de kadernota.	Onderdeel wordt in de definitieve kadernota beter beschreven. Het is geen onderdeel van kadernota, maar speelt in de context hiervan.
	<ul style="list-style-type: none"> • Optimale netinpassing Voorkom wildgroei aan projecten en productie van duurzame energie. Daag ontwikkelaars en de lokale ondernemers uit om samen met de netbeheerder te zoeken naar een optimale aansluiting op het onderstation op het bedrijventerrein Haven Waalwijk. Ons inziens is cablepooling van zon en wind, in combinatie met opslag een must om maatschappelijke kosten voor netverzwaring te voorkomen beter te kunnen voorspellen en het systeem te optimaliseren.	Eens. Eén van de onderdelen is maatschappelijke kosten en baten. We nemen dit mee op hoofdlijnen in de kadernota, maar komen hier specifiek op terug in de beoordelingskaders die volgen uit de kadernota. Hierin worden specifiek dit soort eisen gesteld aan ontwikkelaars.	Deels meenemen in de kadernota en doorkijk maken naar afwegingskaders zon en wind.

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	<ul style="list-style-type: none"> • Wind, zon en opslag <p>Het is mooi om te zien dat de gemeente Waalwijk haar voorkeur uitspreekt om haar duurzaamheidsambitie te realiseren met behulp van grootschalige windenergie. Een windpark in de buurt van de nieuwe terminal, ontwikkelt voor en door de lokale ondernemers van het bedrijventerrein Haven Waalwijk. Dit in combinatie met zonne-energie op de eigen daken van dit bedrijventerrein én de koppeling met een flowbatterij om elektrisch varen mogelijk te maken, is ons inziens een mooie kans om het bedrijventerrein te ontwikkelen tot een innovatief businesspark. Een park dat voorziet in haar eigen energievoorziening en haar CO2 footprint drastisch omlaag brengt heeft ons inziens de toekomst.</p>	Wij zijn het met u eens.	Leidt niet tot aanpassing van de kadernota.

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
15	<p>Natuurlijk is het belangrijk dat we kijken naar onze aardbol en dat we hier zuinig mee om gaan.</p> <p>Zelf moet je hier ook je steentje aan bijdragen afval scheiden, proberen je huis te isoleren of aanpassingen doen zodat je zuinig met energie omgaat. Bovendien zou ik graag willen weten wat de mogelijkheden zijn voor oude panden, gemeentelijke monumentale panden. Ook hier worden verschillen gebruikt. Zonnepanelen mag niet, dubbelglas mag niet, terwijl ik bij sommige huizen zie dat het er wet in zit. Het water druipt vanaf het najaar van de ramen, ieder jaar moet je wet een nieuw gordijn aanschaffen vanwege het "weer" dat erin zit. Een voorzetraam is geen optie want dan kun je niet luchten wat wet belangrijks is op je slaapkamer. Ook lijden de kozijnen eronder terwijl je heel graag je mooie oude huis wilt behouden. Maar het allerbelangrijkste is het is echt ongezond I!!</p> <p>Heel graag informatie over het verduurzamen van oude huizen, monumentale woningen wat wet en niet mag. Graag uw advies/tips/hulp hierin.</p> <p>Ook wij willen ons huis goed kunnen blijven onderhouden en dat het betaalbaar blijft voor de "normale werkmans" en dat wij ook met de energiekosten in de toekomst omlaag kunnen. Of moeten we allemaal de houtkachel als HOOFDVERWARMING gaan gebruiken dat kan toch niet het uitgangspunt zijn. Wij hopen dan ook dat maatregelen in het verduurzamen van woningen betaalbaar blijft voor iedereen en dat de gemeente het stoken van houtkachels als HOOFDVERWARMING ook gaat aanpakken.</p> <p>Ik heb veel instanties benaderd;</p> <p>Brandweer Politie Milieucentraal Znfounatie internet Gemeente GGD Rechtsbijstand Buurtbemiddeling (niet benaderd vanwege intimidatie/heeft geen zin om met onze buurman in gesprek te gaan). Uiteindelijk komt het erop neer dat net een GRIJS GEBIED IS OMDAT ER GEEN REGELGEVING IS TEGEN HOUTKACHELS, slechts tips, je moet een logboekje bijhouden, voor ons geen toegevoegde waarde als je iedere dag erin 'kunt schrijven dat er gestookt wordt, met regen, windstil, mist het maakt niet uit. Wij hopen ooit op een oplossing en een schone en gezonde leefomgeving met duurzame energie opwekking en ook dat we zelf wat duurzamer kunnen wonen maar dan zal ook de regelgeving daarin concessies moeten doen voor behoud van oude huizen en het betaalbaar houden van het onderhoud hiervan. Maar zelf lopen wij als gezin ook tegen een heleboel zaken aan en wat ook echt frustrerend is omdat je met de rug tegen de muur staat.</p> <p>Ten eerste ik heb de enquête ingevuld maar omdat je bij meerkeuze vragen je antwoord niet kunt toelichten toch ook nog deze mail.</p> <p>Ik vind het belangrijk dat we andere energiebronnen gaan regelen maar wel op een verantwoorde manier met de gemeente als toezichthouder. Liefst hebben wij</p>	<p>Wij begrijpen uw kwestie. Voor deze kadernota, die alleen over het opwekken van elektriciteit gaat, is dit helaas niet van toepassing. In 2021 wordt de warmtevisie opgesteld. Dit is een onderwerp dat daar goed aangekaart kan worden.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	<p>persoonlijk meer zonnepanelen dan windmolens maar dat is een persoonlijke mening. Ik vind ze oerlelijk, zorgen voor geluidsoverlast indien te kortbij en volgens mij vermindert het ook het aantal insecten en vogels.</p> <p>Ik vind ook dat duurzaamheid en milieu samen gaan en geen afzonderlijke items zijn. We hebben het over CO2 uitstoot. Ik vraag mezelf dan ook altijd af waarom begint de overheid niet bij stapje 1, pak de vervuilers eens aan. Ook wij als gezin lopen hier tegenaan en geloof me we hebben elke instantie gemaïld of gebeld maar we staan met de rug tegen de muur.</p> <p>Wij zijn verhuisd van Capelle naar Vrijhoeve en wonen naast burens die hout stoken als hoofdverwarming. Dit is wel even een ander verhaal als iemand die in winterdag 's avonds zijn kachel tje aanmaakt. Van eind september t/m maart zitten wij constant in de stank. De eerste keer dachten wij dat we brand hadden in huis maar nee het was de houtkachel van de burens. Wij zijn netjes het gesprek aangegaan of het misschien mogelijk was of het hout vochtig zou zijn of dat er iets aan de hand kon zijn want de stank was niet normaal.</p> <p>De buurvrouw is echt een aardig mens maar de buurman is een dominante intimiderende man, dus u begrijpt een oplossing komt er niet. Een geluk ik ben als vrouw niet bang voor hem, maar heb wel begrepen dat dit soort mensen het alleenrecht in zo'n wijk hebben. Door intimiderend gedrag durft men niets te melden/te zeggen. Het probleem voor ons is, je kunt alleen je huis luchten als ze zelf het beddengoed of wasgoed buiten hebben hangen. Ik krijg er ook gezondheidsklachten door en je leefgenot wordt aangetast.</p> <p>Bovendien wilt u niet weten hoeveel houtkachels er warden gestookt in deze omgeving. Milieucentraal, de GGD en nog vele andere instantie ze zijn het er allemaal over eens, de uitstoot wat deze kachels produceren is om gezondheidsredenen niet wenselijk. Maar regelgeving bij de gemeente is er niet, en nog steeds wordt er naar mijn mening te veel gekeken naar de vervuiler zijn/haar belangen (lekker een goedkope energienota dus m.a.w. stoken)</p> <p>dan naar degene die in de stank zit (die krijgt gezondheidsproblemen).</p> <p>Zo is er ook het SLA in hoeverre de gemeente Waalwijk hierbij betrokken is weet ik zo niet, het is me zo in de schoenen gezakt dat je de hoop al een beetje opgeeft.</p>		
16	<p>Zojuist de enquête ingevuld m.b.t. energie Zon, wind en water. Er wordt geen alternatief m.b.t. water gegeven, alwaar de Maas een sterke stroming heeft waar constant energie uit opgewekt kan worden</p>	<p>Tot 2030 gaat de gemeente uit van bestaande, bewezen technieken, zoals zonne- en windenergie. Wij staan zeker open voor innovaties om deze na 2030 toe te kunnen passen.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
17	Het plaatsen van 20 windmolens van 250 meter hoog en de aanleg van een zonnepark in een groen en agrarisch gebied is mijn inziens een te ernstige aantasting voor onze leefomgeving. Het is zeer belangrijk dat bij deze beslissing, met zoveel impact op onze leefomgeving, het voor iedereen duidelijk is wat er gaat gebeuren en dat de informatie daarover grootschalig en transparant wordt gegeven. Een mailwisseling met enquête en een gesprek met "experts" voldoen m.i. daar niet aan. Het is voor mij en anderen door de Corona crises en de regels van het RIVM onmogelijk om onderling en met de Gemeente Waalwijk een grondige inspraak procedure te doorlopen. Ik verlang van het College dat de inspraak procedure wordt verlengd tot na de Corona crisis en dat er geen besluiten worden genomen die de bouw van het windmolen park en of zonnepark mogelijk maken.	De kadernota geeft enkel de kaders voor het opwekken van duurzame energie. Voor het zoekgebied worden deze verder uitgewerkt in een MER, waarbij omwonenden en belanghebbenden zullen worden betrokken. Er wordt met deze kadernota niet ingestemd met concrete projecten voor de bouw van windmolens of de zonneweiden. Bij concrete projecten wordt ook een participatie procedure doorlopen.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota maar ten opzichte van de concept-nota is de kadernota op de aangehaalde onderdelen wel gewijzigd.
18	Wat als we als gemeente slechts grond uitgeven aan bedrijven onder voorwaarde dat zij op hun totale dakoppervlakte zonnepanelen laten plaatsen voor algemeen gebruik, dus voor de gehele woongemeenschap Waalwijk. Wat had dat al kunnen opleveren denkend aan die gigantische bedrijfspanden van Bol.com en Magna Tires. Wellicht is ook daar nog winst te behalen om alsnog zonnepanelen te plaatsen als een soort compensatie voor het ons ontnemen van weer een stukje van ons buitengebied. Iets waar veel Waalwijkers over klagen. Kortom: energieopwekking door middel van zonnepanelen en met behoud van het groen. Windmolens ontsieren niet alleen het landschap, maar geven ook veel geluidsoverlast. En ook al woon je er niet direct in de buurt, de levende natuur ondervindt daar mijns inziens, ook last van.	In de algemene verkoopvoorwaarden van de gemeente Waalwijk staan al voorwaarden over zonnepanelen op daken. De gemeente wil graag dat op bestaande gebouwen de geschikte daken eerst gebruikt worden voor zonnepanelen. Op dit moment kunnen wij dat nog niet juridisch afdwingen.	Kadernota aanpassen met potentie zon op daken.
19	In het Concept kadernota Grootschalige opwek gemeente Waalwijk beschrijft u het plaatsen van windturbines van 260m hoog ten noorden van de A50. Bij deze wil ik mijn zienswijze indienen ter voorkoming van het plaatsen van windturbines in het overloopgebied aan de zuid- en westzijde van Doeveren. Dit in verband met de geluidsoverlast, slagschaduw en de schade die de windturbines zullen aanrichten aan de historische flora en fauna van Doeveren die juist beschermd zou moeten worden.	In de kadernota gaan wij uit van zoekgebieden die ruimtelijk, milieutechnisch en veiligheids-technisch ruimte bieden aan windmolens en zonne-energie. Voor het zoekgebied, waarvan het gebied aan de zuid- en westzijde van Doeveren deel uitmaakt, zal een MER worden opgesteld, waarin de aangevoerde belangen zullen worden betrokken. Wanneer er vervolgens concrete projecten worden uitgevoerd, wordt ook de omgevingsdialoog opgestart. Daar kunt u uw bezwaren aangeven ten aanzien van te verwachten hinder. Bij een ruimtelijke procedure zitten in Nederland al heel veel aspecten in wet-	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota maar ten opzichte van de concept-nota is de kadernota op de aangehaalde onderdelen wel gewijzigd..

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
		en regelgeving geborgd. Hiermee bent u ook beschermd tegen overlast.	
21	Is het mogelijk om eerst de daken van de fabriekshallen in onze gemeente vol te leggen met zonnepanelen? Dan hebben we niet zoveel of geen windmolens nodig? Ook het LangstaatZon-plan nog eens extra onder de aandacht brengen? Dan kunnen de burgers en bedrijven gezamenlijk iets doen.	De gemeente wil graag dat geschikte daken eerst gebruikt worden voor zonnepanelen. Op dit moment kunnen wij dat nog niet juridisch afdwingen. In de kadernota is nu meer aandacht voor zon op daken.	Kadernota aanpassen met potentie zon op daken.
22	In het algemeen verstoort de oprichting van windturbines de optimale oefenmogelijkheden in het gebied. Met name in relatie tot oefeningen rondom de Bergsche Maas verzoek ik u de windinitiatieven voor te leggen aan het ministerie van Defensie en het Rijksvastgoedbedrijf voor nadere beoordeling op inbreuk van de huidige vlieg- en oefenmogelijkheden. Het gebied in de concept kadernota is tevens gelegen in het radarverstoringgebied van de luchtverkeersleidingradar van vliegbasis Woensdrecht en de gevechtsleidingradar. Windturbine initiatieven dienen voor beoordeling met een toetsing aan deze radars voorgelegd te worden aan het ministerie van Defensie.	Er is een direct contact met het Rijksvastgoed bedrijf ten aanzien van windmolenbeleid in relatie tot vliegbewegingen boven onze gemeente. De routing en oefenterreinen zijn ons bekend. Zodra een initiatief concreet gaat worden, zullen wij via de bovengenoemde kanalen met u in overleg treden om in goede samenspraak tot werkbare oplossingen te komen.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
23	<p>Door middel van deze brief wensen wij onze zorgen kenbaar te maken over uw voornemen het huidige Ecopark Waalwijk door te ontwikkelen. Deze zorgen werden geuit op de Jaarvergadering van de Dorpsraad en haar leden op 18 april jl</p> <p>In het kader van de doorontwikkeling van het Ecopark zullen de twee meest noordelijk gelegen windturbines van Eneco worden vervangen door twee grotere exemplaren. De overige drie turbines zullen door Eneco gefaseerd worden gesloopt. Daarnaast wordt het Ecopark aan de zuidzijde door uw gemeente in samenwerking met Brabant Water aangevuld met vijf nieuwe windturbines.</p> <p>Op 11 april 2019 heeft uw college naar aanleiding van een amendement van de Raad van uw gemeente besloten de procedures voor het plaatsen van de windturbines op Haven Acht voorlopig op te schorten in afwachting van de uitkomsten van een breder onderzoek naar windenergie, waarbij ook nadrukkelijk zal worden gekeken naar de locatie ten westen van de Sprangse Sloot, naast Haven zeven.</p> <p>Namens de bewoners van Drongelen, die op een afstand van ongeveer 600 tot 800 meter wonen van de bestaande windturbines van Eneco, vrezen wij in geval van vervanging van deze turbines door grotere exemplaren een toename van de reeds bestaande overlast van geluid, slagschaduw en horizonvervuiling.</p> <p>Daarnaast blijkt uit diverse onderzoeken dat de waarde van woningen binnen een straal van twee km vanaf de locatie van windmolens een forse daling kent. Zie o.a. het artikel van Nationaal Kritisch Platform Windenergie in bijlage 1.</p> <p>Om deze redenen maken wij als bewoners van Drongelen ernstig bezwaar tegen de voorgenomen plannen. Waarom niet meer zonnepanelen op daken van het grote industrieterrein van Waalwijk? genoemde overlast tot een minimum te beperken en in het kader van de vergunningverlening nader met ons af te stemmen voorwaarden aan ontwikkelaars en exploitanten van de diverse windmolens op te leggen. De Klankbordgroep Windmolens Waalwijk heeft indertijd voorwaarden aan u voorgesteld. In het kader van het heronderzoek willen we deze voorwaarden opnieuw bekijken, mede n.a.v. voortschrijdende inzichten in Nederland m.b.t. verdeling lusten en lasten van windmolens.</p>	<p>De kadernota geeft de potentie aan van grootschalige opwek locaties, specifiek voor wind- en zonne-energie. De locatie waar u over spreekt, is op zowel provinciaal als regionaal en lokaal niveau geschikt voor grootschalige opwek, waaronder van windenergie. Daarom staat deze locatie ook in de kadernota. De opgave voor nieuwe energie is enorm. Deze locatie maakt onderdeel uit van een lokale en regionale opgave. Als er concrete projecten komen, worden uw inhoudelijke bezwaren gewogen op basis van wet- en regelgeving. Hieraan zitten eisen en verplichtingen naar de omgevings- en ontwikkelende partijen. Afstanden tot windlocaties zijn in de wet geregeld en wij zullen in dat kader deze als leidraad beschouwen. We hanteren hierbij alleen geverifieerde, objectieve en meetbare criteria. Uw zienswijze leidt niet tot bijstelling, omdat er binnen de huidige kaders voldoende mogelijkheden zijn om bij concrete realisaties uw rechten te borgen.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>
24	<p>Ik sta positief tegenover het opwekken van duurzame energie. Het is echter van het grootste belang dat in de kadernota wordt opgenomen dat maximaal wordt ingezet op zonnepanelen op daken, minimaal op het plaatsen hiervan op onze schaarse vruchtbare landbouwgrond en dat de windmolens die overblijven, bij het hoger instellen van het % op daken, gecombineerd worden met de industriezone van de kern van Waalwijk, ter bescherming van het unieke landschap, met name tussen Capelle en Waspik.</p>	<p>De gemeente wil graag dat geschikte daken eerst gebruikt worden voor zonnepanelen. Op dit moment kunnen wij dat nog niet juridisch afdwingen. In de kadernota is nu meer aandacht voor zon op daken.</p>	<p>Kadernota aanpassen met potentie zon op daken.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	<ul style="list-style-type: none"> De gemeenteraad en B&W van de Gemeente Waalwijk wil ik vragen om het nog aanwezige cultuurhistorische Rivierenland binnen onze gemeente te beschermen. Het landschap van het deel tussen de havens van Waspik en Capelle (en het deel bij Labbegeat) is nog gaaf, in tegenstelling tot dat ten oosten van Waalwijk, tot aan Den Bosch (corridor van industrieterreinen). Ik pleit voor behoud van dit ongerepte landschap in samenhang met de natte parel 'de Westelijke Langstraat', welke 't visitekaartje van Waalwijk wordt. De beleefbaarheid van het landschap zowel vanaf 't Vaartje+ Capelsedijk, als vanaf de snelweg, polder en Overdiep blijft daarmee in stand. Op korte afstand wordt door de oude uiterwaarde / polder Bovenkerk het zand-, veen- en kleilandschap met elkaar verbonden. De windmolens van boven de 200 meter tiphoogte verstoren het landschap op een grove wijze. 	<p>Wanneer wij onze lokale duurzaamheidsambities op het gebied van de opwek van duurzame elektriciteit in 2030 willen realiseren, zal de plaatsing van een substantieel aantal windmolens onontkoombaar zijn. Hierbij ontkomen wij dan niet in het maken van keuzes. Met u zijn wij van mening dat deze windmolens invloed hebben op het rivierenlandschap. Deze invloed is echter niet onomkeerbaar. Wij sluiten namelijk niet uit dat er in de loop van de tijd nieuwe vormen van duurzame opwek worden ontwikkeld, waardoor windmolens in de toekomst niet of minder nodig zijn. De hoogte van windturbines is gerelateerd aan de stand van de techniek en de markt die ze bouwt. Hoe meer vermogen er uit een enkele turbine wordt gehaald, hoe minder wij er nodig hebben voor de opgave. De hoogte en de rotordiameter (oftewel, 'wieken') zijn daarbij een bepalende factor.</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> De 20 windmolen zoals in de nota aangegeven worden er minder door de gestelde 30% zonnepanelen op dak in 2030 hoger in te zetten. Hier ligt absoluut ruimte, stel heldere eisen, bv. geen (industriële) nieuwbouw meer zonder zonnepanelen! Dringend vraag ik de gemeenteraad en het college om de overgebleven molens eerst te plaatsen ten oosten van Waalwijk, evt. kunnen de overige bij het westelijke dijklichaam, bij het nieuwe gemaal (groot van omvang, Deltaniveau), direct bij Waalwijk. Overigens passen windmolens beter in het westelijk deel van Brabant en in Zeeland, vanwege de grotere omvang van de te verwachten windenergie en het draagvlak van het landschap! 	<p>Het aandeel zon op daken wordt door de gemeente gestimuleerd. Het aandeel geschikte daken is echter, door factoren als constructie, brandveiligheid/verzekering en bereidheid van dakeigenaren die zelf mogen beslissen over hun vastgoed, een belemmerende factor voor het opwekken van zon op daken. We gaan ervan uit dat maximaal 25% van alle daken geschikt is voor zon. Uw aanname kunnen wij niet volgen. De plaatsing van windmolens is in deze kadernota niet aan de orde. Het betreft hier slechts zoekgebieden. Er is daarin op voorhand niet geprioriteerd. Het één en ander hangt voornamelijk af van</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
		aansluitbaarheid op het elektriciteitsnet van Enexis.	
	<ul style="list-style-type: none"> Als er toch molens overwogen worden ten zuiden van de terpen van Overdiep, let op, dan verlaagt slagschaduw in combinatie met 47 Db het welzijn van dier en mens. Koeien zullen minder melk gaan geven. Plaatsing in deze zones, mede door de combinatie met de vaak zuidwesten wind, is onverantwoord voor deze nieuwe duurzame bedrijven. Op minimaal 1.000 meter achter de bedrijven (noordzijde) wordt het voor de deze boerderijen een ander verhaal. Graag in lijn met de gemeente Den Bosch in alle gevallen de afstand van 1.000 meter van woonhuizen garanderen. 	Voor het zoekgebied, waar het gebied ten zuiden van de terpen van Overdiep (tot aan de A59) deel van uitmaakt, zal een MER worden opgesteld, waarin de aangevoerde belangen zullen worden betrokken. Bij het beoordelen van concrete projecten voor windmolens houden we in ieder geval de wettelijk afstanden aan. Hierin zit voornamelijk het aspect geluid, slagschaduw en externe veiligheid. Deze zijn geborgd in wetgeving. De gemeente zal deze zo nodig opnemen in de vergunningsvoorschriften.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota, maar ten opzichte van de concept-nota is de kadernota op de aangehaalde onderdelen wel gewijzigd.
25	Ben zeker voor duurzame energie maar: - Oplossingen moeten landelijk bekeken worden door rijksoverheid (mogelijk in Europees verband). Nederland moet wel verantwoordelijk blijven voor lusten en lasten eigen consumptie. Ons land is te klein voor gemeentelijke oplossingen. Energiecentrales (en capaciteit) en vraag zijn ook overstijgend. Gemeenten geen geschikte partij voor het bewaken belangen van alle partijen.	Omdat de opgave uiteindelijk lokaal landt, wil de gemeente hierover zeggenschap hebben en zelf het beleid hierover opstellen.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.
	- Is het net wel geschikt in Gemeente Waalwijk? Welke garantie heb ik dat mijn zonnepanelen straks niet uitgeschakeld worden door overbelasting van het net?	Enexis is verantwoordelijk voor de capaciteit van het netwerk. Zij zijn betrokken bij de regionale energiestrategieën en plannen op basis daarvan en concrete projecten ingrepen in het net.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.
	Inmiddels staan in het land massa's onrendabele windmolens. Vervangen i.p.v. straks een land vol windmolenlijken.	De technische levensduur van windmolens is twintig jaar. Na twintig jaar worden alle windmolens vervangen of verwijderd. Dat zal ook gelden voor de nieuwe windmolens. De vergunningen die momenteel worden verstrekt, zien toe op verwijdering na de looptijd van maximaal 25 jaar (de bouw en afbraak meegenomen).	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.
	- Zet je ergens een windmolen dan ook de kosten ontmantelen voorzien.	Dit wordt in de anterieure overeenkomst geborgd met de ontwikkelende partij.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	<p>- Heb geen vertrouwen aan het overlaten aan de markt. Die willen alleen geld verdienen en heffen zichzelf op of geven niet thuis zodra er problemen zijn en dan draait gemeenschap, wij dus, op voor de kosten en oplossen ellende. Gemeente is geen geschikte (betrouwbare) partner om dit te reguleren. Delen in opbrengsten geldt vooral voor degenen die de zaken regelt. De kosten voor de deelnemers.</p>	<p>De gemeente staat voor zo veel mogelijk lokaal eigendom. Dit staat expliciet in de kadernota. Daarom wordt er gesproken over ten minste 50% lokaal eigendom.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>
	<p>- Heb geen vertrouwen in handhaving op overlast. Vliegverkeer Gilze mag ook niet vliegen over woonwijken en doen dat toch. Ja je kan klacht over indienen maar er wordt toch niets aan gedaan. Geloof niet in reactie en handhaving door Gemeente op klachten van overlast zodra ze er staan. Geen verwijt maar realiteit: is ondoenlijk. Klachten kosten heel veel negatieve energie en zijn ziekmakend,</p>	<p>In tegenstelling tot vliegverkeer is de handhaving van windturbines een zaak van de gemeente (omgevingsdienst). Deze hebben, op basis van de milieuvergunning, de macht om bij overschrijdingen de windturbines stil te zetten. Veelal zien wij dat dit niet nodig is, omdat de vergunningsvoorschriften en nieuwe techniek volstaan.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>
	<p>- Platte daken (bedrijventerreinen) ongeschikt vanwege draagkracht. Daar had de gemeente, nu alle bedrijventerreinen al bijna zijn uitgegeven, eerder over na moeten denken. Beetje paard achter de wagen spannen. Mogelijke oplossing: i.p.v. geld in windmolens geld gebruiken voor zelfdragende constructie boven daken maken voor zonnevelden. Waar mogelijk i.c.m. met groene daken. Weigeren= extra belastingen. - Daken stallen gebruiken. Opbrengsten ook gebruiken voor verwijderen asbestdaken. - Verticale zonnepanelen op zuiden brengen ook goed op (rendabel!) met name in voor-en najaar. - Alle geschikte woningbouw gratis voorzien van zonnepanelen en opbrengsten gebruiken voor lager vastrecht van iedereen. Energiegebruik, op welke manier dan ook, niet aanmoedigen. Meer met minder. Bijv. Deelgebruik/openbaar vervoer duurzame voertuigen verbeteren, stimuleren en aantrekkelijk maken qua kosten.</p>	<p>In de algemene verkoopvoorwaarden van de gemeente Waalwijk staan al voorwaarden over zonnepanelen op daken. De gemeente wil graag dat geschikte daken eerst gebruikt worden voor zonnepanelen. Op dit moment kunnen wij dat nog niet juridisch afdwingen.</p>	<p>Kadernota aanpassen met potentie zon op daken.</p>
	<p>- In hoorzittingen gaf Gemeente aan dat de duurzame energie betaalt wordt uit potje dat we zelf opgebracht hebben met onze energierekening. Dus waarom dan niet gebruiken voor aanleg op alle mogelijke bestaande (geschikt gemaakte) gevels / daken? - Bedrijven/Woningeigenaren die zelf investeren kunnen gebruik maken van bestaande subsidies/regelingen. Bedrijven/Woningeigenaren die deelname weigeren ontvangen geen korting of betalen toeslag. - Delen in opbrengsten is vooral voor degenen die de zaken regelt. De kosten voor de deelnemers.</p>	<p>Uw voorstel past in de lijn van de overheid. Echter valt deze niet in de scope van deze kadernota. Wij nodigen u uit deze op een andere wijze onder de aandacht van de politiek te brengen.</p>	<p>Kadernota aanpassen met potentie zon op daken.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	<p>- Plaatje met windmolen is nietszeggend. Een impressie van molens met deze hoogte ingetekend bestaand foto's was eerlijker. College, voor U besluit, doe dit! U zal schrikken van de impact. Als het dan toch persé moet, dan in bosrijke omgeving zoals Spinder (hoogte molens daar?). Dan zie je ze af en toe opduiken boven de bomen en wordt het zicht grotendeels ontnomen door bladerdak bomen. Het open landschap is een schaars goed! Vergelijk en stel u voor! U rijdt van Waalwijk naar Geertruidenberg: de schoorstenen van de PNEM vallen meteen op. Zij zijn 'slechts' 150m. Deze windmolens zijn de helft hoger. Dus zeker geen plaatsing in westelijk gebied! Als het dan echt niet anders kan en het moet in Gemeente Waalwijk dan in Haven.</p>	<p>Wanneer wij onze lokale duurzaamheidsambities op het gebied van de opwek van duurzame elektriciteit in 2030 willen realiseren, zal de plaatsing van een substantieel aantal windmolens onontkoombaar zijn. Hierbij ontkomen wij dan niet in het maken van keuzes. Met u zijn wij van mening dat deze windmolens invloed hebben op het rivierenlandschap. Deze invloed is echter niet onomkeerbaar. Wij sluiten namelijk niet uit dat er in de loop van de tijd nieuwe vormen van duurzame opwek worden ontwikkeld, waardoor windmolens in de toekomst niet of minder nodig zijn. De businesscase van windturbines is afhankelijk van opbrengsten. Deze hangen nu nog samen met de Subsidie Duurzame Energie die door het ministerie wordt verstrekt. De hoogte van windturbines en de beschikbare modellen hangen hier nauw mee samen. Daarnaast is het streven om het grondgebruik zo efficiënt mogelijk in te vullen, wat betekent dat de windturbine zo veel mogelijk energie per locatie moet op wekken. Zo zijn er ook veel minder windmolens nodig voor de energiebehoefte.</p>	
	<p>- Mogelijk zijn andere duurzame energie vormen passender voor Gemeente Waalwijk. WTW uit watertemperatuur- of stroming rivier.</p>	<p>De gemeente staat naast de bestaande vormen van duurzame energie open voor nieuwe, experimentele vormen van energie. Deze staan los van de kadernota.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>
	<p>- Geen verschillende bedragen voor energiegebruik of op subsidies duurzame energie door particulieren en bedrijven!</p>	<p>Subsidies voor duurzame energie worden door het Rijk vastgesteld. De kadernota gaat hier niet over.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
26	Ik heb de enquête ingevuld. Echter, ik heb wel een opmerking aangaande de mogelijkheden die de enquête biedt. De keuze van andere energievormen ontbreekt. Daarnaast ontbrak in de enquête de gelegenheid voor commentaar. U biedt wel die gelegenheid per mail, dus bij deze.	In de enquête werd de mogelijkheid geboden om uw mening over zonne- en windenergie te geven. Tot 2030 focust de gemeente zich op deze twee bestaande, bewezen technieken.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.
	Ik heb al zonnepanelen aangeschaft ruim twee jaren geleden. De beslissing toen was om naast groene energie er ook financieel een gezonde financiële huishouding op na te kunnen houden voor de toekomst. Echter vanaf 2023 wordt de salderingsregeling afgebouwd. De terugverdientijd van rond de 6 a 7 jaar zal ik wel halen, echter als ik nu die aanschaft zou moeten doen zou ik daarvoor passen. De regeling die er gaat komen is niet fair meer te noemen. Maar dit terzijde. De discussie in Nederland is inmiddels aan 't wijzigen richting atoomenergie. De redenen daarvoor zijn u inmiddels ook wel bekend. Wat ik vrees is dat de investeringen in wind en zonne-energie, door de verwachte ommezwaai die er nu gaande is, u achter de feiten aan gaat lopen. Daarnaast kost de aanpassing van de infrastructuur, alvorens we alle opgewekte stroom over het net kunnen vervoeren, handen vol met geld. Dit zal iedereen treffen, ook die huishoudens die geen gebruik kunnen maken van groene stroom. De vaste lasten van Enexis zullen voor elk huishouden stijgen. Ik heb respect voor uw situatie als gemeente. <u>De beslissing is niet eenvoudig</u>	Dank voor uw steun. Het is een gezamenlijke opgave en de omgeving zal veranderen. We zullen hier steeds met onze inwoners over blijven communiceren en hen meenemen in deze reis. Eventuele ontwikkeling met betrekkingen tot kernenergie staan aan het begin. Kernenergie is erg omstreven in verband met risico's en geen oplossing voor het kernafvalprobleem. Zonne- en windenergie zijn de komende jaren nog de aangewezen methode voor de opwek van groene stroom.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.
	Vanuit genoemde optiek zou ik zo min mogelijk voor windmolens kiezen, en zonnepanelen vooral op daken plaatsen en niet op weilanden. Beide tasten het groene landschap aan en dat klinkt mij niet logisch/groen in de oren. Mogelijk het aantal panelen/molens wat minder ruim inschatten dan nu gepland met het oog op de 'atoomdiscussie'	De gemeente wil graag dat geschikte daken eerst gebruikt worden voor zonnepanelen. Op dit moment kunnen wij dat nog niet juridisch afdwingen. In de kadernota is nu meer aandacht voor zon op daken.	Kadernota aanpassen met potentie zon op daken.

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
27	<p>MAAR WAAROM DIE REUSACHTIGE WINDMOLENS IN HET UNIEKE POLDERLANDSCHAP TUSSEN WASPIK EN WAALWIJK? Windmolens met een hoogte, incl. top hoogste propeller, van 240m. horen toch niet thuis midden in het cultuurhistorisch rivierenland. Op zee of aan de kust is een dergelijke windmolenhoogte minder storend. Het open landschap verdwijnt tussen Waalwijk en Waspik. Het is nu nog een puur stuk natuur... , een visitekaartje voor Waalwijk. Het Overdiep met al die terpen is eveneens een visitekaartje voor Waalwijk. Hoe vaak kwam de aanleg ervan niet in het landelijk nieuws! Door plaatsing van windmolens verdwijnen ook de karakteristieke terpen uit beeld. Waarom zoveel windmolens (ca. 20)?</p> <p>Ik stel voor: Een cluster van 6 i.p.v. de huidige 4 windmolens ten oosten van Waalwijk; Evt. een cluster bij de westelijke dijk bij Waalwijk; Evt. een cluster aan de noordzijde van het Overdiep. De 240m-hoge-windmolens hebben grote impact op de dorpskern Waspik. De inwoners weten niet wat hun letterlijk en figuurlijk! boven het hoofd hangt. Ik zou het fair vinden als in de dagbladen en in De Waalwijker in woord én beeld duidelijk gecommuniceerd wordt over de hoogte van 240m! Dit is 2x de Domtoren!!</p>	<p>Wanneer wij onze lokale duurzaamheidsambities op het gebied van opwek van duurzame elektriciteit in 2030 willen realiseren, zal de plaatsing van een substantieel aantal windmolens onontkoombaar zijn. Hierbij ontkomen wij dan niet in het maken van keuzes. Met u zijn wij van mening dat deze windmolens invloed hebben op het rivierenlandschap. Deze invloed is echter niet onomkeerbaar. Wij sluiten namelijk niet uit dat er in de loop van de tijd nieuwe vormen van duurzame opwek worden ontwikkeld, waardoor windmolens in de toekomst niet of minder nodig zijn. De businesscase van windturbines is afhankelijk van opbrengsten. Deze hangen nu nog samen met de Subsidie Duurzame Energie die door het ministerie wordt verstrekt. De hoogte van windturbines en de beschikbare modellen hangen hier nauw mee samen. Daarnaast is het streven het grondgebruik zo efficiënt mogelijk in te vullen, wat betekent dat de turbine zo veel mogelijk energie per locatie moet opwekken. Zo zijn er ook veel minder windmolens nodig voor de energiebehoefte. De gemeente kiest voor opstellingen in clusters, omdat hiermee de openheid van het polderlandschap maximaal wordt gewaarborgd. Daarnaast komen wij hiermee tegemoet aan de wensen en eisen vanuit het ministerie van Defensie, die het gebied gebruikt voor luchttoefeningen.</p>	<p>De reactie leidt niet tot een aanpassing van de kadernota.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	Ik pleit ervoor om de gestelde norm van 30% zonnepanelen op dak in 2030 te verhogen. Verplicht de bedrijven op industrieterreinen zonnepanelen op de daken te plaatsen, zeker de nieuwe bedrijfspanden. Wat voor een energie moet er niet worden verbruikt om al die windmolens te plaatsen?	In de algemene verkoopvoorwaarden van de gemeente Waalwijk staan al voorwaarden over zonnepanelen op daken. De gemeente wil graag dat geschikte daken eerst gebruikt worden voor zonnepanelen. Op dit moment kunnen wij dat nog niet juridisch afdwingen. In de kadernota is nu meer aandacht voor zon op daken.	Kadernota aanpassen met potentie zon op daken.
	Denk hierbij ook aan wat er in de grond aan metaal moet worden gebracht. Denk aan de effecten van het geluid van de windmolens en de slagschaduw op het welzijn van mens en dier. Wie wil er nog in de polder wonen? Koeien zouden door de slagschaduw minder melk geven. Denk aan het hinderlijke rode licht 's nachts in top van al die windmolens voor het vliegverkeer.	We houden bij het beoordelen van concrete aanvragen voor windmolens in ieder geval de wettelijk normen aan. Hierin zit een heel pakket aan aspecten die beoordeeld worden, zoals geluid (inclusief laagfrequent), slagschaduw, externe veiligheid, natuur, bodem, water etc. Deze zijn geborgd in wetgeving. De gemeente zal deze zo nodig opnemen in de vergunningsvoorschriften.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.
28	Volstrekt eens ben ik het met de zorgen omtrent de energievoorziening in de toekomst. Prima dat de gemeente Waalwijk met een eigen plan komt. Voor zover ik kan overzien kloppen de gegevens omtrent de opbrengst van windenergie en zonne-energie. en de verschillen daartussen. Maar ik plaats graag een paar kanttekeningen: 1. De industrie terreinen van Waalwijk , ten noorden van de A59 en ten zuiden van Waalwijk doen naar mijn idee veel te weinig als het gaat om opwekken van energie die zij zelf nodig hebben. Dit gaat over maatschappelijk verantwoord ondernemen, gericht op de omgang met de eigen omgeving. Ik heb geen drone en geen luchtfoto's maar volgens mij liggen er weinig zonnepanelen op de daken van de grote - oude en nieuwe - distributiecentra als Bol.com., Magna Tyres en vele anderen. En ook van andere bedrijven als Van Haren etc. etc. die grote gebouwen beheren. Ik verwacht van de Gemeente dat zij in de komende tijd een stevig beroep gaat doen op bedrijven die in de Gem Waalwijk gehuisvest zijn, om hun daken te voorzien van zonnepanelen. Het kan toch niet zo zijn dat alleen de inwoners van Waalwijk cq. de gemeente verantwoordelijk is voor de energievoorziening van de toekomst. Ook bedrijven dienen die verantwoordelijkheid te dragen.	In de algemene verkoopvoorwaarden van de gemeente Waalwijk staan al voorwaarden over zonnepanelen op daken. De gemeente wil graag dat geschikte daken eerst gebruikt worden voor zonnepanelen. Op dit moment kunnen wij dat nog niet juridisch afdwingen. In de kadernota is nu meer aandacht voor zon op daken.	Kadernota aanpassen met potentie zon op daken.

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	<p>2. Dit geldt ook voor boerderijen waarvan de daken nog niet voorzien zijn van zonnepanelen. Hierbij kan gedacht worden aan collectieven van burgers die investeren in zonnepanelen op stallen van koeien, varkens en kippen. Elders in Nederland is hiermee ervaring opgedaan. In het beoogde gebied zal het vooral gaan om stallen voor koeien.</p> <p>3. Ik zie niets in zonnevelden, hoogstens een uitbreiding van de zonnepanelen die liggen op de voormalige vuilnisbelt ten noorden van de A59. Grote zonnevelden tasten voor mij het landschap te zeer aan.</p>	De gemeente wil graag dat geschikte daken eerst gebruikt worden voor zonnepanelen. Op dit moment kunnen wij dat nog niet juridisch afdwingen. In de kadernota is nu meer aandacht voor zon op daken.	Kadernota aanpassen met potentie zon op daken.
	4. Als er toch wind - turbines moeten komen, dan overeenkomstig wat in de kadernota staat, dus op gepaste afstand van bewoning incl. van de boerenbedrijven, ook rekening houdend met de slagschaduw.	Voor kennisgeving aangenomen.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.
	5. In het debat over de energie - voorziening dient absoluut te worden meegenomen dat de Gem. Waalwijk ook werkt aan nieuwe natuur in de Westelijke Langstraat en de Binnenbijster. Die initiatieven gaan niet over energievoorziening, maar wel over het geheel van omgaan met milieu- en klimaatproblemen. In het gesprek hierover kan de last van de windturbines misschien wat verlicht worden.	Het klopt dat wij op verschillende vlakken werken aan milieu- en klimaatproblemen en -ambities. Dit laat echter onverlet onze ambities met betrekking tot de opwek van duurzame elektriciteit.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.
29	Ik hoop bij deze ambitieuze plannen er PER DIRECT NIET MEER WORDT GEFRACKT	De kadernota gaat niet over gaswinning.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.
33	1. De afstand van industriële windmolens tot kernen is met 400 meter (buitengebied) en 750 meter (woonkern) te klein. In Duitsland, het land wat als pionier gezien kan worden op het gebied van duurzame energie, heeft men voor nieuwe industriële windmolens deze grens op 1.000 meter gesteld. In anderen landen, zoals Denemarken, wordt gerekend met 10 x de ashoogte van de winmolen.	We houden bij het beoordelen van windmolens in ieder geval de wettelijk afstanden aan die in Nederland gelden en gehonoreerd worden door de Nederlandse wetgevers. Hierin zit voornamelijk het aspect geluid, slagschaduw en externe veiligheid. Deze zijn geborgd in wetgeving. De gemeente zal deze zo nodig opnemen in de vergunningsvoorschriften.	Afstand amendement aanpassen naar wettelijk.
	2. Het is onduidelijk hoe de afstand (van 750 meter) tot de kern wordt gemeten. Het zou goed zijn om hier de grens aan te houden van het stedelijk gebied.	We nemen deze nieuwe afstand niet op in de definitieve kadernota, maar kiezen ervoor een MER op te stellen om tot een invulling van het zoekgebied te komen. Hierdoor kunnen alle betrokken belangen op transparante wijze worden gewogen.	De kadernota is op het aangehaalde onderdeel gewijzigd.

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	<p>3. De inwoners binnen de overlastcirkels van 10 x de ashoogte zouden actief benaderd moeten worden voor inspraak. Dit is met de inwoners van de gemeente Altena door de gemeente Waalwijk totaal niet gebeurd. Van een goede buur die zulke ambitieuze plannen heeft zou je toch anders verwachten? Overlast wordt ervaren door horizonvervuiling, slagschaduw en laagfrequent geluid. Met name deze laatste bron wordt vaak onderschat. Luister de uitzending van Argos / NPO radio 1 van 26 september 2020 zeker eens terug. Bron: https://www.nporadio1.nl/argos/onderwerpen/65315-2020-09-26-wakker-van-dewindmolen</p>	<p>Er is geen sprake van een concreet windmolenpark. In dat concrete geval wordt u automatisch betrokken, zoals het geval was bij haven 8 in 2018. We houden bij het beoordelen van concrete aanvragen voor windmolens de wettelijk afstanden aan die hier gelden en op basis van jurisprudentie geaccepteerd worden.. Hierin zit voornamelijk het aspect geluid (inclusief laagfrequent geluid), slagschaduw en externe veiligheid. Deze zijn geborgd in wetgeving. De gemeente zal deze zo nodig opnemen in de vergunningsvoorschriften.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>
	<p>4. Mochten deze industriële windmolens er komen dan zouden de inwoners van de gemeente Altena, die vallen binnen de overlastcirkels genoemd onder punt 2, ook de kans moeten krijgen om te participeren in dit project c.q. te profiteren van de financiële baten. Dit in het licht bezien van de randvoorwaarde die in het stuk wordt gesteld dat financieel: "Minimaal 50% van de revenuen vloeien terug naar de lokale gemeenschap. Wellicht kan dit in samenspraak met de gemeente Altena.</p>	<p>Dit is een optie die met de betreffende ontwikkelende partij besproken moet worden. Wij sluiten deze optie bij voorbaat niet uit.</p>	<p>Bekijken of er iets randvoorwaardelijks over opgenomen kan worden in participatie deel van de kadernota.</p>
	<p>5. In de plannen wordt gesproken over verschillende mogelijke opstellingen. Een lijn langs de Bergsche Maas over het hele grondgebied van de gemeente Waalwijk of meerdere clusters. In het kader van goede ruimtelijke ordening pleiten wij voor maximaal één groter cluster binnen de gemeente Waalwijk. Dit om te voorkomen dat er een totaal rommelig landschapsbeeld met windmolens ontstaat aan de noordzijde van de gemeente Waalwijk en hiermee dus aan de zuidzijde van de gemeente Altena.</p>	<p>De gemeente heeft een voorkeur voor opstellingen in clusters, omdat hiermee de openheid van het polderlandschap maximaal wordt gewaarborgd. Daarnaast komen wij hiermee tegemoet aan de wensen en eisen vanuit het ministerie van Defensie, die het gebied gebruikt voor luchttoefeningen. In de MER voor het zoekgebied zal dit nader worden afgewogen.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>
	<p>6. De voorgestelde maximale tiphoogte van 260 meter in bewoond gebied is absurd. Dit benaderd de hoogte van de Eiffeltoren.</p>	<p>De Eiffeltoren is 317 meter hoog. De hoogte waar u over spreekt, is de tiphoogte van de grootste turbines die we de komende vijf jaar zullen zien. De gondel en de mast zijn in dat geval slechts 135-160 meter hoog. Dat is ongeveer twee maal zo hoog als de huidige gondelhoogte van de molens van Eneco op Haven 8. De markt dicteert de hoogte, omdat het rendement omhoog moet per locatie.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
		Hoe meer vermogen, hoe minder molens.	
	7. Voor de eventuele plaatsing van de windmolens dient er een nulmeting uitgevoerd te worden naar het hoog- en laagfrequent geluid. Deze nulmetingen dienen ook uitgevoerd te worden binnen de overlastcirkels die vallen in de gemeente Altena. Dit zodat bij eventuele (plan)schademeldingen en/of gezondheidsklachten hier aan gerefereerd kan worden.	Bij concrete aanvragen van windparken zal er altijd een geluidsberekening worden gemaakt. Dit is standaard voor alle relevante milieueffecten bij een ruimtelijk planproces. Een nulsituatie berekening zou onderdeel kunnen zijn van het vaststellen van de huidige situatie. In de MER die wordt opgesteld voor het zoekgebied zal dit aspect worden betrokken.	De kadernota is op het uitvoeren van een plan MER aangepast.

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
34	<p>Hierbij maak ik mijn zienswijze kenbaar met betrekking tot de Concept kadernota Grootchalige Opwek Duurzame Energie'.</p> <p>Binnen het huidige kader zijn er nog te veel onduidelijkheden. Dit kader is meer dan een kader. Het blijkt bij het uitschrijven van het kader meer op een voor geschreven plan. Dat is niet wat een kadernota behoort te zijn! Een kadernota moet kader stellend zijn en niet een voorgeschreven plan. De kadernota lijkt te zijn opgebouwd vanuit haven 8 waar natuurlijke de eerste concrete plannen waren uit gedacht door de gemeente. Laat deze gedachte los. Draag zorg voor een sociaal, economisch, omgeving gericht en planvorming gedegen kader. Dit zal leiden tot een kader wat goed is voor de gemeente, haar burgers, buurgemeente, bedrijven en overige belanghebbende. Uiteindelijk zal dat leiden tot een plan waar men trots op kan zijn. Het is van belang dat je bij het stellen van de kaders blanco begint. Om vervolgens te bepalen wat de zuiverste kaders kunnen zijn en wat reëel is. Zorg bij het opstellen dat je tijdig, duidelijk, proactief en transparant communiceert met burgers, agrariërs en buurgemeente. Dit alles is niet in het voor traject gebeurt wat leidt tot onnodige vertraging in het tot stand komen van de huidige kadernota. Verlies van tijd wat die niet nodig was.</p> <p>Uit gesprekken en onderzoek met andere agrarische ondernemers blijkt duidelijk dat de kaders niet van toepassing kunnen zijn in de Overdiepse polder en de uiterwaarden in 1e fase. De Overdiepse polder en de uiterwaarden kunnen namelijk pas in beeld komen als het achtergebied is uit ontwikkeld en kent daarmee pas mogelijkheden in een 2e fase. Zie voor aanvullende regels de beleidsregels grote rivieren.</p> <p>Tevens heeft de Wethouder op diverse momenten aangegeven dat ieder initiatief klein of groot een eerlijke kans moet krijgen. Dit is binnen het huidige gestelde kader niet mogelijk. Daarom is het belangrijk om alleen de randen en de contouren in te kleuren zodat er flexibiliteit binnen het gebied van het gestelde kader blijft. Dit geeft burgers van de gemeente Waalwijk en buurgemeente duidelijkheid van wat ze kunnen verwachten en waarop nog met e1kaar gediscussieerd kan worden</p> <p>Daarnaast is in het vormen van deze kadernota geen vertegenwoordiging van de agrarische sector betrokken. Terwijl het buitengebied de motor zal zijn van deze kadernota. Om te zorgen voor een duurzame landbouw in de toekomst binnen onze gemeente is het belangrijk om de agrariërs te betrekken in dit proces. Dit zou dart kunnen leiden tot kansen voor het buitengebied zoals een verdere verduurzaming van de agrarische sector richting de kringlooplandbouw in combinatie met de energietransitie en de westelijke Langstraat als dragers richting de toekomst. Ik verzoek u op grond van het voorgaande om:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De bewoners binnen het kadergebied te betrekken bij het tot stand komen van de planvorming. - Ieder initiatief een eerlijke kans te geven mits het minimaal aan de definitieve kader eisen voldoet die vastgesteld wordt door de raad. Dit betekent dat vormen van opstellingen (cluster, lijnen,) en afstandscriteria binnen het plangebied verwijderd dienen te worden. - Zuinig te zijn op landbouwgrond en te kiezen voor de zonneladder. 	<p>De kaders zijn opgebouwd op basis van bestaande belemmeringen die ruimtelijk van aard zijn en zijn niet toegeschreven naar specifieke projecten. Het doel is juist om maximaal flexibel te zijn en geen projecten specifiek te bevoordelen, maar een weloverwogen afweging te maken in het landschap. Daarnaast is de ZLTO op diverse vlakken betrokken in het proces en zijn er diverse gesprekken geweest. Gedurende het participatietraject hebben alle inwoners, ook uit het zoekgebied, de mogelijkheid gekregen hun reactie te geven op de nota. Veel van uw opmerkingen zijn en worden in de aangepaste kadernota verwerkt. Daarnaast zult u in de gelegenheid worden gesteld uw belangen in te brengen in de MER die wordt opgesteld voor het zoekgebied.</p> <p>Het geldig verklaren van beleid en regelgeving van hogere overheden is niet aan de orde.</p>	<p>In de aangepast kadernota wordt aangegeven dat we inzetten op een slimme combinatie van technieken, het maximaliseren van zonne-energie op daken en het beperkt toestaan van zonne-energie op landbouwgrond.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	<ul style="list-style-type: none"> - Het aantal hectares zonneweides te maximaliseren tot 2030. Hiervoor zijn geen proefvelden nodig. - Het realiseren van zonneweides op fruit opstanden mogelijk te maken binnen de proefvelden. - De afstand tot het dorp/bebouwde kom te laten overeenkomen met het besluit van de gemeenteraad van 6 februari 2020. - Binnen het gestelde kadergebied de beleidsregels groten rivieren van toepassing zijn. Deze toe te voegen als kader binnen de kadernota. - Burgers duidelijkheid te geven wat de grens van de bebouwde kom is. Hierbij zou voor de kaart uit de Interim omgevingsverordening Noord-Brabant, stedelijk gebied gebruik gemaakt moeten worden. Deze kaart is actueel en transparant. Waarbij industrie gebouwen zonder bewoning buiten het te stellen kader vallen. - Bovenstaande regel ook toe te passen op de bebouwde kom van de buurgemeente indien de buurgemeente geen gesteld kader heeft voor grootschalige opwek. Indien er wel een gesteld kader aanwezig is dient dit kader leidend te zijn. - De gemeente zorg draag voor directe sociale participatie van minimaal 50% van de burgers. Dit geldt zowel voor wind als voor zonneweides. - De sociale participatie te organiseren door een coöperatie van burgers en agrariërs. - De gelden die vrijkomen vanuit de energietransitie voor 100% in te zetten voor duurzaamheid binnen de gemeente. - Een duidelijk kadergebied in beeldvorming aan te geven waarbinnen de kadernota van toepassing is voordat de kaders definitief worden gesteld. <p>Ik ga ervan uit dat u mij van het verdere verloop op de hoogte houdt.</p> <p>Als laatste toevoeging wil ik hierbij toevoegen dat wij op dit moment een initiatief hebben klaarliggen wat al geruime tijd voldoet aan de concept kaders tilt de kadernota. Ons initiatief ken rekenen op een brede steun vanuit diverse hoeken van binnen de gemeente als buiten de gemeente. De vraag die mij hierbij rest is waarom de gemeente al jaren vertraagd op ons initiatief terwijl het al een belangrijke stap in de ontwikkeling naar een klimaatneutraal Waalwijk gezet zou kunnen hebben!</p>		

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
35	<p>Als inwoner van Genderen en lid van de gemeenteraad van Altena benader ik u met een dringende oproep: Inwoners van Altena moeten worden betrokken bij uw plannen voor windenergie. Dit is niet alleen netjes als goede buurman, maar ook uw plicht als betrouwbare overheid. U ziet kansen voor het opwekken van windenergie langs uw volledige noordgrens. Beseft u wel voldoende dat uw noordgrens ook de zuidgrens van Altena is? Het zijn de inwoners van Genderen, Eethen, Drongelen, Meeuwen en Dussen die straks in de (slag)schaduw wonen van de 260 meter hoge windmolens. Zij ervaren straks meer overlast dan uw eigen inwoners. Uw eigen inwoners heeft u diverse mogelijkheden geboden tot inspraak. Zo heeft u een huis aan-huisbrief gestuurd met een code voor een onlinevragenlijst. Die brief heeft onze kant van de rivier echter niet bereikt. Ik zie niet in waarom inspraak zou moeten eindigen bij de gemeentegrens. Indien u daadwerkelijk inspraak wenst in uw plannen, bevriest u nu uw plannen en gaat u eerst in gesprek met onze inwoners.</p>	<p>Wij zijn ons ervan bewust dat eventuele energieprojecten op het grondgebied van de gemeente Waalwijk effect heeft op de beleving van het landschap ook door de inwoners van de buurgemeenten. In het participatietraject rondom de kadernota zijn daarom de buurgemeenten betrokken. Er is geregeld bestuurlijk overleg, de wethouders van de buurgemeenten zijn als stakeholder geraadpleegd en via de lokale media zijn de inwoners van de buurgemeenten geïnformeerd over de mogelijkheden om te reageren. Wij kunnen zien dat door inwoners van de buurgemeenten daar ook gebruik van is gemaakt. Nadat een breder toegankelijke online enquête is misbruikt, hebben wij ervoor gekozen een huis-aan-huisbrief binnen onze gemeente te verspreiden en de inwoners van de buurgemeenten te informeren op de beschreven wijze. Uiteraard zullen bij de ontwikkeling van concrete locaties alle belanghebbenden door de initiatiefnemer betrokken moeten worden en is alle wettelijke regelgeving van toepassing. Ook bij het opstellen van de MER voor het zoekgebied zult u in de gelegenheid worden gesteld uw belangen in te brengen.</p>	<p>kadernota aanpassen door bij de paragraaf over participatie expliciet te vermelden dat ook de inwoners van de buurgemeenten betrokken moeten worden door de initiatiefnemer.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
36	<p>Binnen het huidige kader zijn er nog te veel onduidelijkheden. Dit kader is meer dan een kader. Het blijkt bij het uitschrijven van het kader meer op een voor geschreven plan. Dat is niet wat een kadernota behoort te zijn! Een kadernota moet kader stellend zijn en niet een voorgeschreven plan. De kadernota lijkt te zijn opgebouwd vanuit haven 8 waar natuurlijke de eerste concrete plannen waren uit gedacht door de gemeente. Laat deze gedachte los. Draag zorg voor een sociaal, economisch, omgeving gericht en planvorming gedegen kader. Dit zal leiden tot een kader wat goed is voor de gemeente, haar burgers, buurgemeente, bedrijven en overige belanghebbende. Uiteindelijk zal dat leiden tot een plan waar men trots op kan zijn. Het is van belang dat je bij het stellen van de kaders blanco begint. Om vervolgens te bepalen wat de zuiverste kaders kunnen zijn en wat reëel is. Zorg bij het opstellen dat je tijdig, duidelijk, proactief en transparant communiceert met burgers, agrariërs en buurgemeente. Dit alles is niet in het voor traject gebeurt wat leidt tot onnodige vertraging in het tot stand komen van de huidige kadernota. Verlies van tijd wat die niet nodig was. Uit gesprekken en onderzoek met andere agrarische ondernemers blijkt duidelijk dat de kaders niet van toepassing kunnen zijn in de Overdiepse polder en de uiterwaarden in 1e fase. De Overdiepse polder en de uiterwaarden kunnen namelijk pas in beeld komen als het achtergebied is uit ontwikkeld en kent daarmee pas mogelijkheden in een 2e fase. Zie voor aanvullende regels de beleidsregels grote rivieren. Tevens heeft de Wethouder op diverse momenten aangegeven dat ieder initiatief klein of groot een eerlijke kans moet krijgen. Dit is binnen het huidig gestelde kader niet mogelijk. Daarom is het belangrijk om alleen de randen en de contouren in te kleuren zodat er flexibiliteit binnen het gebied van het gestelde kader blijft. Dit geeft burgers van de gemeente Waalwijk en buurgemeente duidelijkheid van wat ze kunnen verwachten en waarop nog met elkaar gediscussieerd kan worden. Daarnaast is in het vormen van deze kadernota geen vertegenwoordiging van de agrarische sector betrokken. Terwijl het buitengebied de motor zal zijn van deze kadernota. Om te zorgen voor een duurzame landbouw in de toekomst binnen onze gemeente is het belangrijk om de agrariërs te betrekken in dit proces. Dit zou dan kunnen leiden tot kansen voor het buitengebied zoals een verdere verduurzaming van de agrarische sector richting de kringlooplandbouw in combinatie met de energietransitie en de westelijke Langstraat als dragers richting de toekomst. Ik verzoek u op grond van het voorgaande om: - De bewoners binnen het kadergebied te betrekken bij het tot stand komen van de planvorming. - Ieder initiatief een eerlijke kans te geven mits het minimaal aan de definitieve kader eisen voldoet die vastgesteld wordt door de raad. Dit betekent dat vormen van opstellingen (cluster, lijnen, ...) en afstandscriteria binnen het plangebied verwijderd dienen te worden. - Zuinig te zijn op landbouwgrond en te kiezen voor de zonneladder. - Het aantal hectares zonneweides te maximaliseren tot 2030. Hiervoor zijn geen proefvelden nodig. - Het realiseren van zonneweides op fruit opstanden mogelijk te maken binnen de proefvelden. - De afstand tot het dorp/bebouwde kom te laten overeenkomen met het besluit van de gemeenteraad van 6 februari 2020. - Binnen het gestelde kadergebied de beleidsregels groten rivieren van toepassing zijn. Deze toe te voegen als kader binnen de kadernota. - Burgers</p>	<p>Wij herkennen onszelf niet in deze reactie. Er wordt in de kadernota geen onderscheid gemaakt in oost en west, anders dan op basis van landschappelijke kenmerken. Alle inwoners van de gemeente Waalwijk, dus ook de inwoners in het zoekgebied, hebben de gelegenheid gekregen om te reageren op de kadernota. Daar is ook gebruik van gemaakt. Diverse agrariërs hebben op verschillende manieren en momenten gereageerd op de kadernota en zelfs een eigen plan gecommuniceerd. De gemeente heeft telkenmale aangegeven dat zij geen plannen toetst voordat de gemeenteraad de kaders heeft vastgesteld. De ZLTO afdeling Langstraat is betrokken en heeft gereageerd op de kadernota. De voorzitter is als stakeholder geïnterviewd. Daarnaast is de ZLTO betrokken in het REKS-proces. Mede als gevolg daarvan is ervoor gekozen om in de kadernota een beperkt oppervlak middelgrote zonnevelden toe te staan, zodat gronden beschikbaar blijven voor duurzame voedselproductie en mits er sprake is van meervoudig ruimtegebruik. De opgenomen criteria met betrekking tot clusters (i.p.v. lijnopstellingen) en onderlinge afstanden tussen de clusters hebben betrekking op het behoud van landschappelijke waarden en laten we onveranderd. Wij begrijpen dat hierdoor uw eigen plan minder rendabel te realiseren is en u zich hier dus tegen ageert. Beleid van hogere overheden, zoals de beleidsregel Grote Rivieren, is van kracht. Dat hoeven wij niet in de kadernota te benoemen. Wel zijn we met Rijkswaterstaat (RWS) in gesprek</p>	<p>De afstandscriteria zoals door de raad in haar amendement zijn genoemd, worden in de kadernota nader gedefinieerd. VRAAG: is de komgrens een juridisch hard gegeven? In de paragraaf over participatie expliciet opnemen dat ook de inwoners van de buurgemeenten betrokken worden door de initiatiefnemer. De participatie-paragraaf wordt nader uitgewerkt. Initiatiefnemer dient met voorstellen te komen.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	<p>duidelijkheid te geven wat de grens van de bebouwde kom is. Hierbij zou voor de kaart uit de Interim omgevingsverordening Noord-Brabant, stedelijk gebied gebruik gemaakt moeten worden. Deze kaart is actueel en transparant. Waarbij industrie gebouwen zonder bewoning buiten het te stellen kader vallen. - Bovenstaande regel ook toe te passen op de bebouwde kom van de buurgemeente indien de buurgemeente geen gesteld kader heeft voor grootschalige opwek. Indien er wel een gesteld kader aanwezig is dient dit kader leidend te zijn. - De gemeente zorg draag voor directe sociale participatie van minimaal 50% van de burgers. Dit geldt zowel voor wind als voor zonneweides. - De sociale participatie te organiseren door een coöperatie van burgers en agrariërs. - De gelden die vrijkomen vanuit de energietransitie voor 100% in te zetten voor duurzaamheid binnen de gemeente. - Een duidelijk kadergebied in beeldvorming aan te geven waarbinnen de kadernota van toepassing is voordat de kaders definitief worden gesteld. Ik ga ervan uit dat u mij van het verdere verloop op de hoogte houdt. Als laatste toevoeging wil ik hierbij toevoegen dat wij op dit moment een initiatief hebben klaarliggen wat al geruime tijd voldoet aan de concept kaders uit de kadernota. Ons initiatief kan rekenen op een brede steun vanuit diverse hoeken van binnen de gemeente als buiten de gemeente. De vraag die mij hierbij rest is waarom de gemeente al jaren vertraagd op ons initiatief terwijl het al een belangrijke stap in de ontwikkeling naar een klimaatneutraal Waalwijk gezet zou kunnen hebben!</p>	<p>over de mogelijkheden in de Overdiepse Polder. RWS stelt zich hierin met een positieve grondhouding op. Met betrekking tot de opmerkingen over de buurgemeenten kan gesteld worden dat de Waalwijkse kadernota kaders creëert voor energieprojecten op Waalwijkse grondgebied. Wij zijn ons ervan bewust dat dit van invloed is op de beleving van het landschap, ook door inwoners van de buurgemeenten. Wij verplichten initiatiefnemers voorstellen uit te werken, waarin is aangegeven op welke wijze tenminste 50% lokaal eigendom wordt gerealiseerd en op welke wijze sociale, financiële en procesparticipatie wordt uitgewerkt.</p>	
37	<p>De gemeente Waalwijk wil in het gebied ten westen (in het grootschalige open rivierengebied) en ten oosten (overloopgebied) zeer grote windmolens plaatsen. Als deze grote molens in het overloopgebied worden geplaatst op de grens van Heusden en Waalwijkse grondgebied, dan verdwijnt het dorpje Doeveren geheel achter de grote molens.</p> <p>In de kadernota wordt geen afstand aangegeven, voor dorpen en huizen van de buurgemeente Doeveren (Heusden). Een windmolen met een tiphoogte van 260 meter op een afstand van 750 meter tot dorpskern of een huis is niet aanvaardbaar. Daarbij zijn deze grote molens landschappelijke en cultuurhistorisch (het oude Maasje het oude stoomgemaal) niet in pas baar in het overloop gebied ten oosten van Waalwijk. Daarbij krijgt de gemeenschap van Doeveren veel overlast van horizon vervuiling geluidsoverlast slagschaduw van deze molens. De horizon wordt nu al erg vervuild door die grote blauwe dozen van Bol.com en wat er nog meer aan grote dozen aan zit te komen. Er moet minimaal 1500 meter afstand van gemeente grens Doeveren - Waalwijk komen.</p>	<p>Wij houden bij het beoordelen van concrete aanvragen voor windmolens in ieder geval de wettelijke afstanden aan die hiervoor gelden en gehonoreerd worden door de Nederlandse wetgever. Hierin zijn voornamelijk de aspecten geluid, slagschaduw en externe veiligheid meegerekend. Deze zijn geborgd in wetgeving. De gemeente zal deze zo nodig opnemen in de vergunningsvoorschriften. Voor het zoekgebied wordt een MER opgesteld, waarin onder meer de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten van het gebied, maar ook aspecten als geluid en slagschaduw zullen worden betrokken.</p>	De kadernota is op het aangehaalde onderdeel gewijzigd.

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
38	<p>wil middels dit bericht een zienswijze indienen op de 'Concept-kadernota grootschalige opwek duurzame energie (hierna: concept-kadernota) van de gemeente Waalwijk. Tijdens de terinzagelegging van de concept-kadernota zijn nog enkele onduidelijkheden, waar de gemeente klaarblijkelijk nog keuzes in moet maken. Echter lijken deze onduidelijkheden meer op opzettelijke hiaten in het beleid, die later naar gelang toegepast kunnen worden — zonder dat hier nog een mogelijkheid voor inspraak voor is.</p> <p>Bebouwde kom Middels een amendement (dd. 6-2-2020) is besloten de concept-kadernota te wijzigen cq. aan te vullen met onder andere een afstandscriterium. Als volgt geformuleerd: "uitgangspunt is dat de afstand van een windturbine tot de bebouwde kom van de kernen in principe minimaal 750 meter bedraagt, en de afstand van een woning binnen het zoekgebied c. q. buitengebied 400 meter". Wij zijn erg blij dat de gemeenteraad deze keuze gemaakt heeft, en vertrouwen erop dat hier niet meer aan gesleuteld wordt. Maar het is nog onduidelijk vanaf waar gemeten zal worden. Na meerdere verzoeken om duidelijkheid van de exacte begrenzing van de bebouwde kom te geven, heeft de gemeente tot nu toe enkel aangegeven dat het zal kiezen uit een van meerdere opties.</p> <p>Gezien de verschillen tussen bijv. de verkeerskundige bebouwde kom, de bebouwde kom o.b.v. de Boswet en gebieden die worden aangemerkt als 'stedelijk gebied' (dan wel landelijke kern) van de 'Interim omgevingsverordening Noord-Brabant', geeft dit een te grote bandbreedte om op te kunnen reageren. Concreet: Om transparantie voor zowel inwoners, als andere overheden en potentiële ontwikkelaars te bieden dient de 'bebouwde kom' gedefinieerd te worden in de kadernota. Onze voorkeur hierin gaat naar de provinciale kaders van 'stedelijk gebied' uit de 'Interim omgevingsverordening Noord-Brabant'.</p> <p>Concreet: Voor rechtszekerheid van inwoners in omringende gemeenten dienen de kaders van buurgemeenten in acht genomen te worden bij ontwikkeling van windturbines. Hiervoor verwijzen wij naar art. 3.37 lid I onder c van de 'Interim omgevingsverordening Noord-Brabant'.</p> <p>Concreet: Het uitgangspunt van de afstanden zoals benoemd in het amendement moeten behouden blijven, en dienen niet bij vaststelling gewijzigd te worden zonder ruimte voor inspraak.</p>	<p>In de definitieve kadernota worden geen minimale afstanden opgenomen. Wij sluiten in beginsel aan bij de wettelijke normen voor windmolens, omdat deze blijkens recente jurisprudentie voldoende waarborg bieden. In de wettelijke normen zijn voornamelijk de aspecten geluid, slagschaduw en externe veiligheid meegerekend. Deze zijn geborgd in wetgeving. De gemeente zal deze zo nodig opnemen in de vergunningsvoorschriften.</p>	<p>Afstanden uit kadernota vervangen door wettelijke afstanden.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	<p>Clustering In de REKS wordt gesteld dat windmolens worden geclusterd om de visuele impact op de omgeving te verminderen. De clusters duiden een plek aan, en geven deze locatie identiteit. Ruimtelijke kwaliteiten (uit bijlage van REKS1) zijn de lange zichtlijnen in oost-west richting en zuidwaarts op de dekzandrug in het zuiden en de openheid van het polderlandschap. Wij zijn het eens met de opvatting dat clustering van windturbines verrommeling van het landschap voorkomen, maar zien niet in waarom lijnopstellingen op voorhand worden uitgesloten. Deze bieden de kans om de (zicht)lijnen in het landschap versterken. De clustering in 'bosjes' op verschillende locaties in de gemeente werkt onzes inziens verrommeling in de hand. Waardoor lijnopstellingen de voorkeur kunnen hebben. Het uitsluiten van lijnopstellingen kan samenwerking tussen grondbezitters (zoals agrariërs) in de weg zitten en legt het voordeel WI solitaire (groot)grondbezitters. Hierdoor zal het ruimtelijk aspect (openheid en lijnen) het waarschijnlijk afleggen tegen de fysieke beperkingen van het perceel. Concreet: Lijnopstellingen moeten ook een optie blijven binnen de kadernota. Het op voorhand afservieren van deze opstelling biedt te weinig ruimte voor initiatieven.</p>	<p>Wij zijn van mening lijnopstellingen een onevenredige inbreuk op de openheid van het landschap plegen ten opzichte van clusters. Weliswaar zullen clusters vanuit alle zichthoeken een effect hebben, maar deze zal steeds beperkt van omvang zijn. Bij lijnopstellingen is deze inbreuk vanuit bepaalde zichthoeken beduidend groter, hetgeen in onze opvatting een grotere afbreuk doet aan de beleving van het rivierenlandschap. De gemeente spreekt dus een voorkeur uit voor opstellingen in clusters, omdat hiermee de openheid van het polderlandschap maximaal wordt gewaarborgd met de komst van windmolens. Daarnaast komen wij hiermee tegemoet aan de wensen en eisen vanuit het ministerie van Defensie die het gebied gebruikt voor lucht oefeningen. In de MER die voor het zoekgebied wordt opgesteld, zal dit aspect worden betrokken en afgewogen.</p>	<p>De reactie leidt niet tot een aanpassing van de kadernota.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	<p>Revenuen De concept-kadernota stelt dat "financieel: minimaal 50% van de revenuen vloeien terug naar de lokale gemeenschap c.q. de gemeente Waalwijk". Dit zou ook voorvloeien uit het coalitieakkoord 'Samen Duurzaam Vooruit'. Aanvullend daarop is gedurende de terinzagelegging van de conceptkadernota het coalitiestuk 'Koersvast in onzekere tijden' behandeld in de gemeenteraad. Hierin staat een duidelijke ambitie van de gemeente om financiële baten te halen uit eigen exploitatie van windturbines. Dit baart ons zorgen. De basis van participatie in de REKS bestaat uit drie onderdelen: proces, financieel en sociaal. De uitgangspunten voor participatie in projecten stelt het volgende: proces- en financiële participatie uit het Klimaatakkoord vormen de grondslag voor elke gemeente van de regio Hart van Brabant en er wordt specifiek aandacht besteed aan sociale participatie. Sociale participatie wordt hier ook nader uitgelegd: "Sociale participatie komt voor uit de behoefte van distributieve rechtvaardigheid. Streeft inclusiviteit na van betrokken groepen zoals jongeren, inwoners met een smalle beurs. De baten van een project komen ten gunste van de gehele (lokale) samenleving. Rol van de gemeente of duurzaamheidsfonds." De concept-kadernota spreekt van het deels laten terugvloeien van de revenuen ten behoeve van verduurzaming van de gebouwde omgeving. Het deels laten terugvloeien is echter niet waar de sociale participatie voor bedoeld is. Deze gelden dienen op voorhand al specifiek en enkel bestemd te zijn voor distributieve rechtvaardigheid, zoals het voorkomen van zgn. energiearmoede of in de vorm van subsidies ten behoeve van de energietransitie of klimaatbestendigheid. Echter lijkt de gemeente hier andere plannen mee te hebben.</p>	<p>Indien de gemeente zelf (deels) participeert of afdrachten verwerft, is het aan de gemeenteraad om hier specifieke aanduidingen aan te hangen. Vooralsnog heeft de raad aangegeven dat het naar de algemene reserve gaat, waarna het nader te besteden zal zijn. De opgave voor de energietransitie kan aanleiding zijn dit geld hieruit te alloceren.</p>	<p>Verduidelijking in kadernota opnemen bij participatiedeel.</p>
	<p>De concept-kadernota benoemt ook de rol van de gemeente: " De rol van de gemeente binnen het dossier grootschalige opwek duurzame energie kan variëren van vergunningverlening, kaderstellend en faciliterend tot initiator en deelnemend participant." De combinatie van vergunningverlener, facilitator en — zoals blijkt uit de ambities — ontwikkelaar maakt dat de gemeente een slager wordt die zijn eigen vlees kan keuren. Gezien de financiële drijfveer die nagestreefd wordt dreigt de objectiviteit in dit traject op voorhand al verloren te zijn. In een wereld waar de gemeente zorg moet dragen voor een gezonde en veilige leefomgeving, moet het niet zo zijn dat deze objectiviteit verloren gaat. Daarnaast wordt er ook publiek geld risicovol ingezet om een financieel gat te dichten. Concreet: De gemeente moet uitvoering geven aan het sociale onderdeel van de REKS en er voor te zorgen dat iedereen mee kan doen aan de energietransitie. De rendementen moeten enkel worden aangewend om verdere invulling te geven aan de verduurzamingsopgave.</p>	<p>Indien de gemeente zelf (deels) participeert of afdrachten verwerft, is het aan de gemeenteraad hier specifieke aanduidingen aan te hangen. Vooralsnog heeft de raad aangegeven dat het naar de algemene reserve gaat, waarna het nader te besteden zal zijn. De opgave voor de energietransitie kan aanleiding zijn dit geld hieruit te alloceren. Ten aanzien van toetsing van initiatieven waar de gemeente zelf onderdeel van is, zal dit geschieden op basis van objectieve toetsing door onder meer de omgevingsdienst en op verzoek de Commissie m.e.r. Het is gebruikelijk dat hiertoe procedures worden afgesproken. De gemeenteraad is hierin ook partij voor ruimtelijke besluitvorming.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	<p>Nulmeting Windturbines hebben op verschillende manieren effect op de omgeving. Van de verschillende milieuaspecten, zijn slagschaduw en (laagfrequent) geluid vaak de meest bepalende in het publieke debat. Slagschaduw is een aspect dat op voorhand vrij specifiek berekend kan worden. Van geluid wordt aangenomen dat het ook goed berekend kan worden, echter is hiervoor van belang dat de juiste parameters gebruikt worden. Om het effect van nieuwe ontwikkelingen te bepalen moet er ook een nulmeting gemaakt worden, die niet enkel gedaan wordt op basis van berekeningen, maar op basis van fysieke metingen. Daarnaast wordt, mede op basis van de Wet geluidhinder, cumulatie van geluid ook in acht genomen. De combinatie van meerdere geluidbronnen die zorgen voor een hogere geluidswaarde op de gevels van woningen. In het geval van parallelle sporen, kan het voor komen dat grote projecten nog in ontwikkeling zijn terwijl het vergunningsproces van een windpark in behandeling is. Het is in die gevallen zeer aannemelijk dat een groot project, zoals aanpassingen aan een rijksweg, in de nabije toekomst voor meer geluid in de omgeving zal zorgen – dus zal cumuleren met een windpark. Maar kunnen door de ontwikkelaar van een windpark genegeerd worden, omdat dit nog niet de bestaande situatie is. De gemeente draagt de zorg om hiervoor het overzicht op verschillende projecten te houden. En daarbij scherp te zijn op de cumulerende effecten van deze projecten. Als deze geconstateerd worden, kan de gemeente hiervoor aanvullende onderzoeken opvragen bij de ontwikkelaar. Ontwikkelaars kunnen anderzijds verplicht worden kennis te nemen cq. relevante gegevens op te vragen bij de gemeente t.b.v. de benodigde onderzoeken. Concreet: Een nulmeting voor o.a. geluidseffecten is van cruciaal belang om de effecten van windturbines vast te stellen. Het uitvoeren van akoestisch onderzoek op locatie t.b.v. een nulmeting moet worden toegevoegd als voorwaarde in de kadernota. Concreet: Bij berekeningen voor cumulatie van geluid is het de taak aan de gemeente om alle relevante gegevens aan te leveren en bewaken. Ontwikkelingen waarvan zeer aannemelijk is dat deze gerealiseerd worden, parallel aan het ruimtelijke proces van windturbines, dienen in acht genomen te worden bij geluidsberekeningen.</p>	<p>Geluidsberekeningen zijn standaard een onderdeel van het ruimtelijke planproces. Er zullen altijd goed onderbouwde geluidsberekeningen moeten worden overlegd bij een concreet project. Hierbij wordt er door de wetgever (o.a. Raad van Staten) al jaren zeer kritisch gekeken naar de wijze en onderbouwing van geluid. U kunt ervan uitgaan dat geluid in een breed spectrum, waaronder laagfrequent geluid, hier onderdeel van uitmaakt en goed getoetst wordt. Alle hierbij relevante ontwikkelingen worden meegenomen.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	<p>Laagfrequent geluid (LFG) In de concept-kadernota wordt verwezen naar de 'absolute beperkingen' die gerespecteerd dienen te worden. Deze zijn gebaseerd op relevante wettelijke normen. Echter is er voor laagfrequent geluid geen wettelijke basis die burgers hiervoor kan beschermen, dus wordt dit net meegenomen in de 'absolute beperkingen'. Van laagfrequent geluid is ondertussen bewezen dat het op grote afstand (meerdere kilometers) nog hinder kan veroorzaken. Wij vinden dat dit ook erkend moet worden in de concept-kadernota.</p> <p>De 'Factsheet Laagfrequent Geluid' erkent niet alleen de hinder die laagfrequent geluid kan veroorzaken, maar heeft ook twee meetmethoden voor laagfrequent geluid opgenomen. Hiermee kan de gemeente op voorhand een nulmeting mee kan maken. Wij zien aanvullend op de erkenning ook graag een beschermingsmiddel/maatregel waar inwoners die hinder ondervinden op terug kunnen vallen.</p> <p>Concreet: De effecten van laagfrequent geluid dienen specifiek opgenomen te worden in de kadernota.</p>	<p>Laagfrequent geluid kan, evenals alle vormen van geluid, inderdaad hinder veroorzaken. Om ervoor te zorgen dat deze hinder aanvaardbaar blijft, zijn specifiek voor windturbines in artikel 3.14a van het Activiteitenbesluit Geluidsnormen opgenomen. In deze geluidsnormen zijn piekgeluiden en laagfrequent geluid (LFG) verdisconteerd. Het verdisconteren van soorten geluiden in de norm wil zeggen dat op de gevel van de woning het totaal van geluid, inclusief piekgeluiden, hoge en lage tonen, en LFG, hoorbaar mag zijn tot 47 dB Lden resp. 41 dB Lnicht. Bij het vaststellen van deze normen is er rekening mee gehouden dat hinder van windturbines bij veel lagere geluidniveaus optreedt dan hinder van andere bronnen van geluid, zoals wegverkeer. Daarom is voor windturbines een lagere norm (in Lden) gehanteerd dan bij andere geluidsnormen. Volgens vaste jurisprudentie van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State - recent nog bevestigd in een uitspraak van 8 april 2020 - kan in redelijkheid van deze normen worden uitgegaan. In de kadernota is dan ook opgenomen dat aan deze normen moet worden voldaan en dat hiervoor zo nodig mitigerende maatregelen moeten worden getroffen. Uiteraard moet er tevens rekening worden gehouden met cumulatie van geluid.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota. LFG wordt geen separaat toetsingskader, maar wordt meegenomen in de MER die voor het zoekgebied wordt opgesteld alsmede bij concrete projecten in de bandbreedte van al het geluid.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	<p>Planschade Windturbines kunnen schade en/of overlast veroorzaken die bestaat uit een waardedaling van woningen; aantasting van woon- en leefgenot door geluidshinder en/of slagschaduw; en/of aantasting van woon- en leefgenot door verlies van landschappelijke kwaliteit en/of belemmering van uitzicht. In het geval van Waalwijk kunnen deze effecten zich voordoen in specifieke kernen en/of buurgemeenten. De gemeente moet in zo'n geval toezien op een eerlijke verdeling van de lasten en de lasten.</p> <p>Concreet: Planschade en een eerlijke verdeling van de lasten en de lasten dient specifiek opgenomen te worden in de kadernota.</p>	<p>De Wet ruimtelijke ordening (Wro) heeft een regeling voor de schade die ruimtelijke plannen en besluiten kunnen veroorzaken. Dit heet 'planschade'. Denk bijvoorbeeld aan een waardedaling van onroerend goed. Omdat hiervoor dus al een wettelijk regeling bestaat, hoeft planschade niet te worden opgenomen in de kadernota. Bij concrete plannen zal de gemeente in de anterieure overeenkomst met de ontwikkelende partij onderhandelen over de wijze waarop de omgeving wordt gecompenseerd. Deze kadernota gaat hier niet over en ziet enkel toe op de kaders waarbinnen de opwek van zonne- en windenergie wordt toegestaan in de gemeente. Per locatie en project maken wij hierop nadere afspraken.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>
39	<p>Plan is om in eerste instantie 15 windmolens met een tiphoogte van 238m te plaatsen. Tijdens uw bezoek op 26 augustus aan Capelle is uitgelegd dat deze molens nodig zijn om de gemeente Waalwijk, wat betreft energie, zelfvoorzienend te maken. In Beieren, voorloper in windenergie, heeft men in 2016 besloten dat de minimale afstand tot windmolens 10x de tiphoogte moet bedragen. De zogenaamde 10H regel. Dit zou betekenen dat er binnen een straal van 2380m van de voor Waalwijk geplande molens geen bewoning mag zijn. Deze regel is uit voortschrijdend inzicht ontstaan en dient niet te licht te worden gewogen. Sterker nog deze maatregel heeft ook in hoger beroep stand gehouden en heeft geleid tot een bouwstop voor 90% van de geplande windmolens in Beieren. Ook in Denemarken hebben in afwachting van de resultaten van een bigdataonderzoek naar vroeggeboortes, hartfalen, hartstilstand, bloeddrukmedicatie, antidepressiva en slaapmedicatie een groot aantal Deense gemeenten de bouw van onshoreturbines gestopt. De voorgestelde afstand van 750m tot bebouwing is te kort door de bocht en verdient nader onderzoek. Voormalig minister Kamp (verantwoordelijk voor energie transitie) geeft aan dat Nederland te kleinschalig (dichtbevolkt) is voor windmolens op land. De gemeente Waalwijk neemt haar verantwoordelijkheid voor de opwekking van duurzame energie, waarvoor complimenten, maar het kan niet de bedoeling zijn hiermee de bevolking aan gezondheidsrisico's bloot te stellen die op dit moment wel degelijk bekend zijn en waar onderzoeken naar lopen, zoals aangegeven. Uit onderzoek blijkt dat een windmolen</p>	<p>Uw voorkeur voor Haven 8 is één van de gebieden die in de kadernota zijn aangewezen voor de opwek van windenergie.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	<p>van dezelfde afmetingen op zee 3x tot 4x zoveel energie kan leveren als zijn broertje op het land. Misschien is het een optie om voor 5 grote windmolens te participeren in een windmolenpark op zee. Plan is om in eerste instantie 15 windmolens met een tiphoogte van 238m te plaatsen. Tijdens het bezoek op 26 augustus van wethouder Odebassi aan Capelle is uitgelegd dat deze molens nodig zijn om de gemeente Waalwijk, wat betreft energie, zelfvoorzienend te maken.</p> <p>1 grote windmolen levert voor 16.000 huishoudens stroom, ik heb begrepen dat de gemeente Waalwijk uit 25.000 huishoudens bestaat. 1 molen in Waspik en 1 molen in Capelle zou voldoende zijn om alle huishoudens in Waalwijk van stroom te voorzien. De overige 13 zouden mijns inziens bij de verbruiker van de resterende stroom geplaatst kunnen worden. Als de huishoudens worden weggestreept blijft het industrieterrein als grootverbruiker over.</p> <p>Locatie windmolens boven duurzaam industrieterrein</p> <p>Uw (gave) plannen voor de nieuwe, duurzame haven waarbij een elektrisch aangedreven barge een dagelijkse pendeldienst gaat onderhouden met de haven van Rotterdam om daar containers op te halen sluit hierbij naadloos aan. Het zou een primeur van wereldklasse zijn als deze haven en het omliggende industrieterrein door haar eigen windmolens, ON-SITE, van energie zou worden voorzien.</p> <p>Ten zuiden van Tilburg komen windmolens boven een nieuw te realiseren bos. Hoe gaaf zou het zijn indien in Waalwijk boven het industrieterrein windmolens gerealiseerd worden zodat het industrieterrein zelfvoorzienend of zelfs energieleverend wordt. Een mooi, compact geheel zal zo ontstaan. Hiermee kan de gemeente Waalwijk in haar energiebehoefte voorzien. Op deze manier kan de mooie polder tussen Waalwijk en Waspik open en beleefbaar blijven en worden alle economische activiteiten, inclusief de productie van elektriciteit, geconcentreerd op het industrieterrein. Exact waar een industrieterrein voor bedoeld is. Bovendien hebben deze windmolens voor het industrieterrein alleen maar meerwaarde en zullen hier weinig bezwaren te verwachten zijn. Indien de windmolens in de open polder gerealiseerd worden, zullen omwonenden bang zijn voor veel overlast en bezwaren gaan indienen zodat lange procedures verwacht worden. In mijn opinie zouden de molens zover mogelijk in het Noorden, richting het Oude Maasje kunnen worden geplaatst. De (hoge) gebouwen bieden bescherming tegen geluidsoverlast. Geluid draagt verder in open terrein dan in bebouwd terrein.</p>		

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
40	<p>Vanuit de gemeente Waalwijk heb ik informatie ontvangen over de plannen voor grootschalige opwek duurzame energie.</p> <p>Gisteravond ben ik op een van de bijeenkomsten in Zidewinde geweest. Naar aanleiding van deze informatie wil ik u hierbij mijn gedachten delen over duurzame energie.</p> <p>In de bijeenkomst werd aangegeven dat er mogelijk zonnepanelen op weilanden in de gemeente Waalwijk geplaatst zullen worden. Mijn voorstel is echter om zoveel mogelijk zonnepanelen op de daken van industriegebouwen en woningen te plaatsen. In de gemeente Waalwijk zijn veel industriegebouwen met platte daken. Het is technisch heel goed mogelijk om op deze daken zonnepanelen te plaatsen. Ik denk dat als alle daken vol gelegd worden met zonnepanelen, Waalwijk al voor een groot deel voorzien is van groene stroom. Het grote voordeel is dat de omgeving niet wordt aangetast door het plaatsen van zonnepanelen op de weilanden en er ook minder windmolens nodig zijn.</p>	<p>De gemeente wil graag dat geschikte daken eerst gebruikt worden voor zonnepanelen. Op dit moment kunnen wij dat nog niet juridisch afdwingen. In de kadernota is nu meer aandacht voor zon op daken.</p>	<p>Kadernota aanpassen met potentie zon op daken.</p>
	<p>In de bijeenkomst werd aangegeven dat de gemeente Waalwijk mogelijk ca 15 windmolens wil plaatsen aan de noordzijde van de A59. Dit is een forse ingreep in het plaatselijke landschap en komt de leefbaarheid en het welbevinden voor de omgeving niet ten goede. Mijn voorstel is daarom om het aantal windmolens tot een minimum te beperken.</p>	<p>De opgave tot 2030 vraagt al een grote inspanning. Dit is echter slechts de helft van de opgave. Tot 2050 moet er nog eens eenzelfde hoeveelheid worden opgewekt met lokale energie. Nieuwe en efficiëntere methoden worden de komende jaren ontsloten. Windenergie zal echter nog een behoorlijke tijd onderdeel zijn van de basis voor lokale energie. We maken hierbij de keuze om elke twee jaar te evalueren om te zien welke techniek er grootschalig en bewezen beschikbaar is, waarbij wij zullen gaan voor de minste impact op de omgeving.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>
	<p>Volgens de ontvangen informatie zullen de windmolens gerealiseerd worden door projectontwikkelaars. Mijn voorstel is echter dat de gemeente Waalwijk zoveel als mogelijk de regie zelf in de hand houdt en de windmolens zelf realiseert. Hierdoor kan er een eerlijke verdeling van de financiële middelen aan de plaatselijke bevolking plaatsvinden.</p>	<p>In de kadernota geeft de gemeente aan welke rol zij kan vervullen. De gemeente zal zich maximaal inzetten om tenminste 50% lokaal eigendom te borgen in commerciële ontwikkelingen.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
45	<p>Een aantal vragen en opmerkingen heb ik bij de concept kadernota: > Wordt bij de aanschaf van de materialen gelet op het fairtrade winnen van grondstoffen en produceren van windmolens en zonnepanelen? Zijn na gebruik de materialen goed te scheiden en te hergebruiken? > Windmolens zijn zonder subsidie niet rendabel. Hoe denkt de gemeente Waalwijk dit na afloop van het subsidie termijn aan te pakken? > Onder windmolenparken kunnen bomen worden aangeplant zonder dat dit ten koste gaat van de opbrengst, volgens de deskundige van Witteveen en Bos. Dit lijkt een win-win situatie i.v.m. de CO₂ die in bomen wordt opgeslagen en mogelijkheid tot nevenverdiensten als houtproductie en biomassa. Wil de gemeente deze mogelijkheid onderzoeken? > In de conceptnota staat dat de zonnevelden mede bedoeld zijn als proefvelden om daarmee de effectiviteit en efficiency, landschappelijke impact en mogelijkheden tot multifunctioneel gebruik, gevolgen voor bodem gebruik en bodemleven in kaart te brengen. Momenteel zijn bij diverse andere gemeenten proefvelden aangelegd, sommige in samenwerking met universiteiten. Waarom wacht Waalwijk niet die resultaten af voordat Waalwijk zelf hier kostbare ruimte en natuur aan opoffert? Waarom zelf het wiel uit vinden? Passen zonnevelden wel in de Regionale werkafspraken voor kwaliteitsverbetering van het landschap in Hart van Brabant? > Waarom worden er geen velden aangelegd op bestaande gebouwen in bebouwde kom en bedrijfsterreinen? Mogelijkheden op parkeerterreinen? > Heeft Waalwijk bij de berekening van de hoeveelheid zonne-energie ook de al op daken aanwezige zonnepanelen meegerekend? Volgens de deskundige van Witteveen en Bos mag de hoeveelheid energie die al opgewekt wordt op daken binnen de gemeente meegerekend worden bij de prestatie afspraken die voor duurzaam opwekken van energie zijn gemaakt. > In de nota wordt geschreven over de razendsnelle ontwikkelingen bij zonne-energie. Waarom deze niet afwachten voordat er geïnvesteerd wordt? Er zijn bv ontwikkelingen van volledig recyclebare kunststof panelen in Nederland gefabriceerd. Deze zijn lichter en daardoor bijna voor alle daken geschikt. Waarom wordt er niet in andere mogelijkheden geïnvesteerd terwijl op toekomstige ontwikkelingen van de zonne-energie wordt gewacht? Bv in aardwarmte? Of bv in duurzame bosbouw? Waarbij het vastleggen van CO₂ door de bomen gebruikt kan worden om CO₂ afspraken te halen? Waarbij houtproductie gebruikt kan worden als biomassa of als bouw materiaal, tevens een kans voor werkgelegenheid? Bomen hebben bovendien een positief effect op de O₂, fijn stof, klimaatsveranderingen o.a. omgevingstemperatuur, opslag en vasthouden water. > Is het elektriciteitsnet al geschikt om de extra energie te verwerken? Welke maatregelen zijn hier nog voor nodig? En waar worden deze geplaatst? > De meest duurzame energie is de energie die niet gebruikt wordt. Misschien zijn investeringen in energie besparende maatregelen en in bewustwording bij de burgers effectiever bij het terugdringen van de CO₂ uitstoot? Vanuit u als gemeente kwam de vraag wat voor rol de gemeente kan spelen bij het project Grootschalige energieopwekking: wat mij betreft zou de gemeente Waalwijk zich moeten beperken tot de faciliterende rol om belangenverstrengeling te voorkomen.</p>	<p>De bouw en risico's van windenergie zijn voor de ontwikkelende partijen. De kadernota voorziet niet in deze randvoorwaarden. Het is aan elke partij zelf om een sluitende businesscase te ontwikkelen die past in de kaders die wij hier hebben opgesteld. Na vaststelling van deze kadernota wordt een MER voor het zoekgebied opgesteld. De impact op natuur en andere studies zullen de komende jaren parallel aan de opgave lopen en achtereenvolgend worden opgenomen in plannen. Dit zal een herhalend proces worden. Er is al te veel tijd verloren gegaan en we moeten nu in negen jaar tijd een behoorlijke opgave (achterstand) in CO₂-reductie bewerkstelligen. De visie Duurzaam Waalwijk 2030 is het overkoepelende kader. Alle andere onderwerpen zullen hier de komende jaren in worden ondergebracht.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
46	<p>LS Enkele bevindingen met betrekking tot de inloopavond. Op uitdrukkelijke uitnodiging van de Wethouder een kort reactie op hetgeen werd gebracht. Allereerst zat er in mijn optiek maar een echte deskundige welke zich terdege had voorbereid en dat was de heer Eric de Jong. Chapeau. Allereerst viel het mij op dat er in de kadernota enkel is gesproken over een bruto aantal Mega Watt. Dat geeft een erg vertekend beeld. Je hoort ook de opgewekte stroom door burgers en bedrijven in beeld te brengen en af te trekken van de benodigde Bruto stroombehoefte. Toen ik de Wethouder sprak en het vreemd vond dat er nog steeds huizen in onder andere Driessen worden gebouwd zonder zonnepanelen probeerde zij dat te pareren met de opmerking, die huizen zijn energie neutraal want die hebben een warmtepomp. Wat zij vergat is dat een warmtepomp stroom behoeft. Ik zou er voor willen pleiten dat elke nieuwbouw woning voorzien moet zijn van zowel zonnepanelen als een warmtepomp waarbij de zonnepanelen de stroombehoefte hoegenaamd moeten afdekken. hierdoor neemt de druk op het energienetwerk af. Tevens is er in de warmtevoorziening van nieuwbouw projecten niet voldoende naar technieken om ons heen gekeken. Ik heb de heer Eric de Jong gewezen op een in Zweden beproefde techniek van verwarmen. Dat doet men weliswaar per huishouden maar mogelijk is daar door een nieuwe innovatie techniek winst te halen voor bijvoorbeeld een wijk. Ik doel dan op aardwarmte of meer warmte (wateroppervlakte) waarbij een slangensysteem circa >1 meter onder het maaiveld komt te liggen welke de warmte opneemt en middels een warmte pomp in huis omzet naar CV en warm tapwater. Voordeel lager stroomverbruik en hoegenaamd geruisloos. Tevens viel mij op dat de zelfverklaarde specialisten geen notie hadden van een recent onderzoek van Universiteit van Gothenburg dat aantoont dat de REM slaap door windmolens aantoonbaar wordt verstoord. Deze verstoring brengt gezondheidsrisico's met zich mee hetgeen door de WHO reeds is beaamd. Men deed dit af met de opmerking, tja er zijn wel meer onderzoeken. Er is niks bewezen... maar dat is natuurlijk onzin. Je kunt dat pas zeggen als je dat zelf hebt gelezen en het hebt laten toetsen door andere wetenschappers. Vooralsnog is een windmolenpark dus spelen met de gezondheid van de inwoners van de gemeente. Tevens zal een dergelijk mooi uitzicht minder mensen lokken om in Waalwijk te gaan wonen waardoor de ambitie van groei in het nauw komt. Ook lijkt het wel of men niet open wil staan voor alternatieven en dat Waalwijk denkt een pot met goud te winnen. Kennelijk draagt men geen kennis van een recent in het Duitse Nieder Saksen uitgevoerd onderzoek waaruit blijkt dat windmolenparken enkel rendabel zijn zolang er subsidie voor wordt gegeven. Op het moment dat die kraan dicht gaat staat de exploitatie van een dergelijk park op instorten. Dat zelfde zal voor Nederland gelden. Pagina twee van 3 De verkoop van winddelen is dan echt gebakken lucht en gaat niets opleveren. Participerende burgers worden dan gewoon gefleest. De instelling dat Waalwijk revenuen ontvangt vanuit de exploitatie en die gewoon in de pot algemene middelen kan foefelen is verontrustend. Er zal enkel draagvlak ontstaan voor een dergelijk wind fenomeen als de molens substantieel kleiner worden en substantieel verwijderd van woningen EN de opbrengst allereerst zal worden benut om de OZB PERMANENT naar beneden te brengen van woning binnen een straal van twee km van een dergelijk</p>	<p>De kadernota wordt verfijnt met een bredere uitwerking van waar energie gebruikt wordt, gericht op elektriciteit. De kadernota gaat alleen over elektrisch vermogen. Alle opties voor verwarming en aardgasloze opties zijn welkom in de warmtevisie die de gemeente in 2021 gaat opstellen.</p>	<p>Aanvulling op diversering van elektriciteitsgebruik. De kadernota wordt aangepast.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	<p>windmolen en dat mensen met psychische en of fysieke klachten ten gevolge van dit windpark schadeloos worden gesteld middels een substantieel geldelijk bedrag. Als laatste wil ik besluiten met de nadrukkelijke opmerking dat de Enquête welke plots werd uitgerold een wel heel vertekend beeld heeft opgeleverd. Men was Voor wind en of zonne energie OF men kon niet meer verder in de enquête. Dat krijg je dus een erg vertekend beeld. Mensen willen meedoen en worden in een bepaalde richting gedwongen omdat ze anders niks kunnen. Ik ga er derhalve van uit dat deze enquête geen deel gaat uitmaken van het motivatieproces, Zoals U allen weet zijn windparken in heel Nederland erg omstreden, nergens worden ze zo hoog en zo dicht bij woningen als wat Waalwijk in zijn onbezonnenheid van plan is. Wanneer vallen de schellen van de ogen? Als het te laat is? Die dingen staan er voor tenminste 25 jaar. Waar is de bescherming van de burger? Dat is immers de plicht van de gemeente. Bescherming van de Burger, opkomen voor het belang van de burger. Dat heeft niks met verduurzaming van een voetbal club of anderszins te maken. De Wethouder haalde in ons persoonlijke gesprek nog even de slechte lucht aan die wij hier inademen. Ik heb beaamd dat wij hier een slechte luchtkwaliteit hebben. Wat zij echter niet kon pareren. Die slechte lucht komt onder andere van de Amercentrale waar men BIO massa verstookt.. hele bomen uit Scandinavië en Noord Amerika maar ook van Rotterdam Rijnmond en de Botlek. wij zitten nu eenmaal benedenwinds. Die vervuiling alleen al is al een gezondheidsrisico, daar hoeft een windmolenpark niet nog eens bovenop te komen. Let wel, ik ben niet tegen alternatieve energie maar wel tegen gezondheidsrisico's waar mijn volksvertegenwoordigers mij en mijn mede buurtbewoners mee proberen op te zadelen. Die ziekmakende dingen staan er, als ze er komen, gewoon een hele generatie lang en zijn 2x de Westpoint qua hoogte... Tot slot; Als het goed is weet U dat ook want ik ga er vanuit dat U zich ook terdege inleest: Windmolens bij een Natura 2000 gebied, een gebied waar we trots op mogen zijn zal de vogelpopulatie qua diversiteit de nek omdraaien (wetenschappelijk onderzoek in Flevoland) en zal de vleermuispopulatie decimeren (onderzoek USA) . Hebben die dingen in de huidige vorm en in de huidige gedachte van de gemeente Waalwijk in casu de Wethouder bij mij enig draagvlak? Helaas moet ik daarop zeggen Neen. Heb ik vertrouwen in een luisterend oor en in een verstandige afweging? Die laat ik nog even open... Staat de burger in deze centraal? Ook die laat ik open.. Lukt die pot met goud...mij niet, maar andere? Kunnen van de wind en zon leven? Het antwoord is luid NEEN. Wil ik meedenken in oplossingen en alternatieven JA Let op, ik ben geen specialist, maar is lees me wel in een dossier in en sta open voor de mening van anderen en sta open voor steekhoudende argumenten. Als ik met een blik van buiten naar binnen kan helpen bij de</p>		

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
47	<p>plus volgende aanvulling: In het Concept kadernota Grootschalige opwek gemeente Waalwijk beschrijft u het plaatsen van windturbines van 260m hoog ten noorden van de A59. Bij deze wil ik mijn zienswijze indienen ter voorkoming van het plaatsen van windturbines in het overloopgebied aan de zuid- en west zijde van Doeveren ,VALKENVOORTWEG 31 EN DE HOOGENDOORNWEG Dit in verband met de geluidoverlast, slagschaduw en de schade ,GEZONDHEIDSKLACHTEN die de windturbines zullen aanrichten aan de OMWONENDE EN historische flora en fauna van Doeveren EN DE VALKENVOORTWEG 31 EN DE HOOGENDOORNWEG die juist beschermd zou moeten worden.</p> <p>HET IS HIER LANDSCHAPPELIJK WAARDEVOL AGRARISCHE GEBIED MET OPEN KARAKTER ,DAAR PASSEN ZULKE GROTE WINDMOLENS NIETS . DAT IS DE REDEN DAT WE HIER NAARTOE VERHUISD ZIJN.</p>	<p>Zowel de provincie als de regio en de gemeente Waalwijk zien dit gebied als zoekgebied. We houden bij het beoordelen van windmolens in ieder geval de wettelijk normen aan. Hierin zit een heel pakket aan aspecten die beoordeeld worden, zoals geluid (inclusief laagfrequent), slagschaduw, externe veiligheid, natuur, bodem, water etc. Deze zijn geborgd in wetgeving. De gemeente zal deze zo nodig opnemen in de vergunningsvoorschriften. Als er een concreet project komt, wordt u als omwonende betrokken in het participatietraject en kunt u aangeven waar uw bezwaren zitten. De gemeente heeft een voorkeur voor opstellingen in clusters, omdat hiermee de openheid van het polderlandschap maximaal wordt gewaarborgd. Daarnaast komen wij hiermee tegemoet aan de wensen en eisen vanuit het ministerie van Defensie, die het gebied gebruikt voor luchttoefeningen.</p> <p>Voor het zoekgebied, waarvan het overloopgebied aan de zuid- en west zijde van Doeveren deel uitmaakt, wordt een MER opgesteld waarin onder meer de landschappelijke kwaliteiten van het gebied, maar ook aspecten als geluid en slagschaduw zullen worden betrokken.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota maar ten opzichte van de concept-nota is de kadernota op de aangehaalde onderdelen wel gewijzigd.</p>
48	<p>plus volgende aanvulling In het Concept kadernota Grootschalige opwek gemeente Waalwijk beschrijft u het plaatsen van windturbines van 260m hoog ten noorden van de A59. Bij deze wil ik onze zienswijze en aanvullende zienswijze indienen ter voorkoming van het plaatsen van windturbines in het overloopgebied aan de zuiden westzijde van Doeveren en gebied rondom onze locatie aan de Valkenvoortweg 31 (cq Hogendoornweg) te Waalwijk. Dit in verband met de geluidoverlast, gezondheidsklachten, slagschaduw en de schade die de windturbines zullen aanrichten aan de historische flora en fauna van</p>	<p>Zowel de provincie als de regio en de gemeente Waalwijk zien dit gebied als zoekgebied. We houden bij het beoordelen van windmolens de wettelijk normen aan. Hierin zit een heel pakket aan aspecten die beoordeeld worden zoals, geluid (inclusief laagfrequent), slagschaduw, externe veiligheid, natuur,</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	Doeveren en buitengebied van Waalwijk die juist beschermd zou moeten worden. Het is hier landschappelijk waardevol Agrarisch gebied met open karakter en dat moet behouden blijven. SVP deze mail ook bijvoegen bij mijn (aanvullende) zienswijzen ?!	bodem, water etc. Deze zijn geborgd in wetgeving. De gemeente zal deze zo nodig opnemen in de vergunningsvoorschriften. Als er een concreet project komt, wordt u als omwonende betrokken in het participatie traject en kunt u aangeven waar uw bezwaren zitten.	
49	In het Concept kadernota Grootschalige opwek gemeente Waalwijk beschrijft u het plaatsen van windturbines van 260m hoog ten noorden van de A59. Bij deze wil ik mijn zienswijze indienen ter voorkoming van het plaatsen van windturbines in het overloopgebied aan de zuid- en west zijde van Doeveren. Dit in verband met de geluidsoverlast, horizonvervuiling, laag frequent geluid (https://www.nporadiol.nl/larsos/onderwerpen/6531-5-2020-09-26-wakker-van-de-windmolen), slagschaduw en de schade die de windturbines zullen aanrichten aan de historische flora en fauna van Waalwijk die juist beschermd zou moeten worden en eventuele (planschade en/of gezondheidsklachten).	Zowel de provincie als de regio en de gemeente Waalwijk zien dit gebied als zoekgebied. We houden bij het beoordelen van windmolens de wettelijk normen aan. Hierin zit een heel pakket aan aspecten die beoordeeld worden zoals geluid (inclusief laagfrequent), slagschaduw, externe veiligheid, natuur, bodem, water etc. Deze zijn geborgd in wetgeving. De gemeente zal deze zo nodig opnemen in de vergunningsvoorschriften. Als er een concreet project komt, wordt u als omwonende betrokken in het participatie traject en kunt u aangeven waar uw bezwaren zitten.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.
50	Inleiding wil graag een bijdrage leveren aan de concept kadernota Grootschalige Opwek Duurzame Energie. De gehele kadernota is sterk gericht op de opwekking van energie door windmolens. Voor een deel een begrijpelijke keuze omdat dit ook vanuit de REKS wordt aangegeven. Echter de toekomst van de opwekking van duurzame energie in bredere zin krijgt weinig aandacht. Daarom adviseert u om de toekomst van de opwekking van duurzame energie door andere energiebronnen meer aandacht te geven.	Warmte is een groot onderdeel van de energiebehoefte en wordt in 2021 in de warmtevisie verder vorm gegeven. Warmte zit niet in de scope van de kadernota Grootschalige Opwek van Duurzame Energie (enkel elektriciteit). Ander tekstvoorstel: Deze kadernota gaat over de periode tot 2030. Tot die tijd focust de gemeente zich op bestaande en bewezen technieken, namelijk zonne- en windenergie. Na 2030 moet nog steeds duurzame energie opgewekt worden en zal zeker gekeken worden naar andere bewezen technieken die zich dan ontwikkeld hebben.	De kadernota is aangepast met een verduidelijking over waarom zon- en wind en de ruimte voor andere technieken.

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	<p>Gebrekkige communicatie Allereerst willen we wijzen op de gebrekkige communicatie omtrent de Concept kadernota Grootchalige Opwek Duurzame Energie. Als Platform Waspik hebben we op een eerder schrijven van 29 juni 2020, per mail gericht aan het college van B&W van de gemeente Waalwijk, geen reactie mogen ontvangen. Hierin zijn diverse voorstellen gedaan. Er is wel op een punt van dit schrijven tegemoet gekomen, zoals verlenging van de inspraaktermijn. Tot op heden hebben we echter geen antwoord op deze mail ontvangen. Jammer voor een zo belangrijk onderwerp als de klimaatverandering en de te nemen maatregelen. Zo was er bijvoorbeeld ook de suggestie gedaan om contact te zoeken met de omliggende gemeenten. We zien dat er diverse partijen in de omliggende gemeentes gaan reageren. Dit had onzes inziens voorkomen kunnen worden. De infomiddagen en/of -avonden hebben we bezocht en hier zijn een aantal zaken duidelijker geworden.</p>	<p>Wij betreuren het dat u de communicatie als gebrekkig heeft ervaren. Wij hebben alle reacties verzameld en van antwoorden voorzien in deze nota, zodat de gemeenteraad een overzichtelijk en transparant beeld kan krijgen van de ingekomen reacties. De reactietermijn is, na verlenging, gesloten op 1 oktober 2020. Hierdoor kon de definitieve verwerking van de reacties pas in oktober plaatsvinden. Bij aanbieding aan de raad zal ook u kennis kunnen nemen van de antwoorden. Overigens hebben wij op verschillende manieren contacten gelegd met de bestuurders en inwoners van de omliggende gemeenten.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>
	<p>Duurzaamheid Duurzaamheid is van belang voor ons allemaal. Gezien de geringe opkomst bij de infoavonden heeft de gemeente Waalwijk nog een grote rol om duurzaamheid bij hun inwoners onder de aandacht te brengen. We hebben het gevoel dat het voor veel mensen nog een ver van hun bed show is. Er is voor dit beladen onderwerp nog veel werk aan de winkel voor de gemeente Waalwijk om haar inwoners meer bewust te maken van duurzaamheid en de daarbij behorende acties.</p>	<p>In de vastgestelde visie Duurzaam Waalwijk 2030 wordt dit ook onderkend. Daarom zijn er regelmatig publieksactiviteiten op het thema Duurzaamheid, zowel vanuit de gemeente als vanuit andere overheden. In de media wordt hierover gecommuniceerd. De communicatie rondom de kadernota is groots aangepakt door bijvoorbeeld een huis-aan-huisbrief te verspreiden - hetgeen heeft geleid tot een forse respons op de enquête en deelname van veel inwoners aan de bijeenkomsten.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>
	<p>Impact op het landschap De impact van de windmolens op het landschap is groot. Naar onze mening moet er naar locaties worden gezocht in zeer dunbevolkte gebieden om deze windmolens te plaatsen. Allereerst zoveel mogelijk productiecapaciteit benutten op zee. Dus dit bekijken op landelijk niveau. Daarom zien we ter hoogte van Waspik het liefst geen windmolens. Dit i.v.m. het open cultuurhistorische rivierenlandschap De Waspikse havenuitbreiding staat gepland met de bijhorende Industrie en dit zal ook de nodige horizonvervuiling geven. We willen ons cultuurhistorische landschap zeer zeker behouden. Het is de enige plaats waar we nog een brede doorkijk hebben en die zal door de komst van windmolens gaan verdwijnen. Ongeacht of het nu een lijn- of clusteropstelling zal gaan worden.</p>	<p>Wanneer wij onze lokale duurzaamheidsambities op het gebied van opwek van duurzame elektriciteit in 2030 willen realiseren, zal de plaatsing van een substantieel aantal windmolens onontkoombaar zijn. Hierbij ontkomen wij dan niet in het maken van keuzes. Met u zijn wij van mening dat deze windmolens invloed hebben op het rivierenlandschap. Deze invloed is echter niet onomkeerbaar. Wij sluiten namelijk niet uit dat er in de loop van</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	<p>Ook kan gedacht worden aan het beperken van de tiphoogte van de windmolens. Dit om de impact op het landschap zoveel mogelijk te beperken.</p>	<p>tijd nieuwe vormen van duurzame opwek worden ontwikkeld, waardoor windmolens in de toekomst niet of minder nodig zijn. Voor het zoekgebied, waarvan het gebied ter hoogte van Waspik ten noorden van de A59 deel uitmaakt, wordt een MER opgesteld waarin de cultuurhistorische en landschappelijke kwaliteiten van het gebied zullen worden betrokken en afgewogen. De gemeente spreekt in de kadernota een voorkeur uit voor opstellingen in clusters, omdat hiermee de openheid van het polderlandschap maximaal wordt gewaarborgd. Daarnaast komen wij hiermee tegemoet aan de wensen en eisen vanuit het ministerie van Defensie, die het gebied gebruikt voor luchtoefeningen. De businesscase van windturbines is afhankelijk van opbrengsten. Deze hangen nu nog samen met de Subsidie Duurzame Energie die door het ministerie wordt verstrekt. De hoogte van windturbines en de beschikbare modellen hangen hier nauw mee samen. Daarnaast is het streven om het grondgebruik zo efficiënt mogelijk in te vullen, wat betekent dat de turbine zo veel mogelijk energie per locatie moet opwekken. Zo zijn er ook veel minder windmolens nodig voor de energiebehoefte.</p>	
	<p>Impact op fauna De vogelsterfte door windmolens is volgens een Noors onderzoek bewezen. Deze vogelsterfte kan sterk worden gereduceerd wanneer een van de wieken donker wordt gekleurd. Mogelijk kan er een alinea worden opgenomen dat er rekening wordt gehouden met de fauna door toepassing van technische c.o. visuele mogelijkheden. We vragen ook aandacht voor het te ontwikkelen natuurgebied de Binnenbijster in Waspik. We zien hier veel vogels die al een plaats hebben gevonden.</p>	<p>Bij de ontwikkeling van concrete projecten zullen de effecten op beschermde soorten moeten worden onderzocht. Als daaruit blijkt dat mitigerende maatregelen moeten worden getroffen om vogelsterfte tegen te gaan, zullen wij deze suggestie zeker meegeven aan de initiatiefnemer. Het natuurgebied Binnenbijster maakt geen</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
		deel uit van het zoekgebied voor windmolens.	
	<p>Gezondheid De gezondheidsaspecten van de molens bij mens en dier zijn tot op dit moment nog onvoldoende bekend. In de concept kadernota wordt gesproken over een afstand van 750 meter tot de bewoning. Gezien de antwoorden van de specialisten, aanwezig op de infoavond, is dit voor de nacht nog te weinig. Nu we door de klimaatverandering steeds meer buiten gaan leven zal dit ook voor de avonden gaan gelden. Op dit moment stellen de specialisten een afstand voor van minimaal 1.000 meter tot de bewoning om de norm van 41 dB(a) te kunnen halen. Om een voorbeeld te noemen, de gemeente Den Bosch heeft de grens reeds aangepast naar deze 1.000 meter. Dit moet gelden voor alle bebouwing zowel binnen als buiten de woonkernen. Slagschaduw van de windmolens dient voor eventuele aanwezige woningen en stallen voorkomen te worden.</p>	<p>In de definitieve kadernota worden geen minimale afstanden opgenomen. Wij sluiten in beginsel aan bij de wettelijke normen voor windmolens, omdat deze blijkens recente jurisprudentie voldoende waarborg bieden. In de wettelijke normen zijn voornamelijk de aspecten geluid, slagschaduw en externe veiligheid meegerekend. Deze zijn geborgd in wetgeving. De gemeente zal deze zo nodig opnemen in de vergunningsvoorschriften.</p>	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.
	<p>Opbrengsten De opbrengsten moeten ten goede komen aan de Waalwijkse bevolking. Een terecht uitgangspunt. Echter met dien verstande dat de bewoners die het meeste last zullen hebben van de hinder van de te plaatsen windmolens ook de meeste opbrengsten moeten ontvangen. Wellicht kunnen hiertoe overlast-cirkels rond de windmolens warden gehanteerd. De opbrengsten moeten aangewend worden om duurzaamheid van de woningen voor de bewoners te realiseren Dit kan gebeuren onder verantwoordelijkheid van de gemeente, maar ook energie coöperaties kunnen een rol spelen in de exploitatie van de windmolenparken. Verder kan men denken aan landschappelijke compensatie. Daarom pleiten wij voor het openen van een groenfonds, waar de ontwikkelaar/initiatiefnemer verplicht wordt een groot aandeel van de opbrengst in te storten. Met dat geld kunnen groenprojecten worden gerealiseerd. In Waspik kan gedacht worden aan een substantiële bijdrage voor het realiseren van natuur in de Binnenbijster. Daarvoor bestaan al plannen, maar het ontbreekt nog aan financiële middelen. De Werkgroep Natuur en Milieu van het Platform Waspik kan daar uitgebreidere informatie over geven.</p>	<p>Op projectniveau kunnen dit soort doelfondsen worden besproken met de ontwikkelende partij. De gemeente zal hier actief op sturen en waar nodig meehelpen. Het is ook aan de lokale gemeenschap om helder te maken hoe zij willen dat de bijdrage wordt ingezet van bijvoorbeeld een omgevingsfonds.</p>	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.
	<p>Zonnepanelen Er wordt ook gesproken over opwekking door zonne-energie. De zonneparken dient men zoveel mogelijk aan te leggen op daken. Dus niet in het landschap plaatsen.</p>	<p>De gemeente wil graag dat geschikte daken eerst gebruikt worden voor zonnepanelen. Op dit moment kunnen wij dat nog niet juridisch afdwingen.</p>	Kadernota aanpassen met potentie zon op daken.

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	<p>Toekomst De toekomst van de energievoorziening in bredere zin wordt maar heel weinig belicht in de kadernota. Naar onze mening moet deze echter veel meer aandacht krijgen. Zo moet de opslag van energie mogelijk worden gemaakt, zodat er geen energie verloren gaat. De inzet van andere energiebronnen moet veel meer aandacht krijgen.</p>	<p>De doorkijk naar opslag en innovatie zal in de definitieve kadernota inderdaad extra aandacht krijgen. We nemen daarnaast op dat wij parallel aan de REKS elke twee jaar ook onze opgave en de invulling hiervan evalueren naar best beschikbare techniek en mogelijkheden.</p>	<p>De kadernota aanvullen met breder kader innovatie en opslag.</p>
51	<p>Wij hebben kennis genomen van de inhoud van de Concept kadernota Grootschalige Opwek Duurzame Energie. Om ons beter te informeren hebben we ook de informatiebijeenkomst van 7 juli bezocht, evenals de door ons georganiseerde bijeenkomst in Buurthuis Capelle op 26 augustus en de informatieavond op 29 september. We willen er een aantal punten over opmerken.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wij betreuren het dat het traject de afgelopen maanden nogal moeizaam en rommelig is verlopen, maar hebben het zeer gewaardeerd dat wethouder mevrouw Odabasi en de heer De Jong naar Buurthuis Capelle zijn gekomen om een en ander toe te lichten. Gezien de vele vragen die er tijdens deze bijeenkomst zijn gesteld en de onduidelijkheden die er nog zijn over de uitvoering van de plannen, zijn wij als bewoners van Spang-Capelle niet gerust op een goede afloop en denken wij dat de uitkomst allang is vastgesteld. <p>Resumerend vinden wij dat het hele proces naar realisatie van 15 of meer windmolens veel te snel gaat en te slecht is voorbereid. De bewoners zijn onvoldoende meegenomen, maar draagvlak wordt als een bepalende factor gezien bij dergelijke overheidsprojecten. De onderzoeken naar schadelijke neveneffecten zijn niet of niet goed uitgevoerd. Wij stellen voor om het vaststellen van de concept kadernota "Grootschalige opwek duurzame energie" tot nader order uit te stellen, zodat eerst een degelijk onderzoek naar de schadelijke effecten op mens en dier kan worden uitgevoerd. Wij adviseren de gemeente om lering te trekken uit ervaringen van omliggende landen.</p>	<p>Wij vinden het jammer dat u het proces als moeizaam en rommelig heeft ervaren. Dit is één van de meest omvangrijke participatietrajecten die de gemeente tot nu toe heeft gehad.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • De tijdslijnen die zijn gehanteerd inzake het inspraak proces en de communicatie over de concept kadernota zijn ronduit slecht. Het hele inspraakproces is in de vakantieperiode van start gegaan en de bewoners waren totaal niet op de hoogte van de plannen. Men is pas geïnformeerd na aandringen van ons. Gelukkig is ons voorstel om iedereen in de gemeente te informeren middels een brief, door de gemeente overgenomen en hebben inwoners alsnog de kans gekregen de enquête in te vullen. Daarbij moet gemeld worden dat het opmerkelijk is dat dit slechts door een persoon per huishouden gedaan kon worden, waardoor verschillende opvattingen binnen een huishouden uitgesloten worden. De door ons bezochte informatieavond vond plaats op 29 september, vlak voor de deadline van 1 oktober. Daarmee wordt ons de kans 	<p>De mogelijkheid om te reageren liep in eerste instantie van 1 mei 2020 tot 4 september 2020. Deze termijn is in juli verlengt tot 1 oktober 2020. Een groot deel van dit traject lag buiten de zomervakantie. De ervaringen die tijdens dit proces op zijn gedaan, worden meegenomen in toekomstige trajecten.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>

Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
<p>ontnomen een doordachte en weloverwogen zienswijze in te dienen. Neemt de gemeente Waalwijk haar burgers wel serieus?</p>		
<ul style="list-style-type: none"> • Vindt de gemeente dat absoluut blijkt uit de besluiten van de gemeenteraad van datum 06 februari jl. dat 'de windmolens er komen'? 	<p>De gemeenteraad heeft in het addendum besloten dat de concept-kadernota als input dient voor de regionale energie- en klimaatstrategie.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Wij missen in het voorafgaand proces is een degelijk onderzoek naar de milieueffecten. De aannames zijn gebaseerd op oude onderzoeken. De beoogde strook naast de A59 waar nu de windmolens zijn gepland, grenst aan een natura 2000 gebied waar inmiddels vele vogels, zoals ooievaars, reigers, ganzen en diverse soorten roofvogels vertoeven. Het is uit diverse onderzoeken gebleken dat de vogelsterfte veroorzaakt door windmolens enorm veel groter is dan werd aangenomen. Het is dan ook volstrekt onlogisch om de windmolens op zo'n grote schaal naast zo'n gebied te positioneren. 	<p>Uiteraard zullen de concrete projecten moeten voldoen aan wet- en regelgeving. Dit betekent dat er op projectniveau geen sprake is van onaanvaardbare gevolgen voor de fauna. Nader onderzoek zal steeds per initiatief noodzakelijk zijn om dit te kunnen bepalen.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Tijdens een gesprek op 30 juli jl. met mevrouw Odabasi, hebben we onze zorgen geuit over de onomkeerbaarheid van het bouwen van windmolens. Mevrouw Odabasi gaf aan dat er voor nu geen andere optie is om de onomkeerbaarheid van de problemen in Groningen een halt toe te roepen. Daarbij gaat mevrouw Odabasi voorbij aan het feit dat er nog te weinig bekend is over de (onomkeerbare) gevolgen voor onze gezondheid. In de concept kadernota worden afstanden van windmolens genoemd van 750 meter tot bebouwing in de bebouwde kern en 400 meter tot bebouwing buiten de bebouwde kom. Wettelijk gezien zijn er geen afstandscriteria, wel geluidsnormen. Ingenieursbureau Witteveen en Bos heeft tijdens de informatieavond op 29 september duidelijk uitgelegd en middels Visuals laten zien dat het binnen 500 meter onmogelijk is om een goede nachtrust te hebben, nog ongeacht mogelijke andere problemen die er dan kunnen ontstaan. Er werd aangegeven dat vanaf een afstand van 1100 meter de effecten binnenshuis aanvaardbaar warden. in onze ogen is er dan nog een niet te onderschatten verschil tussen aanvaardbaar en leefbaar. De gevolgen van laagfrequent geluid op onze gezondheid, is onvoldoende onderzocht. De afstanden die aangehouden gaan warden, dienen om de inwoners te beschermen. We adviseren de gemeente dan ook met klem om deze afstandsnormen in de kadernota minimaal op 1100 meter te zetten en geen verschil te maken tussen bebouwing binnen of buiten de bebouwde kom. 	<p>Zoals terecht wordt opgemerkt, gelden er geen wettelijke afstanden voor windturbines ten opzichte van woningen. Wel zijn er geluidsnormen. Om een extra waarborg te bieden voor bescherming tegen slaapverstoring is de extra beoordelingsmaat Lnight in de wettelijke normen opgenomen. Het kunnen voldoen aan deze normen op de gevels van woningen bepaalt de afstand die moet worden aangehouden. Dit is afhankelijk van de concrete omstandigheden van het geval, zoals het type windturbine, de positionering ten opzichte van de woning, geluidafschermdende werking etc. Als aan de wettelijke normen wordt voldaan, is er geen aanleiding voor de conclusie dat er een direct verband is tussen windturbines en eventuele gezondheidsklachten. De Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft dit in een recente uitspraak van 8 april 2020 nog eens bevestigd. Uiteraard moet daarbij tevens rekeningen worden gehouden met</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
		<p>cumulatieve geluidsbelasting. Het stellen van een vaste afstandsnorm is derhalve niet noodzakelijk om een aanvaardbaar woon- en leefklimaat te kunnen waarborgen. De realisatie van windturbines dient een algemeen belang. Het levert namelijk een bijdrage aan de oplossing van het klimaatprobleem. Dit brengt met zich mee dat eventuele effecten hiervan moet worden afgewogen tegen dit belang, maar uiteraard niet onaanvaardbaar mag zijn. Het is dus niet uitgesloten dat enige hinder van windturbines kan worden ondervonden. Dit is echter meegewogen bij het vaststellen van de wettelijke geluidsnormen.</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> • Het dorp Sprang-Capelle heeft voor wat betreft Capelle een kleine woonkern. Wij zijn bang dat wij hierdoor als kleine woongemeenschap de prijs moeten gaan betalen voor de inwoners van de gehele gemeente Waalwijk. Een cluster van meerdere windmolens in het buitengebied van onze woonkern, is wat ons betreft geen optie. De lasten moeten worden gedragen in het gebied waar het verbruik het grootst is. Zoals het zich nu laat aanzien, wordt de grootste last gedragen door het buitengebied waar het verbruik laag is. 	<p>Wij zijn ons ervan bewust dat de realisatie van energieprojecten impact heeft op de beleving van het landschap. Door een relatief groot zoekgebied aan te wijzen, met daarbij de voorwaarde van clustervorming en minimale onderlinge afstanden tussen de clusters, wordt de impact gespreid over het gehele zoekgebied en wordt de landschappelijke waarde het minst aangetast. Om dit op transparante wijze te kunnen afwegen, zal voor de invulling van het zoekgebied een MER worden opgesteld.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • Het benutten van daken, van zowel privé alsook bedrijfspanden, ten behoeve van zonnepanelen wordt onvoldoende benut. Daarnaast zijn er mogelijkheden om panelen te plaatsen in berm en op geluidswallen langs de snelwegen waardoor het niet nodig is om vruchtbare landbouwgrond te vervuilen en ongeschikt te maken voor landbouw, maar ook voor flora en fauna in dit gebied. 	<p>De gemeente wil graag dat geschikte daken eerst gebruikt worden voor zonnepanelen. Op dit moment kunnen wij dat nog niet juridisch afdwingen. In de kadernota is nu meer aandacht voor zon op daken.</p>	<p>Kadernota aanpassen met potentie zon op daken.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • Is er een duidelijk proces voor het afwikkelen van schadeclaims die gaan ontstaan door het plaatsen van de windmolens en de bijbehorende infra voor de stroomafvoer zoals planschade etc.? 	<p>Hiervoor gelden de gebruikelijke planologische planschade regelingen.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
52	<p>Namens de ZLTO afdeling De Langstraat maken we hierbij onze zienswijze kenbaar met betrekking tot de kadernota grootschalige Opwek Duurzame Energie Gemeente Waalwijk opgesteld door de Gemeente Waalwijk. Vanuit zowel de ZLTO afdeling De Langstraat merken we op dat de energietransitie in Nederland in een versnelling is gekomen. Vanuit Europese, nationale en gemeentelijke doelstellingen zien we een steeds grotere druk om onze energie hernieuwbaar op te wekken. De energietransitie gaat gepaard met ingrijpende veranderingen in het buitengebied, daar is immers de ruimte om middels zon- en windenergie hernieuwbare stroom op te wekken. Het buitengebied is echter ook de werkomgeving van onze boeren en tuinders en we zien dat er een enorme interesse is, van met name commerciële partijen, om op agrarische gronden een zonnepark te realiseren. Hoewel we de noodzaak van grootschalige energie opwekking onderschrijven willen we middels deze zienswijze evenwel nadrukkelijk onze zorgen uiten over de voorgenomen ontwerp kadernota.</p> <p>Er is in de kadernota beschreven dat de gemeente open staat voor een pilotproject met een zonnepark. Hierbij moet dan nadrukkelijk gekeken worden naar de impact op de agrarische landbouwstructuur. Middels deze zienswijze vragen we hier nadrukkelijk aandacht voor. Behoud van een goede landbouwstructuur is voor de toekomst van de agrarische sector in de regio van groot belang. De maatschappij vraagt van grondgebonden bedrijven om te extensiveren en een bijdrage te leveren aan maatschappelijke doelen. Melkveehouders die hun koeien weiden, hebben grote bereikbare huiskavels nodig. En voor de akkerbouw, vollegrond tuinbouw betekent een goede landbouwstructuur dat zij kunnen beschikken over goede grond van voldoende omvang en hiermee tevens ook veel onnodige transport beperken. Ook de intensieve veehouderij maakt onderdeel uit van de kringloop. Met een goede landbouwstructuur houden agrarische bedrijven toekomstperspectief krijgen opvolgers mogelijkheden en kunnen grondgebonden bedrijven een rol blijven spelen in het beheer van ons buitengebied. Een goede landbouwstructuur is een randvoorwaarde voor een sterke agrarische en lokale economie en een vitaal buitengebied. Een goede landbouwstructuur behelst onder andere dat agrarische bedrijven zoveel mogelijk nabijgelegen en aaneengesloten gronden kunnen verbinden aan hun bedrijf. Bedrijven met een minder versnipperd grondareaal kunnen namelijk beter inzetten op verduurzaming. 'Met een minder versnipperd grondareaal, bij voorkeur aaneengesloten aan het bouwblok kan effectiever gewerkt worden aan een duurzaam beheer van gronden en het creëert bovendien een betere uitgangspositie voor extensivering van de landbouw en de bevordering van biodiversiteit. Om als agrarische sector een verdere verduurzamingsslag (denk aan ontwikkeling grondgebonden melkveehouderij, bevordering functionele agrarische biodiversiteit zoals akkerranden en klimaatslim landschap) te maken is het van essentieel belang dat er een goede werkbare agrarische structuur voorhanden is. Doordat de zoekgebieden voor zonne-energie met name gesitueerd zijn op (vruchtbare) goed verkavelde landbouwgrond vormen zonneparken die in de zoekgebieden worden gerealiseerd een belemmering in de ontwikkeling van de direct omliggende agrarische bedrijven. We verzoeken de colleges nadrukkelijk om bij de toetsing van zonneparken aan de zonne-energie visie te (laten)</p>	<p>Vanwege een gebrek aan gedegen inzicht in de lange termijn consequenties van grootschalige zonnevelden op diverse essentiële landschappelijke en ruimtelijke waarden, is ervoor gekozen om af te zien van grootschalige opwek van duurzame energie middels grootschalige zonnevelden. Door enkel de mogelijkheid te bieden van middelgrote proef-zonnevelden, aansluitend aan het stedelijk gebied, met een gezamenlijke totale omvang van maximaal 15 ha. wordt het behoud van een goede landbouwstructuur binnen de gemeente Waalwijk voldoende gewaarborgd.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	<p>onderzoeken wat de impact is van het zonnepark op de lokale agrarische landbouwstructuur en om na te gaan of er voldoende afstemming heeft plaatsgevonden tussen een initiatiefnemer van een zonnepark en de direct nabijgelegen (agrarische) bedrijven. Door eventueel een kleine kavelruil kan men de zonneparken ruilen naar voor de landbouw minder geschikte gebieden. Daarom vindt de ZLTO dat de zonneladder strikt toegepast moet worden waarbij eerst de geschikte daken vol gelegd moeten worden voordat naar andere grondgebonden opties gekeken wordt. Dit is ook zo in het REKS besproken. ZLTO vindt het dan ook met het vol leggen van de oude 'Stort' aan de Gansoyensesteeg te Waalwijk met zonnepanelen een voorbeeld is voor andere gemeentes. Vanuit de agrarische sector hechten we enorm veel waarde aan het leidende principe Zorgvuldig Ruimtegebruik. Primair zou daarom eerst gekeken moeten worden naar oplossingen met meervoudig ruimtegebruik zoals zon-op-dak en windturbines. We willen ook benoemen dat er de mogelijkheid is voor initiatieven waar een dubbelfunctie van zonne-energie met landbouw wordt beoogt. Uit onze ervaringen met pilots waar (transparante) zonnepanelen worden gecombineerd met fruitteelt blijkt dat dit een goed alternatief is voor de grootschalige vlakdekkende zonneweides. Graag zouden we nadrukkelijker in de kadernota zien dat er ruimte wordt geboden aan initiatieven die een dubbelfunctie beogen.</p> <p>Bij de ontwikkeling én realisatie van grootschalige energie projecten is het van belang om direct rekening te houden met de positie van de grondeigenaar alsook de lokale bewoners. Huidige participatie modellen zijn enkel gericht op het verkrijgen van draagvlak doordat lokale bewoners al dan niet via energie coöperaties de mogelijkheid krijgen om financieel te participeren. Invloed op de locatie en daarmee de mogelijkheid tot procesparticipatie is dan veelal niet meer mogelijk. Dit is veelal het gevolg van onvoldoende tot weinig aandacht voor de rol van de grondeigenaren (en dus in veel gevallen de boer). We pleitten er dan ook voor dat gemeenten, maar ook provincies meer aandacht besteden aan participatievormen waarin grondeigenaren én lokale bewoners gezamenlijk opereren. We pleiten er ook voor om voor zonneparken in randzones van de woonkernen of natuurgebieden worden ontwikkeld.</p> <p>Concluderend willen we het college meegeven dat de ZLTO afdeling niet onwelwillend is aangaande de energietransitie. Het biedt namelijk ook kansen voor de agrarische sector, echter moet zorgvuldig en weloverwogen gekeken worden naar het behoud van de kenmerkende en waardevolle agrarische structuur in de gemeente Waalwijk zodat jonge toekomstgerichte en duurzame bedrijven zich de komende 10 tot twintig jaar kunnen blijven ontwikkelen. We gaan ervan uit dat u ons van het verdere verloop van de procedure op de hoogte houdt.</p>		

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
53	<p>Met verwijzing naar de mede namens ons bedrijf door. ingediende zienswijze d.d, 29 september 2020 delen wij u - ter aanvulling en toelichting - het volgende mede. In de gezamenlijke zienswijze is wat . betreft een storende fout geslopen in de tekst , waar weliswaar terecht de nadruk wordt gelegd op de voorkeur voor lijnopstellingen boven clusters, maar wat ons betreft ten onrechte wordt verwezen naar de bijgevoegde concept project lay-out die is gebaseerd op een minimale afstand tot woningen van 300 m.</p> <p>Los van het gegeven dat een concept uiteraard ruimte laat voor aanpassingen, is de verwijzing naar de gehanteerde minimale afstand tot de woningen wat ons betreft niet bepalend en staan wij open voor een aangepaste lijnopstelling overeenkomstig de criteria, zoals die door de energiecoöperatie en omwonenden aanvaardbaar worden geacht. Door een intern misverstand - waarvoor bij deze onze excuses - hebben wij op dit punt onvoldoende aandacht besteed aan de redactie van de gemeenschappelijke zienswijze, die u - voor wat betreft de zienswijze van ons bedrijf - dus moet lezen in combinatie met de inhoud van deze brief.</p> <p>Wij nemen aan hiermee voldoende duidelijkheid te hebben gegeven</p>	<p>De kadernota spreekt de voorkeur uit op basis van landschap om te werken in clusters. Dit om de openheid van het landschap te bewaren en ruimte te geven aan andere functies in het luchtruim. Lijnopstellingen liggen daarbij niet voor de hand. Wij gaan uit bij het bepalen van afstanden van het wettelijk daarvoor voorgeschreven eisenpakket.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>
56	<p>Door middel van deze brief geven zowel . als ook . een reactie op de kadernota grootschalige opwek van wind- en zonne-energie. Als DE energie coöperaties van Waalwijk zijn wij een duidelijke stakeholder in de energietransitie en willen we graag betrokken worden bij de duurzaamheidsambities van de gemeente Waalwijk. Wij geven in deze brief een beperkt aantal aspecten aan en gaan er van uit dat wij als gesprekspartner en collectieve uitvoeringsorganisatie betrokken blijven en worden.</p> <p>Algemeen</p> <p>De kadernota betreft opwek van elektriciteit via zon en wind. Het is wenselijk uiteindelijk de raadpleging van burgers uit te breiden naar andere energiebronnen. De kadernota zou dan ook in een breder perspectief geplaatst moeten worden.</p> <p>Afsluitend</p> <p>De kadernota geeft een goede aanzet bij het traject van duurzame energieopwekking. Duidelijk is dat er voor de energietransitie in een breder perspectief gedacht zal moeten worden.</p> <p>Wij hopen en verwachten daarin ook een rol te kunnen vervullen waarbij wij proberen de brug te vormen tussen de burgers als collectief en de overheid.</p>	<p>Deze kadernota gaat over de periode tot 2030. Tot die tijd focust de gemeente zich op bestaande en bewezen technieken, zoals zonne- en windenergie. Na 2030 moet nog steeds duurzame energie opgewekt worden en zal zeker gekeken worden naar andere bewezen technieken die zich dan ontwikkeld hebben. De ruimte voor experimentele energiebronnen op kleine schaal is in overleg met de gemeente naast deze opgave altijd bespreekbaar om te zien of het past.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	<p>Participatie Wij ondersteunen de gedachte dat voordelen ten gunste moeten komen van de inwoners, burgers en bedrijven van de gemeente Waalwijk. Naast de voordelen voor het milieu zijn dit ook de geldelijke voordelen. Momenteel ligt hierop sterk de focus. Wij zijn er voorstaander van dat de financiële voordelen voor minimaal 50% ten goede komen aan de gemeente Waalwijk. Deze voordelen zouden dan niet voor de algemene middelen bestemd moeten worden maar specifiek bestemd moeten worden voor duurzaamheid. Hierbij pleiten we dan ook voor een Duurzaamheidsfonds. Een onafhankelijk fonds met een sterk bestuur.</p>	<p>In de kadernota is opgenomen dat ten minste 50% lokaal eigendom gerealiseerd moet worden. De wijze waarop dit wordt vormgegeven, zal uitgewerkt worden per afzonderlijk project. In de aangepaste kadernota zijn de manieren waarop dit zou kunnen nader geduid, waaronder de vorming van een omgevingsfonds waaruit verdere duurzame ontwikkeling van de gemeente Waalwijk gestimuleerd kan worden.</p>	<p>In de kadernota is lokaal eigendom nader geduid.</p>
	<p>Rol gemeente Samenwerking met andere overheden. Meer dan nu zou er opgetrokken moeten worden met buurgemeenten en in het samenwerkingsverband RES en REKS van het Hart van Brabant. Ook de versterking van de samenwerking op provinciaal niveau biedt ons inziens kansen voor een versnelling van de energietransitie. Klimaat beperkt zich niet tot gemeentegrenzen. Faciliteren De gemeente dient in onze ogen facilitator te zijn van de diverse duurzaamheidsprojecten. Beginnende coöperaties zoals de onze hebben dankzij de faciliterende rol van de gemeente Waalwijk de mogelijkheid projecten op touw te zetten. We mogen gebruik maken van vergaderruimte en krijgen technische en juridische ondersteuning. Naast deze steun zou het voor de opstart van projecten wenselijk zijn dat er een mogelijkheid wordt gecreëerd van een soort doorlopende garantstelling of voorfinanciering door gemeente Waalwijk. Stimulerende maatregelen Collectieve projecten die in coöperatief verband worden opgestart door coöperaties zoals de onze, zouden door de Gemeente Waalwijk met stimulerende maatregelen ondersteund kunnen worden. Te denken valt hierbij aan berichtgeving via de gemeentepagina als via persberichten.</p>	<p>Rol van de gemeente: met de buurgemeenten, de regio Midden-Brabant en de provincie vindt regelmatig afstemming plaats. Dit leidt er onder andere toe dat in regioverband een Regionale Energie- en Klimaatstrategie (REKS) wordt opgesteld, waarin de gemeentelijke inbreng en belangen afgewogen worden. In Brabant wordt door de vier regio's een RE(K)S gemaakt. De provincie heeft hierin een coördinerende rol. Wij zijn niet voornemens om een doorlopende garantstelling of financiering beschikbaar te stellen voor coöperaties. Deze afweging wordt van project tot project gemaakt. In het geval van Langstraat Zon is hier wel voor gekozen. De verwachting is dat de coöperatie straks uit de opbrengsten van het eerste zonnepark eventuele volgende initiatieven zelf kan financieren. Voor het overige willen wij graag, zoals ook in het verleden is gebeurd, initiatieven van inwoners faciliteren. Onder andere op de manier zoals in uw reactie wordt aangegeven.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	<p>Zon: ons inziens gaat het te ver om voor zonneparken agrarische grond op te offeren. Er dient eerder gezocht te worden naar benutting van daken, dijken, geluidsschermen e.d. als dragers van pv-installaties. Lichtgewicht folies gaan het binnenkort mogelijk maken praktisch alle (fabrieke)sdaken verder te benutten.</p>	<p>De gemeente wil graag dat geschikte daken eerst gebruikt worden voor zonnepanelen. Op dit moment kunnen wij dat nog niet juridisch afdwingen.</p>	<p>Kadernota aanpassen met potentie zon op daken.</p>
	<p>Wind: Op provinciaal niveau zijn diverse zoekgebieden benoemd. Hieronder ook het gebied ten westen van Waalwijk tegen de Maas aan. Wij zijn er voorstander van windmolens daar te positioneren waar zo min mogelijk inwoners last hebben van geluid, slagschaduw, horizonvervuiling etc. Toeval wil dat het gebied ten westen van Waalwijk hiervoor uitermate geschikt is. Ook infrastructuur is deze locatie perfect, dicht bij de bestaande energiecentrale, met enige aanpassing ook bekabeling te realiseren. Aangehaakt kan dan ook worden bij de REKS uitgangspunten. Maximalisatie van het aantal windmolens op die locatie heeft onze voorkeur. Hierbij zal vanwege het financieel belang zeer kritisch gekeken moeten worden naar maximalisatie van de burgerparticipatie. Deze zou hoger dienen te zijn dan 50%.</p>	<p>Het gebied ten westen van Waalwijk tegen de Bergsche Maas aan maakt deel uit van het zoekgebied dat in de kadernota is aangewezen en zal derhalve worden betrokken in de MER die voor de invulling van het zoekgebied wordt opgesteld. In de kadernota is opgenomen dat ten minste 50% lokaal eigendom gerealiseerd moet worden.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>
58	<p>Ook ik ben positief over het opwekken van duurzame energie. Dat is de reden dat ik inhoudelijk wil reageren op de concept kadernota grootschalige opwek duurzame energie en wel over de plaatsing van windmolens, de plaatsing van zonnepanelen en de juridische mogelijkheden voor belanghebbenden. In de kadernota wordt uitvoerig het proces beschreven wat u gaat volgen. In de nota wordt onderscheid gemaakt tussen het grootschalige open rivierlandschap ten westen van de Sprangse sloot tot aan de grens met Geertruidenberg en het overlooppgebied richting de grens met Heusden.</p>	<p>Voor kennisgeving aangenomen.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	<p>1. Windenergie: In paragraaf 2.3 gaat u in op de uitgangspunten en randvoorwaarden om tot plaatsing van windmolens te komen. In paragraaf 3.1.3 geeft u een definitie van ruimtelijke kwaliteit. Grootschalige opwek van windenergie mag niet leiden tot onaanvaardbare aantasting van de belangrijkste pijler van ruimtelijke kwaliteit. In het grootschalig rivieren landschap ligt ook het Zuiderkanaal, in de volksmond het Oude Maasje. Benoem dit gebied in de kadernota en sluit hier uit dat daar molens gebouwd kunnen worden. Aan de noordwest kant van Haven VII wordt op dit moment een project gerealiseerd door het Waterschap Brabantse Delta met de passende titel Aanpassen Waterhuishouding Waalwijk. Dit project zal volgens de berichtgeving een kwaliteitsimpuls geven aan de natuur in de Westelijke Langstraat, een stuk verder op naar het westen. In punt 3.1.3 staat ook dat initiatieven niet mogen leiden tot verrommeling van het gebied. Windmolens passen in een industriële omgeving beter dan in het oude rivierlandschap, zoals het Oude Maasje. Mijn voorstel is te clusteren aan de noordkant en de noordwestkant van de grootschalige bedrijventerreinen Haven I t/m VIII.</p>	<p>Wanneer wij onze lokale duurzaamheidsambities op het gebied van de opwek van duurzame elektriciteit in 2030 willen realiseren, zal de plaatsing van een substantieel aantal windmolens onontkoombaar zijn. Hierbij ontkomen wij dan niet in het maken van keuzes. Met u zijn wij van mening dat deze windmolens invloed hebben op het rivierenlandschap. Deze invloed is echter niet onomkeerbaar. Wij sluiten namelijk niet uit dat er in de loop van de tijd nieuwe vormen van duurzame opwek worden ontwikkeld, waardoor windmolens in de toekomst niet of minder nodig zijn. Voor het zoekgebied, waarvan het gebied ter hoogte van Waspik ten noorden van de A59 deel uitmaakt, wordt een MER opgesteld waarin de cultuurhistorische en landschappelijke kwaliteiten van het gebied zullen worden betrokken en afgewogen. De gemeente spreekt in de kadernota een voorkeur uit voor opstellingen in clusters, omdat hiermee de openheid van het polderlandschap maximaal wordt gewaarborgd. Daarnaast komen wij hiermee tegemoet aan de wensen en eisen vanuit het ministerie van Defensie, die het gebied gebruikt voor luchttoefeningen</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota maar ten opzichte van de concept-nota is de kadernota op de aangehaalde onderdelen wel gewijzigd.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	<p>2. Zonne energie: In paragraaf 2.4 van de concept nota geeft u de spelregels aan, waarbij u ook aanmerkt dat zonne-energie te vrijblijvend is. De door Waalwijk gevoerde industrie politiek is nu gericht op het aantrekken van zeker wat oppervlakte betreft, grote bedrijven. Waalwijk als logistieke hotspot, nu en in de toekomst. Alhoewel u de rol van de gemeente pas bij de definitieve vaststelling van de kadernota wil laten vaststellen (amendement R1.2-20, besluit punt 1), kunt u als college wel de handvatten aanreiken. Waarom geeft u in de kadernota niet aan dat u van deze bedrijven ook maatschappelijke betrokkenheid verlangt door het plaatsen van zonnepanelen op hun duizenden m2 grote daken. Verruim uw industrie politiek. Landelijk gezien liggen zonnepanelen nu op slechts 6.5% van de bedrijfsdaken, terwijl er een scala aan subsidieregelingen is, die bovendien voor de bedrijven financieel aantrekkelijk kan zijn. Deze regelingen zijn er niet alleen vanuit de landelijke overheid maar ook vanuit de provincie Noord-Brabant.</p>	<p>De gemeente wil graag dat geschikte daken eerst gebruikt worden voor zonnepanelen. Op dit moment kunnen wij dat nog niet juridisch afdwingen.</p>	<p>Kadernota aanpassen met potentie zon op daken.</p>
	<p>3. Juridische aspecten: Ik heb sterk de indruk dat als een perceeleigenaar in dit grote gebied u een voorstel doet voor de bouw van een of meerder windmolens u gezien de huidige wet- en regelgeving die eigenaar een vergunning tot de bouw moet verstrekken, terwijl dat haaks staat op uw goede intenties en uitgangspunten. De Raad van State is in deze duidelijk: beroepen tegen inpassingsplannen, omgevingsvergunningen en vergunningen in het kader van de Natuurbeschermingswet worden ongegrond verklaart. Dit staat haaks op wat u schrijft. Graag meer duidelijkheid hierover in de kadernota.</p>	<p>In de kadernota is opgenomen dat voor de invulling van het zoekgebied een MER wordt opgesteld. Pas daarna zullen voor dit gebied de benodigde planologische besluiten worden genomen die vergunningverlening voor concrete projecten mogelijk maken. \</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota maar ten opzichte van de concept-nota is de kadernota wel gewijzigd.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
59	<p>Met belangstelling hebben wij kennis genomen van uw Concept-kadernota grootschalige opwek duurzame energie (hierna kadernota). Wij maken graag gebruik van de gelegenheid om inhoudelijk op deze kadernota te reageren.</p> <p>Effecten voor (inwoners van) Altena</p> <p>Eerder is al meermalen ambtelijk en bestuurlijk overleg gevoerd over het mogelijk plaatsen van nieuwe windmolens in Waalwijk. Wij willen benadrukken dat we dit overleg als prettig en constructief hebben ervaren. Tijdens de overlegmomenten met onder andere uw wethouder Odabasi heeft onze wethouder Van Vugt de zorgen die leven onder inwoners uit Altena over situering gedeeld. Dit heeft vooral te maken met het feit dat negatieve effecten (slagschaduw en geluid) van windmolens nabij de gemeentegrens vooral door onze inwoners gevoeld zullen worden. In de gesprekken is tevens aangedrongen op het mogelijk maken van participatie van inwoners van dorpen op de grens van onze gemeenten in Waalwijkse windmolens. Zo ondervindt zij niet alleen de lasten maar kunnen zij ook delen in de lusten.</p> <p>Ook het betrekken van onze inwoners in het (beleids-)proces vinden wij van groot belang. Er is voor gekozen om bij de inwoners van Waalwijk huis-aan huis een brief te bezorgen met een unieke code voor het invullen van een online vragenlijst. Ambtelijk is al aangegeven dat het, mede gezien de beschikbare tijd, te ver voerde om ook inwoners van de verschillende buurgemeenten op deze manier te benaderen. Daarom hebben wij door de gemeente Waalwijk aangeleverde informatie gedeeld via onze lokale krant en eigen website en zijn de dorpsraden van Drongelen, Eethen, Genderen en Meeuwen actief door ons geïnformeerd. Hoewel wij begrip hebben voor uw afweging is de drempel voor onze inwoners om te reageren op deze manier hoger. Wij vragen u - en vertrouwen erop - dat onze inwoners bij concrete plannen die voortkomen uit de kadernota wel direct warden betrokken.</p> <p>Wij wensen u veel succes en wijsheid toe in het proces om te komen tot een breed gedragen kadernota en bij het nader uitwerken van de uitgangspunten en randvoorwaarden in het toetsingskader grootschalige opwek. Uiteraard zijn wij te allen tijde bereid om met u in gesprek te gaan naar aanleiding van deze reactie.</p>	<p>Hartelijk dank voor uw reactie en uw inzet op de communicatie rondom ons beleidstraject. Wij zullen blijven inzetten op een collegiaal bestuurlijk overleg, ook over de beleidsvorming omtrent grootschalige opwek van duurzame energie en de daaruit voortvloeiende projecten. Wij kunnen zien dat er door uw inwoners gebruik is gemaakt van de uitnodiging om te reageren op de kadernota. Bij de ontwikkeling van concrete energieprojecten zal de initiatiefnemer de belanghebbenden, dus ook de inwoners van de buurgemeenten, moeten betrekken.</p>	<p>Kadernota aanpassen door bij de paragraaf over participatie expliciet te vermelden dat ook de inwoners van de buurgemeenten betrokken moeten worden door de initiatiefnemer.</p>
	<p>inhoud kadernota</p> <p>Dan over de inhoud van de kadernota. Vooropgesteld: het is zeker niet onze bedoeling om de opgave die de gemeente Waalwijk heeft om in 2030 50% van het energieverbruik duurzaam op te wekken te dwarsbomen. Wij begrijpen maar al te goed hoe groot en complex deze opgave is. Wat we wel hopen te bereiken is dat alle betrokken omwonenden gehoord worden en de voorwaarden voor grootschalige energieopwekking in Waalwijk ook acceptabel zijn voor inwoners van de gemeente Altena.</p> <p>In de kadernota wordt gesteld dat "gelet op het tempo van de technische ontwikkelingen van zonnepanelen en het gebrek aan inzicht in de lange termijn consequenties van grootschalige zonne-velden op diverse essentiële landschappelijke en ruimtelijke waarden" vooralsnog wordt afgezien van grootschalige opwek duurzame energie door grootschalige zonne-velden. We willen u meegeven dat er diverse studies</p>	<p>In Waalwijk zijn er op de locaties die geschikt zijn voor grootschalige opwek ook goede landbouwgronden. Om te voorkomen dat wij deze landbouwgronden niet meer in kunnen zetten voor agrarische doeleinden is ervoor gekozen om in de westelijke zijde van Waalwijk het zoekgebied te focussen op windenergie, omdat deze naar andere landschappelijke facetten uiteraard de minste impact maakt op landbouw. Dit is in overleg met de ZLTO zo besproken.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	zijn uitgevoerd en nog lopen naar de lange termijn effecten. Deze studies laten, afhankelijk van met name de gekozen opstelling, positieve resultaten zien.		
	Par 3.1.2 gaat in op het aspect maatschappelijke meerwaarde. Ten aanzien van de verdeling van kosten en opbrengsten wordt voorgesteld de rekenen te laten terugvloeien naar de samenleving door deze in te zetten voor de verduurzaming van de gebouwde omgeving. Hieraan wordt in par 3.2.1 getalsmatig invulling gegeven: "minimaal 50% van de rekenen vloeien terug naar de lokale gemeenschap c.q. de gemeente Waalwijk". Wij verzoeken u hierbij expliciet te vermelden dat de lokale gemeenschap ook de inwoners van dorpen aan de overzijde van de Bergsche Maas betreft. Hetzelfde geldt wat ons betreft voor de mitigerende en/of compenserende maatregelen.	In de kadernota is opgenomen dat tenminste 50% lokaal eigendom gerealiseerd moet worden. Lokaal eigendom is gedefinieerd als eigendom van de gemeenschap van Waalwijk. De wijze waarop dit is vormgegeven, wordt uitgewerkt per afzonderlijk project. In de aangepaste kadernota zijn de manieren waarop dit zou kunnen nader geduid, waaronder de vorming van een omgevingsfonds, waaruit verdere duurzame ontwikkeling van de gemeente Waalwijk gestimuleerd kan worden.	De kadernota aanpassen door bij de paragraaf over participatie te vermelden dat ook de inwoners van de buurgemeenten betrokken moeten worden door de initiatiefnemer.
	In par 3.1.3 van de kadernota is onder "Grootschalig open rivieren landschap" te lezen: "Grootschalige opwek van windenergie mag niet leiden tot onaanvaardbare aantasting van de belangrijkste pijler van ruimtelijke kwaliteit: de grootschalige openheid van het gebied. Tevens mogen initiatieven niet leiden tot verrommeling van het gebied." Dit geldt uiteraard voor het grondgebied van de gemeente Waalwijk maar evenzeer voor het grondgebied van de gemeente Altena (ook voor windmolens in het "Overloopgebied"). Wij verzoeken u hiermee dan ook nadrukkelijk rekening te houden en dit toe te voegen aan deze paragraaf. Tijdens de inloopbijeenkomsten zijn door bureau LandiD vanuit verschillende invalshoeken impressies van nieuwe windmolens getoond. Vanuit Altena waren echter geen impressies beschikbaar. Daarnaast betrof dit statische beelden, terwijl de praktijk is dat windmolens zichtbaar zijn en opvallen door de beweging van de wieken en door de lampen op de gondels. Wij verzoeken u om aandacht hiervoor.	Wij zullen hier bij concrete aanvragen rekening mee houden. De kadernota gaat vooralsnog enkel uit van zoekgebieden zonder specifieke projecten.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.
	De opstelling van windmolens is nog niet bepaald (Erratum concept kadernota Grootschalige opwek gemeente Waalwijk, versie 1.0 d.d. 27 november 2019). Vanuit de gemeente Altena is er een voorkeur voor clustering. Op die manier ondervindt een naar verhouding kleiner gebied (en daarmee een kleiner aantal bewoners) negatieve effecten en kan bij de definitieve locatiekeuze eenvoudiger afstand worden gehouden tot woonkernen. Daarnaast is de vraag in hoeverre met een lijnopstelling een lijn in het landschap zou moeten worden geaccentueerd. Wij zijn er niet van overtuigd dat dit bijdraagt aan de beleving van het landschap.	Deze reactie past in onze visie op clusters.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	In par 3.2.1 wordt bij afmetingen windmolens een gondelhoogte van 130-180 m en een tiphoogte van 210-260m vermeld. Het is evident dat hogere windmolens door een grotere diameter en hogere luchtlagen meer en sterkere wind vangen en daardoor een hogere opbrengst kennen. Niettemin willen wij u in overweging geven om, zeker gezien de korte terugverdientijden van windmolens (aldus vraag en antwoord op www.waalwijk.nl) te kiezen voor windmolens met een kleinere tiphoogte om daarmee de impact op het landschap en horizonvervuiling te beperken.	De businesscase van windturbines is afhankelijk van opbrengsten. Deze hangen nu nog samen met de Subsidie Duurzame Energie die door het ministerie wordt verstrekt. De hoogte van windturbines en de beschikbare modellen hangen hier nauw mee samen. Daarnaast is het streven om het grondgebruik zo efficiënt mogelijk in te vullen, wat betekent dat de turbine zo veel mogelijk energie per locatie moet opwekken. Zo zijn er ook veel minder windmolens nodig voor de energiebehoefte. Daarnaast zullen wij elke twee jaar, parallel aan de REKS evalueren of de opgave met de meest efficiënte technieken wordt ingevuld ofwel bijgesteld moet worden.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.
60	Wij zijn enorm geschrokken van de gevolgen, die uw voornemen heeft voor ons dorp en ons welbevinden. In 2017 zijn wij verhuisd naar Drongelen, vanwege de ruimte, rust en het prachtige uitzicht. Tot het moment, waarop we gehoord hebben van de plannen van de Gemeente Waalwijk, was er geen vuiltje aan de lucht. Overigens betreuren wij het zeer, dat wij niet door uw gemeente zijn benaderd hieromtrent, terwijl de gevolgen wel in onze achtertuin zich manifesteren. Dat vinden wij respectloos. Zienswijze: 1. De afstand van de windmolens tot bebouwing is veel te klein in vergelijking met andere landen.	Ook in uw gemeente en heel Nederland is de energietransitie aan de gang. Dat betekent dat wij onze energie - die we allemaal nodig hebben - zo lokaal mogelijk gaan opwekken. Dat gebeurt de komende tien jaar voornamelijk met wind- en zonne-energie. Ten aanzien van de opmerking over afstanden gaan wij uit van de Nederlandse wetgeving.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	2. Als gevolg daarvan worden wij geconfronteerd met slagschaduw, (laagfrequente) geluidsoverlast (uit onderzoek blijkt, dat dit 10 x de hoogte van de windmolens bereikt (= 2.600 meter)) en niet in de laatste plaats horizonvervuiling.	Deze kadernota gaat alleen over gebieden waar wind- en zonne-energie kunnen worden opgewekt in onze gemeente. Bij concrete projecten is er altijd sprake van een ruimtelijke procedure, waarbij al uw bezwaren worden gewogen en getoetst. U bent daarbij als belanghebbende betrokken. De ontwikkelende partij vragen wij om de omgeving zo goed mogelijk te betrekken om alle wensen en bezwaren zo veel mogelijk weg te nemen.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.
	3. Volgens onze inzichten, zijn er gebieden te duiden binnen de gemeente Waalwijk, waar veel minder tot geen (woon) bebouwing aanwezig is, waarin clusters windmolens gevormd kunnen worden.	Bij het bepalen van de zoekgebieden is gekeken naar zo min mogelijk woonbebouwing aanwezig is.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.
	4. Uw voornemen is gebaseerd om duurzame energie op te wekken. Echter is inmiddels komen vast te staan, dat de duurzaamheid van windmolens betrekkelijk is, omdat er bij de bouw, het onderhoud en de afbraak CO2 vrijkomt. Het verdient respect, dat u op een duurzame wijze energie wilt opwekken. Maar gezien de nadelen van de door u gekozen vorm, verzoeken wij u met klem om van deze vorm van opwekken van duurzame energie af te zien, een andere locatie te zoeken en/of u te oriënteren op andere mogelijkheden. Het kan niet zo zijn, dat de inwoners van een andere gemeente dan Waalwijk, zoveel negatieve gevolgen zullen ondervinden en ons dorpsuitzicht en woongenot op een dergelijk ingrijpende wijze wordt aangetast.	Deze kadernota gaat over de periode tot 2030. Tot die tijd focust de gemeente zich op bestaande en bewezen technieken, zoals zonne- en windenergie.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.
62	Aanpassingen kadernota Zoals in bijgevoegd document nader beschreven verzoeken wij uw medewerking om op onze locatie een hybride wind /waterstofturbine te plaatsen voor de productie van groene waterstof en groene stroom. Ten aanzien van de concept kadernota vraagt dit een kleine uitbreiding van het zoekgebied ter plaatse van het meest noordelijke deel van ons perceel zoals in onderstaande afbeelding groen omkaderd weergegeven.	U vraagt medewerking voor de plaatsing van een windmolen buiten het zoekgebied. Wij zijn niet voornemens om het zoekgebied ten zuiden van de A59 uit te breiden om te voorkomen dat de afstand tussen het zoekgebied en de bebouwde kom verkleind wordt. Daarnaast staan wij geen solitaire windmolens toe. Wij adviseren u in overleg te treden met eventuele initiatiefnemers in het zoekgebied. Het plaatsen van windturbines louter voor de productie van waterstof ligt overigens buiten de benoemde opgave van deze kadernota en leidt daarmee tot een vergroting van de impact op landschap, mens en milieu.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	Tevens verzoeken wij u voor ons initiatief af te wijken van de in de concept kadernota gestelde eis ten aanzien van lijn- of clusteropstelling voor windturbines. Indien dit niet mogelijk is dan verzoeken wij u om hier al dan niet in samenspraak met een andere initiatiefnemer op later moment invulling aan te geven door middels twee of meerdere windmolens aan de overzijde A59 de gewenste 'lijn-' of clusteropstelling te creëren.	Zoals aangegeven, adviseren wij u in overleg te treden met eventuele initiatiefnemers in het zoekgebied voor wat betreft grootschalige opwek.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.
	Groene waterstof en windenergie Groene waterstof kan alleen met windenergie efficiënt worden geproduceerd. Niet alleen voor Van Wijlen maar ook voor de regio Midden-Brabant kan waterstof een belangrijk alternatief zijn. Waterstof zal een belangrijk onderdeel uit gaan maken van ons toekomstig energiesysteem. Vanwege het ontbreken van een regionale infrastructuur voor transport van waterstof is lokale productie van groene waterstof de meest duurzame en tevens logische keuze.	Wij zijn van mening dat grootschalige productie van groene waterstof uit elektriciteit niet lokaal moet plaatsvinden, anders dan uit een (tijdelijke) overproductie van groene stroom, omdat bijvoorbeeld het elektriciteitsnetwerk het niet kan verwerken. De in de kadernota benoemde opgave en de daarbij behorende opwekpotentie met zon en wind is niet berekend op productie van waterstof. Instemmen met lokale productie van waterstof uit groene stroom leidt tot meer landschappelijke en maatschappelijk impact dan de lokale opgave verlangt.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.
	Staatsbosbeheer en ecologie Wij hebben de ontwikkeling van Winterdijk 17 en het plaatsen van een windturbine op deze locatie besproken met Albert Goorden, provinciaal adviseur bij Staatsbosbeheer. Vanuit de aangewezen Natura 2000 natuurdoelen verwacht Staatsbosbeheer op voorhand geen nadelige gevolgen voor bodem, waterkwantiteit en waterkwaliteit en derhalve geen negatieve ontwikkeling is voor de beoogde natuur(ontwikkeling). Windpark Waalbos Wij hebben contact gezocht met de initiatiefnemers van Windpark Waalbos. Op basis van de voorlopige project lay-out van het Windpark Waalbos is de afstand tussen deze windturbines en de door ons beoogde windturbine dusdanig groot is dat daar geen negatieve invloeden van te verwachten zijn.	Uiteraard zullen de concrete projecten moeten voldoen aan wet- en regelgeving. Dit betekent dat op projectniveau geen sprake mag zijn van onaanvaardbare gevolgen voor de fauna. Nader onderzoek zal steeds per initiatief noodzakelijk zijn om dit te kunnen bepalen.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
63	<p>Hiermee wil ik een zienswijze indienen n.a.v. uw concept-kadernota grootschalige opwek duurzame energie. Graag wil ik hier op reageren: De hoogte van de windmolens is niet normaal, 260 meter hoog! Graag de overweging voor lagere windmolens. De plaatsing tegen de gemeentegrens aan ter hoogte van het pont en dus ter hoogte van Dussen waar velen mensen wonen. Afstand plaatsingsgebied en dorp is niet groot. Overlast van geluid dat de molens maken (hoog- en laag frequentiegeluid), kan gezondheidsklachten veroorzaken. De opstelling niet in rijen maar in clusters. Overlast van de schaduwvorming die de windmolens veroorzaken (flikkering). Medezeggenschap van inwoners die vlakbij het beoogde plaatsingsgebied wonen.</p>	<p>De businesscase van windturbines is afhankelijk van opbrengsten. Deze hangen nu nog samen met de Subsidie Duurzame Energie die door het ministerie wordt verstrekt. De hoogte van windturbines en de beschikbare modellen hangen hier nauw mee samen. Daarnaast is het streven het grondgebruik zo efficiënt mogelijk in te vullen, wat betekent dat de turbine zo veel mogelijk energie per locatie moet op wekken. Zo zijn er ook veel minder windmolens nodig voor de energiebehoefte. Ten aanzien van de afstanden zijn deze bepaald in wet- en regelgeving. Het gaat in deze kadernota nu enkel om het aanwijzen van gebieden voor grootschalige opwek. Bij concrete aanvragen van windmolens worden initiatieven zeer uitgebreid beoordeeld op overlast van geluid, slagschaduw, natuur etc. Om de plaatsing van windmolens mogelijk te maken, is ruimtelijke besluitvorming nodig. Voor het zoekgebied wordt voorafgaand hieraan een MER opgesteld, waarbij de belangen van omwonenden nadrukkelijk zullen worden betrokken. Hiermee zijn uw rechten goed geborgd. Het staat uw gemeente vrij om zelf ook initiatieven te nemen rondom grootschalige opwek. Deze opgaven is voor heel Nederland. Waalwijk kiest ervoor hier haar steentje aan bij te dragen. Daarnaast stellen wij in dat wij elke twee jaar parallel aan de REKS evalueren of de opgave met de meest efficiënte technieken wordt ingevuld ofwel bijgesteld moet worden.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
64	<p>Hiermee wil ik een zienswijze indienen n.a.v. uw concept-kadernota grootschalige opwek duurzame energie. Graag wil ik hier op reageren: De hoogte van de windmolens is niet normaal, 260 meter hoog! Graag de overweging voor lagere windmolens. De plaatsing tegen de gemeentegrens met de gemeente Altena ter hoogte van het pont en dus ter hoogte van Dussen waar velen mensen wonen. Afstand plaatsingsgebied en dorp is niet groot. Overlast van geluid dat de molens maken (hoog- en laag frequentiegeluid), kan gezondheidsklachten veroorzaken. Wij zullen deze windmolens horen, zien en voelen. De opstelling niet in rijen maar in clusters. Overlast van de schaduwvorming die de windmolens veroorzaken (flikkering). Medezeggenschap van inwoners die vlakbij het beoogde plaatsingsgebied wonen. Gemeente Altena krijgt wel de lasten maar niet de lusten.</p>	<p>De businesscase van windturbines is afhankelijk van opbrengsten. Deze hangen nu nog samen met de Subsidie Duurzame Energie die door het ministerie wordt verstrekt. De hoogte van windturbines en de beschikbare modellen hangen hier nauw mee samen. Daarnaast is het streven het grondgebruik zo efficiënt mogelijk in te vullen, wat betekent dat de turbine zo veel mogelijk energie per locatie moet op wekken. Zo zijn er ook veel minder windmolens nodig voor de energiebehoefte. Ten aanzien van de afstanden zijn deze bepaald in wet- en regelgeving. Het gaat in deze kadernota nu enkel om het aanwijzen van zoekgebieden voor grootschalige opwek in deze kadernota. Bij concrete aanvragen van windmolens worden initiatieven zeer uitgebreid beoordeeld op overlast van geluid, slagschaduw, natuur etc. Om de plaatsing van windmolens mogelijk te maken, is ruimtelijke besluitvorming nodig. Voor het zoekgebied wordt voorafgaand hieraan een MER opgesteld, waarbij de belangen van omwonenden nadrukkelijk zullen worden betrokken. Hiermee zijn uw rechten goed geborgd. Het staat uw gemeente vrij om zelf ook initiatieven te nemen rondom grootschalige opwek. Deze opgaven is voor heel Nederland. Waalwijk kiest er voor hier haar steentje aan bij te dragen. Daarnaast stellen wij in dat wij elke twee jaar parallel aan de REKS evalueren of de opgave met de meest efficiënte technieken wordt ingevuld ofwel bijgesteld moet worden.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
65	<p>Hoewel we de noodzaak van grootschalige energie opwekking onderschrijven willen we middels deze zienswijze evenwel nadrukkelijk onze zorgen uiten over de voorgenomen ontwerp kadernota. De Overdiepse polder wordt regelmatig vernoemd bij allerlei plannen in het kader van ruimtelijke ordening. Recent is het project Ruimte voor de Rivier afgerond. Dit project heeft enorme impact gehad op de gemeenschap in de Overdiepse polder. De kadernota zal op een groter gebied binnen de gemeente zijn impact hebben. Voor de grootschalige opwek van energie binnen de gemeente Waalwijk is de Overdiepse polder ook aangewezen als zoekgebied om deze plannen te realiseren. Binnen de beleidsvisie grote rivieren is voor deze plannen voor als nog geen ruimte om dat te realiseren. Dit zijn ook de kaders waaraan de gemeente Waalwijk zich moet houden. Dit neemt niet weg dat mocht de beleidsvisie aangepast worden en we nu aangewezen worden als zoekgebied er ruimte kan ontstaan voor grootschalige energie opwekking. Het open landschap wat de polder zo aantrekkelijk maakt gaat dan verdwijnen en dat heeft zeker niet onze voorkeur. Het zoekgebied aan de zuidzijde van de polder zal hinder geven op de Overdiepse polder. Door slagschaduw en geluidshinder. De afstanden tot bebouwing die vernoemd worden in de kadernotitie zijn volgens ons nergens op gebaseerd. Normen moeten pas gesteld worden als ze goed onderbouw zijn. De grootte van de windmolens die de capaciteit hebben om het energiedoel te halen met 15 tot 19 masten is enorm. Zonder kennis over de impact op mens dier en omgeving kunnen wij niet voor windparken van deze omvang zijn. Overleg tussen gemeente en direct betrokkenen binnen het zoekgebied is er nauwelijks geweest. Ideeën worden gepresenteerd en de betrokkenen moet daar iets van vinden of de ideeën slikken. Windmolens zullen geplaatst worden in het buitengebied. Hierdoor is het voor de gemeente van groot belang om agrariërs die hier grotendeels bewoner en beheerder zijn van het buitengebied, hierover goed te informeren en mee te laten denken over wat de mogelijkheden zijn en welke problemen kunnen ontstaan. We gaan ervan uit dat u ons van het verdere verloop van de procedure op de hoogte houdt. Namens de belangen groep Overdiepse polder.</p>	<p>Er is overleg geweest met Rijkswaterstaat en het ministerie van Defensie ten aanzien van de Overdiepse polder. Hierin komt naar voren dat het niet uitgesloten is dat er windmolens kunnen komen in dit gebied. Hiertoe zijn er specifieke eisen van toepassing. Het is daarmee nog steeds onderdeel van het zoekgebied. Om tot een invulling van dit gebied te komen, wordt een MER opgesteld, waarbij de openheid van het landschap, maar ook aspecten als geluid en slagschaduw als belangen zullen worden meegewogen.</p>	<p>Afstandsnormen uit aanvulling door raad herzien wegens juridische hardheid.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
66	<p>De vraag waar eventuele windmolens moeten komen heb ik beantwoord met: "rond het industrieterrein haven". Ik bedoel daarmee het huidige industrieterrein haven, dat naar mijn mening al groot genoeg is. In het huidige tempo zal het niet lang meer duren of het oostelijke gebied zal vol staan met gebouwen en het westelijke gebied met windmolens en zonneparken. Inclusief insteekhaven en aan- en afvoerwegen: nog even en het hele Waalwijkse grondgebied is volgebouwd. Ik zou ervoor willen pleiten om ergens punt aan te geven wat de maximaal bebouwing zou mogen zijn. Zoals het er nu naar uitziet is dat: wanneer alles volgebouwd is. Het lijkt me dat Waalwijk dan misschien wel klimaatneutraal is maar niet erg leefbaar meer : niet voor de bewoners en de mensen die er werken, maar zeker niet voor de biodiversiteit. Door de windmolens en zonnepanelen rond het huidige industrieterrein te plaatsen en dat niet verder uit te breiden hou je voldoende ruimte over voor groene ruimte. Wat mij betreft zou er ook een verplichting moeten komen om bij nieuwbouw op het industrieterrein het dak van deze nieuwbouw te gebruiken voor zonnepanelen óf een groen dak. Hoe die groene ruimte dan ingevuld moet worden is dan weer een andere vraag: de huidige manier van landbouw bedrijven helpt de biodiversiteit ook niet echt.</p>	<p>Wanneer wij onze lokale duurzaamheidsambities op het gebied van opwek van duurzame elektriciteit in 2030 willen realiseren, zal de plaatsing van een substantieel aantal windmolens onontkoombaar zijn. Hierbij ontkomen wij dan niet in het maken van keuzes. Met u zijn wij van mening dat deze windmolens invloed hebben op het rivierenlandschap. Deze invloed is echter niet onomkeerbaar. Wij sluiten namelijk niet uit dat er in de loop van de tijd nieuwe vormen van duurzame opwek worden ontwikkeld, waardoor windmolens in de toekomst niet of minder nodig zijn. De businesscase van windturbines is afhankelijk van opbrengsten. Deze hangen nu nog samen met de Subsidie Duurzame Energie die door het ministerie wordt verstrekt. De hoogte van windturbines en de beschikbare modellen hangen hier nauw mee samen. Bij de uitgifte van nieuwe panden op het bedrijven terrein is het realiseren van een dak vol panelen een harde voorwaarde geworden.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>
67	<p>Ik ben tegen het plaatsen van windmolens omdat deze gevaarlijke zijn voor de gezondheid. De hoge tonen die windmolens veroorzaken zijn funest voor de gezondheid. Met het ontstaan van de Q koorts zou de gezondheidsschade ook meevallen. Nu weten we beter. Afschuwelijk. Dit moeten we voorkomen met de windmolens. Nu wordt er alleen gekeken naar de financiële opbrengsten. Laat dit los en let meer op de leefbaarheid van de bewoners. Is het college en de ambtenaren wel bewust van de grootte van één windmolen? De doorsnede van de voet is 25 meter. Dat is een blok van 5 woningen en dan 25 meter hoog. Meer windmolens dan nu passen niet bij Waalwijk, zeker niet bij Baardwijk. Gun de inwoners een gezonde en prettige leefomgeving.</p>	<p>De gemeente Waalwijk geeft gehoor aan de oproep om regionaal energie op te wekken, ook als onderdeel van het Rijksbeleid en ons eigen beleid dat voorziet in onze bijdrage aan het klimaatakkoord. Windmolens maken daar in de opgave tot 2030 onlosmakelijk onderdeel van uit. Bij specifieke plannen worden alle relevante milieuaspecten goed tegen het licht gehouden en getoetst.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
68	<p>Wat mij opvalt is dat er niet direct begonnen wordt met laaghangend fruit. Een actieve rol van de gemeente om zoveel mogelijk zonnepanelen op daken te krijgen van de inwoners en bedrijven. Collectief, renteloos lenen. Ik begreep dat Casade met haar huurwoningen ook volop bezig is. Zonneweides zijn natuurlijk uit den boze. Geen waardevolle landbouwgrond opofferen. Geen molens in de buurt van woningen! Ik heb ook begrepen dat een aantal boeren uit de Overdiepse polder een plan hebben. Wordt dit meegenomen? Ik vraag me af wat de gemeente Waalwijk als organisatie weet te besparen.</p>	<p>De gemeente wil graag dat geschikte daken eerst gebruikt worden voor zonnepanelen. Op dit moment kunnen wij dat nog niet juridisch afdwingen. In de kadernota is meer aandacht voor zon op daken.</p>	<p>Kadernota aanpassen met potentie zon op daken.</p>
69	<p>zoals besproken met de aanwezige ambtenaren en wethouder Odabasi, in het verlengde van de bijeenkomst in Den Bolder, lever ik hierbij mijn inhoudelijke reactie op de concept kadernota.</p> <p>Ik sta positief tegenover het opwekken van duurzame energie. Het is echter van het grootste belang dat in de kadernota wordt opgenomen dat maximaal wordt ingezet op zonnepanelen op daken, minimaal op het plaatsen hiervan op onze schaarse vruchtbare landbouwgrond en dat de windmolens die overblijven, bij het hoger instellen van het % op daken, gecombineerd worden met de industriezone van de kern van Waalwijk, ter bescherming van het unieke landschap, met name tussen Capelle en Waspik,</p>	<p>De gemeente wil graag dat geschikte daken eerst gebruikt worden voor zonnepanelen. Op dit moment kunnen wij dat nog niet juridisch afdwingen. In de kadernota is meer aandacht voor zon op daken.</p>	<p>Kadernota aanpassen met potentie zon op daken.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	<p>• De gemeenteraad en B&W van de Gemeente Waalwijk wil ik vragen om het nog aanwezige cultuurhistorische Rivierenland binnen onze gemeente te beschermen. Het landschap van het deel tussen de havens van Waspik en Capelle (en het deel bij Labbegeat) is nog gaaf, in tegenstelling tot dat ten oosten van Waalwijk, tot aan Den Bosch (corridor van industrieterreinen). Ik pleit voor behoud van dit ongerepte landschap in samenhang met de natte parel 'de Westelijke Langstraat, welke 't visitekaartje van Waalwijk wordt. De beleefbaarheid van het landschap zowel vanaf 't Vaartje+ Capelsedijk, als vanaf de snelweg, polder en Overdiep blijft daarmee in stand. Op korte afstand wordt door de oude uiterwaarde / polder Bovenkerk het zand-, veen- en kleilandschap met elkaar verbonden. De windmolens van boven de 200 meter tiphoogte verstoren het landschap op een grove wijze.</p>	<p>Wanneer wij onze lokale duurzaamheidsambities op het gebied van opwek van duurzame elektriciteit in 2030 willen realiseren, zal de plaatsing van een substantieel aantal windmolens onontkoombaar zijn. Hierbij ontkomen wij dan niet in het maken van keuzes. Met u zijn wij van mening dat deze windmolens invloed hebben op het rivierenlandschap. Deze invloed is echter niet onomkeerbaar. Wij sluiten namelijk niet uit dat er in de loop van de tijd nieuwe vormen van duurzame opwek worden ontwikkeld, waardoor windmolens in de toekomst niet of minder nodig zijn. De businesscase van windturbines is afhankelijk van opbrengsten. Deze hangen nu nog samen met de Subsidie Duurzame Energie die door het ministerie wordt verstrekt. De hoogte van windturbines en de beschikbare modellen hangen hier nauw mee samen. Daarnaast is het streven het grondgebruik zo efficiënt mogelijk in te vullen, wat betekent dat de turbine zo veel mogelijk energie per locatie moet opwekken. Daarnaast stellen wij in dat wij elke twee jaar parallel aan de REKS evalueren of de opgave met de meest efficiënte technieken wordt ingevuld ofwel bijgesteld moet worden.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>
	<p>• De 20 windmolen zoals in de nota aangegeven worden er minder door de gestelde 30% zonnepanelen op dak in 2030 hoger in te zetten. Hier ligt absoluut ruimte, stel heldere eisen, bv. geen (industriële) nieuwbouw meer zonder zonnepanelen. Dringend vraag ik de gemeenteraad en het college om de overgebleven molens eerst te plaatsen ten oosten van Waalwijk, evt. kunnen de overige bij het westelijke dijklichaam, bij het nieuwe gemaal (groot van omvang, Deltaniveau), direct bij Waalwijk. Overigens passen windmolens beter in het westelijk deel van Brabant en in Zeeland, vanwege de</p>	<p>De gemeente wil graag dat geschikte daken eerst gebruikt worden voor zonnepanelen. Op dit moment kunnen wij dat nog niet juridisch afdwingen.</p>	<p>Kadernota aanpassen met potentie zon op daken.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	<p>grotere omvang van de te verwachten windenergie en het draagvlak van het landschap.</p>		
	<ul style="list-style-type: none"> Als er toch molens overwogen worden ten zuiden van de terpen van Overdiep, let op, dan verlaagt slagschaduw in combinatie met 47 Db het welzijn van dier en mens. Koeien zullen minder melk gaan geven. Plaatsing in deze zones, mede door de combinatie met de vaak zuidwesten wind, is onverantwoord voor deze nieuwe duurzame bedrijven. Op minimaal 1.000 meter achter de bedrijven (noordzijde) wordt het voor de deze boerderijen een ander verhaal. Graag in lijn met de gemeente Den Bosch in alle gevallen de afstand van 1.000 meter van woonhuizen garanderen. 	<p>Deze kadernota gaat alleen over gebied waar wind- en zonne-energie zo kunnen worden opgewekt in onze gemeente. Bij concrete projecten is er altijd sprake van een ruimtelijke procedure waarbij al uw bezwaren worden gewogen en getoetst. U bent daarbij als belanghebbende betrokken. De ontwikkelende partij vragen wij om de omgeving zo goed mogelijk te betrekken om zo veel mogelijk in alle wensen te voorzien en bezwaren weg te nemen.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>
70	<p>Binnen het huidige kader zijn er nog te veel onduidelijkheden. Dit kader is meer dan een kader. Het blijkt bij het uitschrijven van het kader meer op een voor geschreven plan. Dat is niet wat een kadernota behoort te zijn! Een kadernota moet kader stellend zijn en niet een voorgeschreven plan. De kadernota lijkt te zijn opgebouwd vanuit haven 8 waar natuurlijke de eerste concrete plannen waren uit gedacht door de gemeente. Laat deze gedachte los. Draag zorg voor een sociaal, economisch, omgeving gericht en planvorming gedegen kader. Dit zal leiden tot een kader wat goed is voor de gemeente, haar burgers, buurgemeente, bedrijven en overige belanghebbende. Uiteindelijk zal dat leiden tot een plan waar men trots op kan zijn. Het is van belang dat je bij het stellen van de kaders blanco begint. Om vervolgens te bepalen wat de zuiverste kaders kunnen zijn en wat reëel is. Zorg bij het opstellen dat je tijdig, duidelijk, proactief en transparant communiceert met burgers, agrariërs en buurgemeente. Dit alles is niet in het voor traject gebeurd wat leidt tot onnodige vertraging in het tot stand komen van de huidige kadernota. Verlies van tijd wat die niet nodig was. Uit gesprekken en onderzoek met andere agrarische ondernemers blijkt duidelijk dat de kaders niet van toepassing kunnen zijn in de Overdiepse polder en de uiterwaarden in 1e fase. De Overdiepse polder en de uiterwaarden kunnen namelijk pas in beeld komen als het achtergebied is uit ontwikkeld en kent daarmee pas mogelijkheden in een 2e fase. Zie voor aanvullende regels de beleidsregels grote rivieren. Tevens heeft de Wethouder op diverse momenten aangegeven dat ieder initiatief klein of groot een eerlijke kans moet krijgen. Dit is binnen het huidige gestelde kader niet mogelijk. Daarom is het belangrijk om alleen de randen en de contouren in te kleuren zodat er flexibiliteit binnen het gebied van het gestelde kader blijft. Dit geeft burgers van de gemeente Waalwijk en buurgemeente duidelijkheid van wat ze kunnen verwachten en waarop nog met elkaar gediscussieerd kan worden. Daarnaast is in het vormen van deze kadernota geen vertegenwoordiging van de agrarische sector</p>	<p>U geeft aan hoe u graag een kadernota tot stand ziet komen. Wij zijn niet gestart bij nul en hebben op basis van bestaande beleidskaders en afspraken met onder andere onze eigen raad, de provincie en de regio Hart van Brabant invulling gegeven aan de opgave die de toekomst van de gemeente Waalwijk moet veiligstellen als het gaat om lokale, betaalbare energie waar de gemeenschap zo veel mogelijk invloed en rendement bij heeft. Dit is slechts de helft van deze opgave. Tussen 2030 en 2050 moet de andere 50% nog vorm worden gegeven. Wij zijn ons ervan bewust dat dit voor een deel van de mensen lastig is, omdat het landschap om ons heen deels gaat veranderen voor een periode van 20 tot 30 jaar (levensduur van zonne- en windpark). Aan de andere kant blijft de gemeenschap ook energie vragen en raakt het aardgas in ons land op. Het Rijk heeft een heldere koers uitgezet: Klimaatakkoord, CO2-reductie en onafhankelijk worden van energie uit</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	<p>betrokken. Terwijl het buitengebied de motor zal zijn van deze kadernota. Om te zorgen voor een duurzame landbouw in de toekomst binnen onze gemeente is het belangrijk om de agrariërs te betrekken in dit proces. Dit zou dan kunnen leiden tot kansen voor het buitengebied zoals een verdere verduurzaming van de agrarische sector richting de kringlooplandbouw in combinatie met de energietransitie en de westelijke Langstraat als dragers richting de toekomst. Ik verzoek u op grond van het voorgaande om: - De bewoners binnen het kadergebied te betrekken bij het tot stand komen van de planvorming. - Ieder initiatief een eerlijke kans te geven mits het minimaal aan de definitieve kader eisen voldoet die vastgesteld wordt door de raad. Dit betekent dat vormen van opstellingen (cluster, lijnen, ...) en afstandscriteria binnen het plangebied verwijderd dienen te worden. - Zuinig te zijn op landbouwgrond en te kiezen voor de zonneladder. - Het aantal hectares zonneweides te maximaliseren tot 2030. Hiervoor zijn geen proefvelden nodig. - Het realiseren van zonneweides op fruit opstanden mogelijk te maken binnen de proefvelden. - De afstand tot het dorp/bebouwde kom te laten overeenkomen met het besluit van de gemeenteraad van 6 februari 2020. - Binnen het gestelde kadergebied de beleidsregels groten rivieren van toepassing zijn. Deze toe te voegen als kader binnen de kadernota. - Burgers duidelijkheid te geven wat de grens van de bebouwde kom is. Hierbij zou voor de kaart uit de Interim omgevingsverordening Noord-Brabant, stedelijk gebied gebruik gemaakt moeten worden. Deze kaart is actueel en transparant. Waarbij industrie gebouwen zonder bewoning buiten het te stellen kader vallen. - Bovenstaande regel ook toe te passen op de bebouwde kom van de buurgemeente indien de buurgemeente geen gesteld kader heeft voor grootschalige opwek. Indien er wel een gesteld kader aanwezig is dient dit kader leidend te zijn. - De gemeente zorg draag voor directe sociale participatie van minimaal 50% van de burgers. Dit geldt zowel voor wind als voor zonneweides. - De sociale participatie te organiseren door een coöperatie van burgers en agrariërs. - De gelden die vrijkomen vanuit de energietransitie voor 100% in te zetten voor duurzaamheid binnen de gemeente. - Een duidelijk kadergebied in beeldvorming aan te geven waarbinnen de kadernota van toepassing is voordat de kaders definitief worden gesteld. Ik ga ervan uit dat u mij van het verdere verloop op de hoogte houdt. Als laatste toevoeging wil ik hierbij toevoegen dat wij op dit moment een initiatief hebben klaarliggen wat al geruime tijd voldoet aan de concept kaders uit de kadernota. Ons initiatief kan rekenen op een brede steun vanuit diverse hoeken van binnen de gemeente als buiten de gemeente. De vraag die mij hierbij rest is waarom de gemeente al jaren vertraagd op ons initiatief terwijl het al een belangrijke stap in de ontwikkeling naar een klimaatneutraal Waalwijk gezet zou kunnen hebben!</p>	<p>delfstoffen die een negatieve CO2-impact hebben. De lokale gemeenschap is nu aan zet om hier onderdeel van te zijn. Dat proces is voor sommige lastig en het proces wordt vertroebeld door veel desinformatie door diverse partijen. Als overheid willen wij koershouden en het algemene belang laten prevaleren in onze opgaven. Bij de concrete uitvoeringen op locaties worden de punten zoals u beschrijft conform onze ruimtelijke procedures standaard opgepakt. Ruimtelijke aanvaardbaarheid is hierbij van groot belang. Dat gaat niet over niet gewenst of lelijk, maar over zichtlijnen, samenhang, landschap en harde eisen vanuit milieu, luchtvaart etc. Tot slot stellen wij in dat wij elke twee jaar, parallel aan de REKS, evalueren of de opgave met de meest efficiënte technieken wordt ingevuld ofwel bijgesteld moet worden.</p>	

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
71	<p>Allereerst wil ik u kenbaar maken dat ik om diverse redenen mijn reactie op papier heb gezet:</p> <ol style="list-style-type: none"> Ik heb als burger het idee weinig tot geen inspraak te hebben in hetgeen door de gemeenteraad en/of het college wordt besloten, daarom probeer ik mijzelf nu schriftelijk te laten horen; Het betreft een onderwerp waar we de komende decennia nog druk mee bezig zullen zijn, vandaar dat ik me nu hierin heb verdiept; Ik wil het college en de gemeente helpen om over diverse zaken na te denken, aangaande dit onderwerp; Nadat ik, mijzelf heb verdiept in het onderwerp "opwekking van duurzame energie" en na het lezen van de "concept kadernota Grootchalige Opwek Duurzame Energie" heb ik de volgende vragen voor het college: 	<p>Het proces dat van 1 mei 2020 tot 1 oktober 2020 liep, was bedoeld om de reacties van mensen op te halen over de concept-kadernota. Goed dat u van de mogelijkheid gebruik maakt.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>
	<p>De intentie van duurzame energie opwekken is: "het opwekken van energie uit bronnen die nooit 'op' raken (zoals zon, wind en water) en niet schadelijk zijn voor het milieu" Is er door de gemeente/het college over nagedacht wat voor fossiele brandstoffen er worden gebruikt voordat zo'n wind- en/of zonnepark volledige gerealiseerd is?</p>	<p>Op dit moment worden zon- en windenergie als duurzame vormen van energie gezien.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>
	<p>Wordt er nagedacht over vervanging van wind- en/of zonneparken tegen de tijd dat ze zijn afgeschreven of kapot gaan. Of 'zien we dat tegen die tijd wel'?</p>	<p>Dit wordt opgenomen als eis in de anterieure overeenkomst die de gemeente sluit met elke ontwikkelende partij. Het is ook een eis dat hiervoor geld gereserveerd wordt.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>
	<p>Gaat de gemeente/het college naast deze wind- en zonne-energie projecten ook meer geld, arbeid en tijd investeren in lokale initiatieven om duurzame energie op te wekken?;</p>	<p>Momenteel ondersteunt de gemeente Langstraat Zon bij de realisatie van een zonneweide op de voormalige stortplaats aan de Gansoyensesteeg.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>
	<p>Gaat de gemeente/het college ook nadenken aan de andere energiebron: water?</p>	<p>Deze kadernota gaat over de periode tot 2030. Tot die tijd focust de gemeente zich op bestaande en bewezen technieken, zoals de opwek van zonne- en windenergie.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>
	<p>Kan de gemeente/het college gevestigde bedrijven met een groot dakoppervlak op het haven-industrie-gebied dwingen' om op hun daken zonnepanelen te plaatsen en een deel aan het lokale net te leveren?: Kan de gemeente/het college van nieuwe bedrijven die zich willen vestigen, met een groot dakoppervlak op het haven-industrie-gebied, ' dwingen' om op hun daken zonnepanelen te plaatsen en een deel aan het lokale net te leveren?;</p>	<p>In de algemene verkoopvoorwaarden van de gemeente Waalwijk staan al voorwaarden over zonnepanelen op daken. De gemeente wil graag dat geschikte daken eerst gebruikt worden voor zonnepanelen. Op dit moment kunnen wij dat nog niet juridisch afdwingen.</p>	<p>Kadernota aanpassen met potentie zon op daken.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	In de kadernota wordt nu uitgegaan om de helft van het huidige elektriciteitsverbruik te voorzien van duurzame energie. Is dit wel verstandig, aangezien de verwachting is dat de toekomstige elektriciteitsbehoefte hoger ligt? Moet er niet meer gebeuren dan dit project?;	Er wordt een herijking gedaan op basis van de meest actuele gegevens met betrekking tot de opgave voor elektriciteit en het meenemen van ontwikkelingen, zoals onder meer elektrische vervoer.	Kadernota aanpassen met een verduidelijking van de op te wekken hoeveelheid in relatie tot warmtetransitie en elektrisch vervoer.
	Denkt de gemeente/het college ook na over mogelijkheden om de elektriciteitsbehoefte (in de toekomst) in de gemeente naar beneden te brengen?;	In de visie Duurzaam Waalwijk 2030 heeft de gemeente de ambitie uitgesproken om 15% energie te gaan besparen. Momenteel wordt aan verschillende voorstellen gewerkt om hiermee aan de slag te gaan.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.
	Zijn er al plannen om na 2030 de andere helft van onze energie duurzaam op te wekken?;	Deze kadernota gaat over de periode tot 2030. Er zijn nu nog geen plannen voor na 2030.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.
	Denkt de gemeente/het college na over de optie om energie grootschalig op te slaan?	De opslag van energie is geen onderdeel van de kadernota, maar in het grote geheel van de energietransitie wordt hier wel over nagedacht.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.
	Is het netwerk rondom de gemeente/regio Waalwijk klaar om in de toekomstige elektriciteitsbehoefte te kunnen voorzien?;	Enexis is verantwoordelijk voor de capaciteit van het netwerk. Zij zijn betrokken bij de regionale energie strategieën en plannen op basis daarvan concrete projecten en ingrepen in het net.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.
	Aangezien het bij diverse overheidsprojecten financieel misloopt en er veel gemeenschapsgeld in het 'putje' verdwijnt, wil ik het college nog het volgende vragen: - Kan de gemeente/het college er voor zorgen dat er geen geld over de balk gegooid wordt door onnodige onderzoeken/rechtszaken? (bijvoorbeeld door stakeholders vooraf in te laten stemmen met een definitieve projectomschrijving); - Gaat de gemeente/het college ook commercieel denken binnen de aanbestedingsmogelijkheden en zich niet laten uitbuiten door slimme projectontwikkelaars of aannemers?; - Kan de gemeente/het college een eerlijke en reële begroting neerleggen, zodat er achteraf geen extra geld bij hoeft?; - Gaat de gemeente/het college proberen zoveel mogelijk (Europese) subsidies binnen te halen om dit project te financieren?; - Heeft de gemeente/het college goed nagedacht over de (toekomstige) onderhoudskosten van het project?; - Indien dit project van ons (lokale) belastinggeld betaald wordt, gaan de inwoners dit in toekomst ook merken aan de lokale belastingen, in de zin van: wordt een deel van de opbrengst gebruikt om lokale belastingen te verlagen?	De kadernota gaat niet over individuele businesscases, maar over de voorwaarden onder welke grootschalige elektriciteitsopwekking de komende negenjaar in onze gemeente kan worden vorm gegeven en waar.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
72	<p>Ik voel me erg betrokken bij de grootschalige opwek van wind- en zonne-energie in Waalwijk. En dat is de reden dat ik reageer ik met deze brief.</p> <p>Ik geef in het begin een inleiding en daarna komen een aantal vragen waarop ik zelf, na het lezen van een aantal documenten en berichten op websites, geen passend antwoord kan bedenken.</p> <p>Ik heb in juni 2020, terloops van een bewoner bij ons in de straat, gehoord van de plannen voor de opwek van duurzame energie in Waalwijk. Dat kwam omdat er geruchten werden verspreid over een vergunningaanvraag voor een windmolenpark in Waalwijk. Dit park zou worden gerealiseerd ten noorden van de A59 en ten zuiden van de Bergsche Maas in het grootschalig open rivierenland ten westen van Waalwijk (aansluitend aan het industrieterrein Haven) en ten oosten van Waspik.</p> <p>Dat gerucht bleek juist te zijn want er werd inderdaad gesproken over een snelle aanvraag voor de realisatie van 3 windturbines in fase 1 van Windpark Waalbos. Tevens is aangegeven dat deze fase binnen 14 maanden uitgerold kan worden. Fase 2, voor de realisatie van nog eens 17 windturbines, zou worden gerealiseerd binnen 36 maanden. Met de toevoeging dat in 2024 de 20 windturbines van Windpark Waalbos naar schatting € 50 miljoen op gaan leveren. Ik verwijs naar bijlage "wind wint" noodplan voor de Gemeente Waalwijk".</p> <p>Daarna heb ik kennisgenomen van de "concept-kadernota grootschalige opwek duurzame energie" en aanverwante stukken (erratum 27-11-2019 en amendement 06-02-2020) en ben ik ook naar het Energie café gegaan op 07-07-2020. En toen ontstond de verwarring.</p> <p>In het energie café vertelde mevrouw Hoes van Enexis over de maatschappelijke meerwaarde van een windmolenpark. Er werd, ná de presentatie met algemene informatie van Esther en Daan (medewerkers van de Gemeente Waalwijk), nauwelijks nog gesproken over zonne-energie. Tijdens de 1 presentatie werd namelijk uitsluitend gesproken over de meerwaarde van een windmolenpark.</p> <p>Echter het verhaal van de maatschappelijke meerwaarde werd ruw verstoord omdat, zo zei mevrouw Hoes, de bouw van een noodzakelijk energiestation +/- 7 jaar zou duren (na de aanvang van de bouw) en de kosten van zo'n station gaan richting de €100.000.000.</p> <p>vraag => wie gaat de kosten van dat station betalen?</p> <p>ik heb ook een aantal vragen over de concept-kadernota grootschalige opwek duurzame energie.</p>	<p>Er is door een initiatiefnemer een plan (Waalboss) gepresenteerd. Hierover is ook in het Brabants Dagblad geschreven. De gemeente staat op het standpunt dat zij geen projecten beoordeelt voordat de kadernota Grootschalige Opwek Duurzame Energie is vastgesteld. Voor het zoekgebied, waarvan het projectgebied van Windpark Waalwijk deel uitmaakt, wordt daarna bovendien eerst een MER opgesteld om tot een zorgvuldige invulling van het gebied te komen en alle betrokken belangen op transparante wijze te kunnen wegen. Het plan Waalboss is dan ook nog niet getoetst door de gemeente.</p> <p>De kadernota heeft van 1 mei 2020 tot 1 oktober 2020 ter inzage gelegen. In die periode is op verschillende manieren en momenten input gevraagd van onze inwoners en ondernemers alsmede van bewoners van omliggende gemeenten. Onder meer tijdens een energiecafé, waarin betreffende medewerkers van zowel Enexis als de gemeente informatie hebben gedeeld. In de concept-kadernota lag de focus inderdaad erg op windenergie. Naar aanleiding van reacties zal de nota veel meer uitgaan van een slimme combinatie van wind- en zonne-energie. U vraagt naar de financiering van een nieuw energieverdeelstation. Deze kosten worden deels bekostigd uit de exploitatie van een energieproject en deels gezien als kosten voor de grootschalige energietransitie en dus betaald uit landelijke middelen. In beide gevallen is het maatschappelijk geld waar we zorgvuldig mee om moeten gaan.</p>	<p>In de kadernota wordt de focus verlegd naar het slim combineren van technieken. Ook plaatsing van zonnepanelen op bedrijfsdaken, restgronden en verhardingen worden meegenomen.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	<p>En toen stond in het Brabants Dagblad van 10-07-2020 een artikel over het vollopen van het stroomnet van Enexis. Als er wordt gestart met een nieuw windmolenpark in o.a. Brabant moet er ernstig rekening mee worden gehouden dat het stroomnet van Enexis de nieuwe stroom niet meer kan verwerken en het verdienmodel van het windmolenpark gaat dan hard onderuit. Ook is aangegeven in dat artikel dat de ontwikkelaars "zich af moeten vragen of je je plan voor wind- of zonne-park wil doorzetten." In dit artikel is zelfs Waalwijk met naam genoemd.</p> <p>2' vraag => waar komt deze grote tegenstrijdigheid vandaan bij Enexis? Op 10-07 spreekt Enexis haar zorgen uit over het aanbod van "wind-stroom" en op 07-07-2020 wordt er niets van gezegd.</p>	<p>Hier geldt het gezegde : "de soep wordt niet zo heet gegeten als zij wordt opgediend". Op sommige plaatsen in Brabant is er dreigende schaarste. Ook in de gemeente Waalwijk moeten wij goed opletten. Wij zijn echter als gemeente in nauw contact met Enexis en werken hard samen om te zorgen dat alles wat er aan afspraken wordt vastgelegd (opwekafspraken) ook gerealiseerd kan worden. Wij maken ons hier vooralsnog geen enkele zorgen over en vertrouwen in de competenties van overheidspartner Enexis.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>
	<p>Daarna verschijnen er artikelen in het Brabants Dagblad op: * 28-07-2020 onder de noemer "Tunnelvisie in de Bossche Polder"; * 17-08-2020 onder de noemer "Ieder voor zich, niemand voor ons allen"; - 21-09-2020 onder de noemer "nieuwe munitie in de strijd tegen windmolenparken"</p> <p>3' vraag => Hoe gaat de Gemeente Waalwijk, in haar rol als opdrachtgever, participant, of (r)edeontwikkelaar hier mee om? Ook dit zijn artikelen die kunnen wijzen op mogelijke substantiële problemen bij de voorbereiding van de realisatie van een windmolenpark.</p>	<p>De kadernota gaat niet over individuele businesscases, maar over de voorwaarden onder welke grootschalige elektriciteitsopwekking de komende negen jaar in onze gemeente kan worden vorm gegeven en waar.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>
	<p>Deze zijn: 1. Op pagina 3 staat dat de opgave voor de grootschalige opwek van duurzame energie in Waalwijk tot 2030 minimaal 174 mio MWh is. Waar komt dat getal vandaan?</p>	<p>Dit getal, of de aangepaste variant hiervan, komt uit de database die de Rijksoverheid heeft voor het monitoren van het energieverbruik. Het gaat hier om elektriciteit die de gemeenschap van de gemeente Waalwijk gebruikt.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>
	<p>2. Op pagina 5 is vermeld dat de gaskraan in NL in 2030 wordt gesloten. Echter, dat is al in 2022. Wat betekent deze versnelde sluiting voor de energieplannen in Waalwijk?</p>	<p>Deze versnelde sluiting maakt vooral duidelijk dat we niet kunnen wachten en we nu aan de slag moeten.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>
	<p>3. In 2020 zijn op 1.000.000 woonhuizen zonnepanelen geplaatst (www.solarmagazine.n1). Dat is op 1 woonhuis per 8 woonhuizen. Ook in Waalwijk waar 21.607 huizen staan (www.alleclifers.n1) en daarvan staan op 2.700 huizen zonnepanelen. De overheid stimuleert de zonne-energie met subsidies en belastingvoordeel. En het aantal panelen is sterk groeiend. Waarom wordt de groeiende besparing met deze panelen niet meegenomen?</p>	<p>Deze vraag is door meerdere mensen gesteld. Bij het bepalen van de opgave wordt hier meer aandacht aan besteedt.</p>	<p>Kadernota aanpassen met potentie zon op daken.</p>
	<p>4. In de kadernota wordt gerekend met cijfers uit 2017. Is een herziening van de berekeningen niet noodzakelijk omdat op de cijfers voor alle energie-berekeningen 2018 en soms zelfs 2019 al gereed zijn (www.rvo.n1)</p>	<p>De cijfers worden herzien.</p>	<p>Aanpassing kadernota.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	<p>5. Het flatgebouw WestPoint in Tilburg is 143 meter hoog en dat gebouw zie je al als je op de N261 bij Loon op Zand rijdt. De windturbines krijgen, zoals is vermeld in de nota, een tiphoogte van 210 => 260 meter. De gemiddelde nokhoogte van een woonhuis in NL is 11,35 meter. Met een tiphoogte van 210 meter is dat WestPoint met daarop nog eens 6 woningen en met een tiphoogte van 260 meter staan op WestPoint nog eens 10 woningen (met een etage en een zolder). Waarom worden de windturbines zo hoog?</p>	<p>De businesscase van windturbines is afhankelijk van opbrengsten. Deze hangen nu nog samen met de Subsidie Duurzame Energie die door het ministerie wordt verstrekt. De hoogte van windturbines en de beschikbare modellen hangen hier nauw mee samen. Daarnaast is het streven het grondgebruik zo efficiënt mogelijk in te vullen, wat betekent dat de turbine zo veel mogelijk energie per locatie moet opwekken. Zo zijn er ook veel minder windmolens nodig voor de energiebehoefte. Daarnaast stellen wij in dat wij elke twee jaar parallel aan de REKS evalueren of de opgave met de meest efficiënte technieken wordt ingevuld ofwel bijgesteld moet worden.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>
	<p>6. Waalwijk gaat ook profiteren van de opbrengst van een windmolenpark. Tijdens de bijeenkomst in Zidewinde op 29-09-2020 bleek dat Waalwijk 50% (zie ook pagina 16 van de concept-kadernota) van de revenuen (netto-opbrengst?) mag ontvangen en dat deze opbrengst wordt gestort in de "algemene middelen". Op pagina 12 van de kadernota staat dat een aanzienlijk deel van de revenuen terugvloeit naar de samenleving. Wat gaat er nu echt met dat geld gebeuren? Wat is het doel?</p>	<p>In de kadernota is als uitgangspunt opgenomen dat bij de ontwikkeling van grootschalige opwek sprake dient te zijn van minimaal 50% lokaal eigendom. Dit kan op verschillende manieren worden vormgegeven. Per project zullen hierover afspraken moeten worden gemaakt. Deze kadernota gaat niet over de besteding van middelen uit eventuele opbrengsten</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>
	<p>7. Er wordt ook gesproken over participatie en maatschappelijke meerwaarde. Dit wordt nog met de samenleving verder ingevuld. Kunt u mij zeggen wat hier wordt bedoeld en wanneer en met wie gaat die invulling gestalte krijgen?</p>	<p>Deze onderwerpen zijn in de definitieve kadernota uitgebreid(er) beschreven en krijgen per project verder invulling.</p>	<p>Nadere toelichting op de onderwerpen participatie en maatschappelijke meerwaarde.</p>
	<p>8. Er komt ook een "landschap inpassingsplan". Is dit onderdeel van de maatschappelijke meerwaarde en mag de samenleving daar ook over meepraten?</p>	<p>Het opstellen van een landschap inpassingsplan maakt geen deel meer uit van de kadernota, maar dit aspect zal worden betrokken bij de MER die voor het zoekgebied wordt opgesteld.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	<p>9. Wat is de rol van de Gemeente Waalwijk in dit project? In de kadernota en tijdens de bijeenkomst in Zidewinde heeft de Gemeente Waalwijk verschillende rollen mogen ontvangen. En daar zijn de meningen over verdeeld.</p>	<p>In het proces van de kadernota is de rol van de gemeente kaderstellend. Bij concrete projecten kan de rol van de gemeente verschillen.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>
	<p>10. Kunt u mij uitleggen wat de betekenis is van paragraaf 3.2.1. van de concept-kadernota? Het lijkt mij dat de randvoorwaarden al zijn ingevuld voordat de concept-kadernota is goedgekeurd.</p>	<p>De kadernota moet al helder richting geven aan wat de gemeente als uitgangspunt neemt om haar eigen doelen, zowel als die van de regio en het Rijk, te bereiken. Daarbij hoort de keuze voor de mix grootschalige wind- en zonne-energie opwek en de inschatting van hoeveel we van ieder in welke verhouding nodig hebben.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>
	<p>Dat zijn veel vragen en, in alle eerlijkheid, best kritisch. Dat komt vooral omdat er nog heel veel onduidelijkheid is over de plannen die nu worden geregeld. En, niet onbelangrijk, het windmolenpark staat er, als mevrouw Hoes van Enexis gelijk heeft voorlopig nog niet. In mijn beleving worden nu plannen geconcretiseerd die (wellicht na 7 jaar) afgerond kunnen zijn. Maar er staan wel twee meetbare (?) ankerpunten op 2030 en 2043? En dan kunnen er ook nog veel issues zijn die vanaf nu tot 2027 (windmolenpark gereed?) en of 2030 een belangrijke rol gaan spelen in ons energieverbruik.</p> <p>Begrijpt me niet verkeerd. Ik ben zeker voor duurzame energie. Maar niet op deze manier en zeker niet in deze omvang met 3 of 4 clusters (waarom geen lijn?) van 5 windturbines met een tiphoogte van 210- => 260 meter.</p> <p>Ik ben voorstander van windturbines die nu al in Waalwijk zijn geplaatst. Deze hebben een ashoogte van 80 meter en een rotordiameter van 35 meter en deze 5 windturbines produceren op jaarbasis een hoeveelheid elektriciteit die gelijk is aan het elektriciteitsverbruik van circa 5000 huishoudens (www.waalwijkco2vrii.n1). Als je 20 van deze windturbines gaat plaatsen zorgen deze ervoor dat op jaarbasis een hoeveelheid energie wordt gerealiseerd die gelijk is aan het energieverbruik van 20.000 huizen in Waalwijk. En dan voldoet Waalwijk ook aan de planning.</p>	<p>De businesscase van windturbines is afhankelijk van opbrengsten. Deze hangen nu nog samen met de Subsidie Duurzame Energie die door het ministerie wordt verstrekt. De hoogte van windturbines en de beschikbare modellen hangen hier nauw mee samen. Daarnaast is het streven het grondgebruik zo efficiënt mogelijk in te vullen, wat betekent dat de turbine zo veel mogelijk energie per locatie moet opwekken. Zo zijn er ook veel minder windmolens nodig voor de energiebehoefte. Daarnaast stellen wij in dat wij elke twee jaar parallel aan de REKS evalueren of de opgave met de meest efficiënte technieken wordt ingevuld ofwel bijgesteld moet worden.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
77	Duurzaamheid is van belang voor ons allemaal. Gezien de geringe opkomst bij de infoavonden heeft de gemeente Waalwijk nog een grote rol om duurzaamheid bij hun inwoners onder de aandacht te brengen. We hebben het gevoel dat het voor veel mensen nog een ver van hun bed show is. Er is voor dit beladen onderwerp nog veel werk aan de winkel voor de gemeente Waalwijk om haar inwoners meer bewust te maken van duurzaamheid en de daarbij behorende acties.	Wij zijn het ermee eens dat duurzaamheid breed onder de aandacht gebracht moet worden.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	<p>Impact op het landschap De impact van de windmolens op het landschap is groot. Naar onze mening moet er naar locaties worden gezocht in zeer dunbevolkte gebieden om deze windmolens te plaatsen. Allereerst zoveel mogelijk productiecapaciteit benutten op zee. Dus dit bekijken op landelijk niveau. Daarom zien we ter hoogte van Waspik het liefst geen windmolens. Dit i.v.m. het open cultuurhistorische rivierenlandschap. De Waspikse havenuitbreiding staat gepland met de bijhorende industrie en dit zal ook de nodige horizonvervuiling geven. We willen ons cultuurhistorische landschap zeer zeker behouden. Het is de enige plaats waar we nog een brede doorkijk hebben en die zal door de komst van windmolens gaan verdwijnen. Ongeacht of het nu een lijn- of clusteropstelling zal gaan worden. Ook kan gedacht worden aan het beperken van de tiphoogte van de windmolens. Dit om de impact op het landschap zoveel mogelijk te beperken. Impact op fauna De vogelsterfte door windmolens is volgens een Noors onderzoek bewezen. Deze vogelsterfte kan sterk worden gereduceerd wanneer een van de wieken donker wordt gekleurd. Mogelijk kan er een alinea worden opgenomen dat er rekening wordt gehouden met de fauna door toepassing van technische c.q. visuele mogelijkheden. We vragen ook aandacht voor het te ontwikkelen natuurgebied de Binnenbijster in Waspik. We zien hier veel vogels die al een plaats hebben gevonden.</p>	<p>Wanneer wij onze lokale duurzaamheidsambities op het gebied van de opwek van duurzame elektriciteit in 2030 willen realiseren, zal de plaatsing van een substantieel aantal windmolens onontkoombaar zijn. Hierbij ontkomen wij dan niet in het maken van keuzes. Met u zijn wij van mening dat deze windmolens invloed hebben op het rivierenlandschap. Deze invloed is echter niet onomkeerbaar. Wij sluiten namelijk niet uit dat er in de loop van de tijd nieuwe vormen van duurzame opwek worden ontwikkeld, waardoor windmolens in de toekomst niet of minder nodig zijn. Windmolens worden nu gepland met een levensduur van twintig jaar, waarna zij worden verwijderd. Dit is provinciaal beleid. De businesscase van windturbines is afhankelijk van opbrengsten. Deze hangen nu nog samen met de Subsidie Duurzame Energie die door het ministerie wordt verstrekt. De hoogte van windturbines en de beschikbare modellen hangen hier nauw mee samen. Daarnaast is het streven het grondgebruik zo efficiënt mogelijk in te vullen, wat betekent dat de turbine zo veel mogelijk energie per locatie moet opwekken. Zo zijn er ook veel minder windmolens nodig voor de energiebehoefte. Tot slot stellen wij in dat wij elke twee jaar parallel aan de REKS evalueren of de opgave met de meest efficiënte technieken wordt ingevuld ofwel bijgesteld moet worden.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	<p>Gezondheid De gezondheidsaspecten van de molens bij mens en dier zijn tot op dit moment nog onvoldoende bekend. In de concept kadernota wordt gesproken over een afstand van 750 meter tot de bewoning. Gezien de antwoorden van de specialisten, aanwezig op de infoavond, is dit voor de nacht nog te weinig. Nu we door de klimaatverandering steeds meer buiten gaan leven zal dit ook voor de avonden gaan gelden. Op dit moment stellen de specialisten een afstand voor van minimaal 1.000 meter tot de bewoning om de norm van 41 dB(a) te kunnen halen. Om een voorbeeld te noemen, de gemeente Den Bosch heeft de grens reeds aangepast naar deze 1.000 meter. Dit moet gelden voor alle bebouwing zowel binnen als buiten de woonkernen. Slagschaduw van de windmolens dient voor eventuele aanwezige woningen en stallen voorkomen te worden.</p>	<p>Voor windturbines gelden wettelijke geluidsnormen. Om een extra waarborg te bieden voor bescherming tegen slaapverstoring is de extra beoordelingsmaat Lnight in de wettelijke normen opgenomen. Als het in een concreet geval nodig blijkt om een afstand van 1.000 meter aan te houden om aan de geluidsnormen te kunnen voldoen, zal deze worden gehanteerd. Dit is echter afhankelijk van de concrete omstandigheden van het geval, zoals het type windturbine, de positionering ten opzichte van de woning, geluidafschermdende werking etc. In een recente uitspraak van 8 april 2020 heeft de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State nog eens bevestigd dat er geen aanleiding gevonden kan worden voor de conclusie dat er een direct verband is tussen windturbines en gezondheidsklachten, mits aan de wettelijke normen wordt voldaan. Uiteraard moet daarbij rekening worden gehouden met cumulatieve geluidsbelasting. Het stellen van een vaste afstandsnorm is derhalve niet noodzakelijk om een aanvaardbaar woon- en leefklimaat te kunnen waarborgen.</p>	<p>Afstandsnormen uit aanvulling door raad herzien wegens juridische hardheid.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	<p>Opbrengsten De opbrengsten moeten ten goede komen aan de Waalwijkse bevolking. Een terecht uitgangspunt. Echter met dien verstande dat de bewoners die het meeste last zullen hebben van de hinder van de te plaatsen windmolens ook de meeste opbrengsten moeten ontvangen. Wellicht kunnen hiertoe overlast-cirkels rond de windmolens worden gehanteerd. De opbrengsten moeten aangewend worden om duurzaamheid van de woningen voor de bewoners te realiseren. Dit kan gebeuren onder verantwoordelijkheid van de gemeente, maar ook energie coöperaties kunnen een rol spelen in de exploitatie van de windmolenparken. Verder kan men denken aan landschappelijke compensatie. Daarom pleiten wij voor het openen van een groenfonds, waar de ontwikkelaar/initiatiefnemer verplicht wordt een groot aandeel van de opbrengst in te storten. Met dat geld kunnen groenprojecten worden gerealiseerd. In Waspik kan gedacht worden aan een substantiële bijdrage voor het realiseren van natuur in de Binnenbijster. Daarvoor bestaan al plannen, maar het ontbreekt nog aan financiële middelen. De Werkgroep Natuur en Milieu van het Platform Waspik kan daar uitgebreidere informatie overgeven</p>	<p>Eén van de eisen die de gemeente en provincie stellen aan windparken is dat er een aanzienlijke natuurcompensatie optreedt. Deze wordt zowel fysiek als geldelijk afgedwongen in de anterieure overeenkomst met de gemeente. Plannen die in het gebied zelf of in de omgeving hiervan de natuur versterken, zijn uitermate geschikt om hieraan invulling te geven middels de komst van een windpark. Hiervan zijn veel voorbeelden beschikbaar. Het is ons uitgangspunt dat deze gebiedseigen natuurplannen absoluut voorrang krijgen als deze zich bevinden in de omgeving van een windpark zodat het effect van natuurcompensatie ook snel tot uitvoering leidt. Het één en ander zal echter in een concreet project pas tot afspraken kunnen komen. De gemeente zal dit meenemen als onderdeel van de onderhandeling met de ontwikkelende partijen.</p>	
	<p>Zonnepanelen Er wordt ook gesproken over opwekking door zonne-energie. De zonneparken dient men zoveel mogelijk aan te leggen op daken. Dus niet in het landschap plaatsen.</p>	<p>De gemeente wil graag dat geschikte daken eerst gebruikt worden voor zonnepanelen. Op dit moment kunnen wij dat nog niet juridisch afdwingen. In de kadernota is nu meer aandacht voor zon op daken.</p>	<p>Kadernota aanpassen met potentie zon op daken.</p>
	<p>Toekomst De toekomst van de energievoorziening in bredere zin wordt maar heel weinig belicht in de kadernota. Naar onze mening moet deze echter veel meer aandacht krijgen. Zo moet de opslag van energie mogelijk worden gemaakt, zodat er geen energie verloren gaat. De inzet van andere energiebronnen moet veel meer aandacht krijgen.</p>	<p>De kadernota richt zich voor de korte termijn (tot 2030) alleen op wind- en zonne-energie. Andere duurzame innovaties, zoals slimme netwerken, waterstof etc. krijgen de komende jaren buiten deze nota bijzondere aandacht van de gemeente. Er lopen al diverse initiatieven op dit vlak in onze gemeente.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
78	<p>De concept-kadernota is naar mijn zienswijze onvolledig. Vooral het totale gebrek aan de weergave van financiële risico's baart mij zorgen. De gemeente Waalwijk is van plan om zich uit de verliezen die zij nu heeft weg te investeren. Dit is oneconomisch en onverantwoord. Eerst zal de gemeente haar huishouding op orde moeten stellen zodat er een fatsoenlijk evenwicht is in inkomsten en uitgaven waarna de balans gereed is om een nieuwe investering te doen en van daaruit kan er gedacht worden aan investeren in eventueel windmolens. Het investeren op zich om de schuldpositie van de gemeente te gaan verbeteren door het aangaan van grote onvoorziene risico's is onverantwoord en mag dan ook niet gebeuren. De concept-kadernota is tevens onvolledig op het gebied van de informatie over zonnevelden, volksgezondheid en participatie. De raad moet heldere kaders stellen alvorens zij kan beslissen over een definitieve kadernota. Voor ons als inwoners van de gemeente Waalwijk is door een gebrekkige proces participatie, gebrek aan transparantie in de procedure en een onvolledige concept-kadernota niet mogelijk om een zienswijze te formuleren. Ik vraag de raad om zich te laten informeren door een financieel deskundige over de mogelijke financiële risico's en pas daarna een beslissing te nemen over het opstellen van een definitieve kadernota grootschalige opwek duurzame energie.</p>	<p>De kadernota gaat niet over individuele businesscases, maar over de voorwaarden onder welke grootschalige elektriciteitsopwekking de komende negen jaar in onze gemeente kan worden vorm gegeven en waar.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>
79	<p>Abstract: in de concept-kadernota is zowel de vorm als de inhoud onvolledig. Op de belangrijkste vragen die een kadernota moet bevatten, worden summier of zelfs helemaal geen antwoorden gegeven. Zo is niet duidelijk wat men wil bereiken, wat men daarvoor gaat doen en wat het mag kosten. Kaders die nodig zijn voor de raad om te besluiten en te controleren, voor het college om uit te voeren en voor inwoners om te participeren, ontbreken of zijn onvoldoende uitgewerkt. Meer specifiek, de kaders voor draagvlak en participatie, juridische risico's, financiële risico's, organisatorische risico's, volksgezondheid en verzorgingsbeginsel, flora en fauna behoeven toelichting, uitwerking en duidelijkheid. Ten aanzien van de proces participatie is onvoldoende inspanning en kwaliteit geleverd door de gemeente zodat de inwoners over onvoldoende informatie beschikken om te kunnen spreken van daadwerkelijke consultatie van de inwoners door haar gemeente. Het addendum van de coalitie van de raad schaad de eigen opdracht van de raad om de conceptkadernota aan de inwoners van de gemeente voor te leggen in het kader van participatie en consultatie. Immers, door slechts één oplossingsrichting te formuleren is een richtinggevende discussie, de kern van de participatie en consultatie opdracht aan de bewoners, niet meer mogelijk. Hieronder worden de verschillende kaders toegelicht en door middel van het stellen van vragen geef ik aan wat volgens mijn zienswijze moet worden aangevuld of toegevoegd. Over de enquêtes die de gemeente aan haar inwoners heeft verstuurd zijn vele vragen. De eerste enquête bleek van dergelijk discutabele kwaliteit dat de wethouder terecht besloot om de enquête offline te halen en een nieuwe enquête op te laten stellen. De tweede enquête echter is niet tot nauwelijks gerandomiseerd, immers de vraag of degene die het laatst jarig is geweest, is kwalitatief van een lage statistische waarde.</p>	<p>Wij herkennen ons niet in deze reactie. De opgave en de wijze waarop we hier invulling aan willen geven, is in de concept-kadernota beschreven en wordt in de definitieve nota verder uitgewerkt en genuanceerd. De kosten en baten komen aan de orde bij de afzonderlijke projecten. Businesscases van energieprojecten in Nederland zijn per saldo positief. De kadernota is overigens niet de plek om businesscases en projectrisico's te belichten. Met betrekking tot de participatie in de kadernota zijn wij van mening dat we een grote inspanning hebben verricht om heel de gemeente Waalwijk te bereiken. De enquête is geen wetenschappelijk onderzoek, maar een goede peiling van de meningen van onze inwoners. Juist om te voorkomen dat degene die in huis de administratie doet, is gevraagd om de enquête in te laten vullen door de laatst jarige. Meer dan 75% van de respondenten vindt de</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	<p>Veel belangrijker is evenwel dat de enquête maar voor één inwoner per adres mag worden ingevuld. Dit betekent voor veel meerpersoonshuishoudens in de gemeente dat er een keuze wordt afgedwongen wie degene is die de enquête ook daadwerkelijk invult. Want hoe werkt het als men het niet eens is en een heel andere kijk heeft op de materie? Is een dergelijke aanpak wel passend in onze geëmancipeerde samenleving, immers wie zegt mij dat vrouwen evenveel kans maken om de enquête te mogen invullen als mannen of andersom? De coalitie heeft in een addendum jl. bekend gemaakt dat het gehele gebied ten Noorden van de A59 zal worden gezien als gebied voor het plaatsen van de windmolens.</p> <p>Waarom vraagt de gemeente aan haar burgers welke voorkeur hij of zij heeft als gebied waar de windmolens zouden moeten komen als al vaststaat wat dit gebied zal zijn? De kern van participatietrajecten en consulteren van burgers is dat er meerdere oplossingsrichtingen worden besproken. Er ontstaat een richtinggevende discussie onder de inwoners van een gemeente en meerdere varianten worden bekeken.¹ Evenzo, waarom vraagt de gemeente in haar enquête welke opstelling de burger liever heeft? Immers in de concept-kadernota staat bij de randvoorwaarden dat de opstelling in clusters moet plaats vinden in verband met bescherming van grootschalige openheid van het gebied. Zonder de uitgebreide opgave van alle risico's die aanwezig zijn bij een dergelijk project als die welke de gemeente voor ogen heeft, kan niet worden besloten indien men het welzijn en de veiligheid van haar inwoners voor ogen heeft.</p>	<p>gehouden enquête een goed middel om de mening te geven. In onze beleving is voldoende ruimte geboden aan onze inwoners om hun reactie te geven, namelijk via de enquête, de bijeenkomsten en per mail/post. We zien dat daar goed gebruik van is gemaakt.</p>	
	<p>Draagvlak en participatie: Over participatie wordt in de samenvatting van de concept-kadernota geschreven dat "de maatschappij wordt tijdens informatieavonden geconsulteerd " Op pag. 17 staat dat "is participatie gericht op het creëren van brede betrokkenheid in alle lagen van de samenleving" en "zorgvuldig en objectief informeren". De vraag is of de burger daadwerkelijk is geconsulteerd op informatieavonden. Wat houdt het consulteren van de burger exact in volgens de gemeente? De avond van 7 juli jl. was ik aanwezig op de informatiebijeenkomst georganiseerd door bureau Stroom in opdracht van de gemeente. Op deze avond had ik de ervaring dat voor het stellen van vragen nauwelijks ruimte was. De wethouder heeft nadien opnieuw een aantal avonden vrijgegeven voor informatiebijeenkomsten in de maand september die bureau Stroom wederom uitvoert. Er bestaat, na het eerste informatieavond debacle, gerede twijfel over bureau Stroom die de enquêtes heeft opgesteld en de wegging zal doen. Waarom heeft de gemeente bureau Stroom alsnog de kans gegeven om opnieuw het participatietraject uit te voeren en waarop is deze gunning gebaseerd? Waarom heeft de gemeente niet een nieuwe gunningsprocedure opgestart om een kwalitatief beter geoccupeerd bureau in te schakelen die vrij is van elke vorm van blaam? De termijn van de participatieprocedure is door de wethouder verlengd. Echter de data van de bijeenkomsten zitten vlak op de sluitdatum voor het indienen van een zienswijze door burgers, namelijk 01 oktober as. Vindt de gemeente dat inwoners van de gemeente Waalwijk voldoende tijd hebben, om op basis van verkregen informatie in de maand september, een zienswijze te formuleren? Was het niet verstandiger geweest dat de datum van indienen zienswijze</p>	<p>Wij nemen kennis van uw mening over de wijze waarop de participatie is opgezet. Op basis van ervaringen tijdens het werkatelier waar u bij aanwezig was en het misbruik van de online enquête heeft er een herijking van het proces plaatsgevonden en is er een verlenging van de participatietermijn geweest. In deze periode hebben veel inwoners gebruik gemaakt van de mogelijkheden om vragen te stellen, reacties af te geven, de vernieuwde enquête in te vullen en deel te nemen aan de georganiseerde bijeenkomsten. Wij zijn zeer tevreden over de wijze waarop dit proces is verlopen en begeleid door Bureau Stroom. Wij zijn van mening dat belanghebbenden voldoende gelegenheid hebben gekregen hun reactie te geven. De technieken voor de opwek van duurzame energie zijn</p>	<p>Er wordt op de te hanteren technieken een focus gelegd op het slim combineren van de verschillende opwektechnieken.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	<p>na 01 oktober was gelegd? Indien nee, welke argumentatie hanteert de gemeente dan?</p> <p>De antwoorden van de gemeente op gestelde vragen in de informatiebijeenkomst van 7 juli jl., zoals vermeld op de website van de gemeente Waalwijk, bevatten onduidelijke informatie. Het antwoord van de gemeente op specifiek de vraag: "is het zeker dat er windmolens komen? is: "Bij de vaststelling van de visie Duurzaam Waalwijk heeft de gemeente besloten dat tot 2030 de benodigde energie met beproefde technieken wordt opgewekt, zoals met windenergie en zonne-energie. De raad heeft kennisgenomen van de kadernota. In de kadernota staat dat we de benodigde energie vooral met windmolens willen opwekken De raad heeft besloten dit aan te dragen voor de regionale Energie en Klimaatstrategie (REKS). Voordat de raad de kadernota definitief vaststelt, wil de raad eerst de mening weten van inwoners en andere betrokkenen."</p> <p>Vindt de gemeente dat absoluut blijkt uit de besluiten van de gemeenteraad van datum 06 februari jl. dat 'de windmolens er komen'?</p> <p>Wat ziet de gemeente als beslismoment om windenergie als duurzame bron te willen gaan gebruiken voor opwek van duurzame energie en waarop is dit gebaseerd?</p> <p>Over participatie wordt slechts summier geschreven in de concept-kadernota terwijl tegelijkertijd wordt erkent dat participatie zorgt voor bouwstenen, in de zin van draagvlak en vertrouwen. In de concept-kadernota is niet aangegeven wat de term draagvlak exact betekent. Draagvlak is niet geoperationaliseerd en het is voor eenieder onduidelijk wanneer er voldoende of onvoldoende draagvlak is van de burgers voor de beoogde ambities van de gemeente in het kader van de klimaatambities. Betekent 100 ongeruste burgers dat de gemeente concludeert dat er onvoldoende draagvlak is voor het project of moeten dat er 1.000 of 10.000 zijn? Moet er een burgerinitiatief zijn met handtekeningen of een massaal protest voor het gemeentehuis om de gemeente haar ambities te laten aanpassen? Wanneer is er voldoende draagvlak voor de uitvoering van de beoogde klimaatambities? De gemeente moet een duidelijk kader opstellen over wat draagvlak inhoudt. Van de informatieavonden worden verslagen gemaakt in hoofdlijnen. Maar wie stelt deze verslagen op en klopt de interpretatie van deze persoon wel? Indien ja, wat zijn de argumenten van de gemeente in deze? Aangezien het belang van deze verslagen aanzienlijk is, immers deze worden als bijlagen toegevoegd bij de definitieve kadernota, moet hierover duidelijke informatie worden verstrekt aan de inwoners van de gemeente Waalwijk. Daarnaast is er de vraag of burgers de mogelijkheid hebben om bezwaar te maken indien de samenvatting en beoordeling van de eigen zienswijze niet conform hetgeen hij of zij heeft geschreven of bedoeld? Indien nee, waarom niet?</p>	<p>uitgebreid beschreven in de kadernota en worden in de definitieve versie nog eens nader toegelicht, waarbij de focus ligt op een slimme combinatie van de wind- en zonne-energie.</p> <p>Beslismomenten om wind als mogelijke techniek in te zetten, zijn er geweest met betrekking tot de mogelijke realisatie van het windpark aan de oostzijde van het zoekgebied in de voorgaande jaren. In dat kader is door de raad gevraagd de windontwikkeling aan de oostzijde in een breder perspectief te plaatsen, hetgeen heeft geleid tot het opstellen van deze kadernota.</p>	

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	<p>Flora en fauna In de concept-kadernota wordt in haar geheel niet ingegaan op de effecten van haar plannen en de gezondheid van dieren in het voorkeursgebied. Wat is de reden/zijn de redenen voor de gemeente om geen informatie te geven over de mogelijke effecten van grootschalige opwek van duurzame energie en dan meer specifiek van windmolens op dieren en hun leefmilieu en oplossingen hiervoor aan te dragen? In de omgeving van het zoekgebied voor windmolens zijn meerdere natura 2000 gebieden. Evenzo heeft de provincie projecten lopen in het zoekgebied ter bescherming van flora en fauna. Bijten deze projecten niet met de voorgenomen plannen van de gemeente inzake grootschalige opwek van duurzame energie? Welke deskundigen heeft de gemeente ingeschakeld om zeker te zijn dat er geen schade zal worden toegebracht aan flora en fauna?</p>	<p>Uiteraard zullen de concrete projecten moeten voldoen aan wet- en regelgeving. Dit betekent dat er op projectniveau geen sprake is van onaanvaardbare gevolgen voor de fauna. Nader onderzoek zal steeds per initiatief noodzakelijk zijn om dit te kunnen bepalen.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>
	<p>In het kader van algemene uitgangspunten die bepalend zijn voor deze concept kadernota is de vraag hoe de gemeente haar verhouding ziet ten aanzien van de REKS? Immers, het college laat duidelijk blijken dat zij in haar werkwijze en agendabepaling sterk afhankelijk is van de deadlines die de REKS stelt. RESSEN hebben geen staatsrechtelijke status en zijn niet wettelijk gebonden aan landelijke doelen. Ook hebben zij geen institutionele beslissingsbevoegdheid. Ziet de gemeente het REKS als een orgaan welke dwingende maatregelen kan opleggen aan de gemeente Waalwijk zonder dat de gemeente de mogelijkheid heeft hiervan af te wijken? Zo ja of zo nee, welke argumenten hanteert de gemeente hiervoor? Een gemeente kan zeggen we doen het anders dan de RES; juridisch is (nog) niet bepaald hoe de overheid dan dwang gaat inzetten.</p>	<p>De gemeente ziet haar kadernota als input voor de regionale energiestrategie. Het definitieve bod van de regionale energiestrategie wordt een formeel besluit van alle gemeenteraden van de regiogemeenten. De gemeente houdt zich aan het realiseren van het bod. De regionale energiestrategie is geen apart orgaan.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>
	<p>Juridische risico's: Binnen de juridische risico's horen vragen als: wie is de eigenaar van de windmolens, wie wordt de ontwikkelaar, worden er samenwerkingen aangegaan, hoe weten we dat de opbrengsten bij de gemeente terecht komen en in welke vorm (is het volatiel of niet)? Financiële risico's: De gemeente Waalwijk geeft in de "Financiële uitgangspunten" niet aan wat de daadwerkelijke risico's zijn. De concept-kadernota geeft enkel de benamingen 'kosten en opbrengsten' aan zonder in te gaan wat deze inhouden. Binnen de financiële risico's horen vragen als: wat is de ontwikkelsom, is de balans van de gemeente voldoende sterk om te kunnen lenen, hoe ziet de marktverwachting van de energiemarkt eruit, is er een kostprijs bekend, wat is de begrootte opbrengst in de meerjarenbegroting van de gemeente, is er een gemeentebegroting gemaakt met en zonder windmolens, wat is de rendabiliteit van windmolens? Organisatorische risico's: Binnen de organisatorische risico's horen vragen als: is er een deskundige in de gemeente aanwezig inzake duurzame energie, en zo ja moet er een CV openbaar worden gemaakt, is er een voldoende adequaat apparaat aanwezig om O & M (operations & maintenance) te executeren, heeft de gemeente nagedacht over de volatilititeit van de marktprijs van windenergie, is er een plan überhaupt voor Waalwijk Duurzaam met deelplannen uitgewerkt en niet alleen met wat-vragen maar ook met hoe-vragen (dus niet alleen ambities), heeft de gemeente de toets van</p>	<p>De kadernota gaat niet over individuele businesscases, maar over de voorwaarden onder welke grootschalige elektriciteitsopwekking de komende negen jaar in onze gemeente kan worden vormgegeven en waar.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	houdbare gemeente financiën doorstaan? Waarom wordt in de concept-kadernota in het geheel geen informatie beschikbaar gesteld over bovengenoemde risico's?		
	In de concept-kadernota behoort ook een verwijzing te worden opgenomen naar planschade. Hoe gaat de gemeente om indien na het plaatsen van instrumenten voor grootschalige opwek van duurzame energie er sprake is van schade voor omwonenden? Denk hierbij specifiek aan de mogelijke waardedaling van grond, huizen en onderhavige panden. De lijst van planschade kan niet uitputtend zijn omdat in de toekomst eventuele schade kan worden opgelopen door mens en dier die niet waren voorzien. Maar wat doet de gemeente als er te veel financiële risico's zijn gelopen en er schulden ontstaan? Worden deze dan ook gedeeld met de samenleving? Hoe ziet de gemeente dit voor zich? Uit een raadsgriffie van de gemeente Den Helder (2009) waarin in algemene bewoordingen het begrip kaderstelling wordt toegelicht, gemeenteraad.denhelder.nl. In het addendum jl. worden een aantal zaken tegengesproken die in de concept-kadernota staan. Wat is nu de juiste en leidende informatie voor mij als burger? Betekent terugvloeiën van rendementen naar de samenleving inderdaad de algemene reserves?	De Wet ruimtelijke ordening voorziet in de mogelijkheid om planschade aan te vragen in het geval van waardedaling van onroerende zaken als gevolg van ruimtelijke besluitvorming. Voorafgaand aan die besluitvorming wordt vaak een inschatting hiervan gemaakt om de risico's in beeld te brengen. De kadernota vormt niet een dergelijk besluit; dit komt pas aan de orde bij concrete projecten. Per ingediend project zal worden gekeken of en onder welke voorwaarden de gemeente deel zal nemen en mogelijke revenuen zal ontvangen. Het is dan aan de gemeenteraad om te bepalen waar zij deze middelen aan besteden. Dit is een politiek besluit en staat los van de inhoud van deze kaderstellende nota.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.
	Volksgezondheid en voorzorgsbeginsel: In de concept-kadernota wordt heel summier aandacht besteed aan de volksgezondheid in verband met de grootschalige opwek van duurzame energie en dan met name door windmolens. Waarom wordt er gekozen om heel summier in te gaan op het onderwerp volksgezondheid? Immers in de discussies over windmolens komen juist vragen over de effecten van windmolens op de gezondheid van de burgers naar voren. Vragen over geluid, slagschaduw en stress zijn vragen die bij dit soort trajecten om aandacht vragen. In de concept-kadernota wordt ook aangegeven dat in het dossier grootschalige opwek duurzame energie het aspect volksgezondheid een belangrijk algemeen uitgangspunt is. Wat is de reden voor de gemeente om slechts een paar zinnen te wijden aan dit onderwerp? Zou het juist niet verstandig zijn om op volksgezondheid en windmolens dieper in te gaan om zodoende angsten weg te kunnen nemen? Kan de gemeente aangeven welke wet- en regelgeving geldend zijn hiervoor zoals zij aangeeft? Immers de burger beschikt over veel minder kennis en informatie dan de overheid. Evenzo is er de vraag waarom de gemeente alleen windenergie wil inzetten voor opwek van duurzame energie en nauwelijks gebruik willen maken van zonne-energie behalve proefvelden? De informatie die wordt gepresenteerd over zonne-energie bevat geen verwijzingen naar bronnen en deskundigen. Welke zijn dit? Hoe staat de gemeente tegenover proefvelden voor windenergie, net zoals zonne-energie, om daarna te kunnen evalueren samen met derden zoals burgers, wat het proefveld heeft bereikt?	Deze aspecten wordt slechts oppervlakkig benoemd in deze kaderstellende nota, omdat dit onderwerpen zijn die bij concrete projecten ontzettend veel aandacht krijgen. Dit zit geborgd in wet- en regelgeving. De kadernota gaat niet over individuele businesscases, maar over de voorwaarden onder welke grootschalige elektriciteitsopwekking de komende negen jaar in onze gemeente kan worden vorm gegeven en waar.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	Aangezien ik als inwoner van de gemeente Waalwijk onvoldoende informatie heb mogen ontvangen tijdens de proces participatie, in de concept-kadernota belangrijke informatie ontbreekt en daarenboven geen mogelijkheid heb om de gegeven informatie in de concept-kadernota naar behoren te controleren door het ontbreken van bronverwijzingen, kan mijn zienswijze niet als uitputtend worden opgevat en behoud ik mij het recht voor om indien nodig aanvullingen te doen. Zoals de concept-kadernota is gepresenteerd wijs ik deze af als onvolledig en vraag ik de raad om actief kaders te gaan stellen voor een kadernota die volledig is en daarmee alle risico's in kaart brengt zodat zowel de raad, als het college en de inwoners van de gemeente Waalwijk met het volle besef een daadwerkelijke keuze kunnen maken in het kader van de klimaatambities en grootschalige opwek van duurzame energie.	Er is gedurende het participatieproces uitgebreid en open gecommuniceerd. Verzoeken om informatie zijn opgepakt en veel gestelde vragen zijn opgenomen op de gemeentelijke website.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.
80	1. Wij staan positief tegenover het opwekken van duurzame energie. Het is echter van het grootste belang dat in de kadernota wordt opgenomen dat eerst maximaal wordt ingezet op zonnepanelen op daken, er is daar nog een hele wereld te winnen, en minimaal op het plaatsen van zonnepanelen op steeds schaarser wordende vruchtbare akkergrond. De windmolens die daarna nog nodig zijn dienen geplaatst te worden in de kern van de industriezone in Waalwijk en niet in de maagdelijk lege, boomloze polders.	De gemeente wil graag dat geschikte daken eerst gebruikt worden voor zonnepanelen. Op dit moment kunnen wij dat nog niet juridisch afdwingen. In de kadernota is nu meer aandacht voor zon op daken.	Kadernota aanpassen met potentie zon op daken.

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	<p>2. Ik doe een beroep op U en de gemeenteraad van Waalwijk om het unieke, kleinschalige rivierenlandschap rondom het Oude Maasje te beschermen, een landschap dat mede wereldberoemd is geworden door de aanleg van terpen en de bouw van moderne duurzame veebedrijven. Dit unieke landschap tussen zand, veen en klei en in de overgang van "De Natte Parel" naar het rivierenlandschap van de Langstraatpolders wordt voor eeuwig aangetast door de bouw van deze MASTODONTEN windmolens.</p>	<p>Wanneer wij onze lokale duurzaamheidsambities op het gebied van opwek van duurzame elektriciteit in 2030 willen realiseren, zal de plaatsing van een substantieel aantal windmolens onontkoombaar zijn. Hierbij ontkomen wij dan niet in het maken van keuzes. Met u zijn wij van mening dat deze windmolens invloed hebben op het rivierenlandschap. Deze invloed is echter niet onomkeerbaar. Wij sluiten namelijk niet uit dat er in de loop van de tijd nieuwe vormen van duurzame opwek worden ontwikkeld, waardoor windmolens in de toekomst niet of minder nodig zijn. Windmolens worden nu gepland met een levensduur van twintig jaar waarna zij worden verwijderd. Dit is provinciaal beleid. De businesscase van windturbines is afhankelijk van opbrengsten. Deze hangen nu nog samen met de Subsidie Duurzame Energie die door het ministerie wordt verstrekt. De hoogte van windturbines en de beschikbare modellen hangen hier nauw mee samen. Daarnaast is het streven het grondgebruik zo efficiënt mogelijk in te vullen, wat betekent dat de turbine zo veel mogelijk energie per locatie moet opwekken. Zo zijn er ook veel minder windmolens nodig voor de energiebehoefte. Tot slot stellen wij in dat wij elke twee jaar parallel aan de REKS evalueren of de opgave met de meest efficiënte technieken wordt ingevuld ofwel bijgesteld moet worden.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	<p>3. De vrees, de angst, bestaat dat na de bouw van deze reusachtige windmolens door geluid, trilling en slagschaduw van draaiende windmolens schade ontstaat aan mens en dier, en mogelijk ook nog schade aan gebouwen. Dit wordt mede versterkt door de hoogte van de terpen, de afstand tot de windmolens en de tiphogte van de molens. Ook de rol van het Oude Maasje, tussen terp en windmolen, moet niet onderschat worden wat betreft het doorgeven en versterken van geluid, trilling en weerkaatsing van slagschaduwlicht. WIJ VERWACHTEN DAAR ONDERZOEK EN RAPORTAGE over alvorens u verder gaat met uw plannen.</p>	<p>Ontwikkelaars zullen bij een concreet project onderzoek doen naar geluid en slagschaduw. Dit is wettelijk geborgd.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>
	<p>4. Door de hoogte van de terpen en het verbod om bomen te planten op de dijken en in de Overdiepse Polder is mens en dier daar onbeschermd overgeleverd aan de slagschaduw van deze windmolens, een effect dat zich uitstrekt tot niet alleen de dichtstbijzijnde terpen maar wellicht over de gehele polder. Ook koeien die buiten lopen zullen daar last van hebben, er wordt gesproken over enkele liters melk minder per dier per dag.</p>	<p>Ontwikkelaars zullen bij een concreet project onderzoek doen naar slagschaduw. De gemeente zal dit toetsen.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	<p>5. Mocht de bouw van de windmolens onverhoopt noodzakelijk zijn dan dient er gekeken te worden naar "het buitenland", Denemarken en Duitsland, waar bij dergelijke windmolens afstanden van minimaal 1.000 meter naar bewoning en bedrijven met veehouderij worden gehanteerd. Ook de gemeente 's-Hertogenbosch gaat in vergelijkbare gevallen deze afstand hanteren. In die visie past het beter om windmolens te bouwen aan de noordrand van de Overdiepse Polder, kort tegen de Bergse Maas. Hier past het beter in dit grootschalige landschap, op redelijke afstand van een gegraven rivier, ver genoeg van bewoning en gebouwen.</p>	<p>Voor windturbines gelden wettelijke geluidsnormen uit artikel 3.14a van het Activiteitenbesluit. Als het in een concreet geval nodig blijkt om een afstand van 1.000 meter aan te houden om aan deze geluidsnormen te kunnen voldoen, zal die afstand worden gehanteerd. Dit is echter afhankelijk van de concrete omstandigheden van het geval, zoals het type windturbine, de positionering ten opzichte van de woning, geluidafschermdende werking etc. Het stellen van een vaste afstandsnorm is niet noodzakelijk om een aanvaardbaar woon- en leefklimaat te kunnen waarborgen, zolang aan de wettelijke geluidsnormen kan worden voldaan en rekening wordt gehouden met cumulatieve geluidsbelasting. De Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft dit in een recente uitspraak van 8 april 2020 nog eens bevestigd. Daarbij heeft de Afdeling tevens geoordeeld dat het feit dat omringende landen als Denemarken en Duitsland andere normen hanteren, niet betekent dat in redelijkheid niet van artikel 3.14a Activiteitenbesluit kan worden uitgegaan. In de kadernota is opgenomen dat wij zullen aansluiten bij deze wettelijke normen en dat er zo nodig mitigerende maatregelen moeten worden getroffen om hieraan te voldoen. Voor de concrete invulling van het zoekgebied, waarvan de noordrand van de Overdiepse Polder deel uitmaakt, wordt een MER opgesteld waarin zowel het aspect landschap als de belangen van omwonenden zullen worden betrokken.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	6. Voor een eventuele plaatsing van de windmolens dient er een nulmeting uitgevoerd te worden naar het hoog en laagfrequent geluid en moet er een effectrapportage gemaakt worden naar de te verwachten gevolgen, speciaal naar de situatie bij bewoning en bedrijven op terpen.	Bij elke ruimtelijke procedure, zoals ook de ontwikkeling van windmolens, is het vaststellen van de huidige situatie door middel van geluidsberekeningen een verplicht onderdeel. Dit is in de wet geregeld. U kunt erop rekenen dat dit bij elk project wordt gevraagd en wordt gecontroleerd door de gemeente/ omgevingsdienst.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.
	7. Lusten en lasten. Het kan en mag niet zo zijn dat, ook al moet de gemeente Waalwijk voldoen aan verplichtingen ten aanzien de productie van duurzame energie, hierdoor ALLEEN de gemeente de revenuen opstrijkt over de ruggen van een beperkte groep inwoners die daar levenslang OVERLAST en schade van hebben. Hoe meer overlast, hoe meer meedelen in de financiële winst moet het credo zijn. Dit mag echter niet verrekend worden met de eventueel geleden schade. Deze dient separaat vergoed te worden.	De gemeente gaat uit van 50% lokaal eigendom. De operationele levensduur van windturbines is zo'n twintig jaar. De huidige vergunningen zien tot op verwijdering van de turbines na maximaal 25 jaar.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.
	8. Bewijslast. Ten aanzien van de te verwachten eventuele schade, de eventuele schade en de gerealiseerde schade dient de bewijslast te liggen bij de gemeente Waalwijk en niet bij de bewoners en de bedrijven die de schade moeten lijden en ondergaan. Als inwoners met claims komen dient de gemeente met bewijzen te komen om de geleden schade niet te behoeven te compenseren.	Als inwoners of bedrijven schade lijden als gevolg van besluitvorming over of uitvoering van concrete projecten voor grootschalige opwek, dan zullen eventuele schadeclaims volgens de toepasselijke wettelijke regeling worden behandeld en zal de daarvoor geldende bewijslastverdeling worden gehanteerd.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.
81	De timings in dit participatietraject zijn onrealistisch in relatie tot de deadline voor het indienen van een zienswijze. De avond van 7 juli was uitermate slecht, 26 augustus hadden we zelf georganiseerd en betrof vooral het beantwoorden van vragen en pas gisteravond 29 september was er de eerste avond met een fatsoenlijke toelichting op het concept plan. Neemt Waalwijk haar burgers hiermee wel serieus?	Wij nemen onze inwoners serieus. Dat blijkt uit de aanpassingen in het proces naar aanleiding van de leerpunten uit de bedoelde bijeenkomst. Na de herijking is het traject verlengd en is er gedurende het participatieproces uitgebreid en open gecommuniceerd. Verzoeken om informatie zijn opgepakt en veel gestelde vragen zijn opgenomen op de gemeentelijke website.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	<ul style="list-style-type: none"> • Vindt de gemeente dat absoluut blijkt uit de besluiten van de gemeenteraad van datum 06 februari jl. dat 'de windmolens er komen'? Ons inziens is er te weinig gekeken naar andere opties, zoals bijvoorbeeld het gebruik van zonnepanelen op bedrijven, het verduurzamen van huizen en gebouwen, parkeerterreinen overkappen met zonnepanelen en verlaging energiegebruik in de gemeente. 	<p>Naar aanleiding van de reacties van inwoners is gekeken naar de opgave van de gemeente Waalwijk. Hierbij is nu ook gekeken naar de potentie van de opwek van zonne-energie op daken en andere locaties in de gemeente. In de visie Duurzaam Waalwijk 2030 gaan we uit van een besparing van 15% op het energieverbruik in de gemeente.</p>	<p>De kadernota is aangepast op het onderdeel opgave.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • In de concept kadernota worden afstanden van windmolens genoemd van 750 meter tot bebouwing in de bebouwde kom en 400 meter tot bebouwing buiten de bebouwde kom. Wettelijk gezien zijn er geen afstandscriteria, wel geluidsnormen. Ingenieursbureau Witteveen en Bos heeft tijdens de inloopavond op 29 september duidelijk uitgelegd en middels visuals laten zien dat het binnen 500 meter onmogelijk is om een goede nachtrust te hebben, nog ongeacht mogelijke andere problemen die er dan kunnen ontstaan. Er werd aangegeven dat vanaf een afstand van 1100 meter de effecten binnenshuis aanvaardbaar worden. De afstanden die aangehouden gaan worden, dienen om de inwoners te beschermen. We adviseren de gemeente dan ook om deze afstandsnormen in de kadernota minimaal op 1100 meter te zetten. 	<p>Voor windturbines gelden wettelijke geluidsnormen uit artikel 3.14a van het Activiteitenbesluit. Als het in een concreet geval nodig blijkt om een afstand van 1.100 meter aan te houden om aan deze geluidsnormen te kunnen voldoen, zal die afstand worden gehanteerd. Dit is echter afhankelijk van de concrete omstandigheden van het geval, zoals het type windturbine, de positionering ten opzichte van de woning, geluidafschermende werking etc. Het stellen van een vaste afstandsnorm is niet noodzakelijk om een aanvaardbaar woon- en leefklimaat te kunnen waarborgen, zolang aan de wettelijke geluidsnormen kan worden voldaan en rekening wordt gehouden met cumulatieve geluidsbelasting. De Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft dit in een recente uitspraak van 8 april 2020 nog eens bevestigd. In de kadernota is opgenomen dat wij zullen aansluiten bij deze wettelijke normen en dat er zo nodig mitigerende maatregelen moeten worden getroffen om hieraan te kunnen voldoen.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	<ul style="list-style-type: none"> • Bovendien willen we iets kwijt over het verschil dat er gemaakt wordt tussen afstanden van windmolens tot de bebouwing binnen de bebouwde kom en buiten de bebouwde kom. Wethouder Dilek Odabasi heeft tijdens de informatieavond in buurthuis Capelle aangegeven dat de reden hiervoor is dat agrariërs ook eigen initiatieven willen ontwikkelen en dat daarom een kortere afstand buiten de bebouwde kom is opgenomen in het concept plan. Wij wonen buiten de bebouwde kom en hebben geen enkele ambitie om eigen projecten te ontwikkelen of om ergens bij aan te sluiten. Dit voelt als discriminatie. Is onze gezondheid minder waard dan van mensen binnen de bebouwde kom? We hopen dat de gemeente de regie in eigen hand houdt zodat alle bewoners op eenzelfde manier behandeld worden. 	<p>Wij gaan uit van wet- en regelgeving. De afstanden die zijn opgenomen in het amendement van de gemeenteraad zijn door de raad zelf toegevoegd. Zoals eerder benoemd in de reactienota wordt voorgesteld om de afstandscriteria los te laten.</p>	<p>Leidt tot aanpassing van de kadernota in zake afstanden vervangen door wettelijke eisen. Rechtsbescherming.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • In de enquête staat een vraag over waar de windmolens geplaatst moeten worden. Hierbij wordt gesuggereerd dat er een keuze gemaakt moet worden. Maar is het niet fair om als er windmolens moeten komen dat deze dan evenredig verdeeld worden over de beschikbare plaatsen in de gemeente? Dit voorkomt een te grote druk op specifieke plekken in de gemeente. 	<p>De opgave verlangt dat er een verdeling komt van het aantal windmolens over het zoekgebied. Daarom wordt voorgesteld deze in een aantal clusters te verspreiden. Er worden geen uitspraken gedaan over de exacte locaties.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • In de concept-kadernota wordt heel summier ingegaan op draagvlak en volksgezondheid en in het geheel niet op risico's en leef kwaliteit van dieren. Dit zijn onderwerpen die algemeen aanvaard onderdeel zijn van dergelijke projecten. We maken ons zorgen over alle aspecten van onze gezondheid en leefomgeving en zouden hier graag ook in de kadernota elementen van terug willen zien. 	<p>De onderwerpen die u aanhaalt, zijn standaard onderwerpen die uitermate goed onderzocht moeten worden bij grootschalige wind- en zonneprojecten. De wetgeving verplicht dit bij alle procedures die ruimtelijk van aard zijn. Ook worden er vaak, indien van toepassing, specifieke eisen vastgelegd in de omgevingsvergunning behorend bij een dergelijk park. Bij concrete projecten worden deze onderwerpen dus grondig meegewogen. In de meeste gevallen gaan deze plannen ook nog naar de raad voor een verklaring van geen bedenking.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
82	Gemeente Waalwijk vraagt aan bewoners om kaders aan te geven bij de Concept kadernota voor 1 oktober. Feit is dat het voor de bewoners heel lastig is omdat ze onvoldoende geïnformeerd zijn. De infoavond in Sprang-Capelle vond plaats op 29 september. 7 juli was een vreselijke avond maar dat is jullie inmiddels bekend. Er komt enorm veel bij kijken. Met andere woorden, het is heel complex. Het is zelfs zo dat mensen geen idee hebben dat het over windmolens gaat, met de titel Concept kadernota Grootschalige Opwek Duurzame Energie. De enquête geeft ook niet goede signaal af. Praat mee over duurzame energie met een kleine column over windmolens staat er op de folder van de enquête. Ben duidelijk en transparant. Daarbij, waarom niet de betrokken bewoners beter betrekken bij participatie-traject. Het moet allemaal zo snel mogelijk. Dat kan niet met zo'n immens groot project. Ik heb dat meerdere keren bekend gemaakt aan wethouder Dilek-Odabasi. Ik vind dat ik als burger niet serieus word genomen met dit participatie-traject. Daarom vraag ik ook weer om uitstel.	Wij nemen onze inwoners serieus. Dat blijkt uit de aanpassingen in het proces naar aanleiding van de leerpunten uit de bedoelde bijeenkomst. Na de herijking is het traject verlengd en is er gedurende het participatieproces uitgebreid en open gecommuniceerd. Verzoeken om informatie zijn opgepakt en veel gestelde vragen zijn opgenomen op de gemeentelijke website.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.
	Clusters of lijnopstelling Eerder werd er gesproken over clusters. Dat was beter voor de natuur werd me bij het energie-café 7 juli jl. verteld. Het geeft ook een minder rommelig beeld en de werkzaamheden zijn minder ingrijpend voor de directe omgeving. Later kwam lijnopstelling er toch bij. Wat ook meer overlast gaat geven want er worden uitgestrekter in het aangewezen gebied windmolens geplaatst. Graag clusters. Het komt in de kadernota ook niet duidelijk naar boven waarom cluster of lijnopstelling. Graag duidelijkheid.	Deze reactie past in onze visie van clusters.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	<p>Afstand Windmolens/Overlast De afstand van de windmolens vanaf bebouwde kom moet meer zijn. Nederland heeft daar natuurlijk geen wet voor. Maar bij zulke grote windmolens word er in Europa de regel gehanteerd: hoogte x 10 De afstand die jullie aanhouden van 750 meter is dus niet reëel bij de enorme hoge turbines en zal voor bewoners zeker overlast gaan geven. Graag zien jullie daar wetenschappelijk bewijs. Er word zeker de laatste tijd steeds meer bekend uit onderzoeken dat er zeker lichamelijke klachten kunnen ontstaan. Maar we kunnen het ook omdraaien, hebben jullie wetenschappelijk bewijs dat er géén overlast zal zijn van windmolens? Ik ga dus zeker niet akkoord met de afstand van 750 meter vanaf bebouwde kom. Geluidsoverlast is voor mij een hele grote zorg. Dat ik vlakbij de A59 woon weet ik en ook die overlast is vele malen erger geworden vanwege de grote bedrijven die Waalwijk rijker is geworden. Het geluid van een windmolen wil ik daar niet bij hebben. Graag hierover meer duidelijkheid over in de kadernota.</p>	<p>Voor windturbines gelden wettelijke geluidsnormen. Om een extra waarborg te bieden voor bescherming tegen slaapverstoring is de extra beoordelingsmaat Lnight in de wettelijke normen opgenomen. Als het in een concreet geval nodig blijkt om een afstand van 1.000 meter aan te houden om aan de geluidsnormen te kunnen voldoen, zal deze worden gehanteerd. Dit is echter afhankelijk van de concrete omstandigheden van het geval, zoals het type windturbine, de positionering ten opzichte van de woning, geluidafschermdende werking etc. In een recente uitspraak heeft de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State nog eens bevestigd dat er geen aanleiding gevonden kan worden voor de conclusie dat er een direct verband is tussen windturbines en gezondheidsklachten, mits aan de wettelijke normen wordt voldaan. Daarnaast moet uiteraard rekening wordt gehouden met cumulatieve geluidsbelasting. Het stellen van een vaste afstandsnorm is derhalve niet noodzakelijk om een aanvaardbaar woon- en leefklimaat te kunnen waarborgen.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>
	<p>Duurzaam of verdienmodel Uit de kadernota begreep ik dat er 50% zou terugvloeien naar de bewoners. Sociale wind noemen ze dat geloof ik. Maar bij het addendum dat in september werd gepresenteerd lijkt het een melkkoe te worden voor de gemeente. Wat een omslag ineens. Het heeft niets meer met duurzaam te maken. En dat over de ruggen van bewoners die en woongenot in moeten gaan leveren en waardevermindering gaan zien van hun huizen. Juist in deze vervelende Corona tijd is je huis je veilige thuishaven. Daarom is er ook uitstel nodig. Ik verzoek dus om deze concept kadernota niet vast te stellen. En rekening te houden met deze zienswijze bij de vaststelling van de definitieve kadernota.</p>	<p>In de kadernota is opgenomen dat ten minste 50% lokaal eigendom gerealiseerd moet worden. De wijze waarop dit vormgegeven wordt, zal uitgewerkt worden per afzonderlijk project. In de aangepaste kadernota zijn de manieren waarop dit zou kunnen nader geduid.</p>	<p>In de kadernota is lokaal eigendom nader geduid.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
86	Windmolenpark 1 Voor uitbreiding van een windmolenpark ben ik geen voorstander. Sterker nog ik ben er op tegen.	Voor kennisgeving aangenomen.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.
	<p>Zonnepanelen Uitbreiding van het aantal zonnepanelen op de voormalige afvalstortplaats aan de Gansoijensesteeg is een goed plan. Verdere uitbreiding van zonnepanelen is zeer gewenst. Dit moet dan vooral gezocht worden op grote gebouwen en dan gaat de gedachte meteen uit naar de industrieterreinen. Zeker op die 'dozen'-verzameling gebouwen op Haven 8 west. Maar voor nog meer energie te samen op alle gebouwen van alle industrieterreinen. Er kan weinig hiertegen ingebracht worden , gezien de lichtere constructies van de zonnepanelen in verband met de gewichtsdruk op de daken. Voor het financiële moeten regelingen komen. Maar ook de woonhuizen in de stad kunnen (letterlijk) verlichting geven. In de eerste plaats de huurhuizenmarkt zoals onder andere Casade. Maar ook het particuliere woningbezit. Hiervoor financiële regelingen/betalingen in de vorm van kosten/baten zoals nu de energie van gas en elektriciteit geregeld is met een maandelijks voorschot verbruikstarief. Dit kan dan ook in de huurwoningen sector. In dit perspectief gezien, kunnen de omliggende Gemeentes met elkaar participeren. Nota bene het gas en de elektriciteit zit momenteel ook in (landelijke/provinciale) algemene aanvoerleidingen. Inmiddels is Casade in actie met zonnepanelen op huizen.</p> <p>Zonnepanelen droppen ergens op weilanden -zonneweiden- is uit den boze. Druist in tegen alle kwaliteiten van landschappelijke gebieden, natuurwaarden en cultuurhistorie. De passerende mens kan daar geen ontspanning zoeken en vinden; ergo zal zich ergeren aan de artificial percelen. Het is landschapsvervuiling. De aan zonneweiden opgeofferde gronden bieden verder geen perspectief voor ander gebruik. De vogelwereld wordt het gebruik ontnomen en het gras en andere planten sterven af.</p>	De gemeente wil graag dat geschikte daken eerst gebruikt worden voor zonnepanelen. Op dit moment kunnen wij dat nog niet juridisch afdwingen. Bij de uitgifte van nieuwe panden op het bedrijventerrein is het realiseren van een dak vol panelen een harde voorwaarde geworden. In de kadernota is nu meer aandacht voor zon op daken.	Kadernota aanpassen met potentie zon op daken.

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	<p>Wind molenpark twee Bij voorstellen voor windmolens wordt al snel verwezen naar het open rivierlandschap. Het gebied tegen het Oude Maasje/Zuiderkanaal. Dit is sowieso finaal af te raden omdat rivieren een leidsweg zijn voor ondermeer de vogelwereld. Vogeltrek en vogelassimilatie voor foerageergebieden en broedplaatsen zijn hier uitermate aanwezig. De ruimte hier zijn duurzame gebieden die gespeend moeten blijven van rondzwaaiende molenwieken. Het is landschapsvervuiling. Het is verrommeling. Dan heeft zich ook nog een partij, 'Energie Gezond Waalwijk', gemeld die met een plan windpark Waalbos komt. Maar liefst twintig, -20- molens willen zij in twee rijen - sowieso verkeerd- in de buitenpolders van Sprang-Capelle en Waspik plaatsen. Deze club van agrariërs en een ontwikkelaar willen daarmee de boer op. Ruimte misbruik, aantasting van landschap, kwaliteit van natuurwaarde, cultuurhistorie, mensbedreigende ovatie, niets staat hun in de weg . Maar sowieso dient de gehele gemeenschap van Waalwijk te profiteren van de opwek van energie.</p>	<p>Wanneer wij onze lokale duurzaamheidsambities op het gebied van opwek van duurzame elektriciteit in 2030 willen realiseren, zal de plaatsing van een substantieel aantal windmolens onontkoombaar zijn. Hierbij ontkomen wij dan niet in het maken van keuzes. Met u zijn wij van mening dat deze windmolens invloed hebben op het rivierenlandschap. Deze invloed is echter niet onomkeerbaar. Wij sluiten namelijk niet uit dat er in de loop van de tijd nieuwe vormen van duurzame opwek worden ontwikkeld, waardoor windmolens in de toekomst niet of minder nodig zijn. Windmolens worden nu gepland met een levensduur van twintig jaar waarna zij worden verwijderd. Dit is provinciaal beleid. De businesscase van windturbines is afhankelijk van opbrengsten. Deze hangen nu nog samen met de Subsidie Duurzame Energie die door het ministerie wordt verstrekt. De hoogte van windturbines en de beschikbare modellen hangen hier nauw mee samen. Daarnaast is het streven het grondgebruik zo efficiënt mogelijk in te vullen, wat betekent dat de turbine zo veel mogelijk energie per locatie moet op wekken. Zo zijn er ook veel minder windmolens nodig voor de energiebehoefte. Tot slot stellen wij in dat wij elke twee jaar parallel aan de REKS evalueren of de opgave met de meest efficiënte technieken wordt ingevuld ofwel bijgesteld moet worden.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	Overige zaken. Hoe kan straks de gewonnen energie opgeslagen worden ? Omzetten naar waterstof ? Een poos geleden waarschuwde een energieleverancier aan particulieren, die stroom aanleveren, dat het net vol zit ? Aardwarmte is ook een optie. Amersfoort heeft de primeur van warmte en stroom uit grondwater, van een diepte tussen 5 tot 7 kilometer. Het bedrijf Larderel Energy verkondigde daarmee : "In één klap hebben we geen windmolens en zonnevelden meer nodig". Den Haag, Rotterdam, Utrecht en Gelderland hebben vergaande plannen klaar voor gebruik van aardwarmte. Maar ook elders in Europa gebeurt dit al op grote schaal. Verder: vernieuwen van zonnepanelen zal minder CO2 genereren dan vernieuwen van windmolens. En/of hoe verhoudt zich het onderhoud aan deze opwekkers ? Al met al reden om plaatsing van windmolens nog eens op de korrel te nemen.	Aardwarmte is vooral een optie voor verwarmen en niet voor elektriciteitsopwekking. De kadernota Grootchalige Opwek van Duurzame Energie gaat alleen over het opwekken van elektriciteit.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.
88	Cliënte heeft ons verzocht namens haar te reageren op de concept kadernota grootschalige opwek duurzame energie. In deze conceptnota worden gebieden in kaart gebracht die ruimtelijk en technisch geschikt zijn voor grootschalige opwek van duurzame energie. Uit de nota blijkt dat gekozen wordt voor de grootschalige opwek van windenergie, beperkt aangevuld met middelgrote zonnepanelen. Twee gebieden die worden aangewezen liggen ten noorden van de A59. Cliënte woont aan de andere kant van de snelweg. Visie cliënte Cliënte maakt graag gebruik van de mogelijkheid om haar visie kenbaar te maken maar vraagt zich eerlijk gezegd wel af of ze daar nog heel veel mee opschiet. Naar zij begrepen heeft is er in de aangewezen gebieden al grond door boeren verkocht aan projectontwikkelaars. Zij heeft dan ook het idee dat de feitelijke locatiekeuze al is gemaakt. Tot slot is van belang dat cliënte wederom wordt geconfronteerd met een verandering in haar directe leefomgeving. Dit heeft een negatieve impact op haar woongenot én op de waarde van haar woning. In 2019 werd zij al geconfronteerd met het inpassingsplan Westelijke Langstraat en bijbehorend peilbesluit. Dit zorgt voor vernatting en (mogelijke) schade aan haar eigendom. U wordt verzocht de kadernota niet vast te stellen. Althans deze voor vaststelling aan te passen met in achtneming van hetgeen in deze brief naar voren is gebracht.	In het verleden heeft de provincie het gebied ten westen van industrieterrein Haven al aangewezen als zoekgebied voor windenergie. Voor de goede orde willen wij erop wijzen dat er geen concrete locaties voor windturbines en zonnevelden worden c.q. zijn aangewezen. De Wet ruimtelijke ordening voorziet in de mogelijkheid om planschade aan te vragen in het geval van waardedaling van onroerende zaken als gevolg van ruimtelijke besluitvorming. Voorafgaand aan die besluitvorming wordt vaak een inschatting hiervan gemaakt om de risico's in beeld te brengen. De kadernota vormt niet een dergelijk besluit; dit komt pas aan de orde bij concrete projecten.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.
	Inhoudelijk maakt cliënte zich zorgen over het feit dat in de nota nauwelijks aandacht wordt geschonken aan het behoud van een goed woon- en leefklimaat voor de inwoners van de gemeente. Er wordt gekeken naar hoe aan bepaalde doelstellingen kan worden voldaan. Voor het belang van de inwoners lijkt echter weinig oog. Cliënte is van mening dat er goed afstand moet worden gehouden vanuit veiligheidsoverwegingen. Hierover is in de nota niets terug te vinden. Ook wordt er nauwelijks ingegaan op de gevaren voor de gezondheid. Er wordt enkel opgemerkt dat wet- en regelgeving wordt nageleefd. Cliënte is daarmee echter nog niet gerustgesteld. De vraag is namelijk of de bestaande wet- en regelgeving voldoende is om een goed woon- en leefklimaat te garanderen. Er is vanuit bijvoorbeeld de WHO en vanuit GGD's	Wij zijn van mening dat het woon- en leefklimaat van onze inwoners gewaarborgd dienen te zijn. Het college is ook van mening dat het principe van een goede ruimtelijke ordening, waaraan te allen tijde moet worden voldaan, een dergelijke waarborg reeds biedt. Het uitgangspunt bij ruimtelijke ontwikkelingen is immers dat deze weliswaar enige effecten met zich	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	<p>in het verleden al aangedrongen op nadere eisen. Dit omdat uit onderzoek blijkt dat omgevingsgeluiden flink negatieve effecten hebben op de gezondheid. Vooral bij langdurige blootstelling kunnen omgevingsgeluiden volgens de WHO leiden tot psychische en lichamelijke klachten.</p>	<p>kunnen meebrengen, maar geen onaanvaardbare hinder mogen opleveren voor omwonenden. Er moet sprake blijven van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. Wanneer als uitgangspunt wordt genomen dat er geen enkel of geen noemenswaardig effect mag zijn, zouden veel ontwikkelingen simpelweg niet kunnen plaatsvinden. Bij concrete plannen en projecten voor windturbines wordt de ruimtelijke aanvaardbaarheid beoordeeld. Hiervoor worden onder meer geluidsonderzoeken uitgevoerd, waaruit moet blijken of kan worden voldaan aan de wettelijke geluidsnormen voor windturbines. Hiervan is de normering gebaseerd op onderzoek naar de ervaren hinder van windturbines bij een bepaalde geluidbelasting aan de gevel. In die normen is rekening gehouden met het effect van laagfrequent geluid, zo blijkt ook uit recente beantwoording van Kamervragen hierover. Voor de nacht is een specifieke, lagere norm gesteld om slaapverstoring tegen te gaan. Daarnaast wordt in het kader van een goede ruimtelijke ordening altijd gekeken naar cumulatieve geluidseffecten. Aan de hand van de wettelijke normen en de cumulatieve geluidsbelasting zal per ontwikkeling worden bepaald welke afstand moet worden aangehouden om een aanvaardbaar woon- en leefklimaat te garanderen. Zo nodig moeten mitigerende maatregelen worden getroffen, volgens de kadernota.</p>	

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
89	<p>Duurzaamheid: heeft duurzaamheid hoog in het vaandel staan. Dit is iets waar we allemaal aan mee moeten en kunnen werken. De inwoners kunnen hier zelf veel in betekenen, met extra stimulans van de gemeente. Zo kunnen we inzetten op energiebesparing (Het stimuleren van energiezuinige apparatuur en isoleren van woningen) maar ook in de vorm van kleinschalige opwekking, denk aan zonnepanelen op je eigen dak of kleinschalige projecten in je eigen buurt. Alle energie die we niet nodig hebben, hoeven we ook niet op te wekken.</p>	<p>Wij ondersteunen deze instelling van harte en zullen de komende jaren vanuit het programma Duurzaamheid lokale inzet hierop ondersteunen. Zo komt er binnenkort een energieloket voor onze gemeente waar iedereen terecht kan voor vragen omtrent de verduurzaming van zijn/haar eigen huis.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>
	<p>Plaatsing van de windturbines: We hebben tijdens de informatiebijeenkomsten via de getoonde Visuals een inkijk gekregen wat het betekent voor Waspik. Vanuit veel gezichtspunten vanuit Waspik zijn de windturbines zichtbaar. We kunnen ons als Platform dus wel vinden in de zinsnede die in de concept kadernota is opgenomen: "Grootschalige opwek van windenergie mag niet leiden tot onaanvaardbare aantasting van de belangrijkste pijler van ruimtelijke kwaliteit: De grootschalige openheid van het gebied. Tevens mogen initiatieven niet leiden tot verrommeling van dit gebied. Vandaar dat we de windturbines niet graag zien ter hoogte van de kern Waspik, of er moet voldoende doorkijk gerealiseerd worden, we vragen ons af of de 2,5 km dan voldoende is, en hoe deze doorkijk wordt bepaald, van middelpunt tot middelpunt van de clusters of de windturbines die het kortst bij elkaar zijn geplaatst? Gelet ook op de nog uit te breiden Waspikse haven en het nieuwe geplande industriegebied aan de oostzijde van deze haven. Mocht het toch zo ver moeten komen tot plaatsing van windturbines, eventuele clustering heeft onze voorkeur.</p>	<p>We hebben de voorkeur voor clusteropstellingen gezien het landschap. Dit is juist om zo weinig mogelijk het open gebied aan te tasten. Bij concrete projectaanvragen zullen deze afstanden onderling (tussen clusters) opnieuw en specifieker tegen het licht worden gehouden. Voor het zoekgebied, wordt eerst een MER opgesteld om tot een zorgvuldige invulling van het gebied te komen en alle betrokken belangen op transparante wijze te kunnen wegen.,</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>
	<p>De gezondheidsonderzoeken en wet- en regelgeving zijn veelal gebaseerd op de kleinere type windturbines. Het verzoek is bij de bepaling van de plaats van de windturbines rekening te houden met de grotere typen windturbines en met de daarbij behorende gezondheidsonderzoeken. Zo heeft de gemeente 's Hertogenbosch al een aanpassing gedaan in hun kadernota en heeft de afstand tot de bebouwing aangepast tot minimaal 1.000 meter. Ook de techniek tijdens de informatiebijeenkomst, gaf aan dat minimaal 1.000 meter, en zeker voor de nachtelijke uren, een norm zou moeten zijn. En natuurlijk de natuur. In de uitvoering zou hierbij rekening gehouden moeten worden door aan te geven dat er gebruik gemaakt moet worden van de nieuwste technieken voor het voorkomen van schade aan de fauna. (Zoals bijvoorbeeld 1 donkere wijk)</p>	<p>In Nederland is, net in de meeste landen met bescherming tegen hinder door windturbinegeluid is, de normering gebaseerd op geluidsniveaus aan de gevel en niet op afstand tot bebouwing. Het geluidsniveau aan de gevel is directer te relateren aan de hinder dan een afstandsnorm. Ook de WHO (World Health Organisation - oftewel de Wereld Gezondheidsorganisatie) bepaalt de verwachte hinder op basis van geluidsniveaus aan de gevel en niet op basis van afstand.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	<p>Het uitgangspunt dat de verdeling van de kosten en (met name) de opbrengsten van de partijen zodanig wordt vormgegeven dat een aanzienlijk deel van de revenuen terugvloeit naar de samenleving, wordt door het platform onderschreven. Het minimaal genoemd percentage, 50%, van de revenuen zou veel hoger moeten en kunnen zijn. Mogelijk ook aangeven dat er gewerkt wordt met hindercirkels om de windturbines, en dat de inwoners die de meeste hinder gaan ondervinden van de windturbines de grootste revenuen ontvangen. Let wel deze revenuen aanwenden voor verduurzaming voor zowel de mens als de natuur en niet voor de algemene middelen. Vormen kunnen zijn coöperaties zoals LangstraatZon met het te realiseren zonnepark waarbij de revenuen volledig ten goede komen aan de leden. E.e.a. moet gefaciliteerd worden door de gemeente.</p>	<p>Wij zijn het met uw opmerking eens. 50% is voor de gemeente het minimum en gaat over eigendom, niet over revenuen (met eigendom worden revenuen betrokken) . Als onverhoopt middelen uit ontwikkelingen naar de gemeente gaan, zal de politiek besluiten waar deze middelen aan worden besteed. Vooralsnog worden zij veilig gesteld in de algemeen reserve van de gemeente, waarna zij hun bestemming kunnen vinden via de raad.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>
	<p>Er kan tussen nu en 2030 veel veranderen. De techniek staat niet stil. Nu staan er windturbines stil, wanneer ze wel zouden moeten draaien, omdat men de elektriciteit niet kan leveren aan het net omdat deze energie niet nodig is. We zouden toch graag zien dat de opslag van energie ook aandacht krijgt en dat de energie wordt opgeslagen en we later gebruik kunnen maken van deze opgeslagen energie.</p>	<p>Uw reactie heeft betrekking op Rijksbeleid. De gemeente Waalwijk en deze kadernota gaan hier (helaas) niet over.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>
90	<p>Allereerst zat er in mijn optiek maar een echte deskundige welke zich terdege had voorbereid en dat was de heer Eric de Jong. Chapeau. Allereerst viel het mij op dat er in de kadernota enkel is gesproken over een bruto aantal Mega Watt. Dat geeft een erg vertekend beeld. Je hoort ook de opgewekte stroom door burgers en bedrijven in beeld te brengen en af te trekken van de benodigde Bruto stroombehoefte.</p> <p>Tevens zal een dergelijk mooi uitzicht minder mensen lokken om in Waalwijk te gaan wonen waardoor de ambitie van groei in het nauw komt. Ook lijkt het wel of men niet open wil staan voor alternatieven en dat Waalwijk denkt een pot met goud te winnen.</p> <p>Zoals U allen weet zijn windparken in heel Nederland erg omstreken, nergens worden ze zo hoog en zo dicht bij woningen als wat Waalwijk in zijn onbezonnenheid van plan is. Wanneer vallen de schellen van de ogen? Als het te laat is? Die dingen staan er voor tenminste 25 jaar. Waar is de bescherming van de burger? Dat is immers de plicht van de gemeente. Bescherming van de Burger, opkomen voor het belang van de burger. Dat heeft niks met verduurzaming van een voetbal club of anderszins te maken. De Wethouder haalde in ons persoonlijke gesprek nog even de slechte lucht aan die wij hier inademen. Ik heb beaamd dat wij hier een slechte luchtkwaliteit hebben. Wat zij echter niet kon pareren. Die slechte lucht komt onder andere van de Amercentrale waar men BIOMassa verstoekt.. hele bomen uit Scandinavië en Noord Amerika maar ook van Rotterdam Rijnmond en de Botlek. Wij zitten nu eenmaal benedenwinds. Die vervuiling alleen al is al een gezondheidsrisico, daar hoeft een windmolenpark niet nog eens bovenop te komen.</p>	<p>In de aangepaste kadernota zijn de opgave en de opwekpotenties nader uitgewerkt. Concreet betekent dit dat er ook is gerekend met de opwek van zonne-energie op bedrijfsdaken, besparingen bij woningen (inclusief zonne-energie op woningen) en opwek van zonne-energie op bijvoorbeeld de afvalstort. We staan open voor realistische alternatieven, maar willen het gebruik van agrarische gronden voor de opwek van zonne-energie beperken. De plaatsing van windmolens is dus een onderdeel om de opgave in te vullen die overblijft na aftrek van de in potentie beschikbare zonne-energie. Bij de plaatsing van windmolens moet voldaan worden aan de uitgangspunten en randvoorwaarden uit de kadernota, maar ook aan de wettelijke eisen en regelgeving op het gebied van veiligheid, gezondheid en milieu. Daarmee borgen we dat de impact op mens, milieu en landschap zorgvuldig</p>	<p>In de kadernota wordt de focus verlegd naar het slim combineren van technieken. Ook plaatsing van zonnepanelen op bedrijfsdaken, restgronden en verhardingen worden meegenomen.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	<p>Let wel, ik ben niet tegen alternatieve energie maar wel tegen gezondheidsrisico's waar mijn volksvertegenwoordigers mij en mijn mede buurtbewoners mee proberen op te zadelen. Die ziekmakende dingen staan er, als ze er komen, gewoon een hele generatie lang en zijn 2x de Westpoint qua hoogte. Tot slot; Als het goed is weet U dat ook want ik ga er vanuit dat U zich ook terdege inleest: Windmolens bij een Natura 2000 gebied, een gebied waar we trots op mogen zijn zal de vogelpopulatie qua diversiteit de nek omdraaien (wetenschappelijk onderzoek in Flevoland) en zal de vleermuispopulatie decimeren (onderzoek USA) . Hebben die dingen in de huidige vorm en in de huidige gedachte van de gemeente Waalwijk in casu de Wethouder bij mij enig draagvlak? Helaas moet ik daarop zeggen Neen. Heb ik vertrouwen in een luisterend oor en in een verstandige afweging? Die laat ik nog even open ... Staat de burger in deze centraal? Ook die laat ik open.. Lokt die pot met goud ...mij niet, maar andere? Kunnen van de wind en zon leven? Het antwoord is luid NEEN. Wil ik meedenken in oplossingen en alternatieven JA Let op, ik ben geen specialist, maar is lees me wel in een dossier in en sta open voor de mening van anderen en sta open voor steekhoudende argumenten. Als ik met een blik van buiten naar binnen kan helpen bij de totstandkoming van een toekomstbestendig energie beleid dan wil ik daar graag tijd aan besteden.</p>	<p>getoetst wordt. Om de verschillende belangen op zorgvuldige wijze te afwegen, wordt een MER opgesteld voor het zoekgebied.</p>	
	<p>Toen ik de Wethouder sprak en het vreemd vond dat er nog steeds huizen in onder andere Driessen worden gebouwd zonder zonnepanelen probeerde zij dat te pareren met de opmerking, die huizen zijn energie neutraal want die hebben een warmtepomp. Wat zij vergat is dat een warmtepomp stroom behoeft. Ik zou er voor willen pleiten dat elke nieuwbouw woning voorzien moet zijn van zowel zonnepanelen als een warmtepomp waarbij de zonnepanelen de stroombehoefte hoegenaamd moeten afdekken. hierdoor neemt de druk op het energienetwerk af. Tevens is er in de warmtevoorziening van nieuwbouw projecten niet voldoende naar technieken om ons heen gekeken. Ik heb de heer Eric de Jong gewezen op een in Zweden beproefde techniek van verwarmen. Dat doet men weliswaar per huishouden maar mogelijk is daar door een nieuwe innovatie techniek winst te halen voor bijvoorbeeld een wijk. Ik doel dan op aardwarmte of meer warmte (wateroppervlakte) waarbij een slangensysteem circa >1 meter onder het maaiveld komt te liggen welke de warmte opneemt en middels een warmte pomp in huis omzet naar CV en warm tapwater. Voordeel lager stroomverbruik en hoegenaamd geruisloos.</p>	<p>De gemeente is bezig met het opstellen van een transitievisie Warmte. Deze moet eind 2021 klaar zijn. Hierin wordt ingegaan op beschikbare technieken om gebouwen te verwarmen. Op dit moment is er nog geen zicht op precieze getallen over wat de warmtetransitie gaat betekenen voor ons elektriciteitsverbruik.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	Tevens viel mij op dat de zelfverklaarde specialisten geen notie hadden van een recent onderzoek van Universiteit van Gothenburg dat aantoont dat de REM slaap door windmolens aantoonbaar wordt verstoord. Deze verstoring brengt gezondheidsrisico's met zich mee hetgeen door de WHO reeds is beaamd. Men deed dit af met de opmerking. tja er zijn wel meer onderzoeken. Er is niks bewezen ...maar dat is natuurlijk onzin. Je kunt dat pas zeggen als je dat zelf hebt gelezen en het hebt laten toetsen door andere wetenschappers. Vooralnog is een windmolenpark dus spelen met de gezondheid van de inwoners van de gemeente.	Er worden door zeer veel verschillende partijen onderzoeken uitgevoerd naar de effecten van windmolens. Deze worden in wet- en regelgeving geborgd. Wij volgen de lijn van het ministerie hierin.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.
	Kennelijk draagt men geen kennis van een recent in het Duitse Nieder Saksen uitgevoerd onderzoek waaruit blijkt dat windmolenparken enkel rendabel zijn zolang er subsidie voor wordt gegeven. Op het moment dat die kraan dicht gaat staat de exploitatie van een dergelijk park op instorten. Dat zelfde zal voor Nederland gelden. De verkoop van winddelen is dan echt gebakken lucht en gaat niets opleveren. Participerende burgers worden dan gewoon gefleest. De instelling dat Waalwijk revenuen ontvangt vanuit de exploitatie en die gewoon in de pot algemene middelen kan foefelen is verontrustend. Er zal enkel draagvlak ontstaan voor een dergelijk wind fenomeen als de molens substantieel kleiner worden en substantieel verwijderd van woningen EN de opbrengst allereerst zal worden benut om de OZB PERMANENT naar beneden te brengen van woning binnen een straal van twee km van een dergelijk windmolen en dat mensen met psychische en of fysieke klachten ten gevolge van dit windpark schadeloos worden gesteld middels een substantieel geldelijk bedrag.	Wij zijn het niet eens met uw stelling. De kadernota stelt een andere werkwijze voor.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.
	Als laatste wil ik besluiten met de nadrukkelijke opmerking dat de Enquête welke plots werd uitgerold een wel heel vertekend beeld heeft opgeleverd. Men was Voor wind en of zonne-energie OF men kon niet meer verder in de enquête. Dat krijg je dus een erg vertekend beeld. Mensen willen meedoen en worden in een bepaalde richting gedwongen omdat ze anders niks kunnen. Ik ga er derhalve van uit dat deze enquête geen deel gaat uitmaken van het motivatieproces,	De enquête was bedoeld om een beeld te krijgen van de meningen van onze inwoners en is één van de resultaten van het participatietraject.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.
91	Ik heb net jullie enquête ingevuld maar er wordt gesproken over de oude modellen. Deze oudere modellen zijn slecht voor de vogels, heel sneuvelen nl door de rotorbladen. Terwijl er voortaan elips vormige windmolens zijn. Deze zijn veiliger voor de vogels, zijn veel productiever en geven veel minder lawaai dus overlast. Waarom worden deze niet gebruikt.?	In de kadernota wordt niet voorgeschreven welk type windmolen gebruikt moet worden.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
92	<p>Heel mooi dat u draagvlak peilt voor duurzame energie in Waalwijk. Persoonlijk zou ik willen vragen of u mee zou willen nemen. De mogelijkheid om energie op te slaan. Bij voorbeeld door de bouw van een groot ijzer accu station. Dat zou echt een pilot project zijn. Samen met een te bouwen waterstofgas centrale. Deze technieken zijn volop in ontwikkeling. De gemeente zou dan een unieke voorloper zijn. Windmolens zijn meestal niet zo'n rendabele financiële investering.</p>	<p>Uw reactie is terecht en heeft onze volle aandacht met maar liefst twee pilotprojecten op Haven 8 voor zowel een slim netwerk van stroom als een onderzoek naar waterstof. Deze onderwerpen worden echter niet opgenomen in deze kadernota. Zij passen wel binnen het programma Duurzaamheid van de gemeente Waalwijk en zullen de komende jaren worden meegenomen in alle ontwikkelingen rond de energietransitie.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>
93	<p>We hebben zojuist de vragenlijst met betrekking tot het opwekken van duurzame energie ingevuld. Wat we helaas missen is een mogelijkheid om aan het einde van de vragenlijst nog opmerkingen of toelichtingen toe te voegen. De laatste vraag is nogal zwart/wit (vindt u dat uw mening ... ja/nee). Wij hadden graag op willen merken dat er naar onze mening geen bouwvergunningen meer zouden mogen worden afgegeven door de Gemeente voor met name bedrijven, zonder de verplichting tot het benutten van het dak/daken voor zonnepanelen. Elke m2 die zo kan worden benut hoeft niet ten koste te gaan van agrarisch en/of natuurgebied. Op de nieuwbouw van bedrijfspanden die onlangs o.a. langs de Kloosterheulweg en Weteringweg is neergezet hebben wij tot op heden nog geen activiteit t.a.v. benutten van daken voor zonnepanelen kunnen zien. Als hiervoor ook geen plannen zijn vinden wij dat een enorme gemiste kans. Verder zijn er inmiddels natuurlijk ook tal van mogelijkheden voor het toepassen van zonne-energie naast de "traditionele" zonnepanelen. De keuze tussen windmolens of agrarisch gebied vol leggen met panelen is o.i. kortzichtig. Een wat ruimere, innovatievere kijk op dit vraagstuk zou welkom zijn.</p>	<p>In de algemene verkoopvoorwaarden van de gemeente Waalwijk staan al voorwaarden over zonnepanelen op daken. De gemeente wil graag dat geschikte daken eerst gebruikt worden voor zonnepanelen. Op dit moment kunnen wij dat nog niet juridisch afdwingen. In de kadernota is nu meer aandacht voor zon op daken.</p>	<p>Kadernota aanpassen met potentie zon op daken.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
94	<p>Alvorens wordt vastgesteld hoe groot het aantal windmolens en zonnevelden in de Gemeente Waalwijk moet worden geplaatst, lijkt het mij verstandig eerst te laten berekenen hoeveel opgewekte energie verloren gaat in de huidige situatie m.b.t. slecht geïsoleerde woningen. Mijn uitleg: Ik huur al meer dan twintig jaar een woning van de Stichting BPL van de Landbouw (Via MVGM). Dit pensioenfonds verhuurt, voor zover mij bekend duizenden woningen in Waalwijk en omgeving. De huur wordt elke jaar maximaal verhoogd, maar aan isolatie wordt totaal geen aandacht besteed. Alleen het achterraam beneden heeft dubbel glas. Verder in de woning beneden en boven alleen enkel glas. Ook de buitendeuren voor en achter enkel glas. `s-Winters waai ik weg door koude luchtstromen. Het energielabel van deze woning, mij onbekend, zal dramatisch zijn. Begrijpt u dat door ontbrekende isolatie enorm veel energie verloren gaat? De verhuurder is al vele malen verzocht om de woning te isoleren. Dreiging met extra huurverhoging is uit den boze. Onnodig om te vermelden, dat de energiekosten hierdoor onnodig hoog zijn. Mevrouw Odabasi, kan ik van de verhuurder eisen om de de woning, in het kader van duurzame energie, de isoleren volgens de huidige normen? Misschien kunnen we gezamenlijk, dus Gemeente Waalwijk en huurders, de verhuurders dwingen om te isoleren. Ik als eenling, zal weinig kunnen bereiken. Kort gezegd: woningen beter geïsoleerd? Dus minder winmolens en zonnevelden?</p>	<p>Energiebesparing is geen onderdeel van de kadernota. In de visie Duurzaam Waalwijk heeft de gemeente de ambitie vastgesteld om in 2030 15% gas en elektriciteit te besparen.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>
95	<p>Heel mooi dat u draagvlak peilt voor duurzame energie in Waalwijk. Persoonlijk zou ik willen vragen of u mee zou willen nemen. De mogelijkheid om energie op te slaan. Bijvoorbeeld door de bouw van een groot ijzer accu station. Dat zou echt een pilot project zijn. Samen met een te bouwen waterstofgas centrale. Deze technieken zijn volop in ontwikkeling. De gemeente zou dan een unieke voorloper zijn. Windmolens zijn meestal niet zo'n rendabele financiële investering.</p>	<p>Uw reactie is terecht en heeft onze volle aandacht met maar liefst twee pilotprojecten op Haven 8 voor zowel een slim netwerk van stroom als een onderzoek naar waterstof. Deze onderwerpen worden echter niet opgenomen in deze kadernota. Zij passen wel binnen het programma Duurzaamheid van de gemeente Waalwijk en zullen de komende jaren worden meegenomen in alle ontwikkelingen rondom de energietransitie.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>
96	<p>Het is een heel slechte vragenlijst. Men kan niet objectief voorkeuren aangeven. Het is niet mogelijk om aan te geven een absolute tegenstander te zijn van zonneparken/panelen die agrarische grond gebruiken. Het is namelijk niet verantwoord om agrarische grond te onttrekken voor energieopwekking. We hebben in Nederland al veel te weinig agrarische grond. Daarom is onze import van agrarische grondstoffen nu al veel te hoog. Bovendien zijn zonneparken funest voor de biodiversiteit en voor het landschap!</p>	<p>De gemeente wil zelf ook niet al te veel zonneweiden in ons buitengebied. We willen graag dat geschikte daken eerst gebruikt worden voor zonnepanelen. Op dit moment kunnen wij dat nog niet juridisch afdwingen.</p>	<p>Kadernota aanpassen met potentie zon op daken.</p>

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
97	Graag wil ik u erop wijzen dat u 25.000 inwoners een brief heeft verzonden. Alleen de doelgroep bent vergeten die digibeet zijn of door andere omstandigheden niet zelfstandig de enquête online kunnen invullen. Het zou wenselijk zijn dat er voortaan in de brief ook een voorziening voor hen wordt aangegeven. Bijvoorbeeld: Hulp nodig? Kunt u door omstandigheden niet zelfstandig aan de enquête deelnemen neem en wenst u dat wel graag? Neem dan contact op met ..	Bedankt voor deze feedback. We zullen kijken wat bij toekomstige projecten mogelijk is.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.
98	Het was een vragenlijst waarbij je nauwelijks je eigen mening kwijt kon. De vragen waren zodanig geformuleerd dat je steeds in het padje van de instemmende burgers werd gemanoeuvereerd. De hoeveelheid elektriciteit die er in Nederland wordt opgewekt met behulp van zonne energie is 1 procent en de hoeveelheid elektriciteit die met behulp van windmolens wordt opgewekt is twee procent. Het is dus onmogelijk - zelfs als je heel Nederland volbouwt met zonnevelden en met windmolens om ons te voorzien van die zogenaamde duurzame energie. Zie in dit verband de film van Gibbs en Moore, zelf grote aanhangers van de "green deal", die er achter zijn gekomen dat het hele verhaal niet op feiten berust. Lees verder elke dag de bijdragen van de echte experts op www.climategate.nl Als u echt de bevolking wilt helpen, ga dan voor kern energie.	De Rijksoverheid baseert haar onderzoeken op feiten. Wij volgen die lijn om zo voldoende zorg te dragen voor de toekomst van onze inwoners in generaties na ons.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.
99	Leuk zo'n kadernota. Veel te minimale gestelde vragen. Tevens geen vragen over de mensen zoals ik die al wel zonne-energie via panelen op het dak hebben. Wat ge beurt daarmee???	De gemeente wil graag dat geschikte daken eerst gebruikt worden voor zonnepanelen. Op dit moment kunnen wij dat nog niet juridisch afdwingen. In de kadernota is nu meer aandacht voor zon op daken.	Kadernota aanpassen met potentie zon op daken.
100	Allereerst een opmerking omtrent het verzenden van een e-mail en de voorwaarden hiervoor. Niet te doen. Verder geef ik het college in overweging om bij elke aanvraag/verlenen van een bouwvergunning voor de bouw van een bedrijf als verplichting op te nemen dat het te bouwen bedrijf moet zijn voorzien van zonnepanelen. Voor zover mij bekend zijn o.a. de bedrijven Bol.com, Magna Tyres niet voorzien van zonnepanelen. Gezien de grootte van deze bedrijven is dit een gemiste kans.	Het bouwbesluit is recent aangepast, waardoor nieuwbouw draagkrachtig genoeg uitgevoerd moet zijn om zonnepanelen te kunnen plaatsen. Verder stimuleert de gemeente de kopers van het perceel om duurzame energie op te wekken. Kopers zijn verplicht om hun dak vol te leggen met zonnepanelen bij nieuwe uitgave van bedrijfskavels.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.
101	Heb zojuist de vragenlijst ingevuld over duurzame energie. Maar ik kan helaas niets vinden over de plannen van gaswinning in de gemeente Waalwijk. Zowel in de vragenlijst als http://www.waalwijk.nl/duurzame-energie wordt hier niet over gesproken. Dus bij deze, zou u mij kunnen vertellen wat de plannen zijn van gaswinning? Wordt dit stop gezet of fors teruggeschroefd nu dat gemeente Waalwijk groener wilt worden?	Gaswinning is buiten de scope van de kadernota. Dit gaat enkel over elektriciteit opwekken op grote schaal.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
102	Ik heb zojuist de vragenlijst opwek wind- en zonne-energie ingevuld. Ik vind de vraagstelling niet voldoen. Er wordt geen mogelijkheid gegeven om een alternatieve schone energie als bv geothermische energie of energie uit biomassa in de reactie mee te nemen. Het besluit dat Waalwijk lokaal energie uit zonlicht of wind op gat wekken lijkt al vast te staan en alternatieven hiervoor zijn niet meer in beeld. Waarom moet de energie op grondgebied van de gemeente Waalwijk worden opgewekt, en is energievoorziening buiten de gemeentegrenzen volledig buiten beeld?	De opties die u noemt zijn warmtebronnen. Deze kadernota richt zich alleen op elektriciteit.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.
103	In aanvulling op de vragenlijst wil ik hierbij laten weten dat ik nog steeds van mening ben dat een afstandscriterium bekeken moet worden in samenhang met de wettelijke criteria pleit ik voor zorgvuldige informatie over en afweging van mogelijke gezondheidsrisico's van m.n. het laagfrequent geluid. Een keuze voor lijn- of clusteropstelling op een specifieke locatie hangt m.i. af van de consequenties m.b.t. geluid en slagschaduw. Is geen kwestie van een mening!	Wij zijn het met u eens. Om de verschillende belangen op zorgvuldige wijze te afwegen, wordt een MER opgesteld voor het zoekgebied.	De kadernota is op dit onderdeel aangepast.
104	In de door jullie verzonden digitale vragenlijst mis ik een lege suggestie/opmerkingenveld. Ik mis ook namelijk overige energieopwekkers, zoals bv waterstofpanelen en biogassen. Worden deze niet meegenomen in de verduurzaming? Er wordt alleen maar over lelijke en achterhaalde te dure windmolens gepraat terwijl er vele betere energieopwekkers mogelijk zijn. Denk verder dan wat die investeerder je aanbied! Ook mis ik subsidieregeling van groene daken, kleine woon windturbines voor op dak of tuin, wateropslag in de grond (subsidie hergebruiken regenwater), waterstofopslagen bij woningen(en panelen, woning kan er op verwarmen, maar je kan ook je auto tanken. Auto ombouwen kost 1.000 euro. Dus dat is aantrekkelijk). Ook mis ik hoe de huidige verduurzaming van bestaande woningen verder in beeld gebracht moeten worden. Hoe denkt Waalwijk over het van het gas af moeten icm bestaande woningen? Welke wijken moeten per wanneer van het gas af en hoe realiseert Waalwijk dat?	Op uw opmerking over een leeg suggestieveld nemen we mee voor toekomstige enquêtes. In de kadernota Grootschalige Opwek van Duurzame Energie gaat het alleen over de opwek met bestaande en bewezen technieken. De komende jaren houden we innovaties in de gaten. De overige onderdelen van de energietransitie, zoals energiebesparing en van het aardgas af gaan, moeten nog worden uitgewerkt.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.
105	Ik ben tegen grootschalige opwek van wind en zonne energie. Ik ben tegen het plaatsen van windmolens en zonnevelden. Ik ben tegen nog meer woningbouw. Ik ben tegen nog meer industriebouw. Ik ben tegen zonnepanelen en zonneweiden. Laat het landschap in zijn waarde. Laat de koeienboer in zijn waarde. Laat de koeien buiten lopen en hun gras eten. Stop met het verkwaselen van het landschap. Met al dat bouwen stuwt u het water verder omhoog. Stop stop stop en eindig ik met naar ik hoop dat mening aan u en voor u duidelijk is.	Voor kennisgeving aangenomen.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.
106	Met belangstelling heb ik het concept van de 'kadernota grootschalige opwek duurzame energie' bestudeerd. Mijn belangstelling komt enerzijds voort uit het feit dat ik in Sprang-Capelle woon en dus in de gemeente Waalwijk. En anderzijds omdat ik expert ben op het gebied van duurzame ontwikkeling. Dat laatste licht ik kort toe, zodat u mijn reactie op waarde kunt schatten. Qua opleiding ben ik natuurkundige (MSc). Sinds 30 jaar werk ik fulltime aan duurzame ontwikkeling. Zo heb ik in de jaren '90 in Tilburg een hbo-opleiding 'Duurzame Technologie' ontwikkeld en geleid, en een pioniersproject ontworpen en geleid m.b.t. de inbedding van duurzaamheid in uiteenlopende technische hbo-opleidingen, een project dat wereldwijd koploper was.	Uw zienswijzen zijn in een persoonlijk gesprek toegelicht door u en besproken. U neemt deel aan een lezersgroep van de kadernota.	Op onderdelen is de kadernota herzien of aangevuld.

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	<p>Sinds 2000 ben ik adviseur voor universiteiten en hogescholen in en buiten Nederland m.b.t. duurzame ontwikkeling, en ik ben auteur van circa 20 boeken op dat gebied. In 2010 ben ik gepromoveerd op een combinatie van onderwerpen: duurzame ontwikkeling en organisatieverandering. Ik ben winnaar van de 'Nationale VROM-prijs voor Innovatie en Duurzame Ontwikkeling'. Vorig jaar ben ik door de Coöperatie Leren voor Morgen gekozen tot Docent van het Jaar in de categorie Hoger Onderwijs. Dit jaar verschijnt mijn studieboek voor het hoger onderwijs, het 'Basisboek Duurzame Ontwikkeling', in het Nederlands (4e editie, uitgeverij Noordhoff), het Engels (3e editie, uitgeverij Routledge) en in het Duits (1e editie, uitgeverij Springer). Ik word regelmatig gevraagd als gastdocent in het hoger onderwijs. Ik verzorg dan een reeks colleges op het gebied van duurzaam en toekomstgericht ondernemen. Vervolgens begeleid ik studenten bij onderzoekopdrachten die ze uitvoeren in bedrijven of bijv. in gemeenten; en tenslotte beoordeel ik hun rapporten.</p> <p>Op vergelijkbare wijze heb ik nu het concept van de kadernota beoordeeld. Ik moet u zeggen: als mijn studenten een dergelijk rapport bij mij zouden inleveren, zou ik hen terugsturen om het rapport nog eens diepgaand bij te stellen. Het rapport schiet in een aantal opzichten fundamenteel tekort. Ik wil u in deze email kort aangeven waar dat in zit.</p> <p>Overigens heb ik mij aangemeld voor een van de besprekingsbijeenkomsten: ik zal aanwezig zijn bij de bijeenkomst in Sprang-Capelle op 29 september om 15 uur. Daarnaast ben ik bereid om het een en ander met u persoonlijk, en/of met door u geselecteerde personen, in meer detail te bespreken.</p> <p>Onvoldoende inzichtelijk</p> <p>Om te beginnen: het rapport biedt onvoldoende inzicht om een goed inschatting van de conclusies te maken, doordat op bepaalde plaatsen gesproken wordt over een energiebehoefte per jaar, en op andere plaatsen over een (theoretisch) vermogen in MWh. Die grootheden zijn niet goed met elkaar vergelijkbaar. Voorbeeld: Op pag. 8 en elders gaat het om de energiebehoefte in PJ, bijv. in 2017: in totaal 4,7 PJ per jaar. Op pag. 16: "capaciteit windmolens: minimaal 4,2 MW per windmolen". Hoeveel energie dat oplevert per jaar, is niet simpelweg een omrekening van seconden naar jaren, wat een simpele vermenigvuldiging zou zijn. Want de jaaropbrengst van een windmolen hangt af van de bedrijfstijd (denk aan: onderhoudstijd; perioden met te veel of te weinig wind), van de plaats van de molen, en van de feitelijke windsterkte aldaar. Bedenk daarbij dat de energieopbrengst van een windmolen evenredig is met de derde macht van de windsnelheid. Gegevens ontbreken in het rapport over hoeveel een windmolen van bijv. 4,2 MW feitelijk per jaar oplevert, waardoor de betekenis van de getallen onduidelijk blijft. Dat is een beginnersfout die ik als beoordelaar nooit zou toestaan.</p> <p>Foutje</p> <p>Op pag. 10 staat een fout: "1 MWh aan vermogen". MW = eenheid van vermogen, MWh = eenheid van energie. Wat wordt hier nu bedoeld?</p> <p>Mobiliteit: buiten beschouwing</p> <p>Het negeren van mobiliteit kan echt niet. De verkoop van volledig elektrische nieuwe</p>		

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	<p>auto's in Nederland stijgt al enkele jaren meer dan exponentieel, met een verdubbelingstijd van minder dan 1 jaar. (Bron: https://nederlandelektrisch.nl/actueel/verkoopcijfers.) In 2019 was het marktaandeel van elektrische auto's al 14,8%. Met een vertraging van enkele jaren volgt ook de tweedehands verkoop en dus het volledige Nederlandse wagenpark. Een voorzichtige schatting laat zien dat er in 2030 bijna twee miljoen volledig elektrische auto's zijn (https://nl.wikipedia.org/wiki/Elektrische_auto_in_Nederland). Vanaf dat jaar mogen er in Nederland nog alleen emissieloze auto's (elektrisch of waterstof, dus feitelijk ook elektrisch) verkocht worden. Tegen 2030 zal de elektrische behoefte voor mobiliteit, naar ik schat, in Waalwijk minimaal 0,4 PJ bedragen en mogelijk nog veel meer, en dat is bepaald niet verwaarloosbaar: zie de tabel op pag. 8.</p> <p>Een plan dat van toepassing moet zijn op de periode tot 2030 (en daarbij vanzelfsprekend verder vooruitkijkt tot 2050) mag de mobiliteit dus niet negeren: daarmee worden tientallen procenten van de totale elektriciteitsbehoefte eenvoudig buiten beschouwing gelaten, waardoor de uitkomsten bij voorbaat niet kloppen. Mobiliteit mag dus niet ontbreken.</p> <p>Productie en consumptie: idem</p> <p>Iets vergelijkbaars geldt voor productie en consumptie. Er wordt gesteld dat de transitie in die wereld pas na 2030 op gang gaat komen. Maar dat wordt zonder bronvermelding gesteld; ik ken geen bronnen die dit onderbouwen; en ik betwijfel of dit juist is. Zeker nu de coronacrisis alles opschudt, is het alleszins aannemelijk dat de transitie versneld zal plaatsvinden. Het gemeentelijk beleidsplan tot 2030 mag dit eenvoudig niet negeren.</p> <p>Kleinschalige opwekking: buiten beschouwing</p> <p>Door het negeren van mobiliteit en productie & consumptie bestaat het concept voor driekwart (gezien de getallen in de tabel op pag. 8) uit een blinde vlek. Slechts 1,2 PJ van de 4,7 PJ wordt onderzocht. Maar het is nog erger dan dat. Want ook de kleinschalige opwekking van elektriciteit wordt bewust buiten beschouwing gelaten. Daarmee wordt een geweldige kans gemist. Om te beginnen wordt geen poging gedaan om in te schatten, welk percentage de kleinschalige opwekking kan opleveren van de totale behoefte. Indien een realistische inschatting zou uitwijzen dat het zou gaan om slechts enkele procenten, zou het weglaten ervan geoorloofd zijn. Dan moet die inschatting uiteraard eerst gegeven worden, maar die bewijsvoering ontbreekt. Dat is een ernstige ommissie, waarmee mijn studenten geen voldoende zouden krijgen. Ik vermoed overigens dat het om meer dan een paar procent gaat, zodat kleinschalige opwekking in het totaalplan niet mag ontbreken. De kans die hiermee gemist wordt, is om grootschalige en kleinschalige, decentrale opwekking te combineren in een smart grid. Daarmee wordt het gehele gemeentelijke of regionale netwerk flexibeler en adaptiever, hetgeen onder meer als voordeel heeft dat er vlot gereageerd kan worden op een wisselende vraag of aanbod. Een van de nadelen van wind en zon is immers, dat de opbrengst van moment tot moment sterk varieert. Over zulke smart grids is veel kennis opgedaan, het systeem is klaar om – ook in Waalwijk – ingezet te worden. Opslag: ontbreekt</p>		

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	<p>Om diezelfde reden, de wisselende opbrengst van wind en zon, is een energieplan pas compleet als er ook aandacht besteed wordt aan de opslag van energie. Het onderwerp komt in het geheel niet in het concept voor!</p> <p>Als het blijft genegeerd worden, zal Waalwijk nooit los kunnen komen van fossiele energie, die dan nodig zou zijn om stille momenten van wind en zon op te vangen. Ook in dit opzicht is het plan derhalve onacceptabel.</p> <p>Er moet ook naar energieopslag gekeken worden. Denk bijvoorbeeld aan de opslag van warmte of kou: technieken die al volop bestaan. Overigens: waarom besteedt het rapport geen aandacht aan aardwarmte?</p> <p>Is het al vastgesteld of dit in Waalwijk rendabel is?</p> <p>Uw keuzemogelijkheid: ontbreekt</p> <p>Terecht stelt het rapport, dat er omtrent dit onderwerp veel onzekerheden zijn. Dat betreft o.a. nieuwe technologie, waaronder rendementsverbetering van zonnecellen; prijsontwikkeling van diverse soorten energie; politieke richtlijnen en randvoorwaarden vanuit Den Bosch, Den Haag en Brussel. Nu al is het rapport in 1 opzicht verouderd: er wordt uitgegaan van een emissiereductie van 49% in 2030.</p> <p>Mede dankzij het Green Deal van de Europese Commissie (o.l.v. onze landgenoot Timmermans) is die richtlijn bijgesteld naar 55%, omdat anders die 100% in 2050 onhaalbaar wordt geacht. (Inderdaad: dat staat nog niet in het Klimaatakkoord.)</p> <p>De gebruikelijke wijze in duurzaamheidstoepassingen, met name gericht op transities, is om met zulke onzekerheden om te gaan door het doorrekenen van een aantal scenario's. In het rapport is dat niet gedaan, en er wordt ook niet aangegeven dat dit elders (bijv. in een eerder rapport) is gedaan. Dat is er de oorzaak van, dat de uitkomsten van het rapport onzekerheden bevatten waarvan de omvang en de 'robuustheid' (d.w.z. de mate waarin de uitkomsten veranderen bij andere aannames) onbekend is. Anders gezegd: de betrouwbaarheid van de uitkomsten is niet vast te stellen. Bovendien zou het toepassen van scenario's (wat heus geen moeilijke techniek is) helpen om keuzen te presenteren in plaats van vastgestelde antwoorden.</p> <p>Alleen indien er keuzen worden voorgelegd, dan kunt u als bestuurders en politici uw vak uitoefenen en uw verantwoordelijkheid nemen: door op basis van onderbouwde keuzen uw beslissingen te nemen. Die kans wordt u in het huidige concept ontnomen.</p> <p>Conclusie: onvoldoende onderbouwd</p> <p>Mijn conclusie is, dat de conclusie in het conceptrapport (pag. 11) "met grootschalige opwek van windenergie, op basis van een eerste inschatting, ruimschoots voldaan wordt aan zowel de regionale als de lokale opgave voor 2030" onvoldoende onderbouwd is.</p> <p>In de huidige vorm is het rapport onacceptabel en dient te worden teruggestuurd naar de opstellers voor een veel grondiger analyse en onderbouwing.</p>		

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
107	<p>Waalwijk heeft ongeveer 0,3 % inwoners van Nederland en ook ongeveer 0,3 % energieverbruik. Dus representatief en gemiddeld.</p> <p>Mijn advies: zet 15 windmolens van ongeveer 200 x 200 meter. Eén windmolen neemt ongeveer 1 ha in beslag. Dat geeft de minste claim op grond. Zet ze gezellig als cluster. Investeren in wind is weliswaar duurder (2 x zon) maar levert wel 3,5 x zo veel op. Dus rendement veel groter. Voor zonenergie heb je 3,5 maal zoveel grond nodig. Ca. 50 ha. Als gemeente zou ik het lekker in eigen beheer nemen. Rendement op wind is ca. 15 %. Op zonnepanelen 10 %. Dat moet je niet gaan afgeven aan een commerciële partij! Dit moet ten goede komen aan de gemeente. Met dit rendement kan de gemeente makkelijk geld lenen. Reparatie en onderhoud is verwaarloosbaar klein. Ga ook zo snel als mogelijk is verplichten, (gekoppeld aan vestigingsvergunning) dat op elk nieuw bedrijfspand binnen de gemeente (zowel gemeentelijk als particulier) zonnepanelen of zonnefolie gemonteerd wordt. Afhankelijk van de draagcapaciteit van de dakconstructie.</p> <p>Tenslotte: we moeten naar duurzame energie. Wind, water of zon. Met voors en tegens. Er zal heus wel een vogel worden gedood door een vleugel, er zal heus wel een piertje wegwijnen in de schaduw van een zonnepaneel. Maar wij rijden ook allemaal auto en elke dag sterven twee mensen in het verkeer. Dat hoort bij de economie, de maatschappij. Je kunt er niet één aspect uitlichten en dat gaan verheerlijken. De mensen die principieel tegen zijn, willen wel warm douchen, wel over twee maanden de verwarming lekker warm hebben met daarbij enkele sfeerlampjes en warme tosti.</p>	De gemeente heeft in de kadernota haar rollen beschreven en zal zich maximaal inzetten om lokaal eigendom van 50% of meer te bewerkstellingen.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.
108	<p>Alvorens we die mening kunnen geven, vernemen wij graag waar in Waspik deze "opwek" gaat komen? Of is het de bedoeling/opzet dat iedereen enthousiast reageert over 'dat uiteraard iedereen voor het milieu is' en er dan ineens een windmolen oid voor je neus staat waar je niks meer tegenin kunt brengen, omdat je met je mening geven zo enthousiast was!!! We weten allemaal hoe dat gaat tegenwoordig natuurlijk, dus zijn we enigszins op ons hoede.</p>	In de enquête zijn de zoekgebieden genoemd.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.
109	Voor mij is dit niet meer aan de orde (80+) maar ik zou voor deze bronnen van energie zijn.	Voor kennisgeving aangenomen.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.
110	<p>ik heb zojuist uw vragenlijst m.b.t. duurzame energie ingevuld en uw laatste vraag was of ik deze manier van inspraak goed vond.</p> <p>Ik heb aangegeven van niet.</p> <p>Ik mis namelijk een voor mij (en voor iedereen) zeer belangrijk onderdeel. Dat is de mogelijkheid om zelf aanvullende opmerkingen en/of vragen te maken/stellen.</p>	Voor kennisgeving aangenomen en meenemen in toekomstige enquêtes.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.

	Samenvatting reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
111	<p>Met veel belangstelling volg ik als inwoner van Baardwijk de discussie en ontwikkelingen rondom de kadernota Grootchalige Opwek Duurzame Energie. Ik heb natuurlijk de vragenlijst ingevuld en wil me graag opgeven voor een van de bijeenkomsten.</p> <p>Heel jammer dat woensdag 16 september een voor mij een dag is dat ik écht niet kan komen. Ik lees tegelijkertijd dat er maar 15 plaatsen per bijeenkomst zijn. Dit zou betekenen dat als ik me opgeef om in Sprang Capelle of Waspik aanwezig te zijn ik daar een plek inneem van inwoners uit die plaatsen. En er zijn slechts 45 belangstellenden per locatie toegestaan per dag. Ik heb overleg gehad met de mensen van Energie Gezond Waalwijk. Samen vinden wij dat dit onderwerp zó belangrijk is dat er geen limiet aan het aantal deelnemers zou moeten zijn. Daarom wil ik u dringend vragen om inwoners ook de mogelijkheid te geven om digitaal te volgen wat er gezegd wordt. Een inlogsysteem gelijk aan dat van de raadsvergaderingen. In deze tijden moet dat technisch redelijk eenvoudig zijn. Ik kan me voorstellen dat er mensen zijn die niet graag naar een bijeenkomst komen omdat zij bang zijn het woord te krijgen. Zeker met deze kleine aantallen bezoekers per keer. U kunt mensen ook nog de mogelijkheid geven om bijvoorbeeld binnen twee weken een reactie te geven. De drempel om de discussie/ ontwikkelingen te volgen wordt zo steeds kleiner. Nú is er nog tijd om dit te communiceren in de pers en op sociale media.</p>	<p>Gebleken is dat er ruim voldoende mogelijkheden waren om deel te nemen. Een geplande reserve dag hebben we niet hoeven te organiseren.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>
112	<p>We kregen, zoals alle inwoners van Waalwijk, het verzoek een vragenlijst in te vullen i.v.m. opwek van winden zonne-energie.</p> <p>Aangezien de vragenlijst te eenzijdig is, kan ik hem niet invullen.</p> <p>Er wordt geen alternatief geboden voor windmolens van ruim 200 meter of graslanden vol zonnepanelen.</p> <p>U geeft de burgers van Waalwijk geen mogelijkheid om hun mening te geven.</p> <p>Graag zou ik een nauwkeurigere vragenlijst van u ontvangen.</p>	<p>Voor kennisgeving aangenomen.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>
113	<p>De brief van de gemeente over de enquête over windenergie is helaas kwijt geraakt.</p> <p>Graag ontvang ik een nieuwe om mee te kunnen doen met de enquête.</p>	<p>Voor kennisgeving aangenomen.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>
114	<p>Alvorens we die mening kunnen geven, vernemen wij graag waar in Waspik deze "opwek" gaat komen? Of is het de bedoeling/opzet dat iedereen enthousiast reageert over 'dat uiteraard iedereen voor het milieu is' en er dan ineens een windmolen oid voor je neus staat waar je niks meer tegenin kunt brengen, omdat je met je mening geven zo enthousiast was!!! We weten allemaal hoe dat gaat tegenwoordig natuurlijk, dus zijn we enigszins op ons hoede.</p>	<p>In de enquête zijn de zoekgebieden genoemd.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>

5. Dezelfde reactie van meerdere belanghebbenden.

Door meerdere belanghebbenden is dezelfde reactie ingediend. Het gaat om de nummers: 20, 30, 31, 32, 41, 42, 43, 44, 54, 55, 57, 61, 73, 74, 75, 76, 83, 84, 85 en 87.

Reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
<p>Samenvatting Alinea 2 blz. 3 Deze concept-kadernota behandelt het laatste onderwerp en, meer specifiek, de grootschalige opwek van duurzame energie tot 2030. Onder "grootschalige opwek" wordt in deze concept-kadernota zo effectief en efficiënt mogelijke opwek (van minimaal 1 MW) op een beperkt oppervlak van de schaars beschikbare ruimte bedoeld. De definitie zoals hier gehanteerd, stuurt heel erg richting windenergie. Het is echter absoluut niet duidelijk wat effectief en efficiënt is dit kader betekent. De kosten voor overlast en gezondheidsklachten zijn bij windenergie hoog. De voorkeur voor een beperkt oppervlak stuurt richting windenergie indien uitsluitend wordt gekeken naar het fysieke object. Wordt echter ook de beïnvloedingszone voor geluid, trillingen en slagschaduw meegenomen dat is het oppervlak van een windturbine per MW groter dan dat van een zonneveld. Ook de provincie heeft het bij windturbines over het 'grootschalige karakter'.</p> <p>De invoeging van het woord schaars in deze beïnvloed de discussie onnodig. In concrete zin worden gronden tegen betaling graag door eigenaars beschikbaar gesteld. De opbrengsten zijn groter dan bij gebruik voor landbouw doeleinden.</p> <p>Graag wijzigen in: Onder 'grootschalige opwek' wordt in deze kadernota de opwek middels zonne-energie of windenergie van minimaal 1 MW bedoeld.</p> <p>Aanvullen met: Ook mogelijke andere energie bronnen zoals bijvoorbeeld diepe aardwarmte komen in aanmerking als oplossing voor de opwekking van duurzame energie. (geen landbeslag)</p>	<p>Wat de gemeente onder grootschalig verstaat, is verduidelijkt in de kadernota. Diepe aardwarmte is niet meegenomen als bron voor duurzame elektriciteit, omdat er momenteel nog te weinig over bekend is. Er wordt door de provincie onderzoek gedaan naar de potentie, maar de resultaten zijn nog niet bekend. Diepe aardwarmte wordt als bron gezien voor de transitie om van het aardgas af te gaan.</p>	<p>Kadernota is aangepast.</p>

Reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
<p>Samenvatting Alinea 3 blz. 3</p> <p>De opgave ten aanzien van (grootschalige) opwek van duurzame energie voor Waalwijk tot 2030 bedraagt minimaal 174,167 MWh aan duurzame elektriciteit. Gezien de omvang van de opgave en het tijdsbestek waarbinnen deze opgave moet zijn ingevuld, vindt grootschalige opwek van duurzame energie tot 2030 in het buitengebied plaats met wind- en zonne-energie. Hierbij gezien de landschappelijke kenmerken van de voorkeursgebieden en de landschappelijke impact, gefocust op windenergie.</p> <p>Drie vragen worden hier opgeroepen.</p> <p>1 waarom zijn de voorkeursgebieden zo gekozen dat door de landschappelijke kenmerken de voorkeur zou uitgaan naar windenergie? Er zouden dan ook voorkeursgebieden kunnen worden aangewezen die juist voor zonne-energie geschikt zouden zijn. Bijvoorbeeld stroken gelegen aan de A59 of aan dijklichamen. Denk daarbij ook aan de mogelijke dubbelfunctie.</p> <p>2 waarom is de landschappelijk impact hier boven de impact op dier en mens gesteld? De zogenoemde voorkeursgebieden zoals aangewezen, zijn voor de inwoners van de gemeente Waalwijk gunstig voor wat betreft de overlast die windturbines met zich meebrengen. Voor de omliggende gemeentes en haar inwoners betekent dit echter geluidsoverlast, trillingen en slagschaduw.</p> <p>3 De provincie geeft aan dat windturbines grote invloed hebben op de omgevingskwaliteit waarom dan toch de focus op windenergie?</p> <p>In concrete zin: De focus op de landschappelijke kenmerken en impact zijn een focus op ondergeschikte zaken aan de gezondheid van de mens. De genoemde focus kan nooit de maatgevende zijn. Graag bijstelling hiervan.</p>	<p>Antwoord op de 3 vragen: Vraag 1: Voor de grootschalige opwek van duurzame energie is een zoekgebied aangewezen waar fysieke ruimte is voor grootschalige opwek. Om redenen van efficiënt ruimtegebruik en het beschikbaar houden van gronden voor de landbouw kiezen we ervoor om op agrarische grond in het zoekgebied in te zetten op windmolens en maar beperkt op zonne-energie. Zonne-energie zien we liever op daken en de plekken zoals u die beschrijft in uw vraag. Wij zetten in op een MER-procedure voor de zoekgebieden in ons grondgebied om te komen tot de juiste invulling. Vraag 2: Bij het toetsen van projecten wordt rekening gehouden met de door u genoemde invloed op omwonenden. Vraag 3: Iedereen is zich ervan bewust dat grootschalige opwek van energie impact heeft op de beleving van het landschap. De impact op de gezondheid wordt getoetst aan wettelijke wet- en regelgeving en moet voldoen aan de hierin gestelde criteria.</p>	<p>De vragen 2 en 3 leiden niet tot een aanpassing van de kadernota. Vraag 1 is in de kadernota verwerkt in de gewijzigde opzet van de toe te passen technieken.</p>
<p>Samenvatting Alinea 5 blz. 3</p> <p>De maatschappij werd tijdens informatieavonden geconsulteerd over de in deze concept kadernota opgenomen voorkeursgebieden, uitgangspunten en randvoorwaarden. Van deze overleggen worden verslagen gemaakt die als bijlagen bij de definitieve Kadernota worden gevoegd. Wat is het nut van consulten als de uitkomsten in de vorm van verslagen worden bijgevoegd? De consulten dienen de inhoud van de definitieve kadernota te kunnen beïnvloeden. Zo niet dan is consultering alleen informatie verstrekking. Graag wijzigen of minimaal aangeven dat het alleen informatieverstrekking betreft.</p>	<p>Alle reacties en opmerkingen op de kadernota zijn genoteerd en aan deze reactienota toegevoegd. Per reactie is aangegeven of dit leidt tot een aanpassing van de kadernota. Van de bijeenkomsten zijn korte sfeerverslagen gemaakt. Daarnaast zijn gestelde vragen beantwoord en als relevant toegevoegd aan de veel gestelde vragen op de website van de gemeente. Naast de bijeenkomsten is er een enquête uitgezet en hebben inwoners, organisaties en ondernemers kunnen reageren per post en mail. Alle reacties zijn in de reactienota opgenomen. De</p>	<p>Dit leidt niet tot een aanpassing van de kadernota</p>

Reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
	uitkomsten van de enquête zijn eveneens verwerkt en worden beschikbaar gesteld aan de raad bij de bespreking van de kadernota.	
<p>1.1 Aanleiding Alinea 5 blz. 5 Provinciaal De provincie Noord-Brabant heeft een afspraak met het Rijk gemaakt om in 2020 470,5 MegaWatt (hierna MW) windenergie in Brabant op te wekken. Eind 2017 was de stand 218,7 MW. De provincie heeft in haar Interim Omgevingsverordening het kleigebied ten westen van Waalwijk aangewezen als zoekgebied voor wind. Verder is in 2019 de Energieagenda 2030 vastgesteld. De provincie heeft als doel om in 2050 100% van de energie duurzaam in haar provincie op te wekken. Waarom voegt de gemeente Waalwijk het gebied ten noordoosten van Waalwijk dan ook toe? Hier is dan geen reden toe.</p>	Om aan de ambitie van de gemeente zelf te voldoen, is naast het gebied ten westen van industrieterrein Haven ook het gebied ten oosten van het industrieterrein Haven 8 oost nodig.	Dit leidt niet tot een aanpassing van de kadernota
<p>1.2 Doel van de Concept-kadernotitie laatste Alinea blz. 6 De voorliggende concept-kadernota grootschalige opwek duurzame energie is een nadere invulling op hoofdlijnen van de visie 'Duurzaam Waalwijk 2030' voor het onderdeel 'energie', specifiek het onderdeel 'grootschalige opwek'. Onder 'grootschalige opwek' wordt in deze concept kadernota een zo effectief en efficiënt mogelijke opwek (van minimaal 1MW) op een beperkt en geconcentreerd oppervlak bedoeld ofwel zoveel mogelijk opwek op een zo klein mogelijk stuk schaars beschikbare grond. In deze concept-kadernota worden op strategisch niveau de (ruimtelijke) kaders gesteld. Deze kaders worden na vaststelling door de raad nader uitgewerkt tot een toetsingskader grootschalige opwek duurzame energie. Op dat moment is er een beoordelingskader voor concrete initiatieven. De definitie zoals hier gehanteerd en nog meer sturend richting Windenergie dan die in de samenvatting. De focus op een zo klein mogelijk stuk schaars beschikbare grond' pleit wederom voor windenergie terwijl de invloedssfeer juist groter is van windenergie dan die van zonne-energie. Graag wijzigen in: Onder 'grootschalige opwek' wordt in deze kadernota de opwek middels zonne-energie of windenergie van minimaal 1 MW bedoeld. Aanvullen met: Ook mogelijke andere energie bronnen zoals bijvoorbeeld diepe aardwarmte komen in aanmerking als oplossing voor de opwekking van duurzame energie. (geen landbeslag)</p>	Wat de gemeente onder grootschalig verstaat, is verduidelijkt in de kadernota. Diepe aardwarmte is niet meegenomen als bron voor duurzame elektriciteit omdat er momenteel nog te weinig over bekend is. Er wordt door de provincie onderzoek gedaan naar de potentie, maar de resultaten zijn nog niet bekend. Diepe aardwarmte wordt als bron gezien voor de transitie om van het aardgas af te gaan.	Kadernota is aangepast.

Reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
<p>1.3 scope Alinea 4 blz. 7 Waalwijk kiest tot 2030 voor bewezen bestaande technieken met een opwekvermogen boven 1 MW. Daarbij houden we de opwek van duurzame energie die nu en in de toekomst op een andere wijze (kan) worden opgewekt buiten beschouwing. Dit zijn onder andere de gebouw gebonden zonnepanelen binnen bestaand en toekomstig stedelijk gebied en kleinschalige opwek via wind- en zonne-energie. In het kader van het eerder genoemde ruimtesbeslag bevreemd het mij dat de gebouw gebonden zonnepanelen binnen stedelijke gebied buiten beschouwing worden gelaten. Zeer recentelijk zijn er op het bedrijventerrein van Waalwijk panden neergezet (sommige zijn nog in aanbouw) die een dakoppervlak hebben waarop een opwekkingscapaciteit van 1MW te realiseren is. De omvang waarop deze kadernota van toepassing is. Graag deze gebouw gebonden opwekking toevoegen aan deze kadernota.</p>	<p>Gebouwwgebonden opwekking met zonne-energie wordt toegevoegd aan de kadernota.</p>	<p>Kadernota is aangepast.</p>
<p>2.2 Elektriciteitsbehoefte in de toekomst laatste alinea blz. 8 De verwachting is dat als gevolg van de warmtetransitie en het elektrificeren van het vervoer de elektriciteitsvraag later nog zal stijgen. in deze kadernota gaan we ervan uit dat in 2030 tenminste de helft van het huidige verbruik in duurzaam opgewekt wordt. Dit betekent dat in 2030 tenminste 174.167 MWh aan duurzame elektriciteit moet worden opgewekt. Waalwijk legt de lat qua duurzaam opgewekte elektriciteit 20% hoger dan gevraagd vanuit de REKS, waarom wordt dit gedaan als de impact van de beide oplossingsrichtingen zo hoog is? Waarom probeert de gemeente niet om deze hogere ambitie te bereiken door juist de focus te leggen op minder energie verbruik en bijvoorbeeld betere isolatie, meer zonnepanelen op daken, minder auto km's etc. Graag opgave terugbrengen naar REKS niveau.</p>	<p>De ambities van de gemeente Waalwijk zelf zijn vastgelegd in de visie Duurzaam Waalwijk 2030. Deze bevat onder meer de ambitie dat in 2030 de helft van het elektriciteitsverbruik duurzaam opgewekt moet zijn en in 2043 100%. Om die reden brengen we de opgave niet terug naar het REKS-niveau.</p>	<p>Dit leidt niet tot een aanpassing van de kadernota</p>
<p>2.3 Windenergie item 3. blz 9 3. Windenergie op land (grootschalig) Windturbines die in clusters van tenminste 3 5 MW elektriciteit produceren voor het elektriciteitsnetwerk van Nederland. De ontwikkeling van deze turbines staat hieronder schematisch weergegeven. Wat opvalt is dat de turbines per locatie (mast) hoger en groter worden om de verhouding tussen de investering en de opbrengst te verbeteren, alsmede ruimte te bieden voor de nieuwe techniek die in de gondels en bladen zit, zoals weer- en lichtdetectie, stilstandvoorziening bij slagschaduw en geluid reducerende techniek. De omschreven ontwikkeling van windturbines is correct. Het maken van meer winst dient echter niet het uitgangspunt te zijn bij de ontwikkeling van windparken en de energietransitie in zijn algemeen. Kleinere windturbines met minder vermogen hebben minder impact op de omgeving en kunnen een goed alternatief zijn. Het sommetje laat niet zien over hoeveel windturbines we het hebben. Met een opbrengst van 220.000 mWh met het verderop genoemde minimale vermogen van 4,5 MW i.c.m. 2250 draaiuren zijn dat er ruim 20. Dit aantal graag toevoegen zodat een ieder een idee bij de aantallen heeft. De gevolgen van Windenergie zoals geluid, trillingen en slagschaduw komen niet aan de orde terwijl bij zonne-energie de mogelijke nadelen wel aan de orde komen. In paragraaf 2.3 graag deze nadelen toevoegen. Het is de taak van de gemeente om mensen goed te informeren.</p>	<p>In de aangepaste kadernota wordt op basis van de actuele inzichten over vermogens en vollasturen een indicatie gegeven over het benodigde aantal windmolens. Met betrekking tot de effecten van windmolens op geluid, trilling en slagschaduw is aangegeven dat deze per project getoetst moeten worden aan de actuele wet- en regelgeving.</p>	<p>In de kadernota wordt een indicatie gegeven van het minimaal aantal benodigde windmolens.</p>

Reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
<p>2.3 Windenergie Blz 9 toevoeging. Alle windparken en iedere afzonderlijke windturbine wordt gemonitord en geëvalueerd vanwege de impact op de omgeving. Dit om het draagvlak te behouden en de ervaren overlast te minimaliseren en om een goed woon- en leefklimaat te behouden en te bevorderen.</p>	<p>Dit zijn bij moderne windmolens opties die in de vergunning geregeld kunnen worden. Dit wordt bij concrete ontwikkelingen verder uitgewerkt en als eis meegenomen. De kadernota heeft hier niet direct betrekking op.</p>	<p>Dit leidt niet tot een aanpassing van de kadernota.</p>
<p>2.4 Zonne-energie alinea 1 blz.10 De tweede bewezen bestaande techniek tot grootschalige opwek duurzame energie is zonne-energie. Deze optie is, evenals windenergie, volop in ontwikkeling maar heeft ten opzichte van de optie windenergie enkele aanvullende aandachtspunten. Zonne-energie is minder efficiënt dan windenergie. In vergelijking met windenergie is voor zonne-energie meer ruimte nodig waarbij de mogelijkheden tot medegebruik (bijvoorbeeld agrarisch of recreatief) van deze ruimte beperkter is en de landschappelijke impact (evenals bij windenergie) groot. Wat hier opvalt is dat niet zozeer zonne-energie wordt besproken maar zonne-energie direct wordt afgezet tegen windenergie op nadelige wijze. Er is geen onderbouwing waarom zonne-energie minder efficiënt zou zijn dan windenergie. Het hangt er helemaal vanaf op welk gebied je ze met elkaar vergelijkt. Het medegebruik of dubbelgebruik bij zonne-energie is goed mogelijk afhankelijk van hoe je het plan opzet. In positieve zin kun je juist ook nuttige objecten zoals een geluidscherm voorzien van zonnepanelen. Je geeft een bestaande functie daarmee toegevoegde waarde. Zonnepanelen kunnen inmiddels ook rechtstreeks waterstof produceren een vorm van energie die wel bewaard kan worden In deze paragraaf 2.4 graag zonne-energie objectief beschrijven. Een mogelijk vergelijk kan dan eventueel in een toe te voegen paragraaf.</p>	<p>De verschillende technieken zijn herschreven en waar nodig verduidelijkt in de kadernota.</p>	<p>Kadernota is aangepast.</p>
<p>2.4 Zonne-energie alinea 2 blz.10 Daarnaast leiden innovatie en technische ontwikkelingen op het gebied van opwek van zonne-energie tot rendementsverbeteringen van deze opwek. Dit zal ertoe leiden dat in bestaand stedelijk gebied (gebouwde omgeving) in de toekomst meer duurzame energie kan worden opgewekt dan we op dit moment (kunnen) aannemen. Hierdoor neemt de druk op het buitengebied als gevolg van zonne-velden af. Hoeveel meer duurzame energie door zonne-energie kan worden opgewekt hangt af van de ontwikkelingen en is moeilijk in te schatten. Wel stellen wij vast dat de ontwikkelingen zeer snel gaan en daarmee zijn wij hoopvol naar de toekomstige mogelijkheden richting minder grondgebruik voor het zelfde vermogen per hectare. Gezien het voorstaande kan op dit moment geen inschatting worden gegeven van de ruimtebehoefte als gevolg van grootschalige opwek zonne-energie in het buitengebied. We gaan er op het moment van schrijven van uit dat 1 Hectare zonneweide ongeveer 1 MWh aan vermogen opwekt. In deze alinea staat een fout. 'Minder grondverbruik voor het zelfde vermogen per hectare' is natuurlijk onjuist. Het moet dan zijn 'Minder grondverbruik voor het zelfde vermogen'. Los van deze fout is het vreemd dat de gemeente hier wil wachten op meer rendement en bij windturbines niet. Zonnenvelden zijn nu al rendabel en worden dus ook al aangelegd.</p>	<p>De verschillende technieken zijn herschreven en waar nodig verduidelijkt in de kadernota.</p>	<p>Kadernota is aangepast.</p>

Reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
<p>2.4 Zonne-energie alinea 3 blz.10 Daarnaast is er onvoldoende inzicht in de mogelijke gevolgen van zonne-velden op lange termijn omdat ze pas recent gebouwd worden. Zo is op dit moment niet duidelijk wat de langjarige effecten op het bodemgebruik en -leven zijn. Daarmee is onduidelijk wat het toekomstig voortbrengend vermogen van de grond is en wat de landschappelijke gevolgen van bijvoorbeeld lichtreflectie zijn. In aanvullende eisen kan de gemeente wel afspraken maken over type en gebruik om hier actief in te sturen, ongeacht de uitkomst na Jaren. In deze alinea worden mogelijke nadelige gevolgen van zonne-energie besproken terwijl in paragraaf 2.3 geen woord wordt gerept over de werkelijk optredende nadelen van windenergie. Geluid, trillingen en slagschaduw. Dat graag toevoegen in de vorige paragraaf. Wat is de betekenis van de zinsnede 'Daarnaast is er onvoldoende inzicht in de mogelijke gevolgen'?. Zowel het woord daarnaast als het woord onvoldoende geven een negatieve bijklank. Landschappelijke gevolgen van bijvoorbeeld lichtreflectie' worden hier genoemd. Waar staan de medische gevolgen van geluid, trillingen en slagschaduw? Deze alinea ook graag neutraal van toon maken.</p>	<p>De verschillende technieken zijn herschreven en waar nodig verduidelijkt in de kadernota.</p>	<p>Kadernota is aangepast.</p>
<p>2.4 Zonne-energie laatste alinea blz.10 Gelet op het tempo van de innovatie en de technische ontwikkelingen van zonnepanelen en het gebrek aan inzicht in de lange termijn consequenties van grootschalige zonne-velden op diverse essentiële landschappelijke en ruimtelijke waarden, zien wij vooralsnog af van grootschalige opwek duurzame energie door grootschalige zonne-velden. Wel willen we beperkt ruimte bieden aan middelgrote 'proef-zonnevelden' ten behoeve van grootschalige opwek met verschillende oppervlakten (waarvan ten minste 2 proef-zonnevelden tussen 1 en maximaal 5 hectare), opstellingen, hoogtes en hellingsgraden etc. met een gezamenlijke totale omvang van maximaal 15 hectare. In deze alinea worden de mogelijke nadelen opnieuw benadrukt en gebruikt om de voorkeur uit te laten gaan naar windenergie. Dit is onterecht. Een groot voordeel van zonnepanelen is juist dat ze vrij eenvoudig verplaatst kunnen worden. Mocht daadwerkelijk blijken dat er nadelen zijn dan demonteer je de zonnepanelen en leg je ze ergens anders neer. In de praktijk zien we ook steeds meer gecombineerde projecten. Waarbij zon met wind wordt gecombineerd om het verschil in moment van opwekking te benutten en de benodigde infrastructuur dubbel te benutten. Door de gestelde beperkingen aan zonne-energie wordt deze dubbelfunctie ver uitgesloten. Zonne-energie biedt een kans om toekomstig industrieterrein nu al te voorzien van zonnepanelen die later op de panden kan worden gelegd.</p>	<p>De verschillende technieken zijn herschreven in de kadernota.</p>	<p>Kadernota is aangepast.</p>

Reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
<p>2.4 Zonne-energie laatste alinea 1 blz.11 Hiermee willen we de effectiviteit en efficiency van zonne-energie, de landschappelijke impact, de mogelijkheden tot multifunctioneel medegebruik, de gevolgen voor bodemgebruik en -leven in beeld brengen. Gezien de impact van zonne-velden op de landschappelijke kwaliteit dienen deze 'proefvelden aan te sluiten op bestaande stedelijke gebied. De resultaten van deze 'proefzonnevelden' worden 3 jaar na realisatie van het zonneveld geëvalueerd. Graag aangeven hoe deze evaluatie van zonnevelden plaats zou moeten vinden. Deze evaluatie lijkt puur een aanleiding om de realisatie van zonne-velden te frustreren er zijn voldoende zonneparken die nu al ouder zijn dan 3 jaar. Waalwijk zelf heeft nota bene zelf sinds 2004 haar eigen zonneveld. Solarpark Azewijn bestaat sinds 2012 met 36.000 zonnepanelen en is recentelijk vernieuwd waarom wordt de beschikbare informatie van een dergelijk project dan niet gebruikt?</p>	<p>De verschillende technieken zijn herschreven en waar nodig verduidelijkt in de kadernota. Er is geen sprake meer van proefvelden.</p>	<p>Kadernota is aangepast.</p>
<p>2.5 Conclusie blz. 11 Algemeen: Het is heel vreemd om hier met een conclusie te komen. Een conclusie volgt op een onderzoek of na goed nadenken. Het hele stuk voorafgaande aan de conclusie duidt daar absoluut niet op. Graag goed onderzoek plegen.</p>	<p>Er wordt geen conclusie meer getrokken.</p>	<p>Kadernota is aangepast.</p>
<p>2.5 Conclusie alinea 2 blz 11</p> <ul style="list-style-type: none"> a. met grootschalige opwek van windenergie, op basis van een eerste inschatting, ruimschoots voldaan wordt aan zowel de regionale als de lokale opgave voor 2030. b. efficiënt met de (beperkte) ruimte wordt omgegaan. c. het tempo van de innovatie en de technische ontwikkelingen van zonnepanelen d. het gebrek aan inzicht in de lange termijn consequenties van grootschalige zonnevelden op diverse essentiële landschappelijke en ruimtelijke waarden <ul style="list-style-type: none"> a. Het feit dat met een bepaalde vorm van energie opwekking kan worden voldaan aan de ambitie is geen reden om voor die vorm van opwekking te gaan. Zeker gezien de daadwerkelijk optredende nadelige gevolgen van die methode van opwekking. Naar mijn inzicht is dit geen argument voor wind-energie b. Efficiënt slaat in dit geval uitsluitend op de ruimte die de installatie inneemt niet op de omvang van het gebied dat de gevolgen ondervindt van die installatie. Naar mijn inzicht een onterecht argument. c. Innovatie mogen geen rem zijn op de toepassing van iets. Ik zou heel graag wachten op windturbines van 50m met een vermogen van 4,5MW. De aangegeven ontwikkelingen van windturbines zijn misschien juist de verkeerde weg ingeslagen ingegeven door sturing op winst. d. Dit argument wordt oneigenlijk gebruikt er zijn voldoende zonnevelden van oudere datum om het benodigde inzicht niet te laten afhangen van een eigen zonneveld. 	<p>Er wordt geen conclusie meer getrokken.</p>	<p>Kadernota is aangepast.</p>

Reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
<p>3.1.1 wettelijke kaders</p> <p>Een belangrijk uitgangspunt in de discussie rondom grootschalige opwek duurzame energie is dat de gemeente Waalwijk, in het kader van het garanderen van een goed woon- en leefklimaat, alle relevante wettelijke normen en afstanden tot gevoelige functies ten aanzien van slagschaduw, externe veilig etc. respecteert. Deze 'absolute beperkingen' zijn meegenomen bij de bepalen van de opwekcapaciteit duurzame energie op het grondgebied van de gemeente Waalwijk en worden in de toekomst aangehouden bij de toetsing van concrete initiatieven.</p> <p>De inhoud van deze alinea is om minimaal 2 redenen bevreemdend:</p> <p>1 de wet geeft een minimum aan daarmee is geen goed woon- en leefklimaat gegarandeerd. De wet beperkt de meest ernstige gevolgen. Het mag duidelijk zijn dat ook Waalwijk minimaal de wet moet volgen. Windturbines op 400 meter van woningen die in slagschaduwgebied zijn gelegen hebben geen goed woon- en leefklimaat. Het feit dat woningen binnen deze straal uit de uit hun functie onttrokken moeten worden zegt voldoende in deze.</p> <p>2 Het is vreemd dat Waalwijk de ambitie van de opwekcapaciteit bepaald aan de hand van de wetgeving voor windturbines terwijl eerder in het stuk daadwerkelijke het elektra verbruik maatgevend was boven de REKS.</p>	<p>Deze paragraaf is aangepast. Inderdaad is de opgave bepalend voor de hoeveelheid grootschalige opwek (wind- en zonne-energie).</p>	<p>Kadernota is aangepast.</p>
<p>3.1.2 maatschappelijke meerwaarde alinea 3 blz 12</p> <p>Een van de uitgangspunten bij de beoordeling van dergelijke initiatieven is dat er ook maatschappelijke meerwaarde wordt gecreëerd. In deze Concept kadernota bestaat het begrip maatschappelijke meerwaarde uit de volgende onderdelen:</p> <p>1. Financiële uitgangspunten</p> <p>2. Participatie</p> <p>Wij zien als belanghebbenden een goed woon- en leefklimaat veel meer als maatschappelijke meerwaarde dan financiële uitgangspunten en participatie waarbij participatie ook gewoon geld betekent.</p> <p>Het is ver onder de maat voor Waalwijk als de wet moet zorgen voor een goed woon- en leefklimaat in Waalwijk en dat de maatschappelijke meerwaarde bestaat uit geld. Graag het geheel heroverwegen.</p>	<p>Dit onderdeel is naar aanleiding van het consultatie-proces nader uitgewerkt. Om de verschillende belangen op zorgvuldige wijze te afwegen, wordt een MER opgesteld voor het zoekgebied. De belangen van de bewoners zullen daarin nadrukkelijk worden betrokken</p>	<p>Kadernota is aangepast.</p>
<p>3.1.2 maatschappelijke meerwaarde alinea 2 blz 12</p> <p>Een belangrijk onderdeel van maatschappelijke meerwaarde zijn de financiële uitgangspunten. Het belangrijkste financiële uitgangspunt is dat de verdeling van de kosten en (met name) de opbrengsten tussen partijen zodanig wordt vormgegeven dat dan aanzienlijk deel van de revenuen terugvloeit naar de samenleving. Indien (een deel van de) revenuen worden ingezet voor de verduurzaming van de gebouwde omgeving blijven duurzaamheidsmaatregelen zowel op korte als lange termijn voor iedereen (financieel) haalbaar en zijn investeringen in innovatieve technieken zowel nu als in de toekomst mogelijk.</p> <p>Het woord indien maakt het geheel erg vrijblijvend graag de zin zodanig wijzigen dat de vrijblijvendheid er uit gaat. Bijvoorbeeld een percentage van maken.</p>	<p>We vragen ten minste 50% lokaal eigendom. Dat kan op verschillende manieren per project worden vormgegeven.</p>	<p>Kadernota is aangepast.</p>

Reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
<p>3.1.2 maatschappelijke meerwaarde alinea 1 blz. 13 Dit onderdeel van het begrip 'maatschappelijke meerwaarde' wordt samen met de samenleving verder ingevuld. In het kader van de participatie van deze concept-kadernota zijn bouwstenen opgehaald. Deze worden, waar mogelijk in overleg met de samenleving, verder uitgewerkt. De 'waar mogelijk' maakt het voor de gemeente erg vrijblijvend. Graag wijzigen in: Deze worden, in overleg met de samenleving, verder uitgewerkt. Verder wordt het absoluut niet duidelijk wat de genoemde bouwstenen zijn.</p>	<p>Dit onderdeel is naar aanleiding van het consultatieproces nader uitgewerkt.</p>	<p>Kadernota is aangepast.</p>
<p>3.1.3 Ruimtelijke kwaliteit alinea 3 blz. 13 Voor effectieve en efficiënte grootschalige opwek van windenergie zijn grote open gebieden nodig. Binnen de gemeente Waalwijk zijn deze gebieden te vinden ten noorden van de A59. Hierbij kan onderscheid worden gemaakt in: Feitelijk is dit onjuist. Voor windturbines van 260m hoog is de bebouwing van de kern Waalwijk of een bos absoluut geen beperkende factor voor zijn efficiëntie of effectiviteit.</p>	<p>U heeft gelijk. Wij zullen dit in de kadernota nuanceren door de woorden effectief en efficiënt te verwijderen.</p>	<p>Kadernota is aangepast.</p>
<p>3.1.3 Ruimtelijke kwaliteit afbeelding blz. 13 De provincie Noord-Brabant heeft uitsluitend het grootschalige open rivieren landschap aangegeven als zoekgebied met daarin nog een verkleinende afwijking tov. deze kaart. Daarnaast geeft de provincie een voorkeur voor industrieterreinen aan. Waarom is dan het Overloop gebied als zoekgebied aangewezen ook voor windturbines? Waarom is het huidige industrieterrein juist aangewezen als zoekgebied? Graag wijzigen in overeenstemming met de door de provincie aangegeven voorkeuren.</p>	<p>De gemeente heeft in het bepalen van het zoekgebied haar eigen autonomie en beschouwt het gehele zoekgebied als kansrijk.</p>	<p>Dit leidt niet tot een aanpassing van de kadernota.</p>
<p>3.1.4 Rol gemeente op 1 na laatste alinea blz 14 Of en in hoeverre de gemeente Waalwijk bereid is om ook andere rollen op te pakken is onder andere afhankelijk van de borging van de in deze Concept-kadernota geformuleerde uitgangspunten ten aanzien van maatschappelijke meerwaarde (financieel, maatschappelijke en financiële participatie en ruimtelijke kwaliteit) in het nog te ontwikkelen toetsingskader grootschalige opwek en/of in overeenkomsten. Bij de geformuleerde uitgangspunten ontbreekt opnieuw de meerwaarde voor een goed woon- en leefklimaat. De enige maatschappelijke meerwaarde die de kadernota benoemd bestaat uit geld. Graag de meerwaarde van een goed woon- en leefklimaat toevoegen aan de kadernota.</p>	<p>De mogelijke rollen van de gemeente zijn nader toegelicht. Eén van die rollen is de toetsende rol (vergunningverlening en toezicht). Het beschrijven van de meerwaarde van een goed woon- en leefklimaat is op deze plek niet aan de orde.</p>	<p>Kadernota is aangepast.</p>

Reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
<p>3.15 Volksgezondheid alinea 1 blz. 15</p> <p>Naast bovengenoemde algemene uitgangspunten met betrekking tot maatschappelijke meerwaarde en de rol van de gemeente Waalwijk in het dossier Grootchalige opwek duurzame energie vormt het aspect 'volksgezondheid' een belangrijk algemeen uitgangspunt. Initiatieven tot grootschalige opwek van duurzame energie mogen niet leiden tot aantasting van de volksgezondheid. Bij de beoordeling van initiatieven grootschalige opwek duurzame energie wordt hierbij aangesloten op de voor dit aspect geldende wet- en regelgeving. Met deze alinea lijkt de gemeente begaan te zijn met de volksgezondheid. Hier wordt echter niets meer gezegd dan bij het onderdeel wettelijke kaders. We gaan voldoen aan de wet. Gezien alle weerstand tegen windturbine installaties door het hele land waarbij de medische gevolgen van geluid, trillingen en slagschaduw een grote rol spelen, is het onbegrijpelijk dat de gemeente Waalwijk geen aanvullende eisen stelt op dit gebied. In deze alinea staat dat het aspect 'volksgezondheid' een belangrijk algemeen uitgangspunt is, om zich vervolgens exact aan de minimale eis van de wet te houden. In mijn optiek is deze alinea zoals nu geformuleerd totaal overbodig. Graag wijzigen naar een tekst die meer bescherming biedt voor de burger.</p>	<p>In onze beleving is de actuele wet- en regelgeving voldoende borging voor de volksgezondheid.</p>	<p>Dit leidt niet tot een aanpassing van de kadernota.</p>
<p>3.2.1 Randvoorwaarden windenergie blz 15</p> <ul style="list-style-type: none"> • financieel: minimaal 50% van de revenuen vloeien terug naar de lokale gemeenschap c.q. de gemeente Waalwijk <p>Indien de locatie van een windturbine negatieve gevolgen heeft voor bewoners van een aangrenzende gemeente dient een deel van de revenuen ten goede te komen aan die lokale gemeenschap. Het lijkt me overduidelijk dat de aangewezen zoekgebieden door hun noordelijke positie meer overlast bezorgen in aangrenzende gemeenten dan aan de gemeente Waalwijk.</p> <p>Graag een zinsnede hiervoor toevoegen.</p> <p>Daarnaast het volgende:</p> <p>De basis van participatie in de REKS bestaat uit drie onderdelen: proces, financieel en sociaal. De uitgangspunten voor participatie in projecten stelt het volgende: proces- en financiële participatie uit het Klimaatakkoord vormen de grondslag voor elke gemeente van de regio Hart van Brabant en er wordt specifiek aandacht besteed aan sociale participatie. Sociale participatie wordt hier ook nader uitgelegd: "Sociale participatie komt voor uit de behoefte van distributieve rechtvaardigheid. Streeft inclusiviteit na van laag betrokken groepen zoals jongeren, inwoners met een smalle beurs. De baten van een project komen ten gunste van de gehele (lokale) samenleving. Rol van de gemeente of duurzaamheidsfonds."</p> <p>De concept-kadernota spreekt van het deels laten terugvloeien van de revenuen ten behoeve van verduurzaming van de gebouwde omgeving. Het deels laten terugvloeien is echter niet waar de sociale participatie voor bedoeld is. Deze gelden dienen op voorhand al specifiek en enkel bestemd te zijn voor distributieve rechtvaardigheid, zoals het voorkomen van zgn. energiearmoede of in de vorm van subsidies ten behoeve van de energietransitie of klimaatbestendigheid. Echter lijkt de gemeente hier andere plannen mee te hebben. De sociale participatie graag duidelijk en in overeenstemming met de gemaakte REKS afspraken opnemen in de definitieve kadernota.</p>	<p>Wij zijn ons ervan bewust dat eventuele energieprojecten op het grondgebied van de gemeente Waalwijk effect heeft op de beleving van het landschap, ook door de inwoners van de buurgemeenten. Uiteraard zullen door de initiatiefnemer bij de ontwikkeling van concrete locaties alle belanghebbenden betrokken moeten worden. Naar aanleiding van de consultatie is het onderwerp participatie nader uitgewerkt.</p>	<p>Kadernota is aangepast.</p>

Reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
<p>3.2.1 Randvoorwaarden windenergie 3e dot blz 15 mitigerende en/of compenserende maatregelen om impact op omgeving te beperken. Deze randvoorwaarde geeft aan dat er impact is op de omgeving dit dan ook graag aangeven in paragraaf 2.3</p>	<p>De impact is voldoende beschreven.</p>	<p>Dit leidt niet tot een aanpassing van de kadernota</p>
<p>3.2.1 Randvoorwaarden windenergie 5, 6e en 7e dot blz 15</p> <ul style="list-style-type: none"> • opstelling van windturbines in dusters (geen lijnopstelling) in verband met bescherming grootschalige openheid van het gebied • de clusters in het grootschalige open rivieren landschap hebben een omvang van 5 windturbines en hebben een compacte opstelling in verband met bescherming grootschalige openheid van het gebied • het cluster in het overloopgebied heeft een omvang van 3 tot maximaal 5 windturbines en heeft een compacte opstelling in verband met bescherming grootschalige openheid van het gebied <p>De menselijke hersenen zijn gebouwd op ordening. Voor de mens geeft een lijnopstelling dan ook een rustiger beeld. De gemeente Heusden heeft ook gekozen voor lijnopstellingen. Een clusteropstelling geeft eerder de indruk van een objectvorming dan een lijnopstelling. Bij een clusteropstelling komt de genoemde grootschalige openheid dan ook eerder in het gedrang (het gebied wordt visueel opgedeeld in meerdere gebieden). Meerdere kleine clusters leiden eerder tot de verderop genoemde verrommeling dan een grotere lijnopstelling. Het is daarom niet logisch om een lijnopstelling juist uit te sluiten. Graag de tekst aanpassen</p>	<p>Wij hebben kennisgenomen van uw ideeën over de opstellingsvarianten. Wij zullen de argumentatie voor clusteropstelling nader onderbouwen.</p>	<p>Kadernota is aangepast.</p>
<p>3.2.1 Randvoorwaarden windenergie 8e en 9e dot blz 15</p> <ul style="list-style-type: none"> • om verrommeling van het grootschalig open landschap te voorkomen hebben de clusters een grote mate van onderlinge samenhang qua omvang, opstelling en vormgeving van de windturbines <p>samenstelling clusters: gelijksoortige windturbines, zowel qua maatvoering als qua vormgeving</p> <p>Bij het 8e dot graag onderscheidt maken tussen de twee zoekgebieden. Het kan i.c.m. de plannen in de aangrenzende gemeente logischer zijn om in het overloopgebied aan te sluiten op de opstelling en vormgeving daar met het oog op dezelfde verrommeling. Wordt bij de 9e dot bedoeld dat ieder cluster afzonderlijk moet bestaan uit gelijksoortige turbines of alle clusters? Graag eenduidig opschrijven.</p>	<p>Dit onderdeel is nader beschreven in de kadernota. Indien een ontwikkeling gelijktijdig plaats vindt, zal hier ook bij verschillende eigenaren directief gestuurd worden op hoogte en vorm.</p>	<p>Kadernota is aangepast.</p>

Reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
<p>3.2.1 Randvoorwaarden windenergie 2e en 3e dot blz 16</p> <ul style="list-style-type: none"> • capaciteit windmolens: minimaal 4,2 MW per windmolen • afmetingen windmolens: <p>O gondelhoogte 130-180 meter O tiphoogte 210-260 meter</p> <p>Deze voorkeur voor windturbines die aan het uiteinde van het spectrum zitten van de huidige mogelijkheden oefenen druk uit in de richting van innovaties naar nog groter en zwaarder. Dit is in mijn optiek buiten iedere menselijke schaal. Het zou juist een streven van de gemeente moeten zijn om met zo min mogelijk impact een zo groot mogelijk resultaat te bereiken. De ontwikkeling van kleine windturbines met een hoog rendement en eenvoudig recyclebaar is een veel maatschappelijkere ontwikkeling dan giganten van 260m.</p> <p>Graag een minimumeis stellen aan de capaciteit per meter hoogte van de turbine waarbij het eenvoudiger is om te voldoen aan de eis bij een lagere turbine dan bij een hogere turbine. Zo niet dan de capaciteitseis achterwege laten.</p> <p>De ondergrens van de hoogte naar beneden bijstellen. Nu wordt een lagere windturbine met een beter rendement zelfs uitgesloten, dat lijkt me pervers en absoluut niet de bedoeling.</p>	<p>Wanneer wij onze lokale duurzaamheidsambities op het gebied van de opwek van duurzame elektriciteit in 2030 willen realiseren, zal de plaatsing van een substantieel aantal windmolens onontkoombaar zijn. Hierbij ontkomen wij dan niet in het maken van keuzes. Met u zijn wij van mening dat deze windmolens invloed hebben op het rivierenlandschap. Deze is echter niet onomkeerbaar. Wij sluiten namelijk niet uit dat in de loop van de tijd er nieuwe vormen van duurzame opwek worden ontwikkeld, waardoor windmolens in de toekomst niet of minder nodig zijn. De businesscase van windturbines is afhankelijk van opbrengsten. Deze hangen nu nog samen met de Subsidie Duurzame Energie die door het ministerie wordt verstrekt. De hoogte van windturbines en de beschikbare modellen hangen hier nauw mee samen. Met andere woorden: de markt bepaalt op basis van de energieprijzen en wat er op de markt te koop is de hoogte. Daarnaast is het streven om het grondgebruik zo efficiënt mogelijk in te vullen, wat betekent dat de turbine zo veel mogelijk energie per locatie moet opwekken. Zo zijn er ook veel minder windmolens nodig voor de energiebehoefte.</p>	<p>De reactie leidt niet tot aanpassing van de kadernota.</p>
<p>3.2.1 Randvoorwaarden windenergie 1e toevoeging.</p> <p>Afstand criterium (de afstand van een windmolen tot bebouwing) (paragraaf 3.1.5): In de concept kadernota wordt geen vaste afstand genoemd dat windmolens vanaf de bebouwing moeten staan. De gemeenteraad vindt het uit het oogpunt van zorg voor een goed woon- en leefklimaat, wenselijk om afstandscriteria benoemen. Het uitgangspunt is nu dat de afstand van een windmolen tot de bebouwde kom van de kernen in principe minimaal 750 meter bedraagt, en de afstand van een woning binnen het zoekgebied c.q. buitengebied 400 meter. Bovenstaande tekst uit het erratum opnemen in de definitieve kadernota. Het woord principe daarbij achterwege laten. Het woord principe schept onzekerheid.</p>	<p>Wij zullen de gemeenteraad voorstellen om de minimum afstand te heroverwegen.</p>	<p>Dit leidt niet tot een aanpassing van de kadernota.</p>

Reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
<p>3.2.1 Randvoorwaarden windenergie 2e toevoeging. 0 -meting van geluid: De gemeenteraad vult de concept kadernota aan met de opmerking dat voordat windmolens geplaatst gaan worden bij woningen die zich binnen de geluidscontour bevinden vooraf een 0 -meting van geluid moet worden uitgevoerd. Bovenstaande tekst uit het erratum opnemen in de definitieve kadernota.</p>	<p>Wij zullen de gemeenteraad voorstellen om bij specifieke projecten met gevalideerde berekeningen de nulsituatie in beeld te brengen.</p>	<p>Kadernota is aangepast.</p>
<p>3.2.2 randvoorwaarden zonne-energie 3e dot blz. 16 • totale gezamenlijke oppervlakte aan zonne-velden ten behoeve van grootschalige opwek voor gehele gemeente bedraagt maximaal 15 hectare Waarom deze verregerende beperking? Juist zonnevelden lenen zich uitstekend voor lokale initiatieven vanuit de bevolking juist doordat ze financieel veel kleinschaliger van aard kunnen zijn dan windturbines. Ja kan min of meer letterlijk je eigen zonnepanelen op een zonnenveld hebben.</p>	<p>Wij willen lokale zonne-initiatieven maximaal ondersteunen. Dat doen we ook nu al. Voor grootschalige zonnevelden in het buitengebied willen we beperkt ruimte geven, omdat we ruimte willen behouden voor de voedselproductie.</p>	<p>Dit leidt niet tot een aanpassing van de kadernota.</p>
<p>3.2.2 randvoorwaarden zonne-energie 4e dot blz. 16 meervoudig ruimtegebruik; hieronder wordt in deze concept kadernota de mogelijkheid tot: het combineren van functies van gronden of voorzieningen verstaan. Dit is een onnodige voorwaarde waarbij het tekstueel niet eens duidelijk is of het zonnenveld een dubbelfunctie moet hebben of niet. Het hangt volledig van de locatie af wat een geschikte oplossing is.</p>	<p>Zoals aangegeven, willen wij alleen instemmen met middelgrote zonnevelden die meervoudige ruimtegebruik mogelijk maken. De tekst is verduidelijkt.</p>	<p>Kadernota is aangepast.</p>
<p>3.2.2 randvoorwaarden zonne-energie 9e dot blz .16 Uiterlijk 3 jaar na realisatie van het zonnenveld de resultaten worden geëvalueerd, deze resultaten worden ter beoordeling aan de gemeente voorgelegd. Onnodige voorwaarde er is voldoende langjarige ervaring met zonnevelden.</p>	<p>In de kadernota spreken we niet meer over proefvelden en de evaluatie is ook niet meer van toepassing.</p>	<p>Kadernota is aangepast.</p>
<p>4.1 inleiding blz. 17 In deze fase is participatie gericht op het creëren van brede betrokkenheid in alle lagen van de samenleving. Wij willen de samenleving graag zorgvuldig en objectief informeren over de nut en noodzaak van grootschalige opwek duurzame energie door wind en zon. De concept kadernota levert geen bijdrage aan het zorgvuldig en objectief informeren van de samenleving. Het nut en de noodzaak komen niet aan de orde. Maar vooral is alle tekst toegeschreven ten voordelen van windenergie en worden de nadelen nauwelijks benoemd. Voor zover de nadelen wel worden benoemd wordt er verwezen naar de minimale wettelijke kaders. De paragraaf Zonne-energie gaat inhoudelijk zelfs meer over wind dan zon. Het stuk is dan ook verre van evenwichtig en roept eerder weerstand op dan betrokkenheid. Betrokkenheid in negatieve zin misschien juist wel. Een gemiste kans voor de gemeente Waalwijk.</p>	<p>Tijdens het participatieproces is ruimschoots geïnformeerd over de relevante onderwerpen en zijn veel vragen beantwoord. In de kadernota is naar aanleiding van het proces meer aandacht besteed aan de verschillende vormen van zonne-energie.</p>	<p>Kadernota is aangepast.</p>
<p>4.2 Procedure Concept-kadernota grootschalige opwek duurzame energie alinea 4 blz. 17 In de Nota van Zienswijze Concept-kadernota grootschalige opwek energie worden de ingediende zienswijzen (per zienswijze) kort samengevat en is de beoordeling van de zienswijzen weergegeven. Deze Nota van Zienswijzen wordt bijlage bij de definitieve Kadernota bijgevoegd. Graag de volgende zin toevoegen: Relevant geachte zienswijzen worden verwerkt in de definitieve kadernota.</p>	<p>De paragraaf over het consultatieproces is aangepast. Uw opmerking is verwerkt.</p>	<p>Kadernota is aangepast.</p>

Reactie	Antwoord op de reactie	Aanpassing
<p>4.2 Procedure Concept-kadernota grootschalige opwek duurzame energie alinea 5 blz. 17 Daarnaast worden er tijdens de periode van terinzagelegging informatieavonden georganiseerd. Van deze avonden worden verslagen op hoofdlijnen gemaakt. Deze verslagen worden als bijlagen bij de definitieve Kadernota gevoegd. Graag de volgende zin toevoegen: Relevant geachte input op de informatieavonden kan van invloed zijn op de inhoud van de definitieve kadernotitie.</p>	<p>Relevante input is meegenomen in de definitieve kadernota.</p>	<p>Kadernota is aangepast.</p>
<p>4.3 Vervolgproces laatste alinea blz. 17 Daarnaast worden de diverse 'proef-zonnevelden' gemonitord en geëvalueerd. Uit deze monitoring en evaluatie kunnen nieuwe randvoorwaarden ontstaan die t.z.t. worden opgenomen in het toetsingskader grootschalige opwek. Waarom worden de windparken niet geëvalueerd hun impact op de omgeving is veel groter? Voor het draagvlak is dat ook beter. Graag de tekst wijzigen in: Daarnaast worden de diverse `proef-zonnevelden en de windparken gemonitord en geëvalueerd.</p>	<p>Er is geen sprake meer van proef-zonnevelden.</p>	<p>Dit leidt niet tot een aanpassing van de kadernota</p>